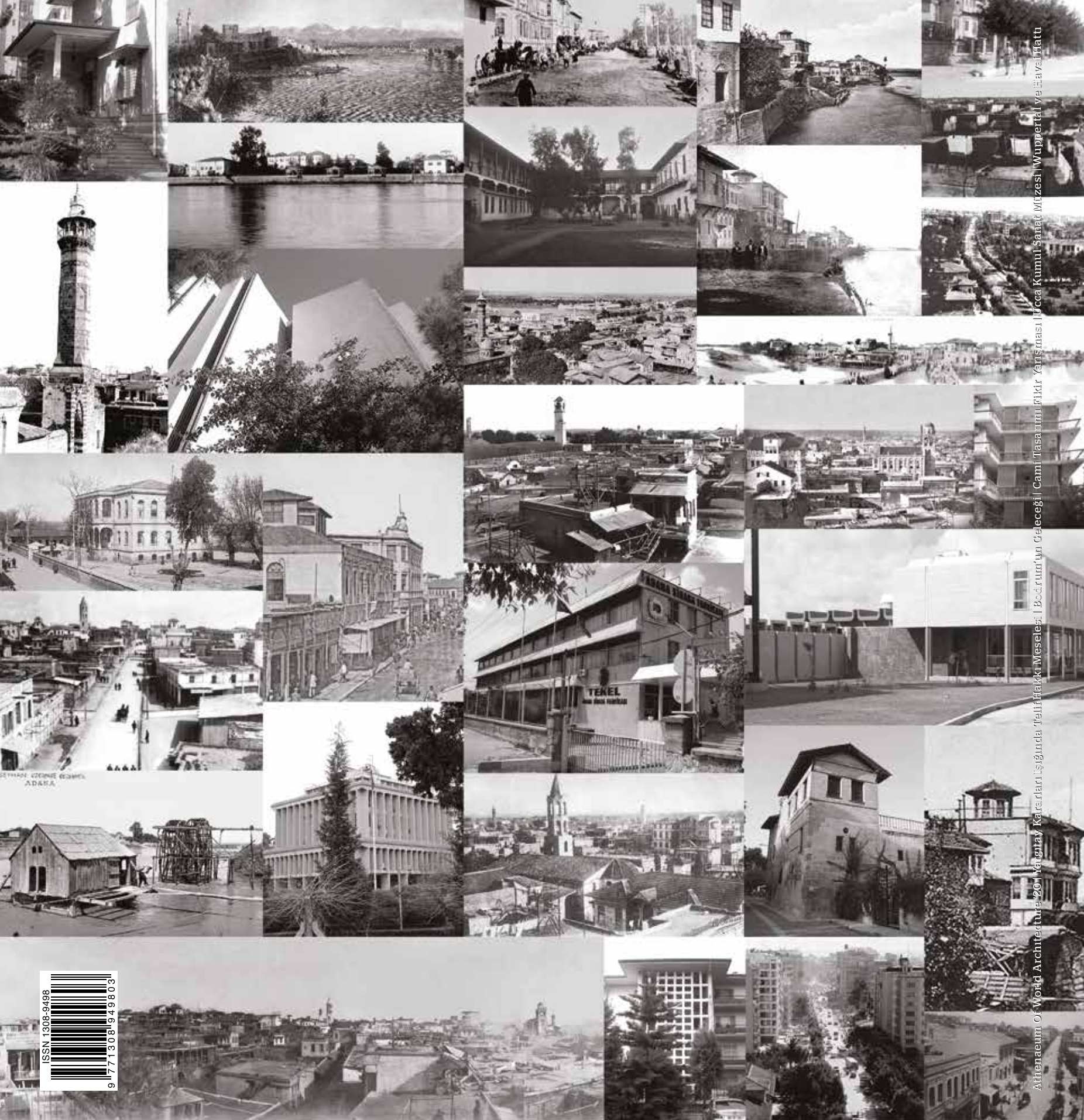
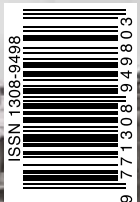

serbest

MIMAR

Athenaeum Of World Architecture-2014 Kataray Katarları Işığında 'Teke'li Halkın Mesleği | Bodrum'un Geleceği | Cami Tasarımı Fikir Yarışması İçerice Kumul Sanat Müzesi | Wuppertal ve Bayreuth

TSMD

6. mimarlık öğrencileri proje sergisi basamaklar 2019

Açılış: 1 Kasım 2019, Cuma
Saat: 19.00
Yer: TSMD Mimarlık Merkezi
Tarih: 1 - 22 Kasım 2019
Hafta içi, saat 10:00 - 19:00
arası gezilebilir.

Sergi Tasarımı
M. Yasir Gözalan

ATILIM ÜNİVERSİTESİ
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ
ÇANKAYA ÜNİVERSİTESİ
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
TED ÜNİVERSİTESİ
TOBB EKONOMİ VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ

ARCHITECTURAL CENTER
ARCHITECTURAL CENTER
TSMD MİMARLIK MERKEZİ
ANKARA

 DALSAN

 boardex
exterior sheathing

Kuru Duvarın
Türkiye'deki
Levhası!

Bu duvarda PERFORMANS var!

Boardex dış cephe sistemleriyle
yapılmış kuru duvarlar, daha
yüksek performans sunar,
tasarruf sağlar.

Düşük Karbon Salımı

www.dalsan.com.tr / www.boardex.com.tr

Boardex, Dalsan Alçı Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Tescilli Markasıdır.

34. SAYI KAPAK KONUSU

Adana

SERBESTMİMAR

Üç Ayda Bir Yayımlanır

SAHİBİ

Önder Kaya | TürkSMD Başkanı

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Mehmet Soylu

EDİTÖR

Gamze Köküm

YAYIN KOMİSYONU

Aslı Özbay, Aytaç Özen, Ceren Topaloğlu, Cüneyt Kurtay, Deniz Güner, Derya Yazman, Dürrin Süer, Emrullah Yıldız, Figen Kıvılcım, Hasan Özbay, Hüseyin Kahvecioğlu, İlhan Selim Kural, Kadri Atabaş, Kerem Piker, Kumru Alpaydın, Mehmet Soylu, Osman Tatal, Ömer Mustafa Özen, Selin Nevrim, Şerife Meriç

YAYIN TÜRÜ

Yaygın Süreli Yayın

GRAFİK UYGULAMA

Koray Özbey

YÖNETİM YERİ, ABONELİK, REKLAM VE DAĞITIM

Türk Serbest Mimarlar Derneği
Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km. Mustafa Kemal Mah. 2123.
Sk. No: 164 Kentpark AVM Arka Cephesi
+90 312 219 94 08
www.tsmd.org.tr | info@tsmd.org.tr

BASKI

Milimetrik Grup Matbaacılık
+90 312 395 37 38

BASKI TARİHİ VE YERİ

Eylül 2019, Ankara

SMD Üyelerine Ücretsiz Gönderilir
Fiyatı 15 TL Abonelik 35 TL Öğrencilere 30 TL

EYLÜL 2019 | 34

04 **MASAÜSTÜ**

08 **SMD'LERDEN**

10 **YAKA RESMİ**

Cesar Pelli
Mehmet Ali Yardımoğlu
Yıldırım Yavuz

14 **İYİ ŞEYLER**

Athenaeum Of World Architecture '20

16 **TELİF**

Yargıtay Kararları Işığında Telif Hakkı Meselesi

18 **ELEŞTİRİ**

Bodrum'un Geleceği

24 **DOSYA**

Adana

62 **YARIŞMADAN UYGULAMAYA**

Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Kampüsü Master Planı Elde Edilme Süreci

70 **YARIŞMA**

Cami Tasarımı Fikir Yarışması

86 **DÜNYADAN**

Ucca Kumul Sanat Müzesi

92 **GÖRÜŞ**

Modern Ve Çağdaş Mimari Tasarımın Gözüyle Çok Kültürlü Dünyada
Din ve İnanç: Abd Üniversite Kampüslerinden Üç Örnek

100 **ORADAYDIK**

Wuppertal ve Havai Hattı

104 **ÖZETLER**

(İngilizce, Rusça ve Arapça) . Summary . Содержание . خلاصة

İSTANBUL SMD

Miralay Şefik Bey Sokak 13/2
Gümüşsuyu 34015 İstanbul
+90 212 251 09 58 (tel)
www.ismd.org.tr

TÜRK SMD

TSMD Mimarlık Merkezi
Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km.
Mustafa Kemal Mah. 2123. Sk. No: 164
Kentpark AVM Arka Cephesi
+90 312 219 94 08 (tel)
www.tsmd.org.tr

İZMİR SMD

Fevzipaşa Bulvarı, No:14, Kat:8, D.803,
Hüseyin Egeli İş Merkezi, Konak İzmir
+90 232 483 53 53 (tel)
+90 232 483 53 20 (faks)
www.izmir-smd.org.tr

Serbest MİMAR Dergisi'nin editörü olarak göreve başlamış bulunuyorum. Öncelikle, görevi devraldığım, dergimizde 14. sayımızdan beri editörlük görevini özveriyle yerine getiren Derya Yazman'a emekleri ve özgün katkıları için teşekkür etmek isterim.

Büyük bir emek ve ortak çalışmanın sonucu olduğunu içinde bulunarak doğrudan görme şansını elde ettiğim Serbest MİMAR dergimizin, 2009 yılından itibaren yayınlanan 34 sayılı birikimin ardında, bugünlere basamak olmuş, 1991 yılında başlayıp 9 yıl sürdürülebilmiş 13 sayılı bir "Mimar" dergisi geçmişi bulunuyor. Gönüllülük esası ile bir araya gelen; mimarlığa heyecan duyan, düşünen, tartışan belki de en önemlisi vakit ayıran ve üreten bu değerli insanların emeklerini, özellikle de yolun henüz başında biri olarak çok önemsiyorum. Yolun henüz başında pes etmek, henüz seçmesem bile, bu kadar makul görünürken her koşulda çabalamaktan ve üretmekten vazgeçmeyen bu tutum, bana ışık olduğu gibi sizlere de umut olsun.

Neden ilk sayısında bir insan böyle şeyler söylemek ister? Çünkü herkesin dilinde ve aklının bir köşesinde olan sektördeki durgunluk dönemi yığınlığı ile ilgili özellikle gençlerin uzun zamandır bir takım sıkıntıları olduğunu biliyorum. Genç bir mimar olarak gördüğüm şey iki kutup; toy olan bizler umutsuzluk ve küçük umutlar arasındaki gelgitlerle duygusal bir süreçten geçerken, biraz deneyimliler ise daha mantık odaklı, izlemeye, anlamaya ve uyum sağlamaya yönelik daha bilişsel bir süreç içindeler. Bizler gibi, anlamadıkları bir savaşın içinde debelenip duygusal atılımlar yapmıyorlar. Bir süre izledikten, anladıktan sonra, salt duygusal olmayan, makul adımlar atıyorlar. Bunu nasıl yapabildiklerini ben de tam anlamış değilim. Belki de onlar da genç yaşta bu süreçleri yaşamışlardır, bilmiyorum. Ama içinde bulunduğumuz, hepimizin bir yerinden aşına olduğu yıpratıcı ortamda doğru yerde durduğunu düşündüğüm bu insanların en belirgin özelliği yılmamaları. Bu yılmamalar da öyle hırslı, yine duygusal temelli çırpınmalar değil. Peki, nasıl böyle olabiliyorlar? Bir kez değil birçok kez hırpalandıkları için sanıyorum. Altında hiç öyle olağanüstü bir neden yatmıyor yani aslında.

O zaman bütün bunlar bu yıpratıcılıkta, deneyimin bir tür hayata karşı bağışıklık kazanma olduğuna işaret ediyor. Tüm ihtiyacımız olan biraz deneyim mi? İlk yılların sonunda, anlayacağız ki o ya da bu şekilde bu yıpratıcı unsurlar değişse de bitmiyor, başka bir zamanda, başka bir formatta yine beliriyor. Ama imrendiğim bu insanların hayatında hep olan başka bir şey daha var; üretmek. Öyleyse, benim gibi bir eğitim sisteminden geçmişler için formüle edilmiş sonuç; bir şeyler yapmaktan, ortaya koymaktan bıkmayan; ekonomik, sektör kaynaklı, eğitim politikaları kaynaklı vb. şartların etkisi ile vazgeçmeyen insanlar olmalıyız, bir şekilde. Ama bu şartlar da çok oldu artık tabii, orası ayrı...

Serbest MİMAR'da Yenilikler

İçinde yer aldığım için mi bilmiyorum ama çok özel bir sayı olduğunu düşündüğüm bu sayının içeriğinden kısaca bahsetmek gerekirse;

DOSYA bölümü, Adana konusuna duyulan heyecanla, katkılarla gelişip büyüyerek öyle bir hal aldı ki, bu sayının Adana sayısına dönüştüğünü söylemek hatalı olamayacaktır. Bu bölüm için konuk editör Güniz Baykam'a teşekkür ederiz. Dosya bölümü haricinde, **YARIŞMADAN UYGULAMAYA** ve **MASAÜSTÜ** bölümlerinde de Adana'ya ve Adana'dan projelere rastlayacaksınız. Bu etraflı derleme, geçmişi ve bugünü ile Adana'ya genel bir bakış atmanızı sağlayacak.

Bu sayıda ayrıca, devamını gelmesini dört gözle beklediğimiz bir **ELEŞTİRİ** bölümü Baran İdil'in ele aldığı "Bodrum'un Geleceği" yazısı ile yer alıyor.

TELİF bölümü ise uzun bir aradan sonra, mimarların dâhil olduğu bazı hukuki süreçleri sizlere sunmaya devam ediyor.

Keyifli okumalar..

Gamze Köküm

KÖPRÜLÜ MAHALLESİ
KENTSEL YENİLEME ÖN PROJESİ
EREN TÜMER MİMARLIK OFİSİ

Proje Müellifi : Eren Tümer Mimarlık Ofisi
Yer : Adana
Tasarım Ekibi : Mimar Eren Tümer,
Mimar Ece Sultan Karacık,
Mimar Hülya Mine Gör, Mimar Özlem Özbilen
Danışman : Şehir Plancısı Enver Yılmaz
İşveren : Adana Büyükşehir Belediyesi
Proje Yılı : 2017
İnşaat Alanı : 380.000 m²

Tasarım alanı, Adana'nın iki yakası olan Seyhan ve Yüreğir ilçelerini birleştiren Seyhan Nehri üzerinde bulunmaktadır. Kentsel yenileme yapılması öngörülen alanda tasarlanan yapıların toplam inşaat alanı 380.000 m² civarındadır.

Konum olarak, kentin merkezi iş alanlarına ve konut yerleşimlerine olan yakınlığı dolayısıyla, merkez olarak nitelendirilebilecek bir bölgede yer almaktadır.

Tasarım kararlarında Seyhan Nehri' nin sosyal potansiyeli göz önünde bulundurulmuş ve tüm tasarım alanı ile birlikte komşu mahallelerin de sahil bandı ile doğrudan ilişki kurabilmesi hedeflenmiştir. Aynı zamanda mevcut alışkanlıkların mümkün olduğunca korunabilmesi için, sistem içerisinde açık bir çarşı tasarlanmış ve bu çarşının kamuya ait bir meydan ile sahil bandına bağlanması hedeflenmiştir. Dolayısıyla bu merkezin sadece yenileme alanına değil nehrin iki yakasını birbirine bağlayan ve aynı zamanda tüm Köprülül Mahallesi ve komşu mahallelerin kullanabileceği bir kent meydanı modeline dönüşmesi istenilmiştir.

Öte yandan, alanın imar planı yüksek yoğunluklu olacak şekilde düzenlenmiş ve yapılar kat sınırı getirilmiştir. Gerek ihtiyaç programını, gerekse de alandaki mevcut konut sayısını sağlama gereklilikleri ele alındığında, bu durum planlama açısından oldukça zorlayıcı bir kriter hâline gelmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda, yapılan tasarımın toprak alanını kısıtlayan fazla sayıda yapı bloğundan oluşması yerine, konut adaları içerisinde geniş boşluklar elde edebilmesi hedeflenmiştir; avlu biçiminde tasarlanmış ortak kullanım alanları (mahalle meydanları) tasarlanmış ve konut birimlerinin mahalle meydanlarını saracak şekilde tasarlanmasına karar verilmiştir.

BODRUM NARADA KONUTLARI
ÖZAL MİMARLIK

İşveren : Göregen-SEBA İnşaat
Yapımcı : Göregen-SEBA İnşaat
Statik : AS-TA Mühendislik
Mekanik : Er Mühendislik
Elektrik : Er mühendislik
İç Mekan Tasarımı: Özal Mimarlık

Bodrum Akyarlar'da yer alan projenin arazisi denize 140 m uzaklıkta ancak denize manzarası bulunmayan düz bir konuma sahiptir. Vaziyet planlamasında, tasarımımızın kendi ortak mekanını / manzarasını yaratması için iki adet ortak havuz düşünülmüştür. Evler bu ortak mekanı oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. İki adet havuz kararı ile hem ortak alanda oluşacak aktivite yoğunluğunun yarıya düşmesi, hem de havuza cephesi olan ev sayısının iki katına çıkması sağlanmıştır. Bahçe duvarlarının yüksek tutulması ile (170 cm) mahremiyeti sağlanmış özel bahçeler ve tanımlı ortak mekan oluşturulmuştur. Böylece ev sahipleri kendi bahçesinde güneşlenip, kendi banyo ve mutfağını kullanırken, duvarın hemen arkasındaki havuzu da kendi bahçelerindeymiş gibi rahat kullanabileceklerdir. Konutlar zemin katta ikiz ev gibi, fakat her bir evin bireyselliği ve ortak alanın doğal sirkülasyonu ve ferahlığı düşünülerek üst katlar birbirinden bağımsız olarak tasarlanmıştır. Kapalı mekan, yan açık mekan ve açık mekan geçişleri bu projede önemsenmiştir. Araç trafiğinden ortak havuza doğru olan kesitte; en dışarıda kalan araç yoluna en uzun cephe, en az açıklık, en üstte kalan ortak havuza ise en az cephe ve en çok açıklık verilerek bütün bir ev yaşamının az trafik, bol güneş, bol yeşillik ve bol su ile keyifli bir şekilde geçirilmesi bütün dileğimiz olmuştur.

CEM EVİ VE TAZİYEHANE
GÜNİZ BAYKAM

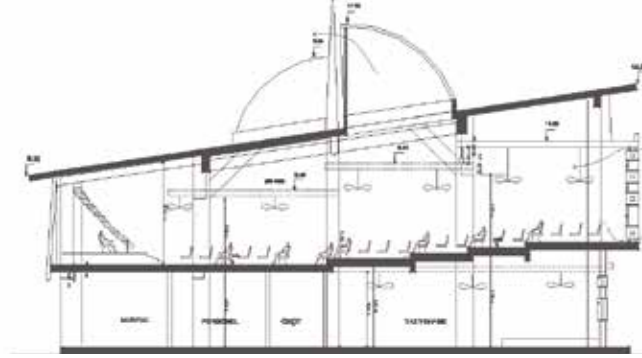
Mimari Tasarım: Güniz Baykam
St-BA tasarım : Levent İçer
Elektrik : Ali Süreyya Boğa
Mak-Sihhi Ts : Selahattin Alsancak
Çatı Uygulama : Zenon
İşveren : Nebi Nuh Vakfı
İnşaat Alanı : 2300m²

Cem Evi yapmak üzere mimara başvurulması, bölgede kolay rastlanan bir tutum değil; genelde gönüllülerden para toplanır, hibe edilmiş arsada bir usta bulunup kolon üstü tabliye ile ihtiyaç sessiz sedasız giderilirdi.

Hiçbir kaygı duymadan yapılan örneklerin anlamsızlığını olmasa bile sıradanlığı fark edilerek, takdire şayan bir istekle, hakkettiği içerik ve imgesel değeri olacak, emsallerine öncülük edecek bir Nusayri Cem Evi talep edilmesi, kayıp özgüvenin filizlenmesi anlamını da taşımaktadır. Gerçi bilinçaltında umulan, pek moda Selçuk/Fars tarzı bir dinsel yapı olsa da, işin elinden tutan kanaat önderleri, kavramların yeniden kurulduğu bir ibadet ve de sosyal yapıya doğru sürüklendi. Geleneğimizde dini yapıların yalnızca ibadet için amaçlanmaması ilkesi, sosyal anlamda kent ya da mahalle çekirdeğini oluşturmakla da sorumlu olması, çok anlamlı bu ilke gereği, avlu bile yapılamayacak kısıtlılıktaki arsada kapalı bir planla olabildiğince sağlanmaya çalışılmıştır.

Programda imece usulü kotarılmış malzeme ve kasaplık hayvanın, Anadolu'daki adı keşkek -bölgedeki adıyla "kamhi"- pişirilip, hayır edilme üzere ihtiyaç sahiplerine bir düzen içinde dağıtılacağı, gereken tüm işlevleri barındıran aşhane, vefat edenlerin uğurlanacağı ve baş sağlığının kabul edileceği bir taziye hane -ki tasarımın önerisi, diğer zamanlarda çocuk kulübü veya kadın işliği olarak kullanılmaktadır- ve üst katta bu faaliyetlerin telaşından uzak bir Cem Evi vardı. Trafiği her iki katta da giriş ve çıkış olarak rahatlatan ve saydam arkadaşlarla başlatarak yapı içine kademeye çeken bu dağıtım düzeni seçildi.

Zemin kat bütün diğer işlevleri dörtgen bir plan içinde çözümlerken, yukarıdaki Cem bölümünde İbadet oturarak yapıldığından kişiyi sarmalayan aşına dairesel çizgiler sanki bir kez daha böyle de kullanılsın diye minyatür bir kültür merkezi gibi basamaklandırılmış geometri öne çıkarıldı. Parçaların sırtları betonarme kabuk, diğer yüzleri mekanın aydınlatma ihtiyacını karşılayan cam doğrama olarak planlanmış, böylece klasik cami planındaki kubbealtı pencere sistemi yeniden yorumlanmıştır. Ayrıca eğimli çatı betonu düzleminde yarattığı 3 boyutlu düzenlemeler yapıya sürprizler kazandırmış oldu.

YOLBULAN METAL İDARİ BİNA
HK MİMARLIK

Proje Grubu : HK Mimarlık
İşveren : Yolbulan Metal
İç Mekan Tasarımı: HK Mimarlık

Her tasarım sürecinin kendi doğasına has bir çözüm süreci olduğu gibi; doğru kurgulanmış tasarım problemini özgün cevabın aranması sürecindeki başarda, yerel veriler ve kullanıcının istek ve talepleri kilit rol oynar.

Ancak bunun öncesinde tasarım sürecinde mimari konsept tasarımı ile başlayan planlama aşamasında diğer disiplinlerin ekip olarak uyum içinde çalışması projenin kalitesini belirleyecektir. Bu noktadan hareketle statik, mekanik, elektrik, peyzaj ve dekorasyon ekibinin deneyimi ve uyum içinde çalışması önemli bir husus olarak görülmektedir. Ekibin uyum içinde çalışması projelerin disiplinler arası tutarlı olması ve süreklilik arz etmesi yine proje yönetimi konusunu daha da önemli hale getirmektedir.

Çelik üretimi yapan yüksek gürtütlü fabrika yapılarının ortasında idari bina tasarımında, fabrika gürtütüsünü engelleme ve gün ışığını yapının içerisine almak bu projenin ana çıkış noktası olup, tasarımın şekillenmesinde kilit rol oynamıştır.

Kuzey yönündeki fabrika yapısı ile Güney yönündeki anayol cephelelerinde çift cidarlı bir duvar yüzeyi öngörüldü. Söz konusu cidar ses yalıtımı için önemli rol oynarken aynı zamanda sirkülasyon alanlarını tariflemiştir. Güney-Batı ve Kuzey-Güney ekseninde yerleştirilen sirkülasyon yirtıkları; hakim rüzgar yapının içine alırken, görsel olarak binanın arka ve ön ilişkisine güçlendirmiştir. Bu şekilde azaltılan kapalı alanlar yapıya işletme kolaylığı ile birlikte uygulama ekonomisi getirmiştir.

ÇUKUROVA BİYOÇEŞİTLİLİK MÜZESİ OĞUZ ERGEÇ - M. MURAT ULAŞ

Mimari Proje Müellifi : Oğuz Ergeç - M. Murat Ulaş
Danışmanlar : M. Murat Ulaş
İşveren : Orman ve Su İşleri Bakanlığı
Statik : Hasan Ziya Çetin
Mekanik : Hasan Duysak
Elektrik : Gökhan Keleş
İç Mekan Tasarımı : Cenk Kabaş
Peyzaj Tasarımı : Hasibe Akyığıt

Proje, T. C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne Bağlı Orman Su İşleri 7. Bölge Müdürlüğü tarafından yaptırılmıştır. Projenin amacı Çukurova bölgesinin biyoçeşitliliğini dünyaya tanıtmak ve farkındalık oluşturmak, çocuklar ve öğrenciler için interaktif biyoçeşitlilik eğitim olanaklarını hayata geçirmektir. Bu bölgede yaşayan ve birçok insanın haberdar olmadığı Saz Kedisi, Saimbeyli Mavis (Kelebek), Hatay semenderi ve birçok endemik bitki örnekleri bu müzede sergilenerek bize onları tanıma fırsatı verecekler. Topoğrafyadan gelen veriler değerlendirilerek Çobandede tepesinden, Seyhan baraj gölüne doğru oluşan eğim hattı yapılan çatı formunu belirlemiştir. Müzeye gelen ziyaretçileri kucaklamak ve davetkar bir etki yaratmak amacı ile yapının ana kütləsi çeyrek daire formunda yapılmıştır.

ALTINELLER ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI KREŞ VE İLKÖĞRETİM OKULU OBA MİMARLIK

Proje Grubu : Oba Mimarlık Ufuk Önder - Sultan Önder
İşveren : Almet Özel Eğitim Kurumları Ltd. Şti.
Yapımcı : Altıneller Özel Eğitim Kurumları Ltd. Şti.
Statik : Ahmet Aydın, Alaaddin Yılmaz
Mekanik : İlmiz Ünlü
Elektrik : Selçuk Özdoğan
İç Mekan Tasarımı : Oba Mimarlık
Peyzaj Tasarımı : Bahar Erdem

Seyhan ilçemiz Kanalüstü mahallesi 6581 ada, 5 parselde kreş amaçlı plan notları çerçevesinde yapı tasarlanmıştır. Üç cepheli arsa üzerinde yoldan ve komşu parselden çekme mesafeleri %40 taban alanını sınırladığından yapı üçgen bir alan üzerine şekillendi. H:12.50 bina yüksekliği içinde, zemin katta idari birimler, etkinlik odaları; üst katlarda sınıflar için yer oluşturuldu. Bodrum katta spor etkinlik alanı, yemek salonu ve havuz; çatı katında ise üç farklı yönde oluşturulan tonoz çatı kabağunun altında, çok amaçlı salon planlandı.

LOTUS TOWER OZAN TÜZÜN

Proje Müellifi : Ozan Tüzün
Tasarım Ekibi : Suzan Tüzün, Sabri Tunç,
Özlem Aslı Özkaynak, Nebi Özkaynak, Havva Akdeniz
Statik : Coşkun Bahar
Mekanik : Murtaza Kılçık
Elektrik : Enes Can
İşveren : Bozkurtlat İnş. Ltd. Şti.
Projenin Alınış Yöntemi : Teklif
Proje Yılı : 2014
İnşaat Alanı : 29132.78 m²

Proje, T. C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne Bağlı Orman Su İşleri 7. Bölge Müdürlüğü tarafından yaptırılmıştır. Projenin amacı Çukurova bölgesinin biyoçeşitliliğini dünyaya tanıtmak ve farkındalık oluşturmak, çocuklar ve öğrenciler için interaktif biyoçeşitlilik eğitim olanaklarını hayata geçirmektir. Bu bölgede yaşayan ve birçok insanın haberdar olmadığı Saz Kedisi, Saimbeyli Mavis (Kelebek), Hatay semenderi ve birçok endemik bitki örnekleri bu müzede sergilenerek bize onları tanıma fırsatı verecekler. Topoğrafyadan gelen veriler değerlendirilerek Çobandede tepesinden, Seyhan baraj gölüne doğru oluşan eğim hattı yapılan çatı formunu belirlemiştir. Müzeye gelen ziyaretçileri kucaklamak ve davetkar bir etki yaratmak amacı ile yapının ana kütləsi çeyrek daire formunda yapılmıştır.

Aklı- mız Fikri- miz

Ağacın izinde!

Ağacın ve doğanın izinde yaşam alanlarımızı şekillendiren mimarların yanındayız, **Dünya Mimarlık Günü'nü** kutlarız.

 YILDIZENTEGRE

www.yildizentegre.com | / yildizentegre

Ofis Ziyaretleri

TürkSMD Öğrenci Konseyi'nin düzenlediği ofis ziyaretlerinin ilki, Hazan Mimarlık ve Kahraman Mimarlık mimari ofislerine gerçekleştirildi.

Kahraman Mimarlık'ta öğrenciler Kahraman'ın tasarım süreçlerine dair meraklarını dile getirdiler. Gülşah Kahraman, öğrencilere tasarımın bütüncül bir prensip olduğundan ve mimarlığın diğer disiplinlerle olan besleyici ilişkilerinden bahsetti, öğrencilerin sorularını yanıtladı.

Hazan Mimarlık'ta ise, ofiste çalışan herkesten izler taşıyan hatıra duvarı öğrenciler tarafından ilgiyle karşılandı. Ofisin gezilmesinin ve çalışanların ağırlıklı görev dağılımının konuşulduğu ilk bölümü, Yakup Hazan tarafından yapılan, proje sunumları izledi. Hazan öğrencilere projeleri özelinde süreçleri, birikimlerini anlattı.

Farklı iki çalışma ortamı, farklı projeler, tasarım süreçleri, ürünler görme şansı yakalayan öğrenciler bir sonraki ofis ziyaretinde buluşmak üzere, etkinlikten memnun ayrıldılar.

18. Yapı Sektörü Buluşması Sona Erdi

Türk Serbest Mimarlar Derneği'nin 2011 yılından bu yana farklı katılımcılarla gerçekleştirdiği Yapı Sektörü Buluşmaları'nın on sekizincisi Mimarşiv iş birliği ile 20 - 21 Eylül 2019 tarihlerinde TSMD Mimarlık Merkezi'nde yapıldı. 18. Yapı Sektörü Buluşması'na katılan kamu kurumları ve yatırımcı kuruluşlar, mimarlık ofisleri ve yapı sektörü firmaları şu şekilde sıralandı:

**A Tasarım Mimarlık • Atia Ahşap • İller Bankası • Aura Design Studio
Belenco - Peker • Kültür ve Turizm Bakanlığı • Baykan Mimarlık • Bürotime
Sağlık Bakanlığı • BT Mimarlık • Dalsan • YDA İnşaat • Evren Yiğit Mimarlık
Ersa • Hatırlı Mimarlık • Güvendiksoy - Archiform • May Yapı Tasarım
Mapei • Mono Mimarlık • Miele • Motto Mimarlık • Panelsan
Öncüoğlu Mimarlık • Reynaers • RggA Mimarlık • Şişecam Düzcam
Seben Mimarlık • Tozoğlu • SGB Mimarlık • Vitra - Eczacıbaşı
TH İdil Mimarlık • Uludağ Mimarlık • Ven Mimarlık • Yazgan Mimarlık**

YSB İkinci Gününde Üniversitesi Ağırladı

Buluşmanın ilk gününde TürkSMD üyesi mimarlık ofisleri ve yatırımcı kuruluşlar ile yapı sektörü temsilcilerinin ikili görüşmeleri yapıldı. Görüşmelerde yapı sektörü firmaları yeni ürün ve hizmetlerini mimarlara ve yatırımcılara aktarma fırsatı yakaladılar, güncel projeler hakkında bilgi sahibi oldular.

İkinci gün ise yapı sektörü firmalarının karşısında bu defa öğrenciler yer aldı. Ürünler, uygulama alanları, uygulamada karşılaşılan zorluklar, başarılı örnekler, sorunlar ve çözümleri gibi birçok konu konuşuldu. Daha çok gruplar halinde firmaları ziyaret eden öğrenciler, firmalara merak ettikleri soruları yöneltme ve ürünleri tanıma imkanı buldular.

Bir sonraki Yapı Sektörü Buluşması 2020 ilkbaharında, TSMD Mimarlık Merkezi'nde yapılacak, detaylar ilerleyen günlerde sizlerle paylaşılacak.

S.O.S. İstanbul Fikir Projesi Yarışması 2019 Başvuruları Açıldı.

"İstanbul için Alternatif Öneriler"

İstanbulSMD, 2005 yılından bu yana S.O.S. İstanbul Fikir Projesi Yarışması aracılığı ile kentin "sorunlu alanları" için öğrencileri "alternatif projeler" üretmeye teşvik ediyor.

Bu yıl S.O.S. İstanbul Fikir Projesi Yarışması, "İstanbul için Alternatif Öneriler" başlığıyla öğrencilerden kente ilgili akıl yürütmelerini; ister büyük ve karmaşık sorunları, ister kıyıda köşede kalmış ama günlük hayatı derinden etkileyen durumları, ölçekten bağımsız olarak değerlendirmelerini ve katılımcı öneriler üretmelerini bekliyor.

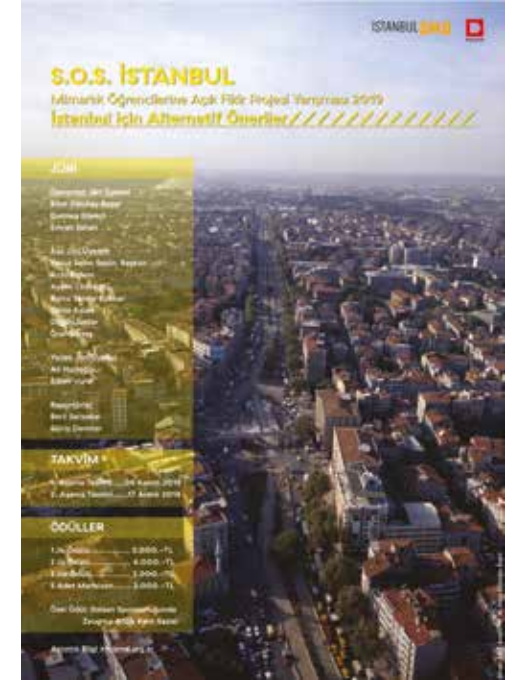
Detaylı bilgi İstanbulSMD web sayfasında bulunabilmektedir. www.ismd.org.tr

Para ödüllere ek olarak yarışma kazananlarından beş kişi özel ödül olarak Dalsan sponsorluğunda Zeugma Antik Kent gezisine katılacak.

İki aşamalı olarak düzenlenecek yarışmaya ilk aşama için son başvuru tarihi 06 Kasım 2019 dur.

Yarışma Jürisi

Yavuz Selim Sepin (Başkan)
Arzu Erdem
Ayşen Cıravoğlu
Burcu Serdar Köknar
Deniz Aslan
Dilgün Saklar
Oral Göktaş

SMD Başkanlarından Tunç Soyer'e Ziyaret

Türk Serbest Mimarlar Derneği Başkanı Önder Kaya, İstanbul Serbest Mimarlar Derneği Başkanı Sibel Dalokay Bozer ve İzmir Serbest Mimarlar Derneği Başkanı Hüseyin Egeli, 1 Ekim 2019 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer'i makamında ziyaret ettiler. Üç Serbest Mimarlar Derneği ve üyelerinin faaliyetleri hakkındaki kısa bilgilendirme sonrasında; kentsel sorunların çözümü, imar mevzuatı ve uygulamaları ile kamu projelerinde nitelikli mimarlık hizmeti için mimari proje yarışmalarının teşvik edilmesi gibi konular konuşuldu, derneklerin önerileri iletilip karşılıklı görüş alışverişi yapıldı.

CESAR PELLI (1926 - 2019)

Arjantin asıllı ünlü Amerikalı mimar Cesar Pelli, 19 Temmuz 2019'da 93 yaşında hayata gözlerini yumdu. Pelli'nin ölümü ile birlikte, uluslararası mimarlık camiası da son yıllarda kaybettiğimiz Robert Venturi ve I.M.Pei gibi, özellikle 20. yüzyılın ikinci yansına damgasını vurmuş olan, modern mimarlığın önemli isimlerinden birisini daha yitirmiş bulunuyor.

En çok Kuala Lumpur'da gerçekleştirdiği Petronas İkiz Kuleleri (1997) ile tanınan Cesar Pelli, Londra'da Canary Wharf One Canada Square Ofis Binası (1990), New York Manhattan'da Dünya Finansman Merkezi Yapı Kompleksi (1988), Japonya'da Osaka Ulusal Sanat Müzesi (2004), Miami'de Adrienne Arsht Gösteri Sanatları Merkezi Kompleksi (2006) ve 2018'de tamamladığı San Francisco Salesforce Kulesi projeleri ile ününü pekiştirdi.

Arjantin'de başlayan mimarlık eğitimini ABD'de Illinois Mimarlık Fakültesi'nde tamamlayan Pelli, mezun olduktan sonra Eero Saarinen'in ofisinde çalışmaya başladı. 1964'de Saarinen'in yanından ayrıldı; önce Los Angeles'da, önce Daniel, Mann, Johnson ve Mendenhall firmasında proje yöneticisi, ardından Gruen Ortaklığı'nda tasarım ortağı olarak kendini geliştirdi. 1977'de kendi bürosunu kuran Pelli, 2005 yılında firmasının ismini Pelli Clarke Pelli Architects olarak yeniledi. Cesar Pelli, 1977-1984 yılları arasında Yale Üniversitesi Mimarlık Okulu'nda Fakülte Dekanı olarak görev yaptı.

Meslek yaşamı boyunca pek çok ulusal ve uluslararası ödül kazanan Cesar Pelli, 1995 yılında American Institute of Architects (AIA)'nın verdiği en prestijli ödül olan Altın Madalya'ya, 2004 yılında ise Petronas İkiz Kuleleri ile Ağa Han Ödülü'ne layık görüldü.

Ününü tasarladığı gökdelenlerin zarafeti ile perçinleştiren Pelli, yapılarında dolaşım omurgalarının yapı kurgusunu oluşturmasına ve planı organize etmesine önem verir; tasarımlarında kullandığı malzemeler konusunda gösterdiği titizlik ve özellikle de yapı cidarlarının güncel konstrüksiyon tekniklerinin bir ifadesi olarak ele alınması yönündeki çabası ile modern mimariye katkısı tartışılmaz. Tasarımlarını geliştirmek için sürekli olarak çalışma maketlerinden yararlanması, onun yapı formuna gösterdiği titizliğin bir göstergesi olarak kabul edilmelidir.

Yaptığı yapıların, bağlamlarını oluşturan kentsel doku içerisindeki yerel, kültürel ve tarihi köklerini ifade etmelerine önem veren Pelli, bu yaklaşımını özellikle Kuala Lumpur İkiz Kuleleri'nde ortaya koymuştur. Bu yapıda yöresel ve geleneksel öğelerin stilize edilerek modern bir dilde kullanılmasındaki başarı, kendisine Ağa Han Ödülü'nü kazandırmıştır.

Mimarisinde özgün bir tarz ve tekrarlayan bir dil oluşturmasına karşın, yapılarını hem işlev, hem de tasarım olarak titiz, profesyonel ve sağlam bir kurgu ve estetik anlayışı içinde ele alması, her projeyi kendi özel bağlamında tasarlaması, yapılarının plastiğine verdiği önem neticesinde Cesar Pelli modern mimarlık tarihindeki yerini almıştır.

İLHAN KURAL

M.A.Y.'ı Mehmet Ali Yardımoğlu (Özkan)'nu 23 Temmuz 2019 tarihinde kaybettik!... (1946 - 2019)

Mehmet Ali Yardımoğlu, yani kısacası ve tanınan lakabıyla MAY'ı KTÜ' de Lisansüstü öğrenimimi yaparken tanıdım... 80' li yılların başı... Çatı Mimarlık Bürosu'nda... Bu tanıdıklık devamında iyi bir arkadaşlık, bir dostluğu da beraberinde getirdi... Sevgili arkadaşım, can dostum mimar-akademisyen Ümit ile kendilerine yeni bir hayat kurdular... İki oğulları oldu; Safa ile Tulu...

1946 yılında Akçaabat/Trabzon'da doğan MAY, 1974 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık Bölümü'nü bitirdi ve Yüksek Mühendis Mimar unvanını alarak aktif meslek hayatına başladı... MAY hayatının bu bölümünde daha önce de olduğu gibi hayatın içinde onu, bizleri ilgilendiren sorumluluğumuz ve görevlerimiz kapsamında olan birçok alanda kendine düşeni yaptı. Mimarlık ana çatısı altında Proje-Uygulama alanlarında çalışmalar üretti, proje yarışmalarında bizzat yarışmacı oldu, jüri üyelikleri yaptı. Üniversitelerde, eğitim-öğretim alanlarında öğretim görevlilikleri ile eğitim-öğretime önemli katkılar verdi. Farklılaşan formatlarda anlamlı, özel yazılar kaleme aldı.

Detaylandırmak gerekirse; Bayındırlık Bakanlığı ve Çay-Kur Genel Müdürlüğü gibi kamu kurumlarındaki görevlerinin yanı sıra Karadeniz Teknik Üniversitesi, Avrasya Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Mimarlık Fakültelerinde öğretim görevliliği yaptı.

Mimarlar Odası Genel Merkezi Genel Sekreterlik görevinin yanı sıra; Yayın Komitesi'nde de görev aldı.

Mimarlar Odası Trabzon Şubesi kuruluşunda 1987 yılı öncüsü görevi aldı... İlk şube başkanı oldu.

MAY tam bir Trabzon sevdalıydı. Aktif Trabzon Vakfı üyesi idi. Trabzon ile ilgili birçok önemli organizasyonlarda lokomotif olarak emeğini verdi. Bunlardan bildiğimiz sonuncusu Kuruluşunun 101. Yılında Trabzon Etkinlikleri ve bu kapsamda Trabzon' da Kent,

Kent Kimliği ve Mimarlık başlığında mimar-yazar olarak yaptığı konuşma, verdiği katkı idi. Doğduğu bu kentle ilgili önemli, etkili yazılar kaleme aldı. Bunların içinde Mimarlar Odası Trabzon Şube Başkanı iken 1987 yılında kaleme aldığı Trabzon'u konu alan ve Trabzon Dergisi'nde yayınlanan, giriş cümlesi Proust'un "Gerçek cennetler, kaybolan cennetlerdir" ile başlayan "Eski ile Söyleşi ve Mimari Mirasımız" başlıklı yazısı etkileyicidir.

Trabzon ile Trabzonlular 'ı diğer kentliler, kent sevdalıları ile Mimarlık alanında buluşturan, buluşturma potansiyeli olan organizasyonlara emek verdi, yollarını açtı... Ki bunlardan bir tanesi de "Sokaklarımız" adlı sergim oldu. Sergim O'nun katkılarıyla Türkiye'nin Mimarlar Odası Merkezi ve Şubelerinde gerçekleşti, insanlarla buluştu. Bu sergi ile ilgili bir de şiir yazmıştı MAY...

Eski bir KTÜ'lü olan MAY' ın KTÜ' ye olan sevdasını da unutmamak gerekir ki bu sevdasını da Mimarlık Dergisi' nde yer alan -KUTLA-MA1963 - 2003 / KTÜ'nün Kırk Yılı: Varoluşuna Dair (Bir) Üniversitenin başlığında kaleme aldığı yazıda (TANIKLIKLAR-I, Ekim 2003 Ankara) açıkça görmek mümkündür.

Bu sevdalara eşi mimar Ümit' e olan derin ve kuvvetli sevdasını da mutlaka eklemek gerekir...

23 Temmuz 2019 tarihinde M.A.Y. 'ı Mehmet Ali Yardımoğlu (Özkan)'nu kaybettik. Kaybettiğimiz ancak kaybolmayacak bir kişilik... Ailesi, arkadaşları, meslektaşları ve Mimarlar Odası Ailesi olarak saygı ve sevgiyle anıyoruz. Onu; mimar-yazar, düşünce insanı olarak , çözüm üreten, dik duruşu ile, inceleyen, değerlendiren, tartışan, araştıran özellikleriyle/yapısıyla, mücadeleci ruhu ile hatırlayacağız...

Biliyoruz ki O'nu çok özleyeceğiz...

PROF. DR. SONAY ÇEVİK, Y. MİMAR, KTÜ TRABZON, 15 AĞUSTOS 2019

Prof. Dr. Yıldırım Yavuz (1939 - 2019)

Sevgili hocamız Prof. Dr. Yıldırım Yavuz'u kaybetmenin derin üzüntüsü içerisinde bu yazıyı kaleme alıyorum. ODTÜ'de Mimari Tasarım stüdyolarında, dört yıl birlikte çalışma onuruna eriştiğim Yıldırım Hocam'dan eğitmenlik üzerine çok değerli şeyler öğrendim. Mimarlığı, yaşama kültürüyle bütünleştiren usta bir anlatıcıydı. Opera, sinema, yemek, mimarlık ve yaşam üzerine sohbetlerinin her biri insanın zihninde canlı imgeler oluştururdu. Tasarım stüdyosunda ustalıklı çizdiği kurşun kalem plan ve cephe eskizlerine, Doğu'dan ve Batı'dan örneklerle, mimarlığa ve yaşama dair sohbetleri eşlik ederdi. Onun, sevecen eğitmenliği, geniş bilgi ve kültürünü gençlerle paylaşma coşkusu ve güçlü insanî değerleriyle öğrencileri ve dostlarının gönlünde çok güzel duygularla hatırlanacağına inanıyorum.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin ilk öğrencileri arasında yer alan Yıldırım Yavuz, 1961 yılında Mimarlık Bölümü'nden mezun oldu. ODTÜ'de mimarlık alanında yaptığı ilk yüksek lisans çalışmasının ardından lisansüstü öğrenimini sürdürmek üzere gittiği Pennsylvania

Üniversitesi'nde Louis Kahn'ın öğrencisi oldu. 1962 yılında öğretim kadrosuna katıldığı ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde mimari tasarım ve mimarlık tarihi dersleri verdi. Bu dönemde İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde Prof. Dr. Doğan Kuban'ın danışmanlığında doktora çalışmalarını tamamladı.

1982-1988 yılları arasında eşi, ODTÜ Mimarlık Bölümü öğretim üyesi, Mimar Aysel Yavuz ile birlikte gittikleri Suudi Arabistan'da, Damman Üniversitesi'nde ve Kral Faysal Üniversitesi'nde tasarım ve mimarlık tarihi dersleri verdi. Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi'nde İç Mimarlık Bölümü'nün kuruluşuna katkıda bulundu ve 1988-1997 yılları arasında bu bölümde dersler verdi. Profesör olarak öğretim kadrosuna yeniden katıldığı ODTÜ Mimarlık Bölümü'nde lisans ve lisansüstü düzeyde mimari tasarım stüdyolarında eğitime katkı verdi, seçmeli dersler açtı, öğrenciler yetiştirdi.

ODTÜ'de Mimarlık Bölüm Başkanlığı ve çeşitli idari görevlerde bulunmuş olan Yıldırım Yavuz, üstlendiği bu görevlerde ilkeli duruşuyla kurumun belleğinde özel bir yere sahiptir. Mimarlık Fakültesi Dekanlığı görevini üstlendiği 2000-2003 dönemini, Fakülte içerisinde uyumlu çalışmanın olduğu, huzurlu bir dönem olarak hatırlıyorum. Yıldırım Hocamız emekliliği sonrasında da ODTÜ Mimarlık Bölümü'nde mimarlık eğitimine çok değerli katkılarda bulunmayı sürdürdü. Gençlerle birlikte, bilgi ve deneyimlerini açık yüreklilikle onlarla paylaşarak lisans ve lisansüstü stüdyoları yürüttü, mimarlık tarihi ve kültürü üzerine seçmeli dersler verdi.

Birçok mimarlık ve kentsel tasarım yarışmasında jüri üyelikleri bulunan Prof. Dr. Yıldırım Yavuz uluslararası Ağa Han Ödülleri'nde nominatör olarak görev almış, ulusal ve uluslararası komitelerde yer almıştır. Kitapları ve diğer çalışmalarıyla Türkiye mimarlık kültürü, tarihi ve kültürel mirası alanlarında çok değerli eserler bırakmıştır. Geç Osmanlı ve Erken Cumhuriyet dönemi Mimarlığı üzerine kitapları ve makaleleri, mimari biçim ve biçimler,

küreselleşme karşısında yerel kimlik üzerine çok sayıda konferans bildirisi bulunmaktadır. Mimar Kemalettin ve Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi, (ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, 1981) ve İmparatorluk'tan Cumhuriyet'e Mimar Kemalettin 1907-1927, (TMMOB Mimarlar Odası, 2009) Mimar Kemalettin Bey'in eserleri ve yazıları üzerine, kapsamlı ve titiz bir arşiv araştırmasına dayalı olarak geliştirdiği çok değerli iki kitap yayınıdır. Prof. Dr. Gönül Tankut ile birlikte editörlüğünü yaptığı Tarih İçinde Ankara I ve II ise Ankara üzerine önemli araştırma makalelerini bir araya getirmektedir. Prof. Dr. Aysel Yavuz ile birlikte koruma çalışmalarında danışmanlığını yürüttüğü Cumhurbaşkanlığı Atatürk Müze Köşkü üzerine Cumhurbaşkanlığı Sekreterliği'nce yayımlanmış bir kitapları bulunmaktadır.

Prof. Dr. Yıldırım Yavuz'a 24 Ekim 2012 tarihinde, "mimarlık eğitimine verdiği önemli katkıları, erken dönem Cumhuriyet mimarlığına ilişkin tarih çalışmalarındaki öncülüğü, mimarlık mirasının ve Ankara kent kültürünün korunmasına yönelik duyarlı girişimleri" nedeniyle Mimarlar Derneği 1927'nin ilk Onur Üyeliği belgesi takdim edilmiştir.

Sevgili Hocamız Prof. Dr. Yıldırım Yavuz'u içten bir saygı, sevgi ve özlemle hatırlayacağız.

PROF. DR. F. CÂNÂ BİLSEL

ATHENAEUM OF WORLD ARCHITECTURE '20

UNI Competitions "The time to build architecture for architecture Athenaemum of World Architecture'20" Uluslararası Fikir Yarışması, 7 Eylül 2019'da sonuçlandı. Mimarların sadece yapı değil aynı zamanda ekosistemleri de tasarladığı bilincini taşıyan bir tasarım beklentisi olan jüri, tasarlanan Mimarlık Athenaemum'unun sadece mimarlara değil tüm tasarımcılara ve tüm insanlara ulaşmasını hedefledi.

Yarışma jürisi dünyanın dört bir yanından mimarlardan oluştu:

Etan Kimmel, Co-Founder,
Kimmel Eshkolot Architects, Tel Aviv
Cristina Verissimo, Partner, CVDB Arquitectos,
Lda Lisbon
Ertuğ Uçar, Co-Founder, Teget, İstanbul
EunSeok Lee, Partner, Atelier KOMA, South Korea
Kerem Erginoğlu, Partner, Erginoğlu & Çalışlar, İstanbul

Yarışmada ödüller şu şekilde düzenlendi:

1.lik Ödülü,
2.lik Ödülü,
Oylama Ödülleri
(2 adet: 1 öğrenci - 1 profesyonel katılımcı),
Mansiyon Ödülleri
(4 adet: 2 öğrenci - 2 profesyonel katılımcı),
Organizatörün Seçimi Ödülü
(1 adet)

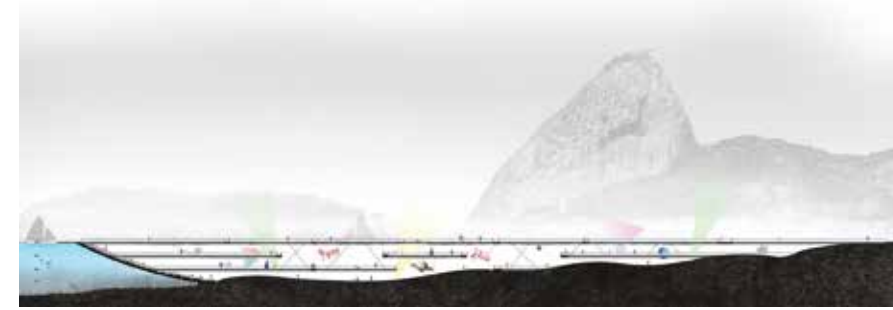
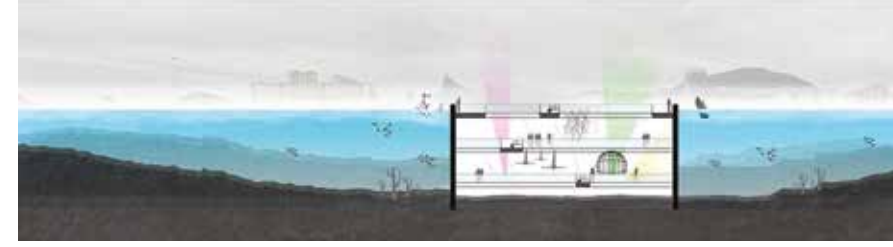
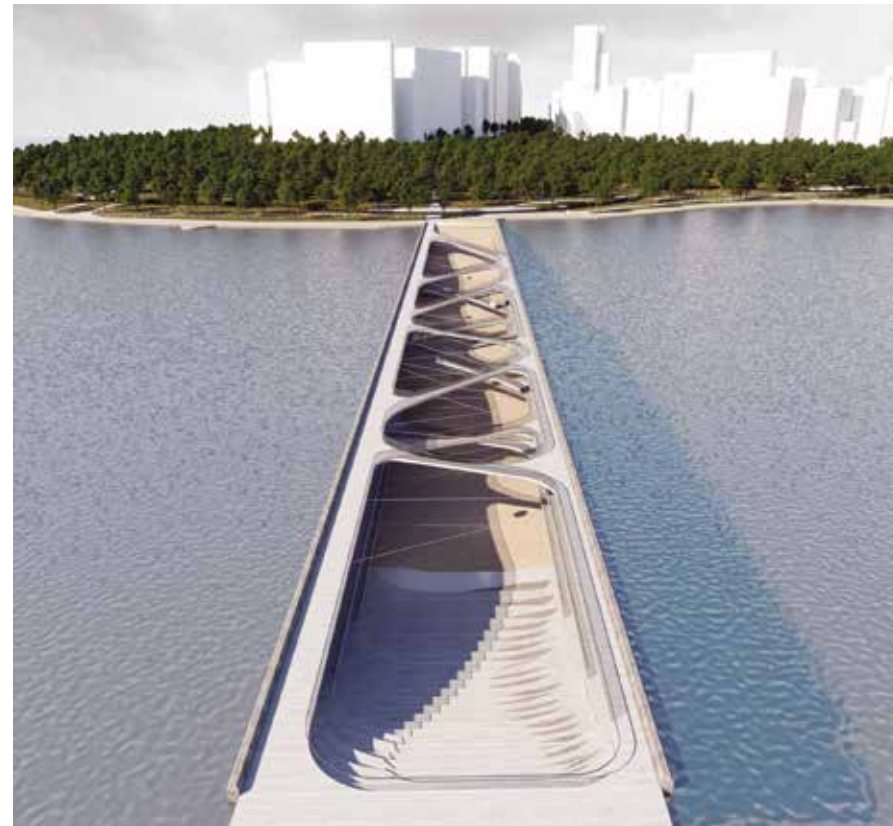

1. ÖDÜL

Kutlu Bal ve Hakan Evkaya'ya ait (İkikerebir Mimarlık) Rio De Jenario'da kentsel bir arayüz - mimarlık ile ilgili öğrenme mekanı olarak tasarlanan INSIDE OUT isimli proje jüri seçimiyle 1. Ödülü kazanan proje oldu.

PROJE RAPORUNDAN

Rio de Janerio, bölgesel olarak insanların sosyo-ekonomik durumlarına göre ayrıştığı bir şehirdir. Nüfusunun oldukça büyük bir bölümü "favelas" denilen mahallelerde yaşamaktadır. Yerel yönetim birtakım projeleriyle bölge halkının yaşam koşullarını düzeltmeyi ve buradaki yaşamı şehrin diğer kesimleriyle birleştirmeyi hedeflemektedir. Bu kopukluğun giderilmesi insanlar arasındaki iletişimin ve sosyal dengenin sağlanması için önemlidir.

Bunların yanı sıra Rio de Janerio, sokak sanatının yasal olduğu şehirlerin başında gelmektedir. Ayrıca yerel yönetim de bu çalışmaları desteklemekte ve sokaklardaki duvarların renkli birer tuvallere dönüştürülmesi için halkı teşvik etmektedir. Farklı gelir düzeylerine göre gruplaşmaların olduğu kentte sanat birleştirici bir güç görevi görmektedir.

Inside-Out projesi, var olan düzenlerin dışında yeniden bir mimari var oluşun ve mimarlığın öğretici yanının vurgulandığı bir projedir. "Inside-Out" mimarlığın mevcut tüm düzenlerinin dışında deniz ile kara arasında bir boşluk yaratarak bir ara yüz oluşturmayı hedeflemektedir. Projede; toprağın yerine suyun içerisinde bir boşluk yaratılmıştır. Mimarlığın, gezegene nasıl el sürebileceğinin somut bir örneği olmalıdır. Inside-Out Athenaemum'u sadece mimarlara veya belirli bir bilgi birikimine sahip olan kişilere değil, tüm insanlığa ait bir yapıdır. Inside-Out Athenaemum'unda sosyal sınıf farklılıkları ortadan kalkar. Tüm insanlar için ilham veren bir yer haline gelir. Bu, sadece yankı açılarak oluşturulmuş bir boşluk değil, gezegenin topoğrafyasına yaptığı tekil bir müdahale ile kendi yapısal hacmini oluşturan bir hamledir. Inside Out, farklı kotlardan deneyimlenen, çeşitli sanat etkinlikleri ve enstalasyonlara olanak tanıyan aralıklar, denizi yaran duvarlar üzerinde resim, videomapping ve graffity sanatçıların çalışmalarını sergileyebilecekleri yüzeyler barındıran kentsel bir aralıktır. Yankı açıldıktan sonra ortaya çıkan deniz zemini, arada oluşan kotlar, yapının ucundaki iskele ve kent arasında kesintisiz ulaşım ve dolaşım sağlayabilen devingen bir kurguya sahiptir. Kısacası, mekân kendisinin doğal ihtiyaçlarını, kendi doğasını yaratarak fiziksel karşılığını bulandır. Var olandan, var olmayı yaratmak; Inside-Out Athenaemum'unda tam olarak bu olur.

MANSİYON

GATHERING THE SPACE
Gülnur Aktaş, Gaye Gültekin

Gülnur Aktaş ve Gaye Gültekin'e ait GATHERING THE SPACE isimli proje mansiyon aldı.

Proje, günümüz çevre koşullarındaki değişikliklerin mimarlıkta bağlamı etkileyeceğini vurguluyor ve bunları göz önünde bulunduran yeni yaşam alanlarına ihtiyaç duyulacağını öngörüyor.

YARGITAY KARARLARI IŞIĞINDA TELİF HAKKI MESELESİ

**MİMARLARIN TELİF HAKLARI KONUSUNDA
KARŞILAŞTIĞI HUKUKİ SÜREÇLERE ÖRNEK
OLACAK BAZI YARGITAY KARARLARININ
DERLENDİĞİ BÖLÜM, BU ÜÇ İLGİNÇ DAVA İLE
MİMARLAR İÇİN AYDINLATICI OLACAKTIR.**

"Bu kararlar Yargıtay tarafından ücretsiz erişime ve kullanıma sunulan <https://kararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/> adresinden TSMD Hukuk Danışmanı Av. Kemal VURALDOĞAN tarafından alınmış ve ilgisizi alanlar ayıklanmıştır. Kararların tam içeriğine anılan internet sitesi aracılığıyla ulaşabilirsiniz."

*Davacı: Müşteri
Davalı: Proje Müellifi (Mimar)*

Müşteri, müelliflik hizmetinin kanuna ve bilimsel kurallara uygun yürütülmemesinden kaynaklı mimara dava açmıştır. Müşteri, karşılıklı anlaşma halinde olduğu mimar ile artık çalışmak istemediğini ve başka bir proje müellifi ile çalışma izni istediğini belirtmiştir. Mahkeme, müşteri talebini aşarak proje müellifiğini sonlandırmıştır. Mimar, karar bir üst mahkemeye taşımış ve bunun sonucunda mahkeme davayı mimar lehine bozmuş, yerel mahkemeden ne tür tadilat projesi gerektiğini daha iyi araştırmasını istemiş, ayrıca müşteri haklı olsa bile proje müellifiği sonlandırılmaz, tadilat projesi gerekli ise sadece tadilat projesinin başka mimar tarafından yapılmasına izin verilir demiştir.

11. Hukuk Dairesi 2018/611 E., 2018/2137 K.

"...Davacı vekili, müvekkilinin yaptıracağı konutun proje müellifi ve mesleki uygulama sorumlusunun davalı olduğunu, davalının proje ile ilgilenmediğini, ruhsat verilen proje ile müvekkiline verilen projenin farklı olduğunu, inşaatın müvekkiline verilen projeye göre yapıldığını, bu nedenle davalı Belediye tarafından davalıya para cezası kesildiğini, Mimarlar Odası tarafından davalının ... gün mesleki faaliyetten men edildiğini, ... Asliye Ceza Mahkemesince resmi belgede sahtecilik yapması nedeniyle hapis ile cezalandırıldığını, ayrıca Belediye tarafından binanın yıkıldığını, bu nedenlerle artık davalı ile projenin devamında çalışmak istemediğini, inşaata devam edilmesinin zorunlu olduğunu, bu nedenle inşaata devam etmek için davalıdan yeni bir proje müellifi atanmasına muvafakat vermesi için talepte bulunulduğunu, davalının rıza göstermediğini, ileri sürerek davalının, mimari görev ve sorumlulukları ile proje müellifiğinin ortadan kaldırılmasına ve yeni bir proje müellifi ile sözleşme yapılabilmesi için taraflarına yetki verilmesine karar verilmesini istemiştir.

Davalı, davaya cevap vermemiştir.

Mahkemece tüm dosya kapsamına göre, bilirkişi heyet raporunun hüküm kurmaya elverişli olduğu, davalı ...'in proje müellifiğinin sonlandırılabilceği yönünde bir görüş ve kanaat oluştuğu, gerekçesiyle davanın kabulü ile davalı ...'in proje müellifiğinin sonlandırılmasına, davacı tarafa yeni bir proje müellifiyle sözleşme yapabilmesi için yetki verilmesine karar verilmiştir.

Karan, davalı vekili temyiz etmiştir.

Dosyada mevcut belgeler uyarınca, davacıya ait taşınmaz üzerindeki binaya ilişkin mimari projenin davalı tarafından gerçekleştirildiği ancak inşaatın davalının hatalı davranışları nedeniyle projeye uygun olarak gerçekleştirilmediği, bundan dolayı davalı mimar hakkında mesleki ve cezai soruşturma yapıldığı anlaşılmaktadır. Davacı tarafından davalıya gönderilen 18.01.2012 tarihli ihtarnamede inşaatın gerçekleştirilmesi için onaylı mimari proje dışında kalan kısımlar bakımından tadilat projesi çizilmesi talep edilmiştir. Bu durumda, taraflar arasındaki uyumsuzluğun tadilat projesinin davalı tarafından yapılmamasından ... çekişmenin giderilmesi olarak değerlendirilmesi gerekir. O halde, ... Belediyesinden imar dosyası getirilmek suretiyle, mimari projenin hangi nedenle uygulamasının durdurulduğu, onaylı mimari projenin ne tür bir tadilat projesi gerektirdiği belirlenerek, bu tadilatın davalı dışında bir başka mimara yaptırılması hususunda davacıya izin verilmesi gerekip gerekmediğinin değerlendirilmesi suretiyle çekişmenin giderilmesi gerekirken mahkemece yazılı şekilde proje müellifiğinin sonlandırılmasına dair hüküm tesisi doğru görülmemiş, hükmün davalı yararına bozulmasına karar verilmiştir..."

*Davacı: Yüklenici (Mimar)
Davalı: İş sahibi (Müşteri)*

Mimar sözlü olarak anlaştığı fakat arasında yazılı bir anlaşma olmayan müşterisinden çizdiği proje bedelini ve masrafların karşılığını alamayınca icra takibi başlatmıştır. Müşteri bu talebi, aralarında yazılı bir sözleşme olmaması, kendisinin talebi dışında projelerin nereden harcandığının belli olmadığı gibi sebepler öne sürerek ödemeyi reddetmiştir. Bunun üzerine mimar itirazın iptali için dava açmış ve talep ettiği meblağın kendisine ödenmesi yönünde karar çıkmıştır.

Bu davada görüyoruz ki, iş sahibinin ortada yazılı sözleşme olmadığını belirterek mimara ödeme yapmaması durumunda mimar hukuki yollara başvurabiliyor. Fakat davada da görüldüğü gibi ispat önemli bir şart olduğundan yazılı sözleşmenin aslında önemli bir unsur olduğu anlaşılmaktadır. Bu davada ilginç bir nokta da şu olmuştur; mimar ile iş sahibi arasında sözleşme olmamasına rağmen mahkeme mimarın işi yaptığını kabul etmiştir. Ayrıca mimara ödenecek miktar, alması gereken meblağ daha fazla olduğu halde, mahkemece talep esas alınarak, mimarın talep ettiği bedel kadar belirlenmiştir.

Yargıtay 15. Hukuk Dairesi 2016/5207 E. , 2018/178 K.

"...Davacı yüklenici, davalı iş sahibidir. Davacı 13.709,00 TL proje bedeli, 22.958,16 TL masraf ve 18.010,55 TL işlemiş faiz olmak üzere 54.677,71 TL üzerinden ilâmsız icra takibi başlatmış, davalı tarafça takibe itiraz edilmiştir. Davacı vekili, müvekkilinin davalı ile mimari proje çizimi hususunda anlaştıklarını, müvekkilinin iki mimari proje çizimi yapıp projelerin tasdik edildiğini belirterek itirazın iptali ile % 40 icra inkâr tazminatına hükmedilmesini talep etmiştir. Davalı vekili taraflar arasında yazılı sözleşme bulunmadığını, davacıya proje çizimi konusunda yetki ve talimat verilmediğini, ayrıca talep edilen proje bedelinin fahiş olduğunu masraf adı altında istenen paranın kim tarafından ne için harcandığının belli olmadığını belirterek davanın reddini talep etmiştir. Mahkemece yapılan yargılamada bilirkişi incelemesi yaptırılmış ve davanın kısmen kabulü ile 13.709,00 TL asıl alacak, 2.668,00 TL Masraf, 17.864,26 TL sair proje bedeli, 948,13 TL işlemiş faiz olmak üzere toplam 36.189,39 TL üzerinden itirazın iptâline, işlemiş faiz dışındaki alacaklara takip tarihinden itibaren ticari faiz uygulanmasına karar verilmiştir.

1-Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle yasaya uygun gerekçirici nedenlere ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre davalı vekilinin aşağıdaki bendin kapsamı dışında kalan sair temyiz itirazları yerinde görülmemiş, reddi gerekmiştir.

2-Davacının icra takibi ve itirazın iptâli davasındaki talebi 13.709,00 TL proje bedeli, 18.010,55 TL işlemiş faiz, 22.958,16 TL masraftan ibaret olup diğer proje bedelleri ile ilgili herhangi bir talebi bulunmadığından 13.709,00 TL proje bedeli, 2.668,00 TL masraf ve 948,13 TL işlemiş faiz toplamı 17.325,13 TL üzerinden itirazın iptâline ve asıl alacağa takip tarihinden itibaren yıllık %16 oranını aşmamak koşuluyla değişen oranlarda avans faizi uygulanmak suretiyle takibin devamına karar verilmesi gerekirken takip talebi ve dava dilekçesinde bulunmayan sair proje bedelinin alacağa dahil edilerek 6100 sayılı HMK'nın 26/1 maddesi uyarınca; "**Hakim tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır, ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre talep sonucundan daha azına karar verebilir**" şeklindeki yasa hükmüne aykırı şekilde sair proje bedeli istenmediği halde talebin aşılması suretiyle sair proje bedeli alacağı yönünden de itirazının iptâline karar verilmesi doğru olmamış, kararın davalı yararına bozulması uygun bulunmuştur..."

*Davacı: Arsa sahibi (Müşteri)
Davalı: Proje Müellifi (Mimar)*

Müşteri, karşılıklı yazılı anlaşma imzalamadığı mimar ile, proje aşaması tamamlanıp yapı kullanım izni alma aşamasına gelindiğinde anlaşmazlığa düşmüştür. Mimarın gerekli izinlerin alınması konusunda ve yetkililerce tespit edilen eksikliğin giderilmesi aşamasında üzerine düşenleri yapmadığını ve bu durumun kendisini zarara uğrattığını ileri sürerek dava açmış; başka bir proje müellifine yetki verilmesini talep etmiştir. Mahkeme ise hem davayı hem de müşterinin karar düzeltme talebini reddetmiştir.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2016/6143 E., 2018/290 K.

"...Davacı vekili, müvekkili ile davalı arasında ... İlçesi, ...Mevkiinde bulunan müvekkiline ait taşınmaz üzerine yapılacak binanın mimari projesi ve bir kısım inşaat işlerinin yapımı hususunda anlaşma imzalandığını, bu anlaşma uyarınca davalı tarafından binanın mimari projesinin çizilerek gerekli onayların alındığını, müvekkilince bu işler karşılığında davalıya ödenmesi gereken tüm ücretlerin ödendiğini, binanın tamamlanıp yapı kullanma izni alınması aşamasına gelindiğini, buna rağmen proje müellifi olan davalının oturma izni için gereken işlemleri yapmadığını, belediye fen işleri yetkililerince yapılan tespitte kaba inşaat aşamasında inşaatın çatı katı zeminin yapılmamış olmasının binanın statik projesine aykırılık teşkil ettiğinin ve bu aykırılığın öncelikle statik proje tadilat projesi yapılmak sureti ile proje müellifi davalı tarafından giderilmesinin gerektiğinin ortaya çıktığını, davalının alacaklarını öne sürerek gerekli proje tadilatını yapmaya yanaşmadığını, oturma izni alamayan müvekkilinin bu nedenle zarara uğradığını ileri sürerek eser sahibi ve kaba inşaat sorumlusu olan davalının kötü niyetle üzerine düşen edimleri yerine getirmemiş olması nedeniyle proje müellifiğinin iptaline, müvekkiline ait yapıda uygulama projesi üzerinde gerekli proje tadilatlarının yapılması için başka bir proje müellifine yetki verilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir. Davalı vekili, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, davanın reddine dair verilen karar davacı vekilinin temyizi üzerine Dairemizin 15/02/2016 tarihli ilamı ile onanmıştır...karar düzeltme isteğinin HUMK 442. maddesi gereğince REDDİNE..."

“BODRUM’UN GELECEĞİ” ACABA NASIL GELECEK ?

BODRUM PEK ÇOĞUMUZUN BİR YANDAN İÇİNDE BULUNMAKTAN MUTLULUK DUYDUĞU, DİĞER YANDAN DA ELDEN GİDİYOR MU ACABA DİYE ENDİŞELENDİĞİ ACABA BU GİDİŞATA NASIL YAKLAŞMAK GEREKİYOR DİYE KURGULAR ÜRETTİĞİ BİR YER. SEVGİLİ BARAN İDİL İLE KONU ÜZERİNDE GÖRÜŞMELERİMİZİN, SOHBETLERİMİZİN SONUCU TESPİTLER VE ÖNERİLERİ DE KAPSAYAN MAKALELERİ GÖRÜŞLERİNİZE SUNUYORUZ...

ŞERİFE MERİÇ

Baran İDİL (2017)

Bodrum'a dair bu çalışmada sevgili ve çok değerli hocam BARAN İDİL, Bodrum sevdalısı ve Bodrum'da yaşamayı seçmiş bir mimar-plancı olarak tespitlerini, zaman içinde oluşan birikimini ve Bodrum'un olası geleceklerini "bir vizyon önerisi ve yapılabilecekler-yapılması gerekenler" çerçevesinde ele almıştır. Yazı iki ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm 'BODRUM HAKKINDA TESPİTLER-BİLİNENLER-BİLİNMEYENLER', ikinci bölüm ise 'BODRUM'UN GELECEĞİ, BODRUM VİZYONU / EVRENSELLEŞME' başlıklarını taşıyor.

İki farklı bölümden oluşan yazılarını yayına hazır hale getirme sürecinde bana duyduğu güven ve değerli çalışması için Baran Hocam'a teşekkür ederim. Bodrum için yapılacak yeni çalışmalara ışık tutması dileğimle Baran Hocamı sizlerle baş başa bırakıyorum. Doç. Dr. Kübra Cihangir Çamur - Ekim 2019

I. BODRUM HAKKINDA TESPİTLER-BİLİNENLER-BİLİNMEYENLER

Bodrum'un geleceğine dair tartışmaları içeren bu çalışmanın doğru bir temele oturması için, öncelikle bilindiği farz edilen ancak çoğu plancı ve mimar tarafından dahi hatırlanmayan 'yakın ve orta dönemin' kentsel yaşam evrelerini özetle saptamakta yarar görüyorum. Bu evreleri planlı dönemin başladığı 1970'li yılların ortalarını baz alarak şöyle kategorilendirebiliriz:

1. 1975 Öncesi Dönem / Kırsal Yapıdan Turizmde İlk Evreye Geçiş

- Bodrum'un yeni yeni keşfedildiği bu yıllarda temel geçim kaynakları hinterlandındaki tarım ve hayvancılıkla sınırlıydı, ekonomisi bahçecilik ve süngerciliğe dayalıydı.
- Doğal yapısından kaynaklı ulaşım eşikleri nedeniyle gerek bölgesi gerekse ülkenin diğer kentleriyle ilişkileri çok zordu. Ulaşım ile ilgili bu zorluklara rağmen, 1955'lerden itibaren Ankara ve İstanbul'un kültür düzeyi yüksek kesimlerince (sanatçı, yazar, düşünür, vb.) keşfedildi ve tanıtılmaya başlandı. Merkezi yönetimin kültüre yönelik ilk müdahalesi arkeolojik değerlerin tescil ve korunması şeklinde gerçekleşti.
- Bu dönemin ikinci yarısında Bodrum, aydın, sanatçı, kültür adamı ve üniversite öğrencilerinin taleplerine pansiyonculukla yanıt verdi ve ilk turistik evresine başladı.
- Bu kırsal kesim popülasyonu ile ülkenin üst kültür katmanlarının gerek kolayca kucaklaşması, gerekse ülkenin hiçbir kentinde rastlanmayan, özgür ve demokratik ortam, Bodrum halkı için altı çizilecek bir 'ayrıcılık' özelliği idi.
- Bu çok özel ilişkiler, çok sınırlı bir hizmet sektörü (pansiyonculuk, gastronomi, teknecilik, vb.) dışında, kentleşmedeki durağanlığı değiştirmedi. Bodrum bu yıllarda dışa göç veren, durağan bir kırsal kasaba olma durumunu sürdürdü.

2. 1975-1995 Dönemi / Planlı Müdahale Süreci

Bu dönemi 1975-1985 ve 1985-1995 olmak üzere iki aşamada incelemek gerekir:

i. 1975-1985 İlk Yarı Dönemi:

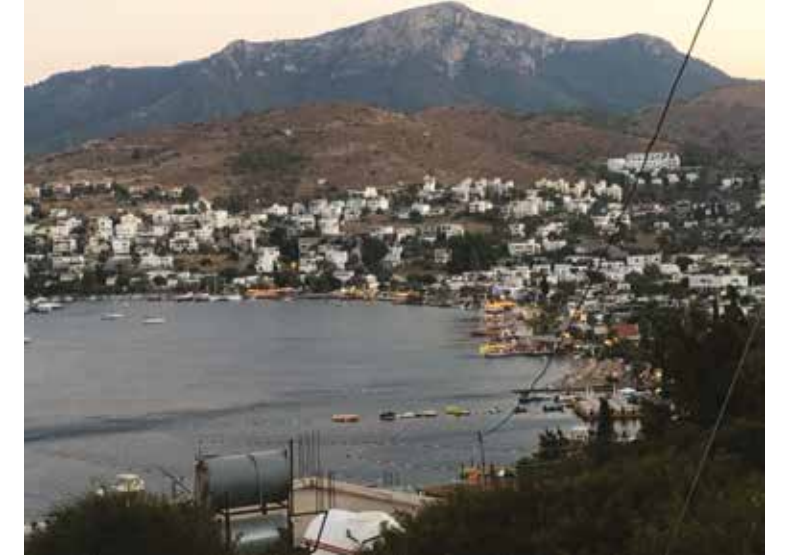
Bu dönemde, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi Tuğrul Akçura tarafından düzenlenen 'koruma-geliştirme planı' gerek ulaşım ve arazi kullanma kararları, gerekse mekansal özgünlüğü sağlayan yapısal kararlarıyla övgüye değer bir çalışmadır. Planlama alanı, sınırlı olduğu için (Konacık-Halikarnas arası) Koruma Kurulu'nun ve Belediyenin de denetim yapması kolaydı. Bu dönemde yapılan Yeni Karayolu ile gerek dış ilişkilerinin niteliği, gerekse demografik yapısının durağanlığının değiştiği ve turizm sektörünün tetiklendiği yeni bir evreye geçildi.

Dönemin sonunda Bodrum kent mekanı 'korunan ve gelişen' kısımlarıyla, büyük ölçüde oluşumunu tamamladı. Bu hızlı gelişmeye rağmen Bodrum, (yaz-kış nüfusları itibarıyla) sayfiye kasabası olma vasfını sürdürdü. Kentsel ve çevresel tasarım bağlamında değerlendirildiğinde ise bu dönem 'Bodrum'un özgün ve nitelikli gelişme dönemi' olarak tanımlanabilir.

ii. 1985-1995 İkinci Yarı Dönemi:

Artan dış göçle gelen rantın, gelişme talepleri ve baskılarının Bodrum'un saçaklanmasına yol açtığı dönemdir. Başta Turgutreis (Karapınar) olmak üzere köy belediyelerinin yaptıkları müstakil planlarla, gelişme, yarım adanın her bir yanına sızdı ve denetimi zor bir süreç girildi. İmar ve İskan Bakanlığınca yapılan üst ölçekli çevre düzeni planları ile tarım alanları bir ölçüde kontrol edilse de, kritik kıyı alanları (köyler, vb.) kontrol edilemedi. Bu dönemin en etkin baskı unsurlarından biri olan yapı kooperatifleri ve parçalı (mevzii) plan yaklaşımı egemen oldu. Bodrum Yarımadası'ndaki çok sayıda Belediye'ye ait planların oluşturduğu makroform, gerek duyarlı plancı, mimarlar ve aydınlar, gerekse Bodrum halkının sınırlı ve duyarlı bir kesimini endişelendirse de, bu kesimler 'etkili bir örgütlenme ile güç oluşturma' aşamasına gemediler.

12 Eylül 1981 sonrası ülke yönetiminin kentleşme ve yapılaşma politikaları ile ülke geneline getirdiği, plan kontrolünü dışlayan 'teşvik yaklaşımı' kıyı yerleşmelerinde bir dönüm noktası oluşturdu (Kuşadası, Dikili,

Marmaris, Kaş, vd.). Bodrum yarımadası bu etkinin dışında kalamazdı, kalmadı da.. Dönem sonunda, Bodrum'un o çok güvenilir kültürel popülasyonu nominal olarak artsa da, kırsal kesim arazi sahiplerinin rant talepleri karşısında duracak güçte değillerdi (örgütsüz ve gizil bir gücü sadece). Bu dönem başka bir deyiş ile 'bir dönem sonra yeşertilecek kötü tohumların ekildiği' bir dönemdi.

3. 1995-2017 Dönemi

Bu dönemi de iki bölümde değerlendirmek doğru olacaktır:

i. Küçük Ölçekli Yerel Yönetimler Dönemi

Bu dönem, başta İstanbul olmak üzere 'büyük sermayenin' Yanmada'ya el attığı ve en önde gelen baskı gücü olduğu dönemdi. Ülke yönetiminin, ekonomide önde gelen inşaat sektörü politikalarının etkisi, Bodrumda da karşılığını fazlasıyla buldu, bir önceki planlanan konut alanları şiddetle yapılaştı.

Ancak, Bodrum'un kültürel potansiyeline dayalı bir örgütlenme de, oldukça hızlı bir şekilde başladı. Bu dönemde, İmar ve İskan Bakanlığı kanalıyla yürütülen planların olumsuz kararlarına karşı kültürel ve hukuki savaşlar sürdürüldü. Bir süre etkili de oldu. Yanmada'daki konut patlamasına paralel olarak ticari hizmet sektörü de, yanlış yer seçimi ve yapılaşma biçimi şeklinde de olsa çok gelişti. Bu bağlamda eğitim sektörü de çok gelişti. Bu dönemde başlayıp daha sonraki dönemde de devam eden ve Bodrum'un turizm potansiyeline evrensel ölçüde değer katan, yol, hava limanı, feribot iskelesi, yüksek okul ve yat limanı yatırımları elbette önemli idi. Ancak, bunların gerek kent merkezleri ile ilişkilendirilmesindeki eksik ve yanlışlıklar, gerekse yat limanlarında olduğu gibi, kent merkezleriyle olan ilişkilerinin dikkate alındığı ciddi bir kentsel tasarım yaklaşımını, dışlayarak oluşturduğu bu kararlar 'beklenen faydayı yeterince sağlayamamasına neden oldu.

Bakanlığın kentsel gelişmeyi 'planlarla kontrol yöntemi' değişmedi. 1/25.000 ölçekli planlarla, parsel ölçeğinde müdahale etme şeklinde bir teknikle 'ancak kentsel tasarım ölçeğinde değerlendirilebilecek mekamlara müdahale etme' gibi sorunlu bir yaklaşım egemen oldu ve hala sürmekte. Böylece, aslında 1/100.000, 1/25.000 ölçeklerindeki düzenlemeler kolay kontrol edilebilir ölçekler olmadıktan, parsel ölçeğine kadar inen yanlış kararların gizlenmesi mümkün olabiliyordu. Planların eki olan imar ve yapılanma koşullarında da aynı durum egemendi.

Bu dönemde sivil toplum örgütlerinin, plan aracılığı ile yapılan yanlışlıklara karşı hukuk mücadelesi sürdü ve etkili de oldu. Ancak, belediyece dahi benimsenmeyen bu tasallutların arkası kesilmedi.

ii. Muğla Ana Kent (Büyükşehir Dönemi)

Bodrum yarımadasındaki tüm belediyelerinin yasal düzenleme ile kaldırılması ve yarımada'nın bütünüyle Bodrum Belediyesi olması, Bodrum'un Muğla Büyükşehir Belediyesi'ne bağlanması olayı yeni bir dönem başlattı. İdari ve teknik olanakları itibarıyla 'kendine bile yetersiz' Muğla Belediyesinin sorumluluğuna verilen bu yeni turistik havzayı, 'Klasik Büyük Şehir Formatlarıyla' ne kontrol etmesi, ne de yönetmesi olanaksızdı, öyle olmaya devam ediyor.

Devletin 'Bodrum'un kültür, doğa ve turizm değerlerini, evrensel bir gelecek için korumak' gibi, kulağa hoş gelen bir amaçla, Yarımada'ya özel turizm bölgeleri adıyla el koymasının önde gelen hedefi, 'orman alanları' dahil, tüm kamu alanlarının satışının önündeki engelleri minimize etmekte. Pina Yarımadası'nın otel ve rezidanslara tahsisi, Kargı koyunda yapılmak istenen yat limanı talebinin arkasında gizlenenler, Bağla Yarımadası turistik tesisleri ve konut kompleksi girişimi, bunlara somut örneklerdir. Devlet yönetiminin evrensel değer ve potansiyelden anladığı lüks oteller, rezidanslar, hatta TOKİ sitesinin ötesine geçmiyordu.

Bu dönemde Bodrum için yapılan yeni planlar, eski dönemde yapılanları aratmayacak yanlışlarla yüklü idi (oluşan yeni rantların kontrolü, en üst seviyelere ulaşmış idi). Yani Büyükşehir Statüsü hiç bir olumsuzluğu değiştirmemişti. Bodrum hiç bir dönemde ne böyle bir yapılaşma hızına ne de bu ölçekte bir kaçak yapılaşma seviyesine ulaşmamıştı.

Bodrum hiçbir dönemde sosyo-kültürel yapısına müdahale amaçlı, ve dinsel içerikli devlet müdahaleleriyle karşılaşmamıştır, bunun temelinde 'AKP'nin bile vazgeçemeyeceği büyük turizm ekonomisi ve çok dirençli bir kültür popülasyonu vardır. Tüm olumsuzluklara karşın, Bodrum'un yerleşik nüfusu içinde azımsanmayacak oranda yer alan aydın kesim, oluşturduğu sivil örgütlerle (dernekler) çok sayıda ve çok önemli kültür ve sanat aktiviteleri gerçekleştirdi. Bu etkinlikler kış aylarında dahi ciddi bir ilgi gördü.

Bu saptamalar ışığında geldiğimiz noktada, tüm koy ve kıyı yağmacılığına rağmen, Bodrum Yarımadası'nda hala ümit var ölçüde doğal

değerlerin var olduğu söylenebilir. Bodrum'un geleceğinin aydınlık olması, değerlerinin korunması ve sürdürülmesi, geleceğe yönelik doğru adımların atılmasına sıkı sıkıya bağlıdır. İkinci bölümde bu geleceğin oluşturulmasında, Bodrum'un geleceği için yapılması gereken hazırlıklardan bahsedeceğim.

II. BODRUM'UN GELECEĞİ, BODRUM VİZYONU / EVRENSELLEŞME

Bodrum'un olası gelecekleri içinde en yüksek olasılıklardan birisini "evrenselleşme ve herkese ait olma geleceği" oluşturmaktadır. Bu coğrafyanın geçmişten günümüze içerdiği değerler ve gün geçtikçe daha çok talep edilen bir turizm merkezi olma yönündeki gelişmeler, kültürü de içine alarak yeni sayfaların açılmasını sağlamaktadır. Kanımca, devlet dahil pek çok kurum ve kişinin sezgiselliğe dayalı olarak ifade ettiği, *Bodrum Turizm Ekonomisine Evrensel Marka Değeri Kazandırarak* ve *Artık Bodrum'u Akdeniz'in Turizm Merkezine Dönüştürmek*' gibi değerlendirmeler, bize vizyonu hangi kavram üzerine içeriklendireceğimizin anahtar sözcüğünü de veriyor: EVRENSELLEŞME.

Bodrum'un şimdiye kadar 'Ülke Turizm Merkezlerinden Biri Olma' rolünü, *Akdeniz ve Ege'nin Kültür ve Turizm Merkezlerinden Biri Olma*' hedefi ile (Venedik, Floransa, vb. gibi) değiştirebiliriz. Bu hedefi (vizyon belirleyeci olarak) önemseydiğimizde mevcut yönetim biçimi ve anlayışından (büyükşehir yönetimi), ulaşım, konaklama sektöründen, konut sektörüne, kıyı aktivitelerinden, yat limancılığına, sosyo-kültürel donatı gereksiniminden, eğitim sektörüne, ticari hizmetlerden, tarıma, planlama ve kent tasarımından, mimarlığa, kentsel değerlerin korunması gibi başlıklarda, yeni bir kalite ve nitelik anlayışının egemen olacağı bir kriteriyuma göre irdeleyebiliriz. Bu irdeleme ve değerlendirme çalışmaları, geleceğin Bodrum'unun hayal edilmesinin de, tasarlanmasının da rehberi olacaktır.

İşte yazıda değindiğimiz vizyonun ve manifestonun içeriğinde yer alacak söylemler de, bu yolla başka bir söylemle, Bodrum'a ait yeni bir paradigma ile oluşturulabilir. Aşağıda bu düşüncelerin olgunlaşmasına giden yoldaki gerekçeleri sıralamaya çalışacağım.

1. Bodrum'un Evrenselleşmesi Süreci, Vizyonu Oluşturan Temel Dayanaklar ve Yeni Yaklaşımın Örgütlenmesi

• Temel Dayanaklar

i. Bodrum'da işleyen mevcut sistemin neden olduğu olumsuzlukların, önlenemez noktalara ulaşmadan durdurulması gereği ve Bodrum'u Bodrum yapan potansiyellerinin yok edilmesinin önlenmesinin aciliyetini de içeren alternatif bir hedefin, Bodrum aydınlarından başlayarak devlet yönetimine kadar benimsenmiş bir yaklaşımın, politikaya dönüştürülmesine bağlı olduğu paylaşılan bir TEMEL TESBİTTİR.

ii. Yukarıdaki temel tesbite yaslı olarak, irdelendiğinde bu yaklaşımın oluşturulmasında, ilk hareketi üstlenecek 'sivil toplumun aydınları' dışında, bir güç gözüküyor. Bodrum'un sahip olduğu sivil toplum örgütleri ve aydın potansiyelinin, bu rolü üstlenmesi için organize olması gerekiyor.

iii. Bodrum'un mevcut yetersiz donanımına, bütün eksik ve olumsuzluklara rağmen, doğal ve tarihi değerleri ile 'sınırlı da olsa' Avrupa'nın turistik ve kültür popülasyonu üzerinde 'çekiciliğini' koruyor. 'Kültür ve Turizm'de yoğunlaşan bu potansiyelin kullanılabilmesi çok kolay gözüküyor.

iv. Bodrum'un, ana kentsel işlevinin, 'turizm ekonomisi ve kültüre dayalı özelliği' ile hinterlandı ile birlikte oluşturduğu 'kültürel ve turistik havza' olması, 'evrenselleşme boyutuna geçmede', gerek sorunların deşifre edilmesi, gerekse çözüm yaklaşımının sistematize edilmesini kolaylaştırıyor. Bu yeni yaklaşımın geniş halk kesimleri ve hatta devlet yönetimini dahi, ikna etme olasılığı çok yüksektir.

• Yeni Yaklaşımın Örgütlenmesi

i. Öncelikle gerek benim düşüncelerimi özetlediğim yukarıdaki konuları, gerekse bu konulardaki farklı önerileri tartışarak değerlendirecek toplantıların sürdürülmesi ve bu platforma örgütsel (odalar, dernek vb.) ve kişisel katılımların sağlanması gerekiyor.

ii. Yazılı metinlerin değişik yollarla (dilekçe, makale, vb.) yayınlanması öncelikler içinde yer alıyor.

iii. Yeniden örgütlenmenin ilk adımı olarak yapılan 'sözlü ya da yazılı' girişimlerin doğurduğu sonuçları değerlendirilebilir. Bu sonuçlara göre, 'öncelikle, bir platform oluşturmak mı, ya da her ikisini de oluşturmak mı,' doğru olur hususunda karar verilebilir. İlk tahlilde, platform oluşturmanın önünde engel gözüküyor.

2. Vizyonun İçeriklendirilmesi ve Planlama İçin Bir Deneme

Vizyon, bilinen potansiyellere göre kurulan hayallerin toplamıdır. Buna göre kentte yaşayan bir insanın (müzisyen, mimar, plancı, iş adamı, tarımcı, vb) hayalleri değişik olabilir. Ancak bu hayaller, Bodrum'da olduğu gibi, 'yaşam, kültür, doğa, deniz, mimari, çevre, vb.) sınırlı bir alanda yoğunlaştığı zaman 'hayallerde uzlaşma' kolaylaşacaktır. Ben de aşağıda bu öngörüye yaslı olarak, 'plancı ve kentsel tasarımcı hayallerimi' yazmayı deneyeceğim. HAYAL BU YA!

i. Bodrum'un Geleceğinin Hazırlanmasında Örgütlülük ve Platformun Kurulması

Tarihsel süreç anlatımında vurguladığım gibi, süreç sonunda geldiğimiz düzlemde, karşı karşıya olduğumuz olumsuzluklar öylesine güçlü kaynaklara (dayanaklara) sahip ve öylesine bir çeşitlilikle yüklü ki ve de öylesine mevzi kazanmışlar ki, onları önce durdurma, sonra da yenmek için, 'öncelikli yapılacak işlem', yapılacak kültür mücadelesini yürütecek bir örgüt organizasyonunu sağlamaktan geçiyor. Bodrum'da organize edilmeyi beklenen onlarca kültür ve sanat örgütü ve evlerinde emekliliğini yaşayan yüzlerce 'değerli/mücadeleci kişi' var. Öncelikli hedef bu potansiyeli 'gizli güç' olmaktan çıkarıp, bir 'gerçek sivil örgütsel güce dönüştürülmesinin' yolunu bulmak olmalı. Bu 'gerçek örgütsel güce ulaşmak' için, *Bodrum'un geleceğine dair bir vizyon oluşturmalı ve bu vizyonun içinin doldurulduğu bir manifesto düzenlenmeliyiz*'. Bu vizyon ve manifestonun bir araya getirmeyi hedeflediğimiz kişi ve örgütleri ikna edici ve heyecanlandırıcı olması önemlidir. Ancak bundan daha da önemli olan şey *'vizyonun ilke ve esasları'*dir. Bu ilke ve esaslar, yapacağımız kültür savaşımındaki eleştiri ve önerilerimizde 'doğru akslar üzerinde ortak hareketi' sağlayacaktır. Yani özetle Bodrum sevenlerde bir dil ve heyecan birliği oluşturmalıyız.

Bu hedefe ulaşmadaki en önemli engellerden biri, bir araya getirmeye soyunacağımız çok değişik meslek gruplarıyla diyalog kurmak zorunluluğudur. Bu nedenle vizyon ve manifestoda her mesleğin kendisini oların içinde görmesini sağlamak gerekir. Bu da sanıldığı kadar zor değildi.

Örgütlenmenin ve organizasyonu dışında da, bu *'kültür mücadelesinde öncü olarak yer alabilecek bir platform oluşturmak'* mümkündür. Bu platformun, misyonu farklı olabilir, örneğin içeriğinde politika ağırlık kazanabilir. Özetle, bu ikili organizasyonun çok ciddi bir güç oluşturması beklenmelidir.

Bu mücadelenin yürütülmesinde platform aşağıdaki niteliklere sahip olmalıdır:

- Kurduğumuz platform ve örgütlenme öylesine güçlenmiş ve öylesine 'ortak ve güçlü söylemler üretiyor ki, bu söylemlere tv ve basından, belediyelerden merkezi yönetime kadar hiçbir kurum sessiz kalmıyor. Bu söylemlerdeki ciddiye bilimsellik ve kültürel uzmanlık düzeyi, yerel yönetimlerden, merkezi yönetim birimlerine kadar her kurumunu hem ürkütüyor, hem de 'ilgi kurma duygularını' harekete geçiriyor. Örneğin; 'evrenselleşme' hedefini kendisi de ifade eden devlet yönetimi, bu bağlamdaki yaklaşım ve yatırımlarındaki yanlış ve eksikliklerinin ne olduğu konusunda, platformla ilişki kuruyor.
- Örneğin Belediyeler (Muğla, Bodrum vb.) mevcut hukuki statüde, vizyona aykırı işlerin ne olduğu ya da bu statüde üstlenmeleri gereken misyon ve stratejilerin ne olacağı konusunda, bizimle ilişki, hatta ortaklık kurmak istiyor.

- Üniversiteler kabuklarını yırtmak ve bizimle işbirliği yapmak istiyorlar.
- Ve hatta, yayın (basın ve sosyal medya) geliştikçe, geniş halk kitleleri, geleceğe ait bir vizyonun içeriğinde kendilerinin de yer aldığını görüyor, hissediyor ve bu olguya destek veriyorlar.
- Her ölçekteki planlar üzerinde vizyona aykırı eksik ve yanlışların tesbitine yönelik önceliklerimiz ortaklaşa tartışılıyor ve alınacak öncelikli ve geleceğe dair düzenleme konuları resmîyet kazanıyor.
- Büyükşehir belediyeleri yasalıyla, karşılanması mümkün olmayan (eksik koşullar) hususların giderilmesi için, yol ve yöntemler saptanıp, gerekli idari çalışmalar hayata geçiriliyor.
- Muğla koruma kurulları yeniden organize ediliyor ve güçlendirilmeyi sağlayan yol ve yöntemler saptanıyor.
- Muğla Büyükşehir bölgesindeki Belediyelerin yetki ve sorumluluklarıyla, örgütsel donanımlarına ait hususların yerine getirilmesi için öncelikli (yönetmelik ve yönerge) ve uzun erimli (yasa tashihi) girişimleri yapıyor.

ii. Planlamayla İlgili Hayaller ve Müdahale Biçimleri

- Yeni vizyon bağlamında oluşturulan ilke ve esaslara göre mevcut kent planlarının irdelenmesi, öncelikli işlemdir.
- Yeni organizasyonumuzun ilk ve öncelikli işidir.
- Bu işlemin temel hedefi, 'geleceğin Bodrum'unun dayanağı olan potansiyelleri korumaktır'.
- Bu Bodrum coğrafyasındaki kritik alanlarla, planlarla getirilen ciddi yanlışların envanter ve analiz çalışmasıdır.
- Bu çalışma sonucunda, belirtilen kritik alanlarda, uygulanmasının önlenmesi ya da revizyonuna dair konulara ulaşılr.
- Uygulama ve güncel sorunlarla ilgili bir uzman organ oluşturarak gerek sorunlara acil çözüm üretmek, gerekse yapılacak planlama çalışmalarının veri tabanını zenginleştirme işlevi yürütülebilir.
- Mevcut planların imar ve yapılanma koşullarının revizyon kararlarını üretmekte görece kolay ve öncelikli bir işlemdir.

iii. Yeni Planların Üretilmesi (Hayallerin Senaryolaştırılması)

- Günümüzdeki planlamada egemen olan analitik yaklaşım, 'Akdeniz ve Ege'nin yeni bir kültür ve turizm merkezi olma' hedefine göre revize edilmelidir. (Bir tür hipotetik yaklaşım modeli) Bu yöntemde sosyo-kültürel yaşam biçimlerindeki beklentilerden her kentsel sektöre ait bek-

lentiler, ağırlıklıdır. Bu beklenti ve hayalleri senaryolaştırdığımızda, benim aklıma şöyle şeyler geliyor (Bunlar benim kategorilendirmeden ve sıralamadan aklıma gelenler. Belki, konuşulmaya yardımcı olur diye yazdım)

- Yaşanan mekan değerlerinin korunduğu ve özellikle kıyı değerlerinin korunarak geliştirildiği bir coğrafi mekanda yaşıyor olmak.
- Sanatın her alanındaki etkinliklerinin evrensel kalitelere ulaştığı bir kentte yaşıyor olmak.
- Deniz aktivitelerinin çeşitlendiği ve zenginleştiği bir mekan da yaşıyor olmak.
- Kentsel ve çevresel yapılaşmanın mimarilendirilmesinde çağdaş, fakat doğa ile yarışmayan ve de Bodrumun dokusal karakteristikliğini bozmayan bir kentsel mekanda yaşıyor olmak.
- Bodrum şekillenirken, 'kasabalılık tadının koruduğu' bir arazi kullanma, yapılaşma ve ulaşım' modeline göre geliştiğine tanıklık etmek.
- Yol, alt yapı ve yapı kalitesi bağlamında AB kriterlerinin (Yunan adaları gibi) egemen olduğu bir kentsel konfor standardına ulaşmak.
- Toplu taşımanın ve hatta deniz ulaşımının egemen olduğu, motorlu taşıtların olabildiğince yer altı ve bodrum garajlarında gizlendiği, ve de yakın mesafeler için elektrikli araçların egemen olduğu bir trafik ortamında yaşıyor olmak.
- Özellikle kıyıları ve kent merkezindeki yaya mekanlarında, keyifle yaşamak.

- Arkeolojik değerlerimizi, (örneğin Antik Halikarnas kentini) yaşama daha çok katılacak şekilde, projelendirerek kente kazandırılabilcek 'üniversal kültür odakları' ile oluşan aktiviteleri görmek.
 - Gerek kıyı mekanlarımız, gerekse pazar yeri ve meydanlar gibi kentsel buluşma mekanlarımızın, Kentsel Tasarım yaklaşımı ile projelendirdiği ve üst düzey kalitelerle mimarilendiği bir olguya tanıklık etmek.
 - Gerek Bodrum'un gerekse hinterlandındaki tarıma uygun alanların en yoğun şekilde tarım işletmeciliği ile donatılmış olduğunu görmek.
 - Yarımada ölçeğinde bir mono-ray sistemi ile toplu taşımaya bir gezinti boyutunun getirildiğini görmek.
 - Bütün bu işlemleri yaparken, sosyal sınıflar arasındaki dengeyi sağlayacak bir yerel yönetim politikasının uygulandığını görmek.
- Bunlar benim, geleceğin Bodrum'unda görmek istediğim hayallerin bazı detayları. Kuşkusuz bu hayalleri plan metodolojisi başlıkları ya da sektörler bazında ve çok daha detaylı düzenlemek mümkün. Aşağıda buna göre ele alınmış içeriği sunuyorum:

iv. Planlamada Kritik Alanlar ve Acil Proje Yaklaşımları

• Kritik Kıyı Alanları

1. Ada, yarımada, koyların, tesbiti ve özelliklerine göre sınıflandırılması, ile sorun-olanak, analizlerinin yapılması
2. Adalarda peyzaj ilkelerinin belirlenmesi (Yarımada'da da girilebilir)
3. Adalarda-arazi kullanım, koruma ve deniz ulaşımı ilkeleri
4. Mevcut yat limanı alanlarındaki, kritik boşlukların tespit ve değerlendirme ilkeleri
5. Yat limanı politikasında ilkelerin belirlenmesi
6. Barnak, çekek, bakım işlevlerinin ilkelerinin belirlenmesi
7. Deniz vizyonunun araştırılması (sorunlar ve olanaklar)
8. Kıyı zonlarında, rekonstrüksiyon ve yenileme sorunu (onarım, cephe yenilenmesi, dönüşüm vb.)
9. Kıyı zonlarında odak alanlar oluşturma gereksiniminin araştırılması (sorun-olanak analizi)
10. Kıyı zonlarında motorlu taşıt, yayalaştırma sorunsalının irdelenmesi (olanak-olabilirlik analizi)
11. Kıyı zonlarında bisiklet ulaşım sistemi-ulaşabilirlik analizi
12. Küçük-sivil tekneciliğin analizi, ilke ve esasları
13. Kıyı zonlarının mekansal düzenlemesindeki fikir projesi anlamındaki yaklaşımların irdelenmesi (yarışma yada özel tasarım yaklaşımları)
14. Kıyı zonlamalarında evrensel arazi kullanma taleplerine uygun alanların araştırılması (kapalı yada açık etkinlik alanları müze vb)
15. Kıyı alanlarında plajların geliştirilmesi
16. Kıyı yerleşimlerinde mekansal (Mimari) kalitenin geliştirilmesi, (Müdahale biçimleri ve olabirlikler)

• Tarihi ve Kültürel Koruma-Sürdürme Alanları

1. Bodrum ve hinterlandındaki arkeolojik varlıkların 'Akdeniz' ülkeleri ile mukayeseli ilgi analizleri ve değerlendirilmeleri, buna göre oluşturulacak politikalar ve müdahale biçimleri
2. Mevcut sit alanlarıyla korunan Halikarnas antik kentinin kent yaşamına katılma olanaklarının araştırılması ve çıkan sonuçlara göre, kentsel mekandaki planlama ve tasarım sorun ve konularının değerlendirilmesi
3. Evrenselleşmenin en etkin faktörlerinden olan 'müzecilik ve arkeolojik yapıların ilgi ve ulaşımının' geliştirme araştırmaları (Bodrum ve hinterlandına ait bu araştırma sonuçlarına göre yeni turizm organizasyonlarından, mekansal gereksinimler kadar arkeolojik içerikli öneri oluşturulabilir)
4. Güncel ve acil konulara (Bodrum Kalesi, Amfi Tiyatro, Sualtı Müzesi, Mozeleum Heykeli vb.) ait önlem ve önerilerinin tespiti
5. Yürürlükteki sit sınırları ile ilgili 'yeterlilik ve gereksinim' araştırmaları (sorun ve önerilerin saptanması)
6. Sit alanlarındaki özel iskan ve yapılaşma koşullarının incelenmesi (sorun ve yeterlilik analizi ve öneriler)
7. Koruma kanunlarının uygulama biçimi ile ilgili araştırma (denetim mekanizmasının yeterlilik sorunu, denetim mekanizmasının yeniden yapılması ya da yeniden güçlendirilmesi sorunsalı, koruma olgusunu kent ölçeğinde tartışma ve örgütleme, vb.)
8. Koruma yaklaşımları ve uygulamasında, benzer Akdeniz kentleri ile mukayeseli araştırma ve öneriler

• Kritik Tarım Alanları

1. Endemik bitkileri ve narenciyenin, evrensel gelişmedeki yeri ve rolü (mevcut kapasiteler, gelişebilirlik, korunulabilirlik vb. analizleri)
2. Mevcut ve öneri tarımsal eşikler (koruma ve gelişme analizi)

3. Yerel tarım ürünlerinin, 'iç pazar organizasyonu' araştırması mevcut ve önerilere göre koruma-gelişmenin plan kararlarına getireceği koşullar
4. Yerel ya da Bölgesel enstütüleşmenin olanakları ve önerileri (tarım yaklaşımının evrensel- kültür ve turizm olgusu içindeki yeri ve etkileri)

• Yapı ve İmar Uygulamalarının Geliştirilmesi

1. İmar ve yapılanma koşullarında oluşan olumsuzlukların tespit ve düzenlemesine dair değerlendirme ve öneriler
2. İmar ve yapılanma koşullarının Akdeniz-AB ülkeleri ile mukayeseli yorum ve analizlerinin yapılması
3. Denetimi sağlayacak yeni örgütlenme ve yeni mekanizmaların araştırılması ile Bodrum'un toplumsallaşmış kaçak yapı üretimini durdurulması ve onlarca yıllık bu sorunun giderilme 'ilke ve kriterlerinin' araştırılması ve çözüm önerileri oluşturulması.
4. Kentsel ve dokusal kimlik bağlamında mevcut imar ve yapılanma koşullarının irdelenmesi

• Ulaşım ve Alt Yapı

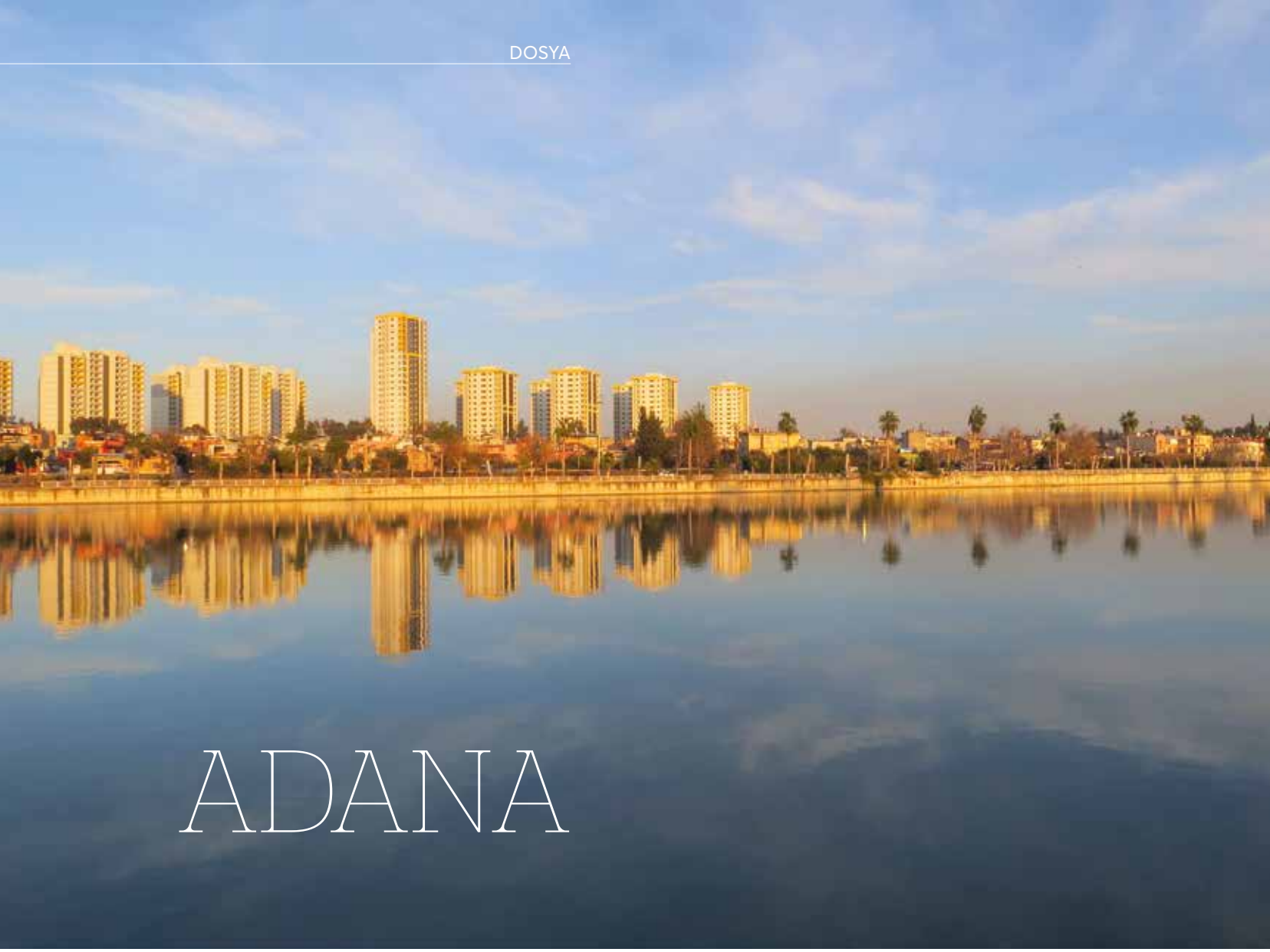
1. Toplu taşıma olanaklarının inceleme ve irdelenmesinin yasal olarak yeni öneriler üretmek
2. Bisiklet ulaşımını irdelemek ve öneriler geliştirmek
3. Özel araç trafiğinin oluşturduğu sorunları irdelemek ve öneriler oluşturmak
4. Trafik düzenine ait sorunları irdelemek ve önerilendirmek
5. Sel yataklarına ait sorun ve olanakları incelemek
6. Bölge içi ve kentsel otobüs-minibüs ulaşım sistemine ait sorunları irdelemek ve öneri geliştirmek
7. Çöp ve çöplük sorunsalını irdelemek ve önerilendirmek
8. Deniz ulaşımı ile ilgili sorunsalı irdelemek ve önerilendirmek

• Otopark Sorunsalı

1. Konut alanlarındaki otopark ve garajlaştırma projesi (tipoloji)
2. Kent içi-kent merkezinde yer altı yada katlı otopark araştırması
3. Yeni merkez (ya da odak) tasarımında otopark koşulları
4. Otoparkların ağaçlandırılması statüleri
5. Bu yaklaşımların dayanağı olan yasal imar koşulları

Not 1: Bu ve benzeri 'acil proje çalışmaları' yalnız uzmanlık işi değil, çoğu profesyonel olarak yürütülecek nitelikte çalışmalardır. Bu nedenle, öncelikle Belediye'yi bir şekilde organizasyona katmak; iç ve dış destek fonlarıyla ilişki kurmak; sponsorluklar araştırmak; projeleri merkezi (bakanlıklar) kurumlara benimsetme kanalını daima açık tutmak gibi yaklaşımlar önem arz etmektedir.

Not 2: Dün izlediğim, Güney Amerika Devrimleri ile ilgili filmdeki bir söylem çok hoşuma gitti: "Ateş üzerinde dibi kızmış, boş bir tavayı, elinizdeki su kabından aldığınız su damlalarıyla söndüremezsiniz. O damlalar anında buhar olurlar ve sonunda kabınızda su kalmaz. Oysa, kaptaki suyu bütünüyle dökerseniz, hem ateşi söndürür hem de suyumuzu yok etmeyiz". Kısadan hisse, radikal adımların atılması sorunların çözümünde elzemdir.

ADANA

BU BÖLÜMDE, ÖNCELİKLE 1940'LARDAN BAŞLAYARAK ADANA'NIN BİRHASSA GEÇMİŞ DÖNEMLERİNİ ELE ALAN DÖRT KIYMETLİ YAZI BULACAKSINIZ. ADANA'DA YAPILMIŞ BAZI YARIŞMALAR, YARIŞMALARIN BİRİNCİLİK ÖDÜLLÜ PROJELERİ VE ADANA'YI ETKİLEYEN BAZI ÇALIŞMALARIN DA YER ALDIĞI BÖLÜMÜN SON KISMINDA İSE YAKIN TARİHLİ YAPILMIŞ MİMARİ ESERLER YER ALMAKTA. ADIM ADIM TAKİP EDİLMESE DE KRONOLOJİK BİR MANTIKTA SIRALANMIŞ BİR İÇERİK OLDUĞUNU BELİRTMEKTE FAYDA VAR

KONUK EDITÖRDEN...

"Ülkenin mimarlık ortalamasını Ankara/İstanbul gibi büyük şehirler değil, Anadolu gösterecektir."* sözünü çok önemserim. Bazı yöneticilerin çok özel dokunuşlarını taşıma bahtiyarlığına sahip bir iki kentimizi istisna tutarsak, Adana, teşvik edilmesi düşünülmeyen nitelikli yapı ürünü sıralamasında ortalarda boy gösterir.

Ancak elbette "varlığı kendinden menkul" bazı özel tasarımcılara sahip olduğu da kesin.

Kentin genel profilini üst seviyelere çıkarma amacını taşıyan tekil örnekler ile birlikte, Mimarlar Odası yönetimlerinin zorlayıcı motivasyonlarıyla açılmış bazı yarışmaların da bu dosyada olması gerektiğini düşündük. Ancak, "nihayet içinden bir nehir geçen şehir olduğunu hatırlayacağız" umudu ile sarıldığımız, Adana Büyükşehir Belediyesi Ziyapaşa Mahallesi Mimar Sinan Parkı Kesimi Kentsel Tasarım Ulusal Proje Yarışması, maalesef bir arşiv malzemesi olarak kalmış durumda. 2.898.400 kilometre uzunluğundaki "sulama kanallarmız" ve "acilen gölgeye muhtaç tretuvarlarımız" ise nicedir yarışma konusu olarak, öncelikle hayata geçmeyi bekliyor.

"Klikya" kimliğinin bütün ürünlerini içine alan Adana Bölge Müzesi 1. Bölümünün işleve açılması heyecan verici bir gelişme idi. Tekstil sanayi tarihimizin "Milli Mensucat" markasıyla taçlanmış, nicedir harabeye dönmüş kalıntısı, korumaya alınarak her ne kadar iç mekanlarında harikulade tuğla duvarları görülemezse, tuğla cephe-leri alüminyum ile kaplansa, ahşap şedli çatıları içinse "eser kalmadı eski halinden" demek mümkünse de- hayata geçti. Bu yapıyı, derginin geçmiş sayılarında Kemal Nalbant anma sayfalarında bulabilirsiniz.**

KONUK EDITÖR
GÜNZ BAYKAM

Müze demişken, yenisini bulunca, eskisini n'apacağımı asla şaşırılmayan, yıkarak yok eden "yeniye sevmeye hal"ni, Adana Şube olarak anlamlı bir biçimde bozduğumuzu ve eski müzeyi tescil ettirdiğimizi sevinerek söylemek, bir önceki Arkeoloji Müzesi'nin bilgi ve belgelerini paylaşmak istedik. Bir de çalışmalarını yaptığımız gibi, Mimarlık Merkezi olarak şehre kazandırılırsa, değmeyin keyfimize...

Ülkemizin müthiş bir tarihe, birikmiş kozmopolit bir kültüre coğrafyalanan diğer bütün kentlerinde olduğu gibi Adana'da da bulunan; bu birikimi kullanan, fabrikasyon olmayan, kimliğini ifade özlemi taşıyan yakın geçmişin (1950-60-70) ilk modern örneklerini Duygu Saban incelemesiyle vermeye çalıştık.

Adana'nın sanayileşme atılımlarını izleyen bu dönemden sonra, 1986/1990 arasında tüm ülkeyi saran kooperatif modası, müteahhit sayısında patlamayı beraberinde getirince, süreçlerde kalite ve ölçüt aranmadığı için tahmin edildiği gibi nitelik erozyonuna yol açtı. 2000'li yıllara gelindiğinde ise, "gecekonudan hallice" fakat "imar ruhsatlı" TOKİ toplu konutları da başlamış olan bu sürece tüy dikti.

Özal döneminin hızlı bürokratları ve iş bitirici imar planları, giderek popüler olan

müteahhit olma hevesi durmadan artınca; bu siyasi baskılarla özünü kaybetmiş imar yönetmelikleri, durmadan ve her ısrarda yenilenip, sadece konut ve sadece m² peşine düşülünce, mimari ve şehirçilik açısından, işin düşünsel yanı giderek kayboldu.

Kültür politikaları ve dahi her tür politikalarından yoksun, yokuş aşağı yuvarlandığımız son 20 yılın kaotik ortamında "özgü ve özgün" olmaya çalışan örneklerle ise, derginin ilerleyen sayfalarında mimar adları altında yer verdik.

* Ozan Tüzün

** Kemal'in Mıyarı, Serbest MİMAR Dergisi, 26. Sayı, Yaka Resmi Bölümü, Nimet Özgönül Yazısı

ADANA'NIN FİZİKSEL YAPISINI ŞEKİLLENDİRENLER

Prof. Dr. Duygu SABAN

(Çukurova Üni., Mimarlık Fak., Mimarlık Böl.)

Semtlere ve hatta kentlere şekil veren, onların yapı çevresini oluşturan ya da oluşumlarını büyük oranda etkileyen mimarlara tarih boyunca rastlanmıştır. İstanbul için Koca Sinan ya da Brasilia için Oscar Niemeyer'in katkısı tartışılmaz. 1940 ile 1980 arası dönemde Adana kentinin fiziksel çevresinin oluşumuna katkıda bulunan mimarlara odaklanan bu yazıda, kente hizmet vermiş ve kentin yerlisi olan mimarların eserleri hakkında bilgiler verilmiştir. Yazının amacı öзде ustalara saygı duruşunda bulunmak, genelde ise kentte inşa edilmiş özenli, yaratıcı ve özgün yapılara dikkat çekmektir.

Adana'nın kuzey-güney yönündeki ana akslarından olan Atatürk Caddesi oluşurken, henüz 1930'lu yıllarda tek başına bir mimarın, birbirine komşu ikişer parselde ve aralarında sadece bir parsel boşluk kalacak şekilde tasarlanmış, dört konut projesiyle başlar hikaye. Semih Rüstem Temel, Adanalı değildir ancak meslek yaşamının en önemli eserlerini bu kentte hayata geçirmiştir. Bauhaus tecrübesi olan, 1922'de gerçekleştirilen bir yaz okulunda arkadaşlarıyla KURİ grubunu kurarak manifesto yayınlamak kadar cesur bir bakış açısı olan mimar, Sait Bey Evi'nde, bodrum katında garajı olan erken konut örneklerinden birisini ve kendisinin "Kat Evleri" adını verdiği erken dönem aile apartmanında ise iki kardeş için farklı girişleri olan iki daireden oluşan bir konut tasarlamıştır. Kat Evleri 1960'larda apartman yapısıyla yer değiştirmiş, Sait Bey Evi ise yıkılıp kaydırılarak yeniden inşa edildiğinde bodrum katı ve garajı yok edilmiştir.

1930'lardan sonra 1950'lere gelene kadar kentteki mimari aktiviteler kent merkezinde inşa edilen yeni yapılar ile Jansen Planı'yla imara açılan mahallelerde, müstakil konut inşası yönünde olmuştur. Özellikle planda "Numune Mahallesi" olarak adlandırılan Yüzevler Mahallesi'nde, savaş dönemi olması nedeniyle kısıtlı ekonomik imkânlarla inşa edilen konutlar, Belediye'nin çağrısı üzerine, kentte hizmet veren sınırlı sayıda mimarın tasarladığı tip projelerin uygulanmasıyla gerçekleştirilmiştir.

1950'lere gelindiğinde kentin hem tanıma dayalı sanayi alanında gelişim göstermesi, hem de yeni mahallelerin oluşturulmasıyla farklı bir açılım gözlenmiştir. Bu süreçte kente damga vuran Ertuğrul Arf ile birlikte iki kadın mimar; Melahat Öngen ve Nezahat Ankoğlu'dur. Ertuğrul Arf'in detay bilgisi, malzemeyi yaratıcı kullanımı ve ürettiği özgün çözümler -örneğin 1952-1957 yılları arasında inşa edilen Talip Aksoy Evi'nin parmaklıkları, giriş merdiveni ve kapısı ile ne kadar özel bir emek ürünü olduğu- kendisini tanıyan meslektaşları tarafından ifade edilmektedir. Melahat Öngen ve Nezahat Ankoğlu da aynı dönemde müstakil konutlar tasarlamışlar, iki katlı mütevazı yapılarda giriş vurgulayarak, merdiven kovasıyla ya da kütile hareketleriyle yapılara özgün nitelikler katmışlardır (Tablo 1).

Tablo 1. 1950'lerde Adana mimarisine katkıda bulunan Ertuğrul Arf, Melahat Öngen ve Nezahat Ankoğlu'nun bina girişi tasarımları

Talip Aksoy Evi (Ertuğrul Arf) (Fotoğraf Onur Erman)

Soyut Evi (Melahat Öngen) (Fotoğraf Duygu Saban)

Özbey Evi (Nezahat Ankoğlu) (Fotoğraf Onur Erman)

Tablo 2. Orhan Akverdi'nin tasarımları

Petek Apartmanı (1953) (Çizim Onur Erman, Fotoğraf Duygu Saban)

Orman Böl. Md. Lojmanları (1960) (Fotoğraf İpek Durukan)

Tablo 3. Zeki Yüzüak'ın tasarımları

Paksoy Evi (1963-1965) (Çizim Nur Yılmaz)

Borsa Binası (1961) (Fotoğraf Onur Erman)

Bekir Sapmaz Er. Öğr. Y. (1964) (Fotoğraf Duygu Saban)

1950'li yıllarda ve 1960 yılında eserleri inşa edilen Orhan Akverdi'yi de, kendine has üslubu ve cephe hareketleriyle anmak gerekir. Petek Apartmanı'nın merdiven kovasını kapatan betonarme kafes elemanları ve Orman Bölge Müdürlüğü lojmanlarının ince betonarme kolonlarla tanımlanan balkonları dikkat çekmektedir (Tablo 2).

1960'lı yıllara gelindiğinde kentin ekonomik ve fiziksel gelişimine paralel olarak mimarların sayısı artmış ve yapı türleri çeşitlenmiştir. Zeki Yüzüak, Ulvi Özdemir ve Fethi Dağlık bu dönemde öne çıkan mimarlardır. Zeki Yüzüak mimar ve mühendis olarak sanayi yapıları tasarımında aranan bir mimar olduğu gibi, konutlar, Borsa Binası, Bekir Sapmaz Erkek Öğrenci Yurdu gibi farklı yapı türlerinde örnekler vermiştir (Tablo 3). Yüzüak'ın tüm yapılarında yatay ve düşey çizgilerin uyumu ve fonksiyona cevap verirken estetik görünüm ile de ön planda olma çabası dikkat çeker. Benzer bir durum Ulvi Özdemir için de geçerlidir. Konutlarla birlikte Verem Savaş Dispanseri'ni tasarlamış olan Ulvi Bey'in modern çizgilere sahip ürünleri bulunmaktadır (Tablo 4). Fethi Dağlık ise 1960 yılında başlamış olduğu meslek hayatında konutlar ile birlikte

Tablo 4. Ulvi Özdemir'in tasarımları

Sapmaz Apt. (1963) (Çizim D. Saban)

Köymen Apt. (1960lar) (Fotoğraf D. Saban)

Verem Savaş Dispanseri (1965) (Fotoğraf D. Saban)

Tablo 5. Fethi Dağlık'ın Metin Eren ile birlikte Sabancı Kız Yurdu tasarımı

Sabancı Kız Yurdu planı (1974) (Zeki Yüzüak Arşivi)

Sabancı Kız Yurdu görünüşü (Fotoğraf D. Saban)

Tablo 6. Özdemir Akverdi'nin Ertuğrul Arf ile birlikte tasarladığı fabrika binaları

İMSA Meşrubat Fabrikası (Bülent Arf Arşivi)

SASA Fabrikası İdari Bina (Fotoğraf İpek Durukan)

Tablo 7. İlhan Ankoğlu'nun tasarımları

TEKEK Fabrikası (Fotoğraf İpek Durukan)

Akkonak Apartmanı (Kaya Ankoğlu Arşivi)

banka, terminal, kız öğrenci yurdu gibi farklı fonksiyonlarda yapılar tasarlayarak, özellikle konutlar açısından kentte en fazla ürün veren mimar olmuştur (Tablo 5).

1969 yılında kabul edilen 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu ile tüm kentlerde olduğu gibi Adana'da da hızlı bir yapılaşma ve kooperatiflere ait apartmanların inşası başlamıştır. 1970'li yıllar kooperatiflerle birlikte fabrikaların inşasının da yoğunlaştığı bir

dönemdir ve bu dönemde İMSA Meşrubat Fabrikası'nı ve SASA Fabrikası'nın Genel Müdürlük Binası'nı Ertuğrul Arf ile birlikte tasarlamış olan Özdemir Akverdi'dir. Her ikisi de Adana-Mersin yolunda olan fabrikalar bütününde yer alan binalar, içinde buldukları yerleşkede konulanmaları ile olduğu kadar malzemenin özenli kullanımı ile de dikkat çekmektedir (Tablo 6).

Fabrika mimarisine katkıda bulunan bir diğer isim İlhan Ankoğlu'dur. Ankoğlu D-400 karayolu üzerinde yer alan Tekel Fabrikası'nın idari binasına ilave olarak, eşi Nezahat Ankoğlu ile birlikte Akkonak Apartmanı'nı da tasarlamıştır (Tablo 7). Yatay bantların kullanıldığı her iki binada da dönemin tasarım anlayışının yansıtıldığı görülmektedir.

Bu yazıda ele alınan kısa dönem içerisinde kente mimari ürünleriyle katkıda bulunan Mustafa Kayaloğlu'nu, Özer Karagenç'i, Ömer Özü'yü, Yalçın Erdoğan'ı, Demirtaş Ceyhan'ın ve bilgisine ulaşamadığımız diğer mimarların anımsamak olmaz. Her biri özveriyle, samimiyetle ve hassasiyetle meslek hayatlarını sürdürmüş ve sürdüren mimarların Adana'nın fiziksel çevresine katkısı şüphesiz çok daha detaylı bir çalışmayla ele alınmalıdır. Bu yazı hazırlanırken faydalanılan Mimarlar Odası Adana Şubesi tarafından 2006 yılında yayınlanan "Adana Mimarlık Rehberi 1900-2005" ve Güney Mimarlık Dergisi'nin 2011 yılında 2, 3 ve 4. Sayılarında yayınlanan "Adana'da Mimarlık Ortamı ve Mimarlar 1940-1980" başlıklı, altı mimarla gerçekleştirilen röportajlar serisi, dönem ve mimarlar hakkında daha fazla bilgi almak isteyenlere tavsiye edilebilir.

Son olarak bu yazıda adı geçen mimarlarımızdan aramızdan ayrılanlar olduğu gibi, eserlerden bazıları da günümüze ulaşamamıştır. Özbey Evi, Petek Apartmanı, Sapmaz Apartmanı ve Köymen Apartmanı yıkılarak yerlerine yüksek katlı apartmanlar inşa edilmiş, Tekel Fabrikası ise özelleştirilme sonucunda yok edilmiştir ve yerine bir alışveriş merkezi inşa edilmektedir. Bu yazıda bir nefes de olsa 1950-1980 arasında Adana'da inşa edilen yapılara ve mimarlarına ışık tutulmaya çalışılmıştır. Bu az sayıdaki yapıların incelenmesi sonucunda iklimsel verileri dikkate almaya çalışan, mimari tarzları zamana uygun ancak yere özgü niteliklere de sahip olan ürünlerin verildiği bu dönemde, tasarımcıların azami çabayı gösterdiği ve kendilerine has karakter yaratma başarısı gösterdikleri söylenebilir.

KAYNAKLAR

- 1- Durukan, İ., Karaman, F., Saban, D. ve Erman, O. (2009) Adana Kentel Kültür Varlıkları Envanteri (2004-2005), TÜBA-KED Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi, Sayı 7, s. 45-70.
- 2- Saban, D., Karaman, F., Erman, O. ve Durukan, İ. (2006) Adana Mimarlık Rehberi 1900-2005, Mimarlar Odası Adana Şubesi Yayını.
- 3- Saban (Ökesli), D. (2011) Adana'da Mimarlık Ortamı ve Mimarlar (1940-1980), Röportajlar Serisi 1, Güney Mimarlık Dergisi, Sayı 2, s. 78-81.
- 4- Saban (Ökesli), D. (2011) Adana'da Mimarlık Ortamı ve Mimarlar (1940-1980), Röportajlar Serisi 2, Güney Mimarlık Dergisi, Sayı 3, s. 89-93.
- 5- Saban (Ökesli), D. (2011) Adana'da Mimarlık Ortamı ve Mimarlar (1940-1980), Röportajlar Serisi 3, Güney Mimarlık Dergisi, Sayı 4, s. 70-73.

ADANA ÜZERİNDEN CUMHURİYET ŞEHİRLERİNİN TAM DA GÜLÜMSERKEN ÇEKİLMİŞ "BÜYÜK FOTOĞRAF" YA DA BABASINA BENZEMEYEN ŞEHİRLER

Nehru'ya göre, kentler, devletin anayasal ve kültürel vizyonuna tanıklık eder: "Eski şehirlerin ve eski geleneklerin varoluşlarından kurtulun" diyen eski Başbakan, dünya tarihinin hareketi ile uyumlu olarak, "Chandigarh'ın kuruluşu, Hindistan'ın özgürlüğü, geçmişin gelenekleri ile sınırsız geleceğin, millet inancının bir ifadesidir" diyerek kendi vizyonunu, Chandigarh tasarımcısı Le Courbusier'e "onur ve zafer" vererek açıklamış. Fakat, yukarıdaki cümlede çok açık anlatıldığı üzere bu şehir, eleştirilere göre kadim Hindistan ile pek ilgi kuramamıştır. Bilim kurgu filmlerindeki "gelişmiş bir gezegende", nedense hep Budist bir rahip veya antik yunanlı kılığında gezinen başka dünya insanları gibi kopamadıkları şahane giysileri (kültürleri) ile salınmakta Hintliler bu çok çarpıcı, çok uyarıcı (!) dekorun önünde.

Oğlum çek birbuçuk Adana

Her ne kadar Cumhuriyet marifetiyle kalkınma planlarında (1925/1960) öngörülen tarım ve sanayi teşvikleriyle "4. Büyük İl" olma niteliğini kazanmış olsa da bu niteliğini yeni hükümetin "plan değil, pilav" ilkesini onaylayan halkımızın "sağduyusu" ile kaybetmiştir. Okunabilen 6000 yıllık kadim geçmişinde Adana, Gülek Boğazı coğrafyasını sınırlarına almış olmanın getirisiyle, dünyanın her yönden akın eden her milletini bu topraklardan geçmek zorunda bırakmış. Bu anlamda ulaşılabilen, anlaşılabilen -ama yine de içinde potansiyel itirazlar olan- bir kenttir. Öyle ki, Hititler zamanında "Kizwatna satraplığı" ile başlayan fetih güçlerine "doğrudan katılmama" istikrarını, -ancak özel bir parçası olma nızasıyla- tarih boyunca sürdürmüş, Osmanlı sırasında da aynı çizgiyi "Ramazanoğlu Beyliği" kalarak noktalamıştır. Pek başımıza buyruğuzdur yani.

Gerçekte Adana, Çukurovadır. Bölgenin en kadim yerleşimi Tarsus ve Tarsus denizini kaybedince kıymete binen Mersin ile daima bir dirsek temasında ama yenişme arzusu içindedir. Aralarında bir iş bölümünü olmadığından ayrışamamış, aynı üretimi ardarda 3 kez ve arz çokluğu olarak yaşayan, idareten "il ve büyükşehir" anlayısındaki yönetimlerin sonucudur. Etkileşim coğrafyası ise en fazla Mersin/K. Maraş ve G. Antep aksıdır. Bu aksı, kültürlerin en değişmeyen birimi, "mutfak" dağarcığındaki ortak paydalar ile de doğrular. Ama, bu zengin çeşitliliğe rağmen kebabla özdeşleştirilmiyorsa: Bir değil, iki değil, tevazu ile 1.5'ta karar kılarak üstelik. Bu nedenle bir zamanlar 67'e dek sırasıyla uzanan İl Trafik İşaretlemesinde 01 olan simgesini, 01.5 olarak düzeltmek kimsenin aklına gelmemiştir. Portakalın altın olanını Antalyaya, pamuğun ise bizzat kendisini GAP ile Urfa/Maraşa kaptırmış, sanayi varlığını borçlu olduğu bu bitkinin oraldaki

göçmen vefatını hayretle seyretmiştir. Şimdilerde "fenni klimatize" edilmiş şehirler gibi - terilen/ streç/ sentetik gibi afilli isimleri olan, ama sonuçta hepsi "naylon"a çıkan kumaşlarla şakır şakır terlemekte, köküne kıran girmiş pamuk ve tekstilin özlemiyle yanmakta cümle milletle birlikte.

"En Sivil" şehir..

Karacaoğlan'ın, Kemallerin ve Sinemanın Şehri olmaktan "Karnaval ve Festivaller Şehri" olmaya hızlı transferi, sivil bir sitemdir aslında adının başında cesareten takı yoksunu bir şehir olarak. Kimsenin elini tutmamasından bıkararak, hızla kaybedilen 4.lüğe bozularak, alınarak, kahırna çare arama isteğidir bu.. Hal böyle olunca, sipsivil yani, henüz karnaval ve festival şehri olmak yolundaki kentsel birimlerini oluştururken zorlanmakta, biraz panayıra benzemekte elbette. Bu gereksinimini "fark edecek" yerel ve genel yönetimler beklemekte. Oysa Cumhuriyet terbiyesinden aldığı güç ve itilimle ülkenin en başat yazarlarını yetiştirmiş, 1950'lerde Lütfi Akad keşfiyle başlayan sinema macerası, mükemmel bir şekilde 160 kadar açık ve kapalı sinema yapısı, şehin iliklerine kadar işlemiştir. Keşke dış çekimlere sınırsız olanak veren bir platolar zinciri kurabilse.. Siz o zaman görün daha ne aktörler, aktrisler çıkaracağız, ne de olsa burası sanatçı üretim merkezi. Bir düşünün, aklınıza gelen her 4 yazar, çizer, oyuncu, besteci, şarkıcıdan birisi buralı değil mi? Peki, bizler O'ralı ve oralı mıyız? Neyse ne, bekleriz sürekli iptal edildiği halde ısrarla kutlanan Rakı/Kebab Festivaline. Ya da Mart ayının sonunda herkesi sarhoş eden Portakal Çiçeği Karnavalına, nereliyse karar kendiniz verin.

Ülkenin her şehri artık bir anlamda Chandigarh.. Üstelik, hiç özgünlük taşımadan, düşünceden uzaklaşarak ayrılaşan, hiçbir tasarımcıya -Holzmeister ve Jansen dahil, ciddi bir "onur ve zafer" pırpırını yüklememiş olarak.

Nedir gelenek, kendinden öncekileri yok saymadan, öncesine, iklimine, doğa malzemesine, üretimine, yaşama tercihlerine uygunluk, yineleyerek üzerine acelesiz, denenip eleyerek, kalanı ilave eden küçük taşlar koymak, öyle değil mi? (Elbette ki bahis konusu geleneği, ide ve gerekçeleri bırakıp salt biçim kopyalama cehl'ini ayıplayarak, ayırarak.) Yapılı çevreye örnek vermek gerekirse yarı tropikal bir iklimde, güneşten kaçarak bağırını güneybatı rüzgarına açmak, her mekanına sonsuz doğal ışık almak/ havalandırmayı sağlamak, esinti koridorları yaratmak, yüksek tavanıyla ferahlamak, tavanı bile güvercinliklerle havalandırarak nemin baskısından kurtulmak. Ön, arka, yan çekme mesafelerinin bahçe olmadığını bilen avlularda nefeslenmek, avluda nar ağacına su vermek, yoksa avlu cihannümaya çıkmak, yine yoksa "dam"larda, çiğ dokunmuş yataklarda "cibinlikle" uyumak!

Yarı tropikal klime bulunan çözüm: Damlarda kurulmuş "tah"larda "cibinlikle" yatmak. Bitişik damlarla da komşuluk edildi.

Cihan-nüma

Yaşam alışkanlığına misalse, kısıtlı imkanlarıyla yoksulluk simgesi "ekmek" çeşnileri yaratmak, yazdan biriktirdiği kışıklara kilerle yer bulmak, sonsuz mutbah (!) arabirimleri yaratmak, sokağa değil avluya yönelmek, çıkmaz sokakların emniyetinde güvenlik ve sosyalleşme aramak. Peki nerede kentsel ölçekte güneşin dayanılmazlığına siper olacak arkadlar, revaklar, stoalar? Yok! Evsel ölçekte güneş kırıcı kepenkler, saçaklar, silmeler.Yine yok. Nerede 30 km. bir uzaklıkta bile Geleneksel Adana Evini, Geleneksel Tarsus Evinden başkalaştırın ayrımlar? İşte size gelenekselden birkaç örnek. O zamanlarda anlamı fazlasıyla fark edilmiş Seyhan'ın "nehir yalıları", kaykılarıyla ve kayıkhaneleriyle birlikte.

Dünyanın en eski hidrodinamik yapılarından Adana Su Değirmenleri ve şehire su taşıyan Mavra'lar. (suyu taşıyan çarklar)

1900'lü yıllarda Adana

2000 yıllık Taşköprü ile Kalekapısı Bölgesi ve nehir boyu. Bu tarihlerde Yılmaz Büyükerşen Hoca henüz doğmadığından nehirlerde "Venedikli Gondollar" izleme görgüsüne kavuşmamıştık.

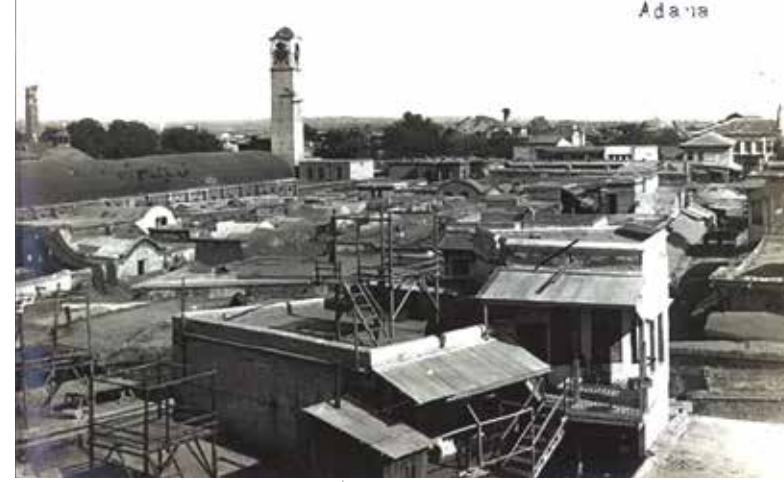
Adananın yüzlerce yıllık klasik başyapıtlarından ve işaret noktalarından birisi: Ramazanoğulları tarafından yaptırılmış Ulucami.

Özetle, yanlış filan da olsa "Adanalı" tiplerleriyle çok delikanlı bilinen, adı etrafında çok çeşitli söylenceler dönen, çok bahsedilen bir şehir Adana. Öyle ki "nerelisin?" sorusunu yanıtladığımda, "Aaa, hayır" karşılığında "Vallahi Adanalıyım" diye itiraza konu olan yetersiz esmerliğim ve Salah'vari konuştuğum bu dil üzerine yemin ederek hayatının bir kısmını boşu boşuna geçirmiş oldum. Şehirler eline kalem alarak planlanmaya başlanmaz, bir düşüncesi olmalıdır ilkesinden yola çıkarak, şehrimin içinde biriktirdiği duyguları, başat özelliklerini, navigasyon görevi yapan, kaybolma ihtimalinizi sıfırlayacak kilit noktalarını kısacık sıraladım. Örneğin pek kimse bilmez, burası akdenizin her yerinde yetişen, yine de "özgü"-leştirilen, 1800lerin yerleşmiş "portakal veya pamuk" şehri değil, belediyelerin çok sevdiği albilgisiz ablem fetişlerine inat, asaleten (!) susam'ın 5000 yıllık en eski ekim alanıdır. Pekmezle karıştırılıp kahvaltudan salataya, köfteden böreğe, helvasına kadar mutfağının her anına sinmişliği bundan olabilir mi?

Atatürk Caddesindeki villalar yıkılmadan önce, 1960'lı yıllar.

Terziyan Manastırı Dokusunda Namik Kemal ve İlkokulları (Yıkıldılar)

Kısaca, nasıl ki Türkiye, doğu- batı arasındaki köprü ise, Adana da, Anadolu'da doğunun batıyla öpüştüğü yerdir. Ve tıpkı Avrupalıların Türkiye'yi zannettiği fesli/feraceli imajını, bir anlamda yansıtılarak kendisi için söylenirken bulur.

Son satırda bir link vereceğim, Bhutan Başkanının TED konuşması. Yerelle ilgili söylemek istediğim çoğu şeyi bu sunumda bulacaksınız. Konunun mimariyle olan ilgisinde sonsöz olarak şunu söylemeliyim: 1940'lara kadar son derece başarıyla sürdürdüğümüz özgün ve kendine has kent/kasaba/ hatta köy dokusunu geleneğe bağlı kalmaya borçlu olduğumuzu düşünüyorum, geleneği eksik anlamış, anlam Nehru'ya rağmen. Baktığımızda tanıyor-duk. Şimdi ise durum ismin "MICHAEL JACKSON" hali. O ne diyeceksiniz? Çocuklarının hiç suçsuz kendisine benzemeyişi tabii. Hata, "baba'nın "kendini kabullenememe" durumuyla ilgili.

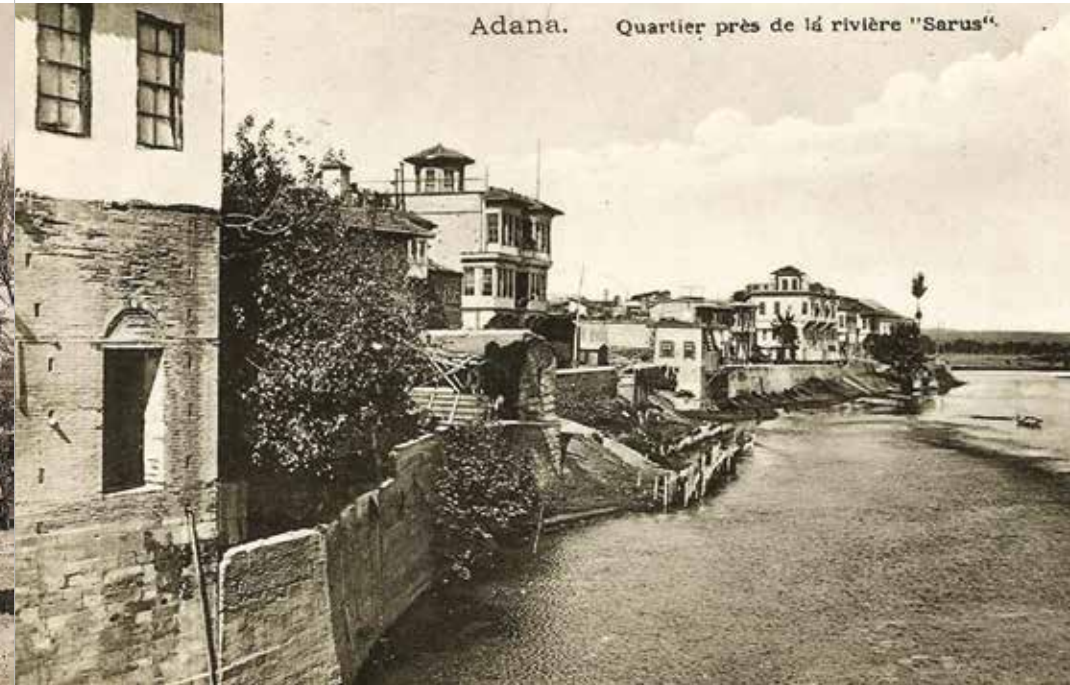
Ramazanoğlu Çarşısı (Kazancılar) ve İstiklal Abidin Paşa tarafından yaptırılan Büyüksaat

Kız Lisesi ve yanındaki Ulus Belediye Bahçesinin manzara bakma noktaları: Ne kadar özenli ve uygar.

1880'lerde rüştiye diye yapılan Kız Lisesi

İşte "üç imparatorluğa başkentlik etmiş", "iki kıtada yer alan biricik şehir", "içinden deniz geçen bir kent" sözcükleriyle yalandan taç taktığımız İstanbul. 3 tane Roma edebilecek bu şehri üçtebir Roma kadar var kılabildik mi? Nerde kaldı "ecdat"ımız, ata sevgimiz? Eğri oturup doğru konuşalım, bugün sorunları süpürülerek halının altında biriktirilen, ama durmadan son model süpürge ile teçhiz edilen İstanbul, bir göç ettirme/, nüfus depolama yeri; üstelik homojen bir dağılımı gerçekleştirecek başka şehirleri engelleyerek. Beceriksizlik sorumluluğu sadece yöneticisi değil cümle tasarımcısına, karar alıcısından yaşayanına, seyredenine kadar her bir ferdimizin kültürsüzlük, boşvermişlik diyarı bel-demiz. Tek ve hala tek olarak kalan dünya kentimiz böyle olanca, ikincil yerleşimlerimizin neden durmadan çoğaltılmış fotokopilere döndüğünü sormamalıyız. Veya Nehru'ya sormalıyız, binlerce yıl denenmiş, antılmış, elenmiş "eski şehirlerin ve eski geleneklerin varoluşlarından kurtulmuş hali"nden kasdedilen bu mu?

Divanyolu üzerindeki simge yapı: Hükümet Sarayı

Tam bunları söylerken fotoğrafçı kütlü diye deklanşöre basınca, en güzel gülümseme pozunu takınmadan, fotografik bir gerçeklik olarak hepsinin gözleri kapalı çıktı. Şans işte!..

GÜNİZ BAYKAM

Önerilen Link:

https://www.youtube.com/watch?v=T5_gmcatlGw&feature=share

ADANA TARİHİ

NUR UMAR
ASS PROF. BTU

Adana, Akdeniz bölgesinin doğusunda yer alır. Antik dönemde Kilikya(Cilicia) olarak adlandırılan Çukurova'nın 'Ovalık Kilikya (Cilicia Pedias)' adıyla anılan bölümündedir. Tarih boyunca Adana, farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Bunlardan en bilinenleri sırasıyla; Kizzuvatna Krallığı, Kue Krallığı, Asur Egemenliği, Kilikya Satraplığı, Makedonya Krallığı, Roma İmparatorluğu, Selçuklu Yönetimi, Ermeni Krallığı, Türkmen Aşiretleri Egemenliği ve Osmanlı devletidir.

Adana'nın ilk kurulduğu yerin, Seyhan Nehrinin batı yakasında bulunan Tepebağ Höyüğü olduğu belirlenmiştir. İlkçağa tarihlenen bu höyük, G.E.E. ve AYK.'nın 26.08.1967 tarih 3637 sayılı kararı ve 11.01.1977 tarih 15816 sayılı kararıyla onaylanmış ve tescil edilmiştir. Günümüzde şehrin tam ortasında, tarihi Tepebağ mahallesinin altında kalmaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Tepebağ Höyüğü Topoğrafik Haritası [1]

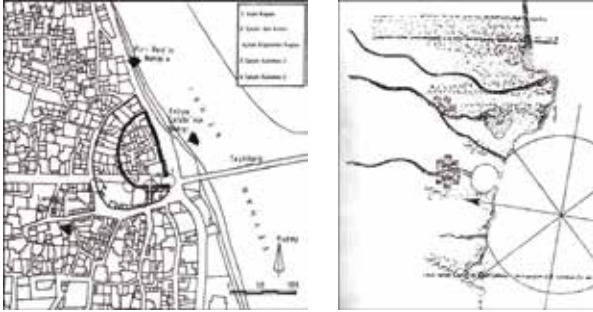
M.Ö. 1yy'da Roma'nın bir eyaleti haline gelen Adana, M.S. 4yy'a kadar bu durumunu korumuştur. Bu dönemde yapılan eserlerden en bilinenleri; Taşköprü, Kentin Dış Surları ve İrmak Hamamının altında olduğu düşünülen Roma Hamamıdır. Bu dönemden günümüze sadece Taşköprü ulaşabilmıştır, diğer yapıların hangi tarihlerde yıkıldığı bilinmemektedir. Seyhan Nehri üzerinde bulunan, özgün hali 21 gözülü olan köprü, Seyhan Nehri'nin ıslahı sırasında 7 gözünün toprak altında kalmasıyla 14 gözülü olarak hizmet vermektedir. İlk yapıldığında yarı yarıya daha dar olan köprü daha sonra genişletilmiştir. Köprünün her iki girişinde de bugün bile kullanılan ismiyle, şu anda mevcut olmayan "Kale Kapısı" olarak anılan iki taç kapısı olduğu bilinmektedir. Roma döneminde kentin surların içinde büyüme gösterdiği söylenebilir. Günümüzde Abidinpaşa Caddesi olarak adlandırılan yolun Roma dönemine ait sütunlu yolun kalıntısı olduğu düşünülmektedir [2].

M.Ö. 4. ve 7. Yüzyıllar arasında bölgeye Bizans İmparatorluğu egemen olmuştur. İç kalenin de yapıldığı tahmin edilen bu dönemde kentte onarım ve imar faaliyetleri artış göstermiştir. 8yy'da Abbasi egemenliğine geçmiş olup, Abbasi halifesi Harun Reşit döneminde Taşköprü ve İç kalenin iyi bir şekilde tamir edildiği bilinmektedir [2]. 11yy'da Selçuklu yönetimine geçmesiyle birlikte bölgede göçebe Türkmenler görülmeye başlanmıştır. Haçlı Seferleri sırasında Ermenilerin yönetimine girmiştir. Bu dönemde yöredeki başlıca yerleşmeler Aigai (sonradan Ayas, bugün Yumurtalık), Anavarza, Misis (bugün Yakapınar) ve Sis (bugün Kozan) olarak belirlenmektedir. Konumu nedeniyle çok sayıda gezginin uğrak noktalarından biri olmuştur. 1432'de Kudüs'ten İstanbul'a giderken Adana'ya uğrayan Fransız Bertrandon de la Broquiere seyahatnamesinde, Adana'nın Haçlılar zamanında tamamen surla çevrili, fazla kalabalık ve iyi

tahkim edilmiş bir mevki olduğunu, XII. asrın sonlarında Ermeni Rupen kral ailesinin kaleyi takviye ettiğini, fakat şimdi bunların yıkılmış olduğunu söylemektedir.

Şekil 2. Adana Şehir Suru ve Kalıntıları [2]

Şekil 3. Adana İç Kale Tahmini Sınırları [2]

Şekil 4. İç kale, Piri Reis 1513 [2]

Yüreğiroğlu Ramazan Bey önderliğinde Çukurova'ya yerleşen göçebe Türkmen aşiretleri 1353'ten başlayarak Adana yöresine egemen olmuştur. Memluklara bağlanan Ramazanoğulları 1517 yılında Osmanlı yönetimini tanımak zorunda kalmış, ama Çukurova'daki egemenlikleri 17. yüzyıla değin sürmüştür [3]. Bu dönemde kronolojik olarak İrmak hamamı (1494), Ramazanoğlu Konağı (1495), Çarşı Hamamı (1529) ve 1541'de Külliye şeklinde Ulu Camii inşa edilmiştir. Yine bu dönemde 1501 yılında Ermeni Saint Jacques Kilisesi, Ramazanoğlu Halil Bey tarafından cami'ye çevrilmiş olup ihtiyacı karşılamadığı için yanına 1525'te bir cami daha inşa edilip iki yapı birleştirilmiştir².

Adana ve Çukurova, 1517-1918 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli bir eyaleti olarak idare edilmiş ve gelişmiştir. 18. yüzyılın sonlarına doğru yörede çeşitli isyanlar çıkmıştır. 19. yy, hem Osmanlı Devleti, hem de Adana bölgesi genelinde yönetsel, ekonomik, toplumsal ve mimari açıdan değişimlerin, dönüşümlerin yoğun olarak yaşandığı bir dönem olmuştur.

¹ Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu

² http://tr.wikipedia.org/wiki/Yag_Camii

Şekil 5. Adana Ulu Camii [4]

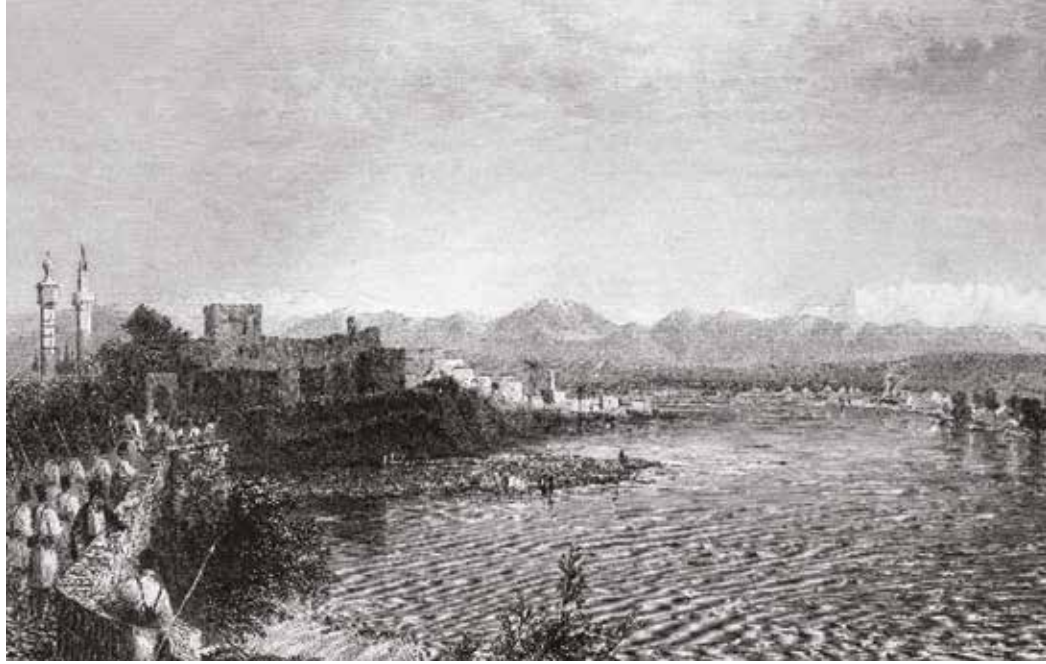

Şekil 6. Ramazanoğlu Konağı [2]

Yönetimsel Yapı

Adana, 1833-1840 yılları arası Mehmet Ali Paşa'nın oğlu İbrahim Paşa'nın yönetiminde kalmıştır. Kısa bir dönem olmasına rağmen tarımda önemli gelişmeler yaşanmıştır ve bu gelişmeler, Adana'da toprağa bağlı sermayenin ortaya çıkmasına yol açmıştır. 1840'tan sonra Osmanlılar tekrar Adana'ya hâkim olmuşsa da merkezi idaredeki bozukluklar, Osmanlı'nın iskân politikası ve ağır vergi yükleri yüzünden Kozanoğlu, Küçükalioğlu, Bozdoğanlar, Kerimoğulları, Gökvelioğulları, Sırkantıoğulları, Memencioğulları gibi aşiretler merkezi idareye karşı isyan etmişlerdir.1867'de idari teşkilat kurularak Adana vilayet haline getirilmiştir [5].

Adana Vilayeti'nde en çok isminden söz ettiren, yaptıkları işler ve yapılarla şehrin mekânsal oluşumunu etkileyen valiler; Ziya Paşa (1880), Abidin Paşa (1881), Bahri Paşa (1898-1908) ve Cemal Paşa (1909) olmuştur.

Şekil 7. Taşköprü, [4]

Şekil 8. İbrahim Paşa Askerleri Kampı, [4]

1878-80 yılları arasında Adana'da valilik yapan, sanatla ilgili aynı zamanda şair olan Ziya Paşa, Adana'da ilk tiyatro binasını inşa ettirip, ardından İstanbul'dan bir tiyatro grubu getirtmiştir. Valinin önemli özelliklerinden biri de eğitime verdiği önem olarak bilinmektedir. Bu dönemde iptidai, rüştiye mekteplerinin ve hocalarının sayısı artmıştır [6]. Ziya Paşa, iki yıla yakın bir süre valilik yaptığı Adana'da 17 Mayıs 1880'de hayatını kaybetmiş olup, büyük bir cenaze töreninin ardından Adana Ulu Camii'nin yanına defnedilmiştir.

Abidin Paşa, Devlet nişanı ile 23 Ocak 1881 tarihinde Adana Valiliği'ne atanmış olup, Adana Vilayeti için önemli çalışmalarda bulunmuştur. Seyhan Nehri'nin ıslahı ve Adana'nın tarım arazilerinin sulanması için büyük çaba sarf etmiştir. Arazi Kanunu'nun öngördüğü şekilde bataklıkların kurutulması ve ıslahı için çalışmış, birçok araziyi satın aldığı gibi, ıslah etmesi için de devlet tarafından kendisine arazi verilmiştir. Günümüzde Adana'nın simgelerinden olan 'Rüştiye Binası' ile 'Saat Kulesi' Abidin

Bahri Paşa'nın büstü

Bahri Paşa'nın büstü

Paşa döneminde yaptırılmış olup, kendi isminin verildiği caddenin açılışını da bu dönemde yapmıştır. Dört yıllık Adana valiliğinin ardından ikinci defa olarak 30 Eylül 1885 tarihinde Sivas Valiliği'ne tayin edilmiştir [7].

Bahri Paşa'nın büstü

Bahri Paşa, 1898 yılında İstanbul Hükûmeti tarafından Adana'ya vali olarak tayin edilmiştir. 1898'de başladığı görevini 1908'e kadar sürdürmüş, bu süreç içerisinde Adana'nın inşa faaliyetlerinin devamını sağlayarak, çok sayıda hizmetlerde bulunmuştur. Bunların arasında; Seyhan Nehri kıyısında yer alan, günümüzde Adana Devlet Hastanesi'ne çevrilmiş olan Millet Hastanesi'nin yaptırılması ve Rüştîye Binası'nın çevresinin düzenlenmesiyle 'Millet Bahçesi' adı altında bir park oluşturulup halkın kullanımına açılması sayılabilmektedir. Adana'nın sembol yapılarından olan Hükûmet Konağı da bu dönemde yaptırılarak hizmete açılmıştır. Ulu Cami yakınında yetim çocuklara meslek kazandırmak amacıyla kurulan Hamidiye Sanayi Mektebi açılmıştır. Kuruköprü Meydanı olarak bilinen meydanın ilk düzenlenmesi yapılarak, Abdülhamit'in saltanatının 25. yıldönümü hatrasına inşa edilen bir çeşme bu meydana yerleştirilmiştir. Bahri Paşa'nın döneminde yapılması nedeniyle onun adıyla anılan çeşme daha sonra yol yapım çalışmaları sırasında kaldırılmış olup, 1991-92 yıllarında hazırlanan restitüsyon projesi ile yeniden inşası gerçekleştirilerek Atatürk Parkı'nın içerisine yerleştirilmiştir [8].

Bahri Paşa'nın büstü

Osmanlı siyaset adamı ve asker olan Cemal Paşa, 31 Mart Olayı'ndan kısa bir süre sonra Çukurova'da Ermeniler ile Türkler arasında yaşanan iç karışıklığı denetim altına almak üzere 8 Ağustos 1909'da Adana Valiliği'ne getirilmiş, 1910 sonlarında hastalandığı için İstanbul'a dönmüştür. Valiliğinin kısa sürmesine rağmen Adana için kritik bir dönemde idareye gelmesiyle ve icraatlarıyla uzun süre konuşulmuştur. Valilik yaptığı dönemde, Osmanlılık ideali doğrultusunda birlik ve kardeşlik düşünceleri inşa etmeye çalışmıştır. İlk olarak, olaylara karışan faillerin yargılanması, yaraların sarılması, tazminat ödenmesi gibi konulara öncelik vermiştir. Yetim kalan çocuklar için devletin yetimhane yaptırması konusunda girişimlerde bulunmuş olup, 1910 yılında Dar'ül Eytam-ı Osmani adı altında Adana Yetimhanesi açılmıştır. Birlik ve beraberliğin sağlanması için yaptığı diğer projeler; yeni jandarma örgütlenmesi, Ermenileri ve Türkleri buluşturacak bir barış ziyafeti ile Adana'nın ileri gelenlerine yönelik Avrupa seyahatidir. Bunların içinde seyahat dışındaki projelerini gerçekleştirmiştir. Polis ve jandarma güçlerinin yeniden örgütlenmesiyle şehirde asayişin sağlanması ve böylelikle ordu kuvvetlerine başvurmaya gerek kalmaması amaçlanmıştır. Jandarmanın üçte ikisini Müslümanların, üçte birini ise Hristiyanların oluşturması hedeflenmiştir. Cemal Paşa'nın valiliği döneminde hayata geçirmeyi düşündüğü tasanlar Ermeniler ve Müslümanlar arasında yeniden dostluk kurmaya yönelik olsa da her iki grup tarafından da tam olarak benimsenmemiştir [9].

Ekonomik Yapı

19. yüzyılın ikinci yarısında Adana Vilayetinin ekonomik yapısı büyük ölçüde tarıma, özellikle de pamuk üretimine dayanmaktadır. 19. yy ortalarında Mersin İskelesi'nin gelişmesi, Amerikan İç Savaşında ortaya çıkan küresel pamuk ihtiyacı, bölgede zorunlu iskân yapılarak boş arazilerin tarıma açılması gibi nedenlerden ötürü Çukurova Bölgesi ekonomik olarak büyük bir gelişim göstermiştir. Çukurova'da üretilen başta pamuk olmak üzere ziraî ürünler Mersin Limanı aracılığıyla yurtdışına taşınmaya başlanmıştır. 1. Dünya Savaşı öncesinde Çukurova, Osmanlı sınırları içinde tanınan en fazla ticarileştiği, kapitalist üretim ilişkilerinin en fazla hissedildiği bölge olmuştur. Bölge, Osmanlı İmparatorluğu'nun en önemli pamuk üreticisi ve ihracatçısı unvanıyla, hem merkezi devletin hem de yabancı sermayenin ilgisini üzerine çekmiş; ardi ardına gelen yatırımlarla yerel kimliğini kazanmaya başlamıştır [10].

Bahri Paşa'nın büstü

1853 yılında Adana'da 50 pamuk, 10 keçe imalathanesi, 22 basmahane, 40 yağ imalathanesi bulunmaktadır [11]. 1892 yılında ise 7 fabrika, 55 değirmen, 33 fırın, 1 debbaghane ve 28 masıra (yağ imalathanesi) vardır. Sanayinin gelişmesi üzerine 1900 yılında Vali Bahri Paşa tarafından Adana Hamidiye Sanayi Mektebi açılmıştır.

³ Pamuğu çekirdeğinden ayırmaya yarayan alet

"1880'lerin sonunda Adana'da buharlı makinelerle ipek ve pamuk ipliği imal eden fabrikalar ortaya çıkmaya başlamıştır" [12]. Bunlardan en tanınmış olanı ise 1885 yılında Rum işadamı Tirpani tarafından kurulan günümüz Sümerbank Fabrikası'nın temellerini oluşturacak olan çırçır³ fabrikasıdır [13].

Bahri Paşa'nın büstü

Adana Vilayeti'nde pamuk üretimine bağlı olarak sanayinin gelişimi ticari yaşamı da hareketlendirmiştir. 1892 yılında vilayette 37 han, 1988 dükkân, 90 mağaza bulunmaktadır [14].

Bahri Paşa'nın büstü

Şekil 9. Orosdi Back Mağaza Reklamı [15]

Şekil 10. Orosdi Back mağazası Adana şubesi [16]

Bahri Paşa'nın büstü

Bahri Paşa'nın büstü

1906 yılında uluslararası mağazalar zinciri kurmuş olan Paris merkezli Orosdi Back şirketi, tekstilin hammaddesi olan pamuğa yerinde, kaliteli ve ucuz bir şekilde ulaşmak amacıyla Adana'ya bir şube açmıştır (Şekil 9). Bu şube Adana'nın ilk bilinen alışveriş merkezi özelliğini taşımaktadır. 1909 yılında yaşanan iç karışıklıktan etkilenen şirket 1910 yılında şubesini kapatmış olup, içinde buldukları görkemli bina 1926 yılına kadar varlığını devam ettirmiştir.

Bahri Paşa'nın büstü

Adana pamuğu sadece yurtdışına ihraç edilmemiş, Anadolu'nun birçok yerinde de hammadde olarak kullanılmıştır. 1830'larda Anadolu'nun kuzeyindeki Zile, Merzifon şehirlerindeki iplik bükücülerin kullandığı hammadde ile 1842'de Kastamonu'da dokunan yelkenlerin hammaddesi aynı olup, Adana Pamuğu olarak geçmektedir [12], [17].

Toplumsal Yapı

Bahri Paşa'nın büstü

Adana bölgesi, Anadolu'nun Suriye topraklarına açılan kapısı konumunda olması nedeniyle toplumsal yapı hep çeşitlilik göstermiştir. 19. yy başında, toplum büyük oranda göçebe Türk aşiretleri ve Ermenilerden oluşmaktadır. Fakat bu yüzyıl, Adana bölgesi için de değişimlerin, dönüşümlerin en yoğun hissedildiği dönem olmuştur ve toplumsal yapıyı etkileyen üç büyük olay yaşanmıştır.

Bahri Paşa'nın büstü

Bunlardan ilki; emek göçüdür. Başlangıcı, İbrahim Paşa'nın Adana'da hâkim olduğu 1832-40 yıllarına denk gelmektedir. Tarımsal üretimin artması, ancak yerli halkın tarım konusunda ilerlememiş olması ve işgücü yetersizliği nedeniyle, Araplar, Afrikalılar ve Mısırlı Kıptiler işçi olarak getirilerek Adana'ya yerleştirilmiştir. Bunun yanında toprağın verimli bir şekilde işletilebilmesi için Mısır ve Suriye'den toprak ağaları getirilmiştir. Bu göç ilerleyen yıllarda artarak devam etmiş olup, 1889'da Harput ve Diyarbakır dolaylarından ayda 20-30 bin işçi geldiği bilinmektedir. Büyük işletmelerde ise bu sayı 100 bine yaklaşmakta olup, bunlar Bitlis, Harput, Musul gibi uzak bölgelerdeki insanları da kapsamaktadır[13].

Bahri Paşa'nın büstü

İkincisi; 19. yy'da devletin toprak kaybetmesiyle beraber Anadolu'ya olan göçlerdir. Bu dönemde Balkanlardan ve Kafkasya'dan Anadolu'ya gelen göçmenlerin bir kısmı da Adana ve ovalarına yerleştirilmiştir. Hatta Adana'da sadece göçmenlerden oluşan 'Muhacirin' adında bir nahiye kurulduğu BOA⁴ belgelerinden bilinmektedir.

Bahri Paşa'nın büstü

Sonuncusu ise 1865-90 yılları arasında Derviş Paşa önderliğinde, Fırka-ı Islahiye (İslah Ordusu) denetiminde yapılan zorunlu iskândir. Bunun sonucunda Osmanlı Devleti'ne karşı gelen göçebe Türkmen aşiretler ovaya yerleştirilmiştir. Böylelikle ovada yerleşik durumda olan Türk nüfus artmıştır.

Bahri Paşa'nın büstü

Adana Vilayetinde, 1881-1893 yıllarını kapsayan Osmanlı genel nüfus sayımına göre; 162.984 Müslüman kadın, 178.392 Müslüman erkek, 2.755 Rum kadın, 3.507 Rum erkek, 20.752 Ermeni kadın, 24.047 Ermeni erkek, 750 Katolik kadın, 903 Katolik erkek ile 1.028 Protestan kadın ve 1.116 Protestan erkek yaşamakta olup, sadece 39 kadın, 76 erkek Süryani bulunmaktadır [18].

Bahri Paşa'nın büstü

Osmanlı Devleti'nin 1914 yılı istatistiğine göre ise Adana Vilayetinde 341.903 Müslüman, 50.139 Ermeni, 8.537 Rum, 66 Yahudi, 437 Katolik Rum, 2.511 Katolik Ermeni, 5.036 Protestan, 174 Latin, 467 Süryani, 406 Keldani, 1.045 Yakubi, 302 Marunî bulunmaktadır.

Bahri Paşa'nın büstü

Cuinet'in yaptığı araştırmalara göre [19] ise 19. yy sonlarında Adana Vilayetinde 403.439 nüfus yaşamaktadır. Nüfusun en yoğun olduğu bölge Adana, Tarsus ve Mersin'dir. Nüfusun etnik gruplara göre dağılımına baktığımızda Hristiyanlar 173.389, Müslümanlar 158.000, tanımlanmamış dinlere mensup olanlar ise 72.050 gösterilmektedir.

4 Başbakanlık Osmanlı Arşivi

Bahri Paşa'nın büstü

Bahri Paşa'nın büstü

Mimari Yapı

19. yüzyıl sonlarına dek Adana, merkezdeki kamu yapılarının haricinde, genellikle çıkmaz sokaklara yerleşmiş tek katlı, toprak damlı ve avlulu evlerden oluşmaktadır. Bunlar genellikle nehrin batı yakasındaki Tepebağ, Kayalıbağ, Ulucami, Karasofu, Alidede ve Sarıyakup mahallelerinde bulunmaktadır. Adana'da 19. yy sonunda yaşa-

Şekil 11. Oroze D'back Binası [16]

Şekil 13. Abidinpaşa Cad. 1900'ler [16]

^[1] Serbest Mimarı

Şekil 14. Abidinpaşa Cad. 1950'ler [16]

Şekil 16. Atatürk Bulvarı 1935 [16]

nan kalkınma ile beraber, beyaz badanalı, tuğlalı ve çok katlı evler inşa edilmeye başlanmıştır [20].

19. yy'ın ikinci yarısında yönetsel ve işlevsel kademelemede meydana gelen değişimlerin şehirlerin mekânsal yapısındaki yansması: kent merkezlerinde nüfus artışı ile konut, yönetim ve ticari merkez farklılaşmasını ortaya çıkarmıştır[21]. Bu durum Adana Vilayeti kent merkezinin mimari biçimlenmesinde de etkili olmuştur. Kamu yapıları o dönemki Emirler⁹ Mahallesi'nde yoğunlaşmış, ticari alan arasta ve çevresinde toplanmış, konut alanları ise diğer mahallelere yayılmıştır.

20yy'ın başında yaşanan siyasi olaylara bağlı olarak şehir de değişim göstermiştir. 1906 yılında açılan ilk uluslararası tekstil mağazası olan Oroze D'back'in binası, cephe ve kitle özellikleriyle 1926 yılında yangında yitirilene kadar kentin mimarisini etkileyen önemli yapılardan biridir. Kurtuluş savaşı sonrasında, Ermeni ve Rumların bölgeyi terk etmesi sürecinde Abidin Paşa Caddesi'nde yer alan kilise yalıp yerine Merkez Bankası yapılmıştır. Ermeni mahallesinde yer alan diğer bir Ermeni Kilisesi ise İstiklal İlkokuluna; Latin Kilisesi ise müzeye çevrilmiştir.

1910 tarihli Adana kent merkezi planına bakıldığında; yerleşim yerinde yapı adalarının ve sokakların organik bir doku oluşturduğu görülmektedir. Birbirine dik kesişen sadece iki ana aks bulunmaktadır. Bu dönemde yönetim yapıları da Hükümet Konağı ve yakın çevresinde toplanmıştır. Adana arastası da ticari merkez olma özelliğini korumaktadır. Şehir, Fransız işgal döneminin ardından Cumhuriyetin kurulması ile birlikte iyileşmeye başlamış, 1939 yılında Alman Mimar-Şehir Plancısı Herman Jansen tarafından yeniden planlanmıştır. Prof. Herman Jansen, planında tarihi kent merkezi korunarak, kentin kuzeye doğru gelişmesini tasarlamıştır. Adana Tren Garı ile Tarihi kent merkezini birleştiren Atatürk Caddesi ile İstasyon Caddesi dönemin ilk modern bulvarları olarak, bu bulvarlar üzerinde inşa edilen bahçeli konutlar ise modern mimarinin ilk örnekleri olarak kente kazandırıl-

⁹ Günümüzde Türkocağı Mahallesi olarak geçmektedir.

mıştır. 1969 yılına kadar yürürlükte kalan bu plan sonrasında hazırlanan imar planlarında ise geleneksel doku dikkate alınmamıştır. Bunun sonuçlarından biri olarak, tarihi doku ve cumhuriyetin ilk yıllarına ait konutlardan oluşan modern doku büyük oranda yitirilmiş olup, şehrin imar baskısı karşısında yok olma tehdidi altında kalmıştır.

Sonuç (Değerlendirme)

Adana kenti ve çevresi, ilkçağdan günümüze kadar pek çok uygarlığın yaşadığı, önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Seyhan nehrinin kıyısında, bereketli topraklar üzerinde kurulması ve Gülek Boğazı ile Anadolu'nun Mezopotamya'ya açıldığı bir geçit konumunda olması kenti her zaman çekici kılmıştır.

Prehistorik dönemden günümüze yerleşimin devam ettiği bu bölgenin çok katmanlı bir yapısı vardır. Günümüze kadar pek çok istila, savaş ve iç kanışıklığa tanıklık etmiş; bunun yanında deprem, terk, bayındırlık faaliyetleri ve koruma bilincinin gelişmemiş olması gibi nedenlerle bu tarihi katmanların ancak küçük bir bölümü günümüze ulaşmıştır. Kentin modern anlamda gelişmesi tarımsal ilerleme ile birlikte 19. yy da başlamış ve 20. Yy ortalarına kadar devam etmiştir. 20. yy ikinci yarısında artan göç beraberinde plansız yapılaşmayı getirmiş, tarihi mahallelerde yüksek katlı kentin dokusuna uymayan yeni yapılar tarihi yapılar üzerine baskı uygulamıştır. Yeni yapılar ile tarihi yapılar arasında mimari ilişkinin tam olarak kurulamamasından ve sit alanlarını korumaya yönelik politikalar geliştirilememesinden dolayı bu alanlar yeterince korunamamıştır.

Bunun yanında; kullanıcı-sınıf değişikliği, eskime, bakım-sızlık, deprem gibi nedenler sonucunda da geleneksel konut dokusu büyük ölçüde kaybedilmiştir. Günümüze Roma döneminden Taş Köprü ve Şehir Surlarının bir parçası; beylikler döneminden Ramazanoğlu Konağı ve cami, mescit yapıları ile birlikte 19yy kamu yapıları ve geleneksel konut dokusunun küçük bir kısmı ulaşmıştır. Bunun dışında yer alan şehrin çeperini oluşturan, eskiden "bağ" olan tarım arazileri de yapılaşmanın baskısı altında kalmıştır. Bu alanlara ise modern dünyamızda insanlara dayatılan yaşam tarzına uygun güvenli ve yüksek katlı konutlar inşa edilmiştir.

Günümüzde mevcut kentin daha fazla bozulmasını engelleyerek, doğası, peyzajı, tarihsel katmanları bir arada gözeterek koruma altına almak; günümüze ulaşan kültür mirasımız olan yapıları kent hafızasında yer etmiş olmaları ve toplumumuzda ortak değer niteliği taşımaları nedeniyle muhafaza etmek yurttaşlık ve insanlık görevimizdir.

Şekil 17. Atatürk Bulvarı 1982 [16]

KAYNAKÇA

- [1] www.wowturkey.com
- [2] Oral, D., 1996. 16. Yüzyılda Adana Kentinin Fiziksel Yapısı, Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana
- [3] Anonim, 2005. Türkiye İller Ansiklopedisi
- [4] Sevim, M., 1997. Gravürlerle Türkiye II, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara
- [5] Umar, N., 2010. Adana Tepebağ Kayalığa Kentel Arkeolojik Sit Alanı Koruma Projesi. İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul
- [6] Toros, T., (1940). Ziya Paşanın Adana Valiliği, Yeni Adana Basımevi, Adana
- [7] Gazette İnternet Haber Portalı, Adana'nın İz Bırakan Valisi; Abidin Paşa, gazette.com.tr/HaberDetay.aspx?id=16681, 15 Kasım 2014
- [8] Gezici, A., (2011). Kudretli Bir Valinin Aşırı Acıklı Veda Töreni, http://www.50caknews.com/haberler/kose-yazilari/kudretli-bir-valinin-asiri-acikli-veda-toreni.html, 29 Temmuz 2015
- [9] Maksudyay, N., (2008). "1909 Adana Olayları Ertesinde Cemal Bey'in Osmanlı Valiliği ve Osmanlılık İdeali", Toplumsal Tarih Dergisi, 174: 22-28, Tarih Vakfı Yayınları, İstanbul
- [10] Ünlü, T. S. ve Ünlü, T., (2009). İstasyondan Fener'e Mersin, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Mersin
- [11] Ener, K., (1961). Tarih Boyunca Adana Ovasına Bir Bakış, Berksoy Matbaası, İstanbul
- [12] Quartaert, D., (2004). Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi, Eren Yayıncılık, İstanbul
- [13] Ramazanoğlu, G., (2012). Adana'da Tarih Tarih'te Adana, Kare Yayınları, İstanbul
- [14] Aykan, G., (2008). Adana Almancağı – Salnamesi (1309), Adana
- [15] Orosdi Back Mağaza Afışı, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Orosdi-back-6.jpg, 29 Temmuz 2015
- [16] Acevit, F., Baltacı, M., Uygur, H., Sezer, T., (2009). Tarihi Fotoğraflarla Adana, A.B.B. Altınkoza Yayınları, Adana
- [17] Eyüpgiller, K., (1999). Bir Kent Tarihi Kastamonu, Eren Yayıncılık, İstanbul
- [18] Karpat, K., (2003). Osmanlı Nüfusu 1830-1914, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul
- [19] Cuinet, V. (1892). La Turquie D'Asie, C.II, Paris
- [20] Rother, L., (1971). Die Städte der Çukurova: Adana – Mersin – Tarsus, Im Selbstverlag des Geographischen Instituts der Universität Tübingen
- [21] Aktüre, S., (1975). "17. Yüzyıl Başından 19. Yüzyıl Ortasına Kadarki Dönemde Anadolu Osmanlı Şehrinde Şehirselleşme Süreci", ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi, 1(1): 101-128

ADANA SEYHAN KUDEB MÜDÜRLÜĞÜNCE KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI (KAİP) UYGULAMALARI

Yabancı ülkelerde ve ülkemizin tarihi özelliğini taşıyan kentlerinde eski kent merkezleri o bölgenin can damarı konumundadırlar. Maalesef Adana eski kent merkezi 1980 öncesinde yerel ve merkezi yönetimlerin konuya ilgisizliği ve imar rantları,1980 sonrasında ise kentin kuzeye doğru genişletilerek güneydeki bu bölgelerin tamamen başı boş bırakılması sonucu, özelliğini yitirerek çöküntü alanları haline gelmiştir.

1998 yılında onaylanan ve 2016 yılında revize edilen Koruma amaçlı İmar planı içerisinde yer alan 80 Ha'lık bu alanın tümü Seyhan Belediyesi sınırları içerisinde yer almaktadır.2015 yılında kurulan Seyhan Belediyesi KUDEB (Koruma Uygulama Denetim Bürosu) konuya bütüncül bir çerçevede yaklaşarak bu alanların paydaşları olan;

- Adana Valiliği,
- Adana Büyükşehir Belediyesi,
- Adana K.V.K. Bölge Müdürlüğü,
- Vakıflar Bölge Müdürlüğü,
- Çukurova Kalkınma Ajansı,
- Ç.Ü. Mimarlık Fakültesi

BTÜ Mimarlık Bölümü ve bu alanların sakinleri ile birlikte konunun ele alınmasını bir Alan Yönetimi Planı hazırlanmasını dile getirmiş ve bu konudaki çalışmalar Valiliğin Öncülüğünde devam etmektedir.Belirli bir süre alacağı düşünülen bu çalışmalar devam ederken Adana da koruma bilincini artırmak ilgyi bu alanlara çekmek için Seyhan KUTEB olarak KAİP'da bulunan dört adet özel proje alanı ile ilgili neler yapılabileceği araştırılmış ve şöyle bir yol haritası izlenmiştir;

1) TEPEBAĞ-KAYALIBAĞ ÖZEL PROJE ALANI:

Bu bölgede plana göre yapılacak yeni yapılaşmaların mevcut yapılar ile uyumunu sağlayarak ileride buraların doku bütünlüğünün sağlanması amacıyla 1/1000 planın alt ölçeğinde 1/500 kentsel tasarım projesi hazırlanmıştır.

- Arkeolojik sit alanı olan tepebağ höyüğü ikiye bölerek Tepebağ ve Kayalıbağ mahalleleri arasında sınır teşkil eden K.AİP da protokol yolu olarak adlandırılan AvTuran ARUN sokağında(eski adı Musabalı sokağı) hazırlanan bir proje ile Çukurova Kalkınma Ajansının da desteği ile sokak sağlıklılaştırması yapılmıştır. Mimari: H. Nilgün Serin. (Resim 1-2-3-4)

- Yine bu kapsamda yönetimi Vakıflar Bölge Müdürlüğünde olan tarihi Musabalı Konağı ve kabaaltı bölümlerinin (temelleri antik çağa uzanan yaklaşık 600 yıllık Ramazanoğlu dönemi yapısı) çatı ve cephe sağlıklılaştırmaları Valilik katkı payı sağlanarak yapılmıştır. Mimari: Yavuz Kuytul. (Resim 5-6)

- Aynı sokak üzerindeki 95 ve 173 envanter no'lu tescilli yapılar kamulaştırılmış projeleri H. Nilgün Serin tarafından hazırlanmış yapı maliyeti için Valilik katkısı sağlanmış olup ihale çalışmaları devam etmektedir. (Resim 7-8)

- Kayalıbağ mahallesi 26009 sokak da bulunan 98 envanter no'lu tescilli (eski adı Muhipoğlu sokak) yapının projeleri Revzen Mimarlık,

Resim 1

Resim 2

Resim 3

Resim 4

Ahmet Mutlu, Gökhan Gökdemir tarafından hazırlanmış, mal sahibi ile 10 yıllık kullanım protokolü imzalanmış olup ihale çalışmaları devam etmektedir. (Resim 9)

- Kayalıbağ mahallesi Sokak da bulunan çevresel değerli yapı Seyhan Belediyesi tarafından kamulaştırılarak projeleri hazırlanmış olup Lise öğrenimlerini Adana da tamamlamış olan Selçuk Kardeşlerin anısına İlhan-Turhan Selçuk Karikatür ve Edebiyat evi olarak kullanılacaktır. Mimar: Tolga Künkül-Mustafa Aslantaş.

Resim 5

Resim 6

Resim 7

Resim 8

Resim 9

2) ULUCAMİİ ÖZEL PROJE ALANI:

Bu alan içerisindeki Ulucami yanında bulunan Ziyapaşa parkı,mezar ve büstü yeniden düzenlenmiştir.Külliyenin hemen kuzeyinde bulunan 25017 sokak da (eski adı belediye bahçesi geçidi) bulunan 124,125,126 envanter no'lu tescilli binalar kamulaştırılmış olup bunlardan 124 env. Nolu yapının restorasyonu tamamlanmış ve mimarisi Oğuz Ergeç tarafından hazırlanan yapı KUDEB Binası olarak kullanılacaktır.125 envanter nolu(Mimari: Odil Cincaner) yapı Prf.İlter Uzel Diş hekimliği Müzesi, 126 envanter nolu yapı (MİMARİ: M. Pekcan Işık) ise Belediye tarafından kültürel amaçla kullanılacaktır. (Resim 10-11-12)

Resim 10

Resim 11

Resim 12

3) AHMET KALFA SOKAK ÖZEL PROJE ALANI:

Kuruköprü mahallesinde bulunan ve K.A.İP 'da korunması kararlaştırılan sokak 200 li yıllarda sanatçılar sokağı olarak düzenlenmiş ancak son yıllarda kötü kullanımlar nedeniyle Adanalını pek uğramadığı ancak yoğun yaya ve araç trafiğine açılan bir sokaktır. Hem konumu hem de koruma özelliği nedeniyle belediye tarafından S. Özkal Yüreğir'e hazırlanan bir proje ile zemin kaplamaları, aydınlatması yeni satış standları, wc'leri ile Adanalının yoğun trafik ve koşturma içerisinde nefes alabileceği yeni bir düzenleme yapılmaktadır. (Resim 13-14)

Adananın tarihi kent merkezi içinde önemli bir ticaret alanı olan, geçmiş 1900 'lere dayanan tescilli Nuri Has pasajı hem tek örnek olması hem de bünyesinde barındırdığı Adanaya has baharat ve bitkisel ilaçların satıldığı bir mekan olması nedeniyle Seyhan Belediyesi ve mal sahipleri arasındaki görüşmelerde restorasyonun başlaması için tüm projeleri belediye tarafından yaptırılmış (mimar Özer Kök) ve süreç devam etmektedir. (Resim 15-16)

K.A.İP içinde Sarıyakup mahallesinde yer alan 137 envanter nolu tescilli yapı kamulaştırılmış, Buca Mimarlıkça projelendirilmiş ve Yazarlar Evi olarak restorasyonu tamamlanmıştır. (Resim 17-18-19)

Resim 13

Resim 14

Resim 15

Resim 16

Resim 17

Resim 18

Resim 19

Bu çalışmaların yanı sıra Seyhan KUDEB olarak çocuklarımıza koruma bilincinin aşılmasını amacıyla okullarda sunumlarımız devam etmektedir.

Tarihi Kentler Birliği üyesi olan Seyhan Belediyesi KUDEB'in (M. Murat Ulaş, İrem Yayıoğlu, Hazal Geliş) çalışmaları sonucu

2015 yılı Proje Ödülü,
2016 yılı Süreklilik ödülü,
2017 yılı Jüri Özel Ödülüne layık bulunmuştur.

Seyhan ve Adananın yurt içi ve yurt dışında tanıtımı amacıyla çalışan KUTEB Adana İnsanının da bu tarihi alanlara yeniden yüzünü dönmesi içinde her türlü çalışmayı yapmaktadır.

MURAT ULAŞ
ADANA SEYHAN KUDEB MD.

ESKİ ARKEOLOJİ MÜZESİNDEN ADANA MİMARLIK MERKEZİNE DOĞRU MİMARLAR ODASI ADANA ŞUBE ÇALIŞMASI

Adana, Eski Arkeoloji Müzesi inşasından bugüne,yaklaşık 50 yıldır, kente ve bulunduğu çevreye katkısı olan, odak noktası konumuyla, kent ve kentli belleğinde süreklilik sağlayan bir yapıdır. Müze olması nedeniyle birçok kentli tarafından ziyaret edilmiş olan merkezi konumdaki yapı, yalnız Adanalıların değil, konumu nedeniyle kentimizden gelip geçenlerin hafızalarında iz bırakmıştır.

Eski adıyla E-5 karayolunun kent içinden geçmesi, zaman içinde "karniyarık" olarak adlandırılan yol çalışmalarını gibi belediyelerin yanlış imar uygulamaları ile tehdit altında kalan yapı ve çevresi sürekli müdahalelere uğrayarak, özellikle güney bahçesi, yol genişletmek adına etap etap daraltılmıştır. Kavşaktaki sıkışıklığın nedeni olarak gösterilen yapı, çeşitli zamanlarda yıkım tehdidi altında kalmıştır.

Tespit çalışmaları;

Yapılan araştırmalarımız sonucunda,1972 yılında açılan müze binasının,1971 öncesinde henüz Kültür Bakanlığı kurulmadan önce Milli Eğitim Bakanlığınca, bakanlık mimarı Y.Mimar İhsan Kıyıcı tarafından Gaziantep, Kayseri, Sinop, Yalvaç, Alanya, Edirne, Erzurum illerinde olmak üzere, sekiz kentte projelendirildiği tespit edilmiştir. Tüm yapılara ulaşarak fotoğflanması sonucunda, Adana Arkeoloji Müze Binasının diğer müze binalarıyla benzerlik taşımadığı görülmüştür.

Olumsuz karara gerekçe gösterilen, "tıp proje" savının ortadan kalkmasıyla bu kez kurula, fotoğraf albümlü bir rapor eşliğinde durum yeniden hatırlatılarak tescili için yeni bir dosya sunulmuştur.

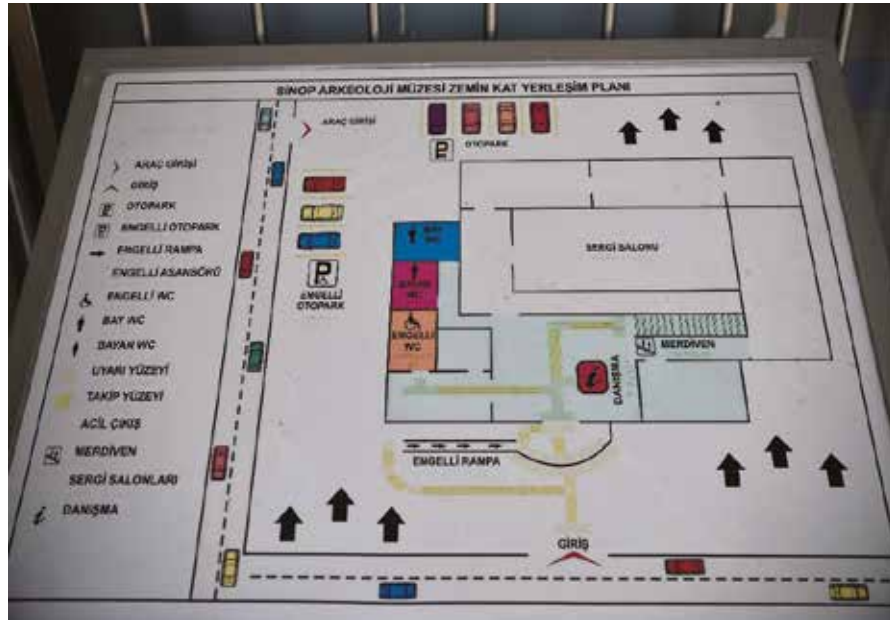
"Korunması gerekli taşınmaz kültür varlıklarının ve siterin tespit ve tescili hakkında yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair yönetmelikte, bir yapının kültür varlığı sayılmada hatıra değerit aşyan, kent ve çevre kimliğine

Alanya Arkeoloji Müzesi

Kayseri Arkeoloji Müzesi

katkıda bulunan yapıların korunması gerektiğinden bahsedilmektedir. Hatıra değeri ve kentsel/çevresel kimlikolguları, kentsel bellek ile doğrudan ilişkilidir. Bellek ise, süreklilik arzeden bir kavramdır ve kesintiye uğramaz. Dolayısıyla kentsel bellekte yeri olan, görece yeni inşa edilmiş yapılarda hatıra değeri taşıyarak ve kentsel kimliğin fiziksel ifadesinde yer almaktadır. Ülkemizde özellikle20yy yapılarının korunmasında hatıra/anı değerinin vurgulanması önem taşır.

Arkad

İç Mekan

Yapının Bugünkü Durumu

Adana'da Türkiye'nin birçok ilinden önce 1924 yılında başlayan müze geleneği, sıra ile Caferağa Medresesi, Etnoğrafya Müzesi (şimdiki adıyla Kuruköprü Anıt Müze) ve son olarak 1972 yılında E5 karayolu üzerindeki sözkonusu Arkeoloji Müzesi ile devam etmiştir. Son olarak da Eski Milli Mensucat Fabrikasının restorasyonu ile Adana Arkeoloji Müzesi yeni yerine taşınmış, yol düzenlemesi için kendisine tahsis edilen Büyükşehir Belediyesi tarafından "Evlendirme Dairesi" olarak kullanılmak istenmektedir.

Ancak, saydığımız, Adana'nın yakın geçmişinde önemli yer tutan yapının kent belleğindeki yeri ve işlevi ile mimari dönem özellikleri nedeniyle korunması ve kullanıma açık tutulması (sergik ültürel çalışmalar ve eğitimler) gerekliliği gözönünde tutularak Koruma Kurulunun kararına uygun olarak tüm inşaa faaliyetlerinin durdurulması gerekmektedir.

Çevre duyarlılığı ve sağlıklı geleceğimiz için, kurumlararası dayanışma ile ortak hedeflere yönelik çalışmaların gündeme alınması önemli beklentimizdir. Daha iyi bir yapı çevre için, birikimlerimizin değerlendirilmesi ve mimarlık algısının geliştirilmesi ihtiyacı vardır. Kamu kuruluşları, Yerelyönetimler, mimarlar, MimarlarOdası ve ilgili STK'lar ile ilişki içinde bu hedefe ulaşılabilir.

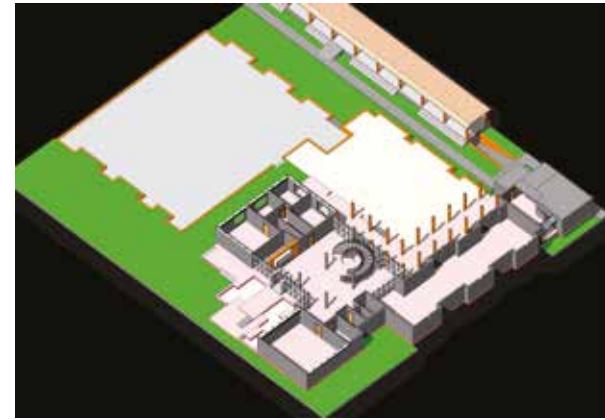
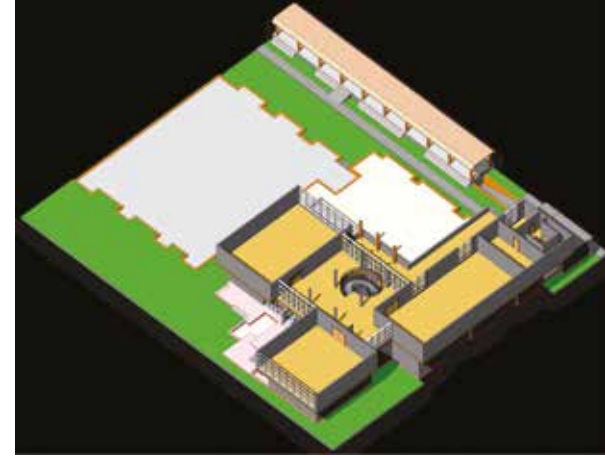
Kent müzesi niteliğinde "Adana Mimarlık Merkezi" bu işbirliğinin ilk adımını oluşturabilir.Bu itibarla; Eski Arkeoloji Müze Binasının "Adana Mimarlık Merkezi" olarak adlandırılması en önemli beklentimizdir.

Yapı, cephesindeki dolu, düz yüzeyler, kafes ve şeffaf yüzeyleri, zemin katta yer yer geri çekilen arkadları, iç ve dış sergileme alanları ile dönem mimarisini yansıtmaktadır. Güneş kırıcılarının, doğal klima amaçlı rüzgar hesaplarının yapılarak cephelerde belli açılarda kullanılması, iç mekanların, açıklıkların ve tavan yüksekliğinin, iklim, coğrafya ve bölgesel özellikleri dikkate alınarak tasarıma katıldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca yapı, plan ve cephe özellikleriyle aynı dönemde inşa edilen diğer müze yapılarından ayrı olarak, bulunduğu konuma adını verdiği, hatıra ve estetik değerleriyle kent belleğinde yer etmiş yapılardan biri halini almıştır.

Tüm bu nedenlerle, yapının korunması ve kullanılması önem arz etmektedir. Kent belleğinde belirgin olan konumuna devam etmesi, kentimizde bir kültür ve sanat merkezi olarak yaşaması, iyi düzenlenmiş yapı çevre örneklerini de barındıracak bir kent müzesi fonksiyonu ile, MİMARLIK MERKEZİ olarak kentlilerimizin ihtiyacına sunulması dileğinde ilgili kurumlarla görüşme yapmak üzere randevu beklemekteyiz.

Adana Mimarlık Merkezi Çalışmaları

Bu proje önerisi TMMOB Mimarlar Odası Adana Şubesi tarafından gerçekleştirilmiştir.

ADANA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ZİYAPASA MAHALLESİ - MİMAR SİNAN PARKI KESİMİ KENTSEL TASARIM ULUSAL PROJE YARIŞMASI

YARIŞMANIN AMAÇLARI:

Adana kentinin Seyhan nehri vadisi boyunca ağırlık kazanan rekreasyon alanı ve kent merkezinin yakın komşuluğunda yer alan yarışma alanı; kent bütünü ve Adana halkı adına ağırlıkla kültür, turizm, alışveriş, yeşil ve açık alan gibi işlevlerle yeniden düzenlenerek farklı bir kimlikle kente kazandırılacaktır.

Kent bütününden gelen bir yaklaşımla "kent meydanı" karakterini de vurgulaması beklenen projelerin; Adana'nın tarihi, kültürü ve sosyal yaşantısına atıflar yapan, (yani sıra) uygulanabilir, çağdaş ve geleceği anlatan nitelikleri içermesi beklenmektedir. Bu bağlamda, toplumun farklı kesimlerinin yan yana gelebileceği özgün ve nitelikli mekanlar üreterek Adana halkının sosyal ve kültürel aktivitelerini zenginleştirmek, kentin mekansal ve görsel kalitesini arttırmak, giderek de Adana'da yeni bir çekim merkezinin yaratılması amaçlanmaktadır.

1. Ödül

Ervin Garip (Y. Mimar)
S. Banu Başeskici Garip (Y. Mimar)

Proje, her yerden ulaşılabilen bir çekim odağı önermektedir. Bu odak, güçlü fonksiyonlarla desteklenerek yaşayan bir kent meydanı haline getirilmiştir. Genel yerleşim kurgusu, aktif bir sosyal alan kullanımını öngörür. Kendiliğinden oluşan meydanlar yeşillerle nehre bağlanır.

Su Kıyıları

Nehir ve kanallar kendi başlarına birer peyzaj elemanıdır. Bunları ulaşılabilir ve sürekli kılmak, kesintisiz yaya ve bisiklet dolaşımı ile sağlanarak projenin önemli üst kararlarından biri olarak ele alınmıştır. Yaya dolaşımı önemlidir. Araç dolaşımı yaya dolaşımını destekleyecek ve besleyecek niteliktedir.

Mevcut durumda araç yolu, anfi tiyatro ve düzensiz yeşil alanlar kenti kıyından ayırmak-

ta, kıyı kullanımını yaya sürekliliği ve görsel süreklilik açısından zorlaştırmaktadır. Bütünleşik kıyı ve meydan kullanımı araç yolunun kısmen zemin altına alınmasıyla sağlanmıştır. Önerilen bütünleşik yeşil, kıyıyı kentsel koridora ve meydanlara bağlarken aynı zamanda yörenin iklimsel koşullarına da uygun olarak kentsel bir revak sunmaktadır.

Mimari Tavrı

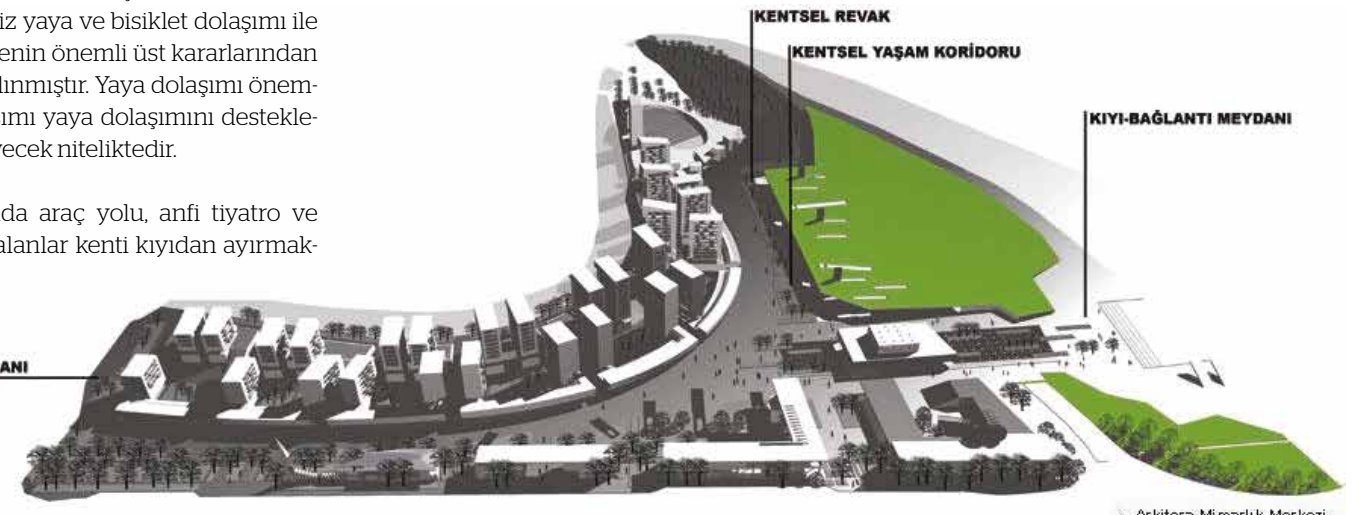
Sanatı ve sosyal birlikteliği destekleyici, ölçekli, sosyal buluşma noktaları ve gölgelik alanlar oluşturan, sanata yönlendiren ve özendirici niteliktedir. Sosyal aktiviteler binaların

oluşturduğu gölgeliklere taşmakta, zengin ve yaşam kalitesini artıracak kamusal kullanım alanları sunmaktadır.

Kamusal alana ve konut alanlarında önerilen karma kullanıma yönelik öngörülen tavrı, çevrenin gelişim süreci için yol gösterici olacaktır. Kanal çevresinde önerilen karma kullanımlar da, kıyı yaşamını zenginleştirmekte ve beslemektedir. Kanal kıyıları, önerilen yapıların zeminde sağladıkları çok fonksiyonlu kullanımlarla birlikte yaşayan kent mekanlarına dönüştürülmüştür.

KONUT GELİŞİM ALANI

ADANA - SEYHAN SUCUZADE MAHALLESİ KENTSEL DÖNÜŞÜM ALANINDA KENT MEYDANI VE ÇEVRESİ KENTSEL TASARIM VE MİMARİ PROJE YARIŞMASI

Yarışmanın Konusu Ve Yeri

Yarışmanın konusu, Adana'da, Seyhan nehri'nin batısında ve Seyhan ilçe belediyesine bağlı Sucuzade mahallesi sınırları içindeki Obalar ve Saydam caddeleri arasında kalan 1. Etap Kentsel Dönüşüm Alanı'nın Kent Meydanı ve çevre yapıları için ayrılan (çevre yollar hariç) 32832 m2 büyüklüğündeki kesiminin Kentsel Tasarımı ve bu alanda yer alması öngörülen Ticaret, Sosyal, Rekreasyon ve Kültür Tesisleri Kompleksinin Mimari Projesinin arazi, çevre ve imar koşulları ve program verileri ile uyumlu ve çevrenin sağlıklı gelişmesine yönlendirici katkıda bulunacak bir bütün halinde hazırlanmasıdır. Yarışma alanının güneyinde kalan ve kentsel dönüşüm programının 2. Etabını oluşturan 81155 m2'lik alanın bu projeden nasıl etkilenebileceği de kentsel tasarım ve çevre düzeni çalışması çerçevesinde dikkate alınacaktır.

1. Ödül: Hatice Büşra Al Özdilek

Tasarım Kararları

Üst ölçek kararlarında önerilen "Süper Ada"lardan biri olarak kente eklenen "MEYDAN" diğer süper adalarda olduğu gibi çepere tutunup orta alanında o adaya özel bir fonksiyon bırakmak üzerine bir hamle yapmaktadır. Çeperde yoğunlaşan yapılar Süper Ada'nın orta alanında önemli bir boşluğa imkan sağlamaktadır. Mevcut ada izleri korunarak çeperde ikinci bir katman oluşturulmuştur. Çeperde yaratılan yapı izi ilişki kurduğu ana caddelere tamamı ile temas etmekte, iç meydan yüzünde ise artiküle olmaktadır. Böylece dışarıdan sürekli bir ize sahip olan çeper, meydan ile ilişki kuran iç kısımda daha dinamik bir form almakta ve boşluk ile çeşitli arakesitler oluşturmaktadır.

Ada izleri, çeperden içeri girilen ana noktaları tanımlamaktadır. Adaların sınırlarını belirleyen

yolların ana caddeler ile birleştiği noktalar ana girişler ve çeperin birincil yirtıklarının olduğu yerleri tarif etmektedir. İlk bölümlenmenin ardından oluşan parçalar ikincil olarak açık çepirdekler ve meydana geçiş alanları için oluşturulan boşluklarla yeniden bölünmektedir. Bu hamle hem parçalı dokuyu yarı açık elemanlar ile birbirine bağlamakta hem de meydana erişim alternatiflerini çeşitlendirmektedir. Bu boşlukların en önemli görevi ise rüzgarın hareket edebileceği koridorlar üretmektir.

Çeper yapıları, ana girişler, açık çepirdekler ve rüzgar koridorları ile parçalanmaktadır. Bu parçalanma büyük bir hamle olan yapı bandının mevcut doku ölçeğine getirilmesini sağlamaktadır. Parçalanmış yapılar farklı yüksekliklerde tasarlanmış böylece hem ışık hem de rüzgarın akışı sadece plan düzleminde değil düşey düzlemde de yakalanmaya çalışılmıştır. Yapı yoğunluğu yükünün tamamını taşımayı hedefleyen çeper yapı çevre dokusuna sonradan yerleşmiş etkisinden çok eklemlemeye çalışmaktadır. Parçalı doku sayesinde yapılar, maksimize edilen açık alanlara kendi gölgelerine bırakarak gölgelendirilmiş açık alanlar yaratılmasına da katkı sağlamaktadırlar.

Ofis ve ticaret yapılarının yanı sıra alanın gece gündüz yaşamasını ve tüm kent kullanıcıları tarafından kullanılabilir bir alan olmasını sağlayacak kültür-sanat yapıları ve çeşitli sosyal donatılar da çepere entegre edilmiştir. Ticaret ve ofis işlevlerini barındıran çeper izinde yer yer özel yapılar ile karşılaşmaktadır. Bu yapılar hem doku ve diliyle hem de işleviyle çeperin içinde farklı karşılaşma ve toplanma alanları yaratmaktadır. Alanın içinde bulunan korunması gereken tarihi yapılar da özel yapı tanımının içerisinde değerlendirilerek yeniden işlevlendirilmiştir. Bu yapılar alanın ana giriş noktalarına konumlanarak eşik/simgesi yapı niteliği edinmişlerdir.

Çeper yapının sınırladığı MEYDAN, büyük bir boşluk olarak tasarlanmıştır. Mevcut ada izlerinin büyük bir kısmını içine alan bu açık alana her adanın içinde yer alan hafif strüktürlü gölge yapıları konumlandırılmıştır. Bu gölge

yapıları içlerinde bazı kapalı pavilyonlar barındırarak meydan ve açık alana hizmet vermektedirler. Kapalı küçük pavilyonların yanı sıra yarı açık ve gölgelik alanlar da yaratan pavilyonlar bütüncül meydanın içinde yer alan ara mekanlardır.

Adana için gölge alanlar gündelik yaşantının kesintisiz devam edebilmesi için oldukça önemli mekanlardır. Tasarımda zemin kotu ticareti ve çeper yapıları için günün her saatinde gölge oluşturabilecek revak tipolojisi geliştirilmiştir. Bu sayede zemin kotunda bulunan dükkanlar ve mekanlar gün boyu aktif olarak kullanılabilirlerdir.

Tarihi yapılar alanın yapı yoğunluğunun bulunduğu çeper hizasında yer almaktadırlar. Biri alanın kuzeyinde Obalar Caddesi üzerinde, diğeri de güneyinde Karacaoğlan Caddesi üzerinde konumlanmaktadır. Özel yapı kategorisinde yer alan yapılardan biri gastronomi müzesine güneyde yer alanı ise konuk evine dönüştürülmektedir. Tavır olarak çeper yapıları üretilirken tarihi yapılara bir boşluk ile temas edilmiştir. Tarihi yapıların meydan ile olan arakesitinde ise birer adet park bulunmaktadır.

Genel peyzaj yaklaşımında bu iki giriş parkına ek olarak otobüs durağının olduğu küçük adada da yeşil park devam etmektedir.

İklimsel koşullar düşünüldüğünde açık sokak ticareti için çok da elverişli olmayan Adana bölgesi için revaklı bir "BAZA" morfolojisi öngörülmüştür. Bu baza hem üst katlardaki ticaret için ikincil bir zemin oluşturmakta, hem de zemin kat dükkanları etrafında gezilebilir bir yarı açık gölgeli alana imkan vermektedir.

Öneri yapılar, mevcut kent dokusunun ölçeğiyle uyumlu olacak şekilde, parçalı bir biraradalığa sahiptirler. Zemin kat ticaret birimleriyle entegre baza morfolojisi her ne kadar bütüncül bir dil öneriyor gibi görünse de, bazanın üstünde yer alan ikincil katman ve kütleler parçalanarak mevcut durum ile aynı proporsiyona sahip bir doku önermektedir.

MTF PROJE'NİN 1. ÖDÜL KAZANDIĞI ÇUKUROVA İLÇE BELEDİYESİ HİZMET BİNASI VE KÜLTÜR MERKEZİ PROJESİ

DERYA EKİM ÖZTEPE

OZAN ÖZTEPE

Adana'nın yeni gelişim bölgesi olan Belediye Evleri Mahallesi'nin Kuzey - Güney odakları arasında yer alan ve doğuda yarışma alanını da içeren Arazi projede "Çukurova Kent Parkı" olarak adlandırılmıştır. Çevresel bağlamda Kent Parkı içinde güçlü ve tüm alt kotlara erişebilen yeni bir yaya aksı tasarlanarak yapı bu ilişki içerisinde konumlandırılmıştır. Peyzaj ile bütünleşen yapı eteğinin altına ise Kültür Merkezi yerleştirilmiştir. Yaya sirkülasyon kodları içerisinde yorumlanan Yapı Kabuğu'nun hareketi ve kültürel etkinlikleri vurgulayan dinamik çizgileri Kültür Merkezi'ni işlevsel olarak Ana Binadan ayırır. Yapı Kabuğunun uzantısında Meclis Salonu karşılayıcı açılımı ile tasarımı sonlandırır. Meclis Salonu uzun bir cümlede bir nokta görevi görür.

Proje tasarımında Çukurova Sülüklüpınar Mevki'nde yer alan yeşillikler içindeki proje alanı Kent Park olgusunu doğurur. Proje, yeşil alan ile bina ilişkisi kurabilen ve mekânsal oluşumları yeşil bir çatı ile örterek çevreye olan etkiyi en aza indirme çabasıyla oluşur. Çukurova bereketli topraklar anlamına geliyor. Burada yaşayan yerel halk için önemli olan "toprak" ilişkisini bu alanda yaşatma imkanını kullanmaya çalışıldı. Topografya ile uyumlu, az katlı bir yapı tasarlayarak katılımcı ve özgün bir dil yaratmayı önemdedik. Hem ziyaretçi hem de çalışan için her fırsatta doğal yaşam ilişkili sağlıklı ve konforlu mekânlar düşünüldü. Belediye Hizmet Binası'nın geleneksel kamusal yapıların anıtsal duruşundan uzak, kurulu sistemden çok kullanıcıya öncelik ve hareket alanı sağlayan bir kurgusu vardır. Bina programı bodrum kat ile birlikte 4 katlı Belediye Hizmet Binası, 450 kişi kapasitesinde Kültür Merkezi, Nikah Salonu, Kent Kitaplığı, Kent Bilgi merkezi ve Atölyelerden oluşur.

Deleuze'un "yersiz - yurtsuzluk" kavramına bakarsak günümüz yapıları çevre - insan ilişkilerinde temel olarak "yer duygusundan yoksunluk" izleği ön planda yer alır. Bu durum tasarım kararlarında üzerinde durulması gereken bir ölçüt olarak değerlendirildi. Projede, buradan yola çıkarak birliktelik, topluluk bağlılığı gibi kavramlar doğrultusunda yerel halkın bir araya gelebileceği, karşılaşabileceği mekânlar, odak noktaları ve amfi tiyatro tasarlandı.

Yerel halkın Çukurova Kent Parkı'nda kitap okumak, bisiklet kullanmak, çiçekleri sulamak, gezinti yapmak, sanat atölyelerinde çalışmak gibi muhtelif aktivitelerde bulunabilmesini amaçlandı. Projede aynı zamanda kişisel gelişim açısından gereksinim duyulan entelektüel ihtiyaçlar doğrultusunda Kültür Merkezi'ne ek olarak el sanatları atölyeleri, kentsel bilgi ofisi ve kafeterya gibi mekânlar düşünüldü.

Projede oluşturulan Rekreasyon Koridoru aynı zamanda kentsel ulaşım arterlerini de Merkez'e taşıyor. Yeni oluşturulması önerilen Rekreasyon Koridoru ile Dr. Sadık Ahmet Bulvarı ile Alpaslan Türkeş Bulvarı bağlanır ve Rekreasyon Koridoru'nun bittiği nokta, aynı zamanda Adana Metrosu'nun Huzurevi durağının bulunduğu yere denk gelir. Projede yer alan Rekreasyon Koridoru vasıtası ile Çukurova Kent Parkı, Adana Metrosu ve Dr. Sadık Ahmet Bulvarı ile doğu - batı yönünde ilişkilendirilir.

Proje kapsamında kullanıcının yaşantısına ve konforuna önem veren bir iç planlama öngörüldü. İnsanın mekân içindeki konforu, çevresi ile ilişkisi ve çalışma verimi ile sürdürülebilir bir yaşantıyı sağlama düşüncesi taşıdık. Ofis mekânlarında endirekt doğal aydınlatma kullanılması, doğal havalandırma imkânı ve atrium mekânında güneş kırıcı elemanların yardımı ile ışığın kontrollü olarak iç mekâna alınması sağlanır. Adana ikliminde teras çatının yeşil çatı olarak tasarlanması yapıyı ciddi anlamda bir ısı yükünden korur. Proje yapıda enerji ihtiyacının azaltılması ve çevreye uyumu ile ekolojik girdiler barındırır.

1.0.0. ÇEVRE ÖLÇEĞİNDE TASARIM KARARLARI:

1.1.0.ÇÖ1 Rekreasyon Koridoru Oluşturulması

Kent ölçeğinde ele alındığında 100Yıl Mahallesi, Belediye Evleri Mahallesi ve Huzur Mahallesi kuzey - güney yönünde uzanan iki ulaşım arteri ile (AA3 Dr. Sadık Ahmet Bulvarı, AA4 Türkmenbaşı Bulvarı) kesintiye uğramış durumdadır. Bu mahalleler arasındaki yaya ulaşımını kuvvetlendirmek amacıyla 100Yıl Mahallesi'nden başlayan, Yarışma Alanından geçen ve Huzur Mahallesi'nde sonlanan bir rekreasyon koridoru oluşturulması önerilmiştir. Rekreasyon koridoru üzerinde Necip Fazıl Kısakürek Parkı, Pazar Alanı, Çukurova Kent Parkı (Yarışma Arazisi), eğitim yapıları bulunmakla birlikte metro istasyonunda sonlanmaktadır. Rekreasyon koridorunun aynı zamanda yakınında bulunan mevcut yeşil alanları da bütünleyen bir ekolojik koridor oluşturacağı öngörülmektedir.

1.2.0.ÇÖ2 Belediye Evleri Mahallesinin Kuzey ve Güney Odaklarının İlişkilendirilmesi

Adana'nın yeni gelişim bölgesinde yer alan Belediye Evleri Mahallesi zaman içerisinde kuzey ve güney (KO1, KO2) yönünde olmak üzere iki farklı odak üzerinde gelişim göstermiştir. Zaman içerisinde Çukurova Kent Parkı olarak adlandırılan alan (Yarışma alanı ve uzantısı) kuzey ve güney merkezlerini kesen bir boşluk halini almıştır. Belediye Evleri Mahallesi'nin kuzey ve güney odaklarını yaya ulaşımı açısından birbirleri ile ilişkilendirmek amacıyla Çukurova Kent Parkı bir buluşma noktası olarak ele alınmış ve her iki yerleşimin sokak hizaları park içerisinde birbirleri ile peyzaj yolları vasıtası ile bağlanmıştır.

1.3.0.ÇÖ3 Çevresel Bilişim Özelinde Çukurova Kent Parkının İrdelenmesi

Belediye Evleri Mahallesi'nin kuzey ve güney odaklarının arasında yer alan ve doğuda yarışma alanını da içeren arazi Çukurova Kent Parkı olarak adlandırılmıştır. Kent Park'ının yerel halk özelindeki kentsel imgesi bileşenlerine ayrıştırılarak tasarlanma yoluna gidilmiştir. Çukurova Kent Parkı çevresel bilişim özelinde 5 alt bileşenden meydana gelmiştir: yaya yolları, kenarlar, bölgeler, odak noktaları ve işaret öğeleri.

Yaya yollarının fiziki oluşumları Çukurova Kent Parkı'nın kuzey (KO2) ve güney (KO1) kenarlarında sönmölenen yolların iz olarak birbirleri ile ilişkilendirilmesinden oluşmuştur. Bu sayede kentsel dokunun devamlılığının sağlanması amaçlanmıştır. Birbirleri ile bağlanan yaya yolları doğu - batı yönünde gelişen Rekreasyon Koridoru (RK) ile yatay olarak da bağlanmış ve bu sayede ana yaya arteri ortaya çıkarılmıştır. Yaya arteri doğu yönünde Çukurova Belediyesi Hizmet Binası ve Kültür Merkezi ile irtibatlandırılmıştır. Öngörülen yaya yolları ile kullanıcıların / gözlemcilerin hareket halindeken çevresel öğeler ile algılayabilmesi ve bütün ile ilişkilendirmesi amaçlanmıştır. Yaya yolları rekreasyon koridoruna paralel şekilde uzanan bisiklet yolu ile de ayrıca ilişkilendirilmiştir.

Çukurova Kent Parkı sınırları / kenarları, kuzey ve güney yönlerindeki Belediye Evleri Mahallesi kentsel dokularının sona erdiği yerde başlamaktadır. Doğu yönündeki doğal sınırın Türkmenbaşı Bulvarı oluşturmaktadır. Batı yönünde ise 100. Yıl Mahallesi'ne uzanan kentsel doku yer alır. Çukurova Kent Parkı arazisi yoğun yapılaşma bulunan yapı adalarının ortasında yer alan bir boşluktan ibarettir. Sınırlandırılmış boşluk kullanıcıların / gözlemcilerin içeriye kolayca 'sızabilecekları' bir alan olarak değerlendirilmektedir.

Çukurova Kent Parkı'nda bölgeler, yaya yollarının fiziki oluşumlarına istinaden ortaya çıkan alanlar bütünüdür. Kent parkı bu şekilde yaklaşık 25 bölgeden oluşmuştur. Her bölgenin sınırı yaya yollarıdır. Bölgeler büyüklüklerine ve rekreasyon koridoru (RK) ile ilişkisine göre farklı fonksiyonlara ayrıştırılmıştır: temalı bahçe, çocuk parkı, organik tarım alanı, spor alanları koruluk alan, etkinlik çayıırı vs. Çukurova Belediyesi Hizmet Binası ve Kültür Merkezi bu bölgelerin en doğusunda yer almaktadır.

Odak noktaları, kullanıcıların / gözlemcilerin Çukurova Kent Parkı ile ilişkilerini kuvvetlendiren stratejik ve imgesel düğüm noktaları

olarak düşünülmüştür. Bu bağlamda Park içerisinde 5 farklı odak noktası öngörülmüştür. İlk odak noktası, baskın imgesel değere sahip olan Çukurova Belediyesi Hizmet Binası ve Kültür Merkezi olarak düşünülmüştür. Bu alan aynı zamanda Çukurova Kent Parkı'na gelen kişileri karşılayıcı bir konuma sahiptir. Rekreasyon koridorunu takip ederek batı yönüne doğru sırasıyla amfiteyatro (ON1), kültür merkezi ek yapısı (ON2), yöresel el sanatları atölyeleri (ON3), etkinlik meydanı (ON4) ve spor sahaları (ON5) odak noktaları olarak ele alınmıştır.

İşaret öğeleri, kullanıcılar / gözlemciler için dışsal öğeler olarak algılanan noktasal referanslardır. İşaret öğeleri alanın zihinsel tanımlanmasında yardımcı öğelerdir. Bu bağlamda Çukurova Kent Parkı arazisi içerisinde muhtelif konumlarda işaret öğesi olabilecek imgeler kullanılmıştır. Çukurova Hizmet Binası özelinde meclis salonu form olarak ayrıştırılmış ve imgesel değere sahip olması amaçlanmıştır. Kent Parkı'nın diğer ucunda ise saat kulesi tasarlanmış ve alanın batı yönündeki giriş imgesi olarak ele alınmıştır.

1.4.0.ÇÖ4 Çevresel Kimlik Özelinde Çukurova Kent Parkının İrdelenmesi

Deleuze'ün yersiz - yurtsuzluk kavramı özelinde değerlendirildiğinde günümüz yapılı çevre - insan ilişkilerinde temel olarak "yer duygusundan yoksunluk" izleği ön planda yer almaktadır. Bu durum tasarım kararlarında üzerinde durulması gereken bir ölçüt olarak değerlendirilmiştir. Birliktelik, topluluk bağlılığı kavramı doğrultusunda yerel halkın bir araya gelebileceği, karşılaşabileceği mekanlar, odak noktaları ve amfiteyatro tasarlanmıştır. Yerel halkın Çukurova Kent Parkı'nda muhtelif aktivite'lerde (kitap okumak, bisiklet kullanmak, çiçekleri sulamak, gezinti yapmak, sanat atölyelerinde çalışmak...) bulunabilmesi amaçlanmıştır. Aidiyet ve Süreklilik kavramları doğrultusunda kent parkı içerisinde Adana Altın Koza Film festivali etkinliklerinin gerçekleştirilebileceği alanlar oluşturulmuştur (etkinlik meydanı, amfiteyatro, Kültür Merkezi, LED bilgi ekranı...) Çukurova'nın en önemli özelliği olan bereketli toprağı, yine aidiyet kavramına vurgu amacıyla kent parkı içerisinde deneysel organik tarım alanları olarak değerlendirilmiştir. Kişisel gelişim açısından gereksinim duyulan entellektüel ihtiyaçlar doğrultusunda kültür merkezine ek olarak el sanatları atölyeleri, derslikler, kitap satış üniteleri, gençlik ve doğa kulübü gibi mekanlar tasarlanmıştır.

1.5.0.ÇÖ5 Kentsel Ulaşım Arterlerinin Çukurova Kent Parkı İle İlişkilendirilmesi

Çukurova Kent Parkı olarak tanımlanan alan Dr. Sadık Ahmet Bulvarı (AA3), Türkmenbaşı Bulvarı (AA4), O 50 Adana Çevre Yolu (AA2) ve Turgut Özal Bulvarı (AA1) arasında yer almaktadır. Yeni oluşturulması önerilen Rekreasyon Koridoru Dr. Sadık Ahmet Bulvarı ile Alpaslan Türkeş Bulvarı'nı bağlar niteliktedir. Rekreasyon Koridoru'nun bittiği nokta aynı zamanda Adana Metro'sunun Huzurevi durağının bulunduğu yere denk gelmektedir. Bu şekilde Rekreasyon Koridoru vasıtası ile Çukurova Kent Parkı Adana metrosu ve Dr. Sadık Ahmet Bulvarı ile doğu - batı yönünde ilişkilendirilmiştir.

1.1.0. YAPI ÖLÇEĞİNDE TASARIM KARARLARI:

1.1.1.YÖ1 Yapının Kent Parkı İçerisinde Konumlandırılması

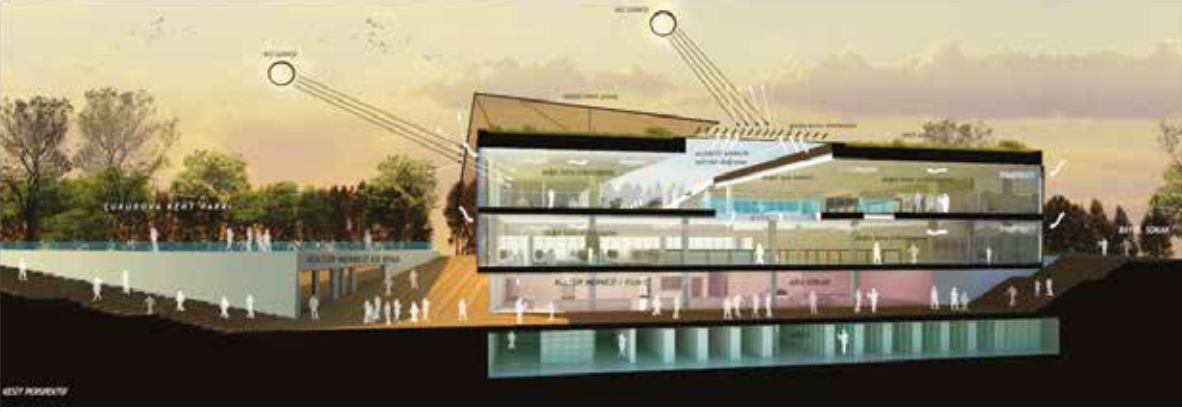
Yarışma arazisi oldukça ağaçlık bir mevkide bulunduğundan dolayı Çukurova Belediyesi Hizmet Binası ve Kültür Merkezi yapıları mümkün olduğunda arazide mümkün olduğunca az yer kaplayacak şekilde, alanın kuzeyinde konumlandırılmıştır. Yarışma arazisinin kuzeyi ağaç yoğunluğu olarak daha seyrektrir. Yapıların kuzey yönünde konumlandırılması ile belediye binası ve kültür merkezinin Kent Parkı ile ilişkide olması sağlanmıştır. Doğu - batı yönünde Kent Parkı'nın ortasından geçen Rekreasyon Aksı'nın (RK) kuzeyinde Belediye Binası, güneyinde ise Kent Parkı yer almaktadır.

1.1.2.YÖ2 Yapının Formunun Çevresel Veriler İle İlişkilendirilmesi

Yapı, insan ölçeğinde kolay algılanabilir olması amacıyla zemin + 2 kat olarak tasarlanmıştır. Yapının kent parkı ile topoğrafik açıdan uyumlu olması amaçlanmış ve bu doğrultuda topoğrafyanın yüksek olduğu kısımda yapı toprak kotunun altında konumlandırılmıştır. Kent parkı dokusu (çim yüzey) yapının çatısına doğru genişletilmiştir.

1.1.3.YÖ3 Yapı İçerisinde Ara Sokak Oluşturulması

Kültür Merkezi ile Belediye Hizmet Binası zemin kat kotunda Ara Sokak ile birbirlerinden ayrıştırılmıştır. Ara Sokak, kültür merkezinin girişini tanımlamaktadır. Ara Sokak aynı zamanda arazinin kuzeyinde yer alan 84118. Sokak ile Kent Parkı'nı da yaya olarak birbirleri ile ilişkilendirmektedir.

1.1.4.YÖ4 Kültür Merkezinin Konumlandırılması

Kültür Merkezi kütleli, arazide ağaç kaybını en aza indirmek amacıyla belediye kütleli ile bitişik olarak çözülmüştür. 500 kişilik çok amaçlı salon topoğrafik veriler yardımı ile kismen toprak altında çözülmüştür. Kültür Merkezi için önerilen bir takım mekanlar, yapının karşısında bulunan üçgen formundaki ek binada çözülmüştür. Ek bina tek katlı olarak ele alınmıştır. Yapının çatısı Kent Park ile bütünleşmiş şekilde çocuk oyun alanı ve çim alan olarak düzenlenmiştir. Ek bina içerisinde çeşitli atölyeler, el sanatları kurs derslikleri, kültürel ürün satış standları tasarlanmıştır.

1.1.5.YÖ5 Meclis Salonunun Form ve Malzeme ile Ana Küttleden Ayrıştırılması

Belediye Hizmet Binası'nda yer alan meclis salonu bir bakıma hacimsel gösterge olarak düşünülmüş, form olarak ana küttleden ayrıştırılan ve tamamen ahşap ile kaplanan meclis salonu gösteren olarak, Çukurova Halkı ise gösterilen olarak sembolize edilmiştir. Meclis salonu bir bakıma demokratik bağlamda Çukurova Halkı'nı temsil eden bir mekan olarak ele alınmıştır.

1.1.6.YÖ6 Yapının Kent Parkı ile İlişkilendirilmesi

Çukurova Belediye Hizmet Binası ile Kültür Merkezi yapısı, kent parkı ile ilişkide olacak şekilde yarışma arazisinin kuzeyinde konumlandırılmıştır. Öngörülen Ara Sokak ile kuzey yönünden kent parkına geçiş imkanı sağlanmıştır. Kültür Merkezi'nin üçgen formundaki ek yapısı kent parkın ortasından geçen rekreasyon koridorunun güney kısmına yerleştirilmiş ve bu aksı kullanan kişilerin yapı ile düzayak ilişkide olması amaçlanmıştır. Arazinin mevcut topoğrafik verilerine istinaden kent parkın Türkmenbaşı Bulvarı'na bakan bölümünde doğal eğime uygun amfiteyatro yerleştirilmiştir.

1.1.7.YÖ7 Yapıda Yenilenebilir Enerji Kullanılması ve Enerji Sarfiyatının En Aza İndirilmesi

Yapının enerji ihtiyacının azaltılması için muhtelif pasif ve aktif önlemler alınmıştır: İç mekânlarda endirekt doğal aydınlatma kullanılması, doğal havalandırma sağlanması, fotovoltaiik güneş pili kullanılması, gri su kullanımını, yağmur suyu geri kazanımı.

Gün Işığı Kullanımı

Yapının sirkülasyon mekânlarında tavandan alınmak kaydı ile endirekt olarak gün ışığı kullanılması öngörülmüştür (güneş kırıcı elemanlar yardımı ile ışık kontrollü olarak iç mekana alınacaktır).

Doğal Havalandırma

Sirkülasyon alanlarında taze hava ihtiyacı mekânlik yolla değil, dış mekândan doğal şekilde temin edilecektir. Yapının kuzey ve güney cıdarlarında bulunan pencerelerden içeri giren taze hava, avlu çatısında bulunan pencerelerden doğal yoldan dışarı atılacaktır. Bu yolla yapı içerisinde taze hava santrali kullanımı azaltılacaktır.

Fotovoltaiik Pil Kullanımı

Yapının çatı yüzeyinde güneybatı yönüne bakan fotovoltaiik güneş pilleri konumlandırılmıştır. Bu şekilde elde edilecek enerjinin akşam saatlerinde çevre aydınlatmasında kullanılması öngörülmüştür.

Gri Su Kullanımı

Kullanım sonucu ortaya çıkacak pis suyun (lavabo, personel duşları) yeterli bölümünün artılarak yeniden kullanımı önerilmiştir. Artılacak pis suyun bir bölümü klorlanarak başkanlık giriş avlusunda bulunan süs havuzunda kullanılması, bir bölümünün ise bahçe sulamasında kullanılması öngörülmüştür.

Yağmur Suyu Geri Kazanımı

Yapının çatı yüzeylerinde sifonik sistem ile toplanacak yağmur suyunun depolanarak geri kazanımı sağlanacaktır. Bu çerçevede temin edilecek su bahçe sulamasında kullanılacaktır.

1.1.8.YÖ8 Yapının İşlev Doğrultusunda 5 Farklı Bölüme Ayrılması ve Bu Bölümlerin Form'a Yansıtılması

Yarışma konusu olan yapı fonksiyon itibarı ile 5 farklı bölüme ayrıştırılmıştır: Belediye hizmet birimleri, Başkanlık, Meclis Salonu, Zabıta Müdürlüğü, Kültür Merkezi ve Kültür Merkezi ek Binası (üçgen formda). Belediye hizmet binasına +8000 kotundan halk girişi öngörülmüştür. Bu giriş kent parkı ile ilişkilendirmiştir. Başkanlık makamı için +8000 kotundan farklı bir giriş önerilmiş ve bu giriş Türkmenbaşı Bulvarı ile ilişkilendirilmiştir. Zabıta müdürlüğü, ihtiyaç programı bağlamında farklı bir giriş verilmek kaydıyla Meclis kütlelerinin altında konumlandırılmıştır. Meclis salonuna bina içerisinden başkan girişi ve meclis üyesi girişi olmak kaydıyla iki bağımsız giriş önerilmiştir. Kültür Merkezi'nin girişi bina içerisinde oluşturulan Ara Sokak'tan sağlanmıştır.

NOT: Serbest Mimar 14-15. sayısında detaylı olarak yayınlanmıştır.

GÜNEY TOROS HASTANESİ

EMİR M. MANSURİ

Profil:

Tasarım öncesi kriterlerde öncelikle tesisin özelliği ve bu tesisin kimlere hizmet edeceği, yani kullanıcı gereksinimlerinden bahsetmek gerekir.

Bu hastanede öncelikli hizmet grubu yanık hastalardır. Bu grup hastaların birincil ihtiyacı yanık tedavisi ikincil ve bu tedaviyi takip eden ihtiyaç ise plastik cerrahi ve kozmetik müdahalelerdir.

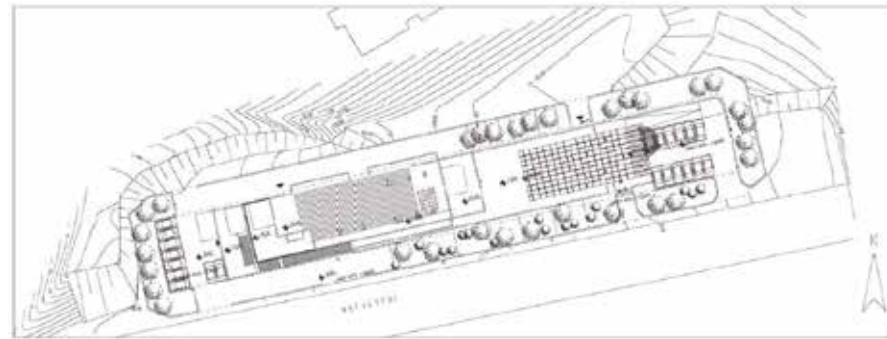
İkinci hizmet grubu ise, estetik plastik cerrahi hastalardır.

Bu temel bilgiler ve kararlar eşliğinde sağlık bakanlığının yönetmelikleri çerçevesinde ve arsanın özelliği göz önünde bulundurularak tasarım kararları alınmıştır.

Arsa Özellikleri

Arsa Kuzey Adana'da CarrefourSA alışveriş merkezinin yanında bulunmaktadır.

Arsa özelliği bakımından çok dik bir rampaya paralel ve ince uzun bir yapıya sahiptir.

Boyutları 115 m x 19 m ' dir.

Arazinin iki ucu arasındaki kot farkı ise 12 m ' dir.

Projeyi daha iyi anlamak için kullanıcı gereksinimlerinden daha detaylı bahsetmekte fayda olduğunu düşünüyorum . Yazının başında da söylediğim gibi temel olarak iki farklı kullanıcıdan bahsediyoruz;

Birinci grup, hayatta kalma mücadelesinde ki hastalar (yanık hastası).

İkinci grup ise estetik kaygılarla gelen hastalar.

Bu iki hasta grubunu göz önünde bulundurarak tasarım sürecinin en önemli kararları verilmiştir.

Bu iki hasta grubu HİÇ çakışmamalı, iki farklı giriş, iki farklı YAPI fikri öncelikli tasarım kararımızı oluşturdu. Bu farkı daha iyi vurgulamak için her şeyiyle farklı, biçimi, rengi, dokusuyla, zıtlık oluşturacak bir tasarım gerçekleştirdik.

"Peki, bu kadar farklı iki kütle nasıl bir araya getireceğiz?" sorusunun kaygısı başladı ve sonuç olarak ÇELİK KANAT ile bu iki kütle birleştirdik.

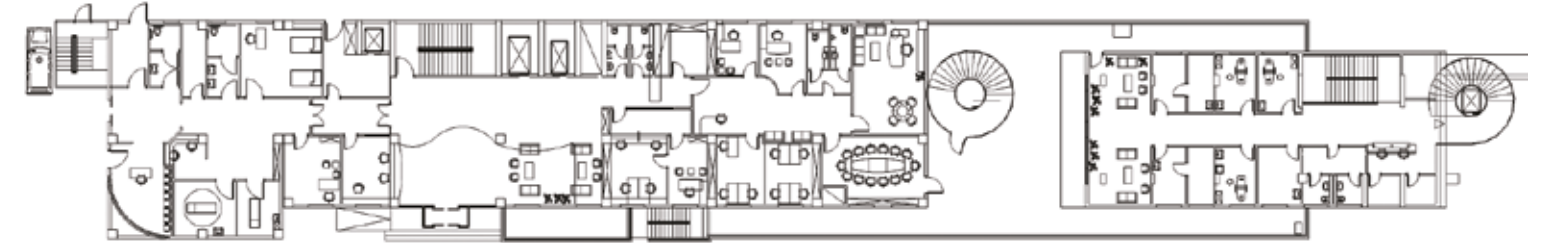
Bu aşamalardan sonra yapı formuyla ilgili, son kararlar ve tasarımlar, belirlenmiş oldu.

Taşıyıcı Sistem ve Şaftlar

Arsanın yapısı ve tasarımından dolayı bu yapı kendine özgü bir taşıyıcı sisteme sahiptir. Kat yüksekliği belli katlarda 6 m ' ye varmaktadır, yapı formundan dolayı açılı taşıyıcı sistem kullanılmıştır.

Bir sağlık yapısı olarak alışılmışın dışında bir biçime sahiptir.

Ayrıca yanık hastanesi olduğundan dolayı bina havalandırması %100 filtre edilmiş taze hava ile beslenmektedir.

Zemin Kat Planı

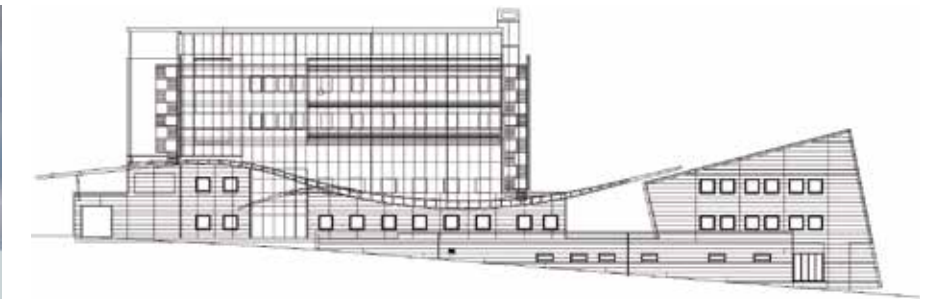
Arazi formu, dolayısıyla da kütle formundan dolayı (ince, uzun) havalandırma kanallarını dikeyde taşıyabilmek için birden fazla dikey şafta ihtiyaç duyulmuştur. Tabii burada kat planlarında mekânların bölünmemesini sağlayarak çözüm üretmek, mimari yönden vermiş olduğumuz tasarım kararlarından bir başkasıydı.

Fonksiyona Göre Giriş

Estetik plastik cerrahi bölümünü tasarlarken yapının fonksiyonuna uygun olmasını göz önünde bulundurarak tasarım sürecine başladık. Sonuç olarak ana kütle-den farklı yana yatmış biçimi ile bunu vurgulamaya çalıştık. Tabii yapı içinde de bu uygulamayı sürdürdük.

Biçimi izleyen bir fonksiyon şeması söz konusudur.

Giriş, merdiven ve asansör kütleleri, galeri biçimindeki bekleme salonu...Kısacası her detayı ile yapının biçim özelliklerini fonksiyonda vurgulamaya çalıştık.

Güney Cephesi

Tasarım ve Projelendirme: (2014)

Mimari Proje Emir Mansuri Mansuri Architects [Hedef Proje]

Statik Proje Mürteza Tan

Tesisat Projesi Yaşar Peker

Elektrik Projesi Abdullah Ökten

Yapı İnşaatı: (2014-2015)

Mimar uygulama Koordinatörü (Danışmanlık ve dekorasyon) Emir Mansuri Mansuri Architects [Hedef Proje]

İnşaat Uygulama Koordinatörü Tayfun Boyraz

Tesisat Uygulama Koordinatörü Abdurrazak Saçlı

Elektrik Uygulama Koordinatörü Abdullah Ökten

GÜNDOĞDU KOLEJİ OFİS VE SANAT GALERİSİ ADANA

Proje Müellifi : Eren Tümer Mimarlık Ofisi
 Tasarım Ekibi : Mimar Eren Tümer, Mimar Ece Sultan Karacık
 İç Mekân : Tolga Taşkın
 Statik : İnşaat Mühendisi Aydın Tabakan
 Mekanik : Makine Mühendisi Fatih Çakallı
 Elektrik : Elektrik Mühendisi Serkan Aydın
 İşveren : Gökhan Gündoğdu
 Proje Yılı : 2016
 İnşaat Alanı : 3.500 m²

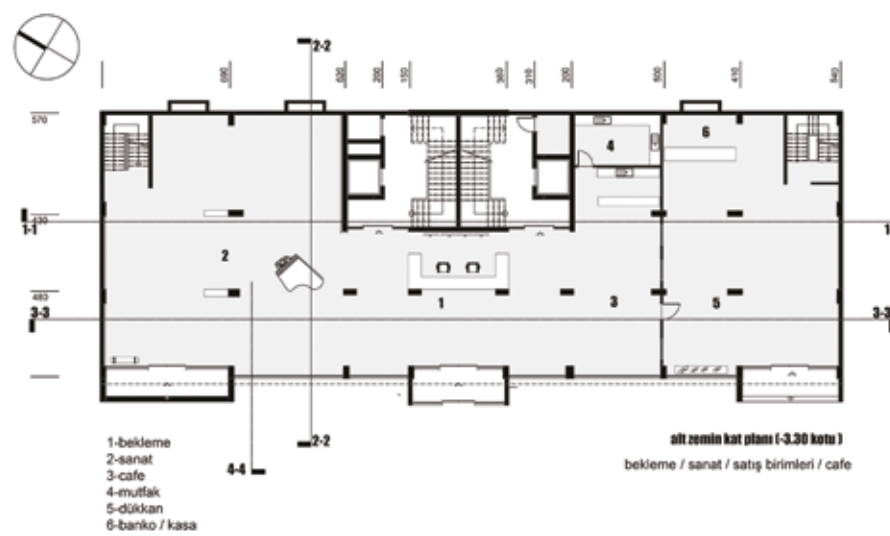
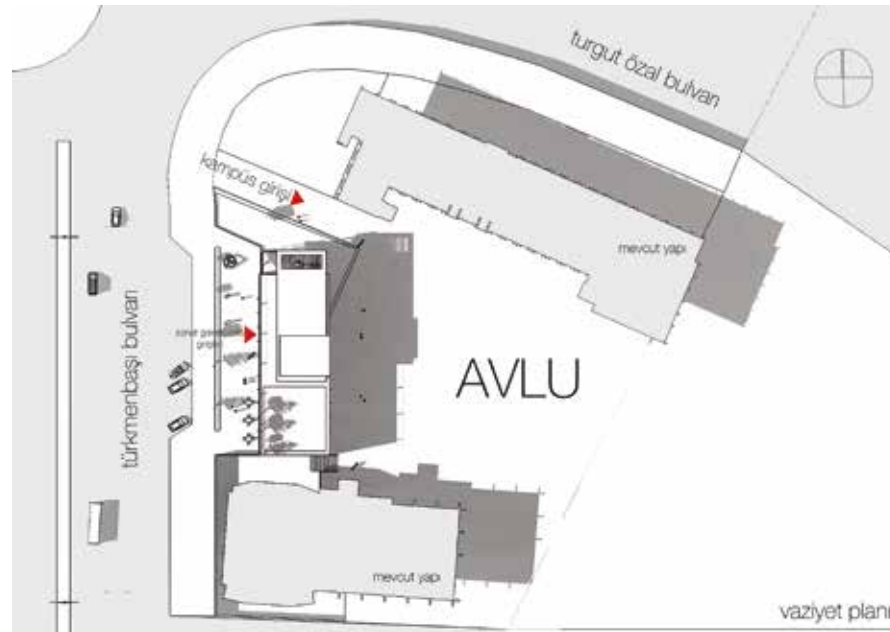
Özetle proje bilgisi:

Özel Gündoğdu Eğitim Kampüsü içerisinde yer alan ek yapı, sanat galerisi, ofisler, atölyeler ve holding olmak üzere birden fazla işleve göre tasarlanmıştır.

Yapı, Adana ili Çukurova ilçesinde bulunan Gündoğdu Koleji yerleşkesi içerisinde yer almaktadır. 3.500 m² toplam inşaat alanından oluşan yapı, bir alt zemin kat, bir giriş katı, üç normal kat ve bir teras katından oluşmaktadır. Program içerisinde, yerleşkede bulunan mevcut eğitim yapılarına ek olarak sanat atölyeleri, okul yöneticilerine ait ofis katları, satış birimleri ve alt zemin katta yer alan bir de sanat galerisi bulunmaktadır. Aynı zamanda alt zemin kat, kot farkından faydalanılarak düzenlenen dış mekân ile entegre hâle gelebilmekte ve küçük çapta konser vb. etkinliklere ev sahipliği de yapabilmektedir.

Üst katlarda yer alan ve Doğu-Batı ekseninde yerleştirilmiş olan sınıf ve ofis fonksiyonlarının güneş etkisinden korunabilmesi için, okulun kurumsal renklerinin kullanıldığı dikey alüminyum güneş kırıcı paneller tasarlanmıştır.

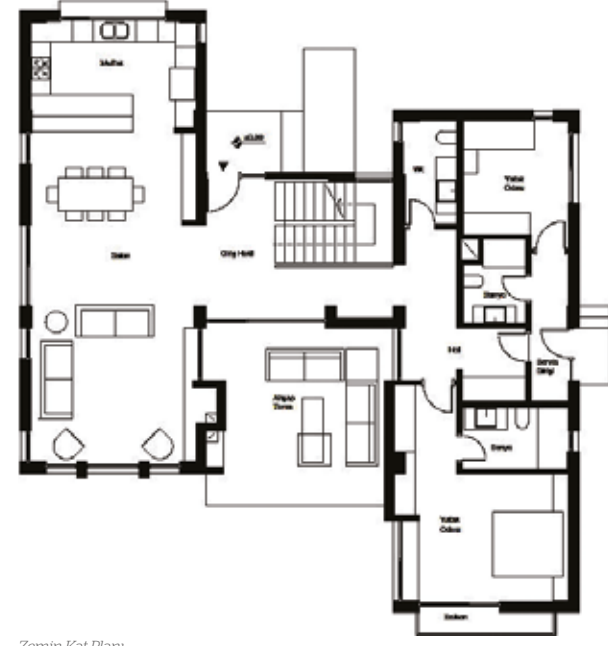

GB YAYLA EVİ

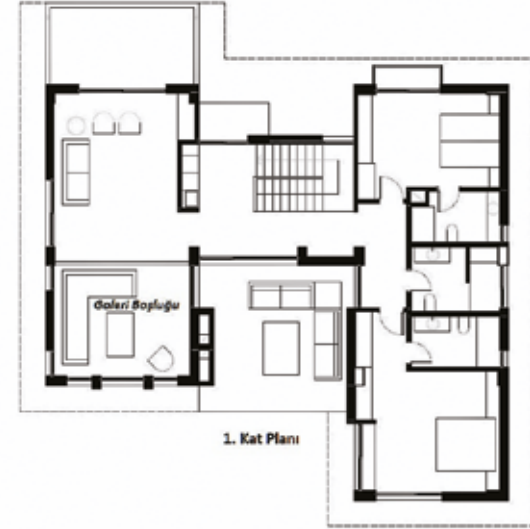
ÖZAL PROJE TASARIM
ŞEBNEM ÖZAL - ERTAÇ ÖZAL

Mersin Çamlıyayla'da bulunan evi, tasarlamayı 2014 senesinde başladık. Ancak uygulaması zor bir bölgede olduğu için da 2 yıl sürdü.

Çam ve ardıç ağaçlarının yoğun olarak bulunduğu eğimli arazide yer alan evde, yaz-kış dostlarıyla rahatça zaman geçirebilmek ev sahiplerinin en büyük isteği. Dostlarını ağırlarken hep beraber olmaları için açık plan tipi benimsendi. Sadece dış mekan da değil, iç mekanda da doğayı hissetmek önceliğimizdi. Bu nedenle arazide bulunan büyük ardıç ağacı, projelendirme de etkin rol oynadı. Eve girişten itibaren bir çok mekan o ağacın etrafında yer aldı. Özellikle 2 katlı güney terası adeta bir seyir terası haline geldi. Arazide bulunan çam ağaçlarının ince uzun formlarını ve onların dikeyliğini hissedebilmek için pencereler de dikey elemanlar olarak tasarlandı. Özellikle iki kat yüksekliğindeki salondan ve galeri boşluğuna bakan oturma odasından dışardaki çam ağaçlarının seyri çok keyifli. Gün içerisinde, farklı saatler için farklı oturma mekanları tasarlandı. Peyzaj düzenlenirken mümkün olduğu kadar doğal bitki yapısını ve topağrafyayı korumaya özen gösterildi.

Zemin Kat Planı

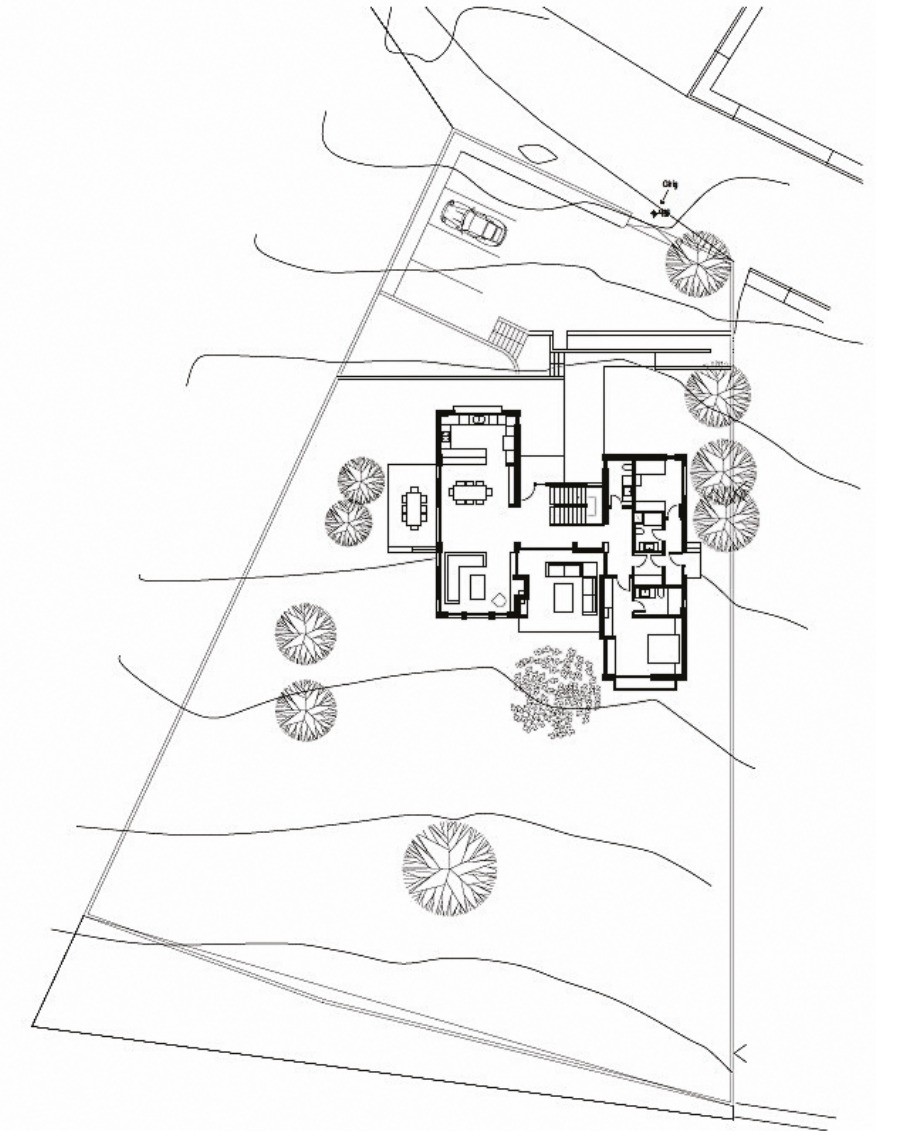

1. Kat Planı

1. Kat Planı

Arazi Kesiti

Vaziyet Planı

PREKAST BETON FABRİKASI İDARE BİNASI

Prekast cephenin, belli bir ritim taşıyarak yarattığı güvenli ve klasik çizgiler, belli plan "es"leri ile aşırı simetrik ve monoton olma riskini de önlemiştir.

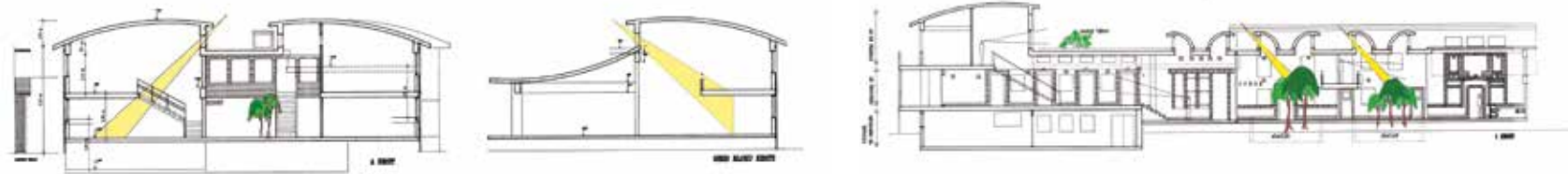
Arazi, neredeyse tamamını kaplayacak şekilde üretim ve depolama tesisleriyle dolunca, artan idari personel ve gereksinimlerine yer bulmak bir sorun olmuş, işveren konunun çözümlenmesi istemişti. Ancak parselin kıyısında kalan çizgisel bir alanda, aynı çizgiselliği koridor yerine onu iki katlı ve tek katlı gelenekselimize izler veren bir sokak cephesi çalışmak çözüm olabilirdi. Böylece kavşakları, daralma ve açılmaları ile sokak anlamını pekiştirerek tasarlanan ana ulaşım -kılçık-, yapının ana verisi oldu. Geriye kalan program verilerini taşıyan, üstelik bu kez belli oranda büyüme olanağını düşünerek, verileri modüller 2 dikey ve onları diğer boyutta karşılayan 3 tonozlu prekast bir sisteme oturtmak kalmıştı.

(Yapının tüm cephe ve çatı elemanları işverenin isteği üzerine prekast olarak yapılmıştır.)

İdari personelin üretim blokuyla devamlı bir geliş-gidiş içinde bulunması, çalışma koşullarının yoğunluğu, onları kısmen rahatlatıcak bir yeşil alanı arazi üzerinde yapılamayacak olması -agregaya yaprak karışması tehlikesi-, veri olarak kabul edilip bu ferahlama alanı sokak anlamını bir kez daha pekiştirecek biçimde içeride yaratıldı. Kesitlerdeki yükseklikler ağaççıkların yetişmesine elverecek boyuttadır. Aynı yükseklik servislerde galeri katları yaparak büyüme/gelişme alanlarını da sağlamıştır.

Tonozlardaki pencereler, çalışma alanlarına rasladıkça ikinci bir yönden ışık vererek üst düzeyde elektrik verimi sağlamaktadır. Ayrıca "sokak" üzerine denk geldiğinde ise sürpriz ışıklar yaratarak ağaççıklara odaklanmayı ve onların fotosentezini sağlamıştır.

Proje Mimarı: Güniz Baykam

Sokak Teması ile Başlayan Tasarım Evreleri

ÇUKUROVA KALKINMA AJANSI, HİZMET BİNASI

Ana ve ek hizmet binaları ile 250 kişilik konferans salonundan oluşan kompleks, 12 dönüm araziye oturmaktadır. D400 karayolu üzerinde bulunan arsa üzerine inşaa edilecek olan yapı; zayıf çevresel verilerden çok arsa verileri üzerine yoğunlaşarak, "insan ölçeği öncelikli" kurgulanmıştır.

Zayıf çevresel veriler ışığında, projede tutunacak bir başlangıç noktası bulmak ya da konsept için bir yaklaşım belirlemek konusundaki güçlük, tasarım probleminin saptanmasında bir avantaja dönüştürülebileceği ön görülerek şu hususlar tasarıma girdi teşkil etmiştir:

- Çukurova Kalkınma Ajansı gibi önemli ve gücünü bölgeden alan kurum için; daha sade, daha kendini net ifade eden bir form: Basitlik, İnsan ölçeği ve Basit malzemeler

- Mevcut arsa içindeki Tekel yapılarından geriye kalan ağaç grupları ve dizisi

- D400 karayolu üzerinde, hızlı akan trafiğin üzerinde kendini ifade edecek, kafasını uzatacak ve gösterecek bir yapı

- Protokol girişi ve günlük giriş noktaları

- 250 kişilik konferans salonunun kitlesel ve fonksiyonel büyüklüğü

Şehir içi ve şehirlerarası yoğun trafiğin aktığı D400 karayoluna ana cephesi bulunan yapının; kendini ifade etmesi için kitlesel bir büyüklükten çok, kolonatl bir kabuk tercih edilmiştir. Kolonatan aks aralığı, arsanın köşesindeki mevcut 6 adet palmiyenin aralığı ile aynı tutularak, "Çukurova Kalkınma Ajansı'nın (ÇKA) gücünü bölgesinden alması" ilkesi ile soyut bir ilişki kurulmuştur. Aynı zamanda söz konusu "Kolonat"a, gerisindeki fonksiyona davet edici bir rol yüklenmiştir. Söz konusu yarı açık örtü, etkileyici kabuk yüksekliği ile mağrur olduğu kadar, brüt beton yüzey malzemesi ile de mütevazı bir duruş sergilemektedir.

Söz konusu yapının kendini ifade etmesinin; sadece fiziksel bir büyüklükle eşleşmesi ile değil, büyük bir boşlukla da mümkün olabileceği olması, yapının mekansal olarak en iri ve fonksiyon olarak farklı olan Konferans Salonu kitlesinin hem kendini ifade etmesi hem de çevresinde bir rekreatif alan oluşturması bakımından ana kitleden koparılması, gibi düşüncelerle birlikte kazanılan farklı bakış açısı sayesinde projenin konsepti şekillendirilmiştir.

Diğer yandan, Tekel dönemindeki yapılaşmadan geriye kalan ve ÇKA tarafından özenle korunan 3 ana noktadaki ağaç dizilerinin yerleri, arsa verisi olarak projenin konseptini oluşturmuştur:

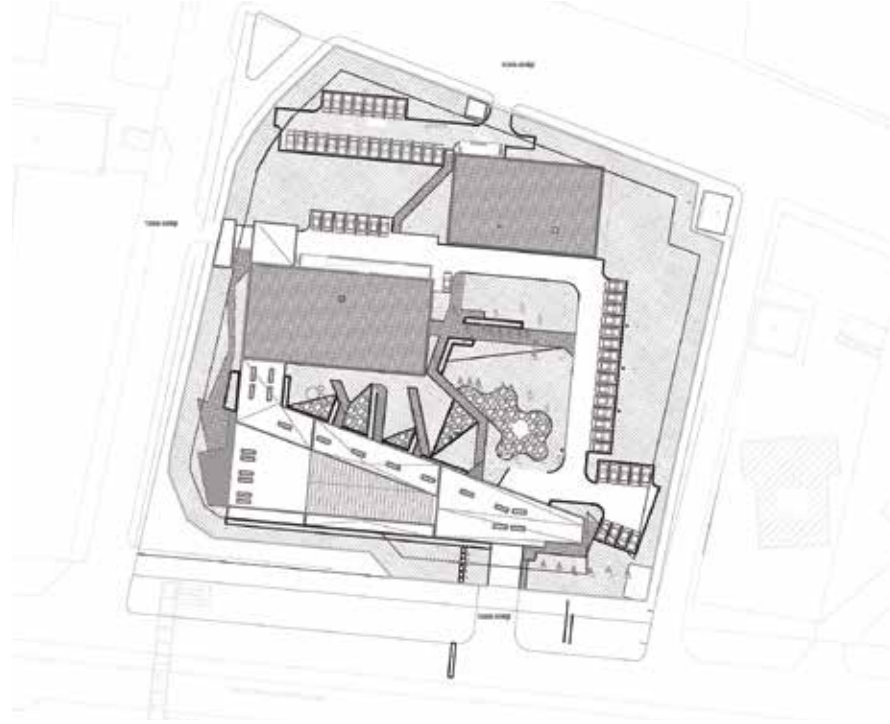
1. 6 adet palmiyeden oluşan ilk dizi, kolonatl betonarme kabuğun başlangıcı ve aynı zamanda protokol girişidir.

2. Arsanın Batı cephesindeki ağaç dizisi, Konferans Salonu'nun ahşap platformlu fuayesi için gölgeli mekanlar yaratır.

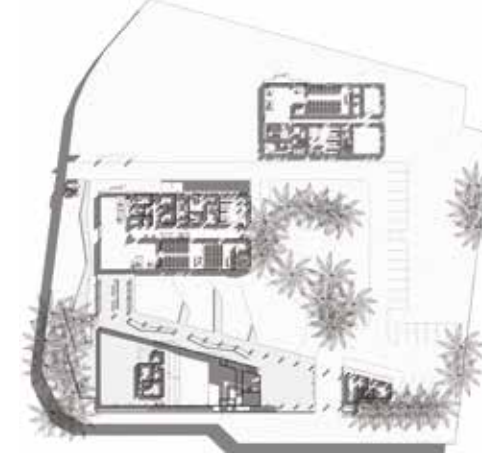
3. Arsanın neredeyse tam ortasına gelen eliptik ağaç dizisinin ana aksı ile Ana Hizmet binasının arka çıkış aksı aynı hizaya gelecek şekilde planlanmıştır.

Konferans salonu kitlesi, 3. bir ana kitle olarak ayrıştırılarak, uygun zamanlarda bölgesel etkinliklere de ev sahipliği yapacak şekilde kullanım esnekliği yaratılmıştır. Kitle aynı zamanda D400'e bakan sağır cephesi ile ÇKA logo ve yazısı için yüzey oluştururken, diğer tarafta yarı açık sergileme alanı yaratarak iç avluya bakacak panoların yerleşimine imkan vermektedir.

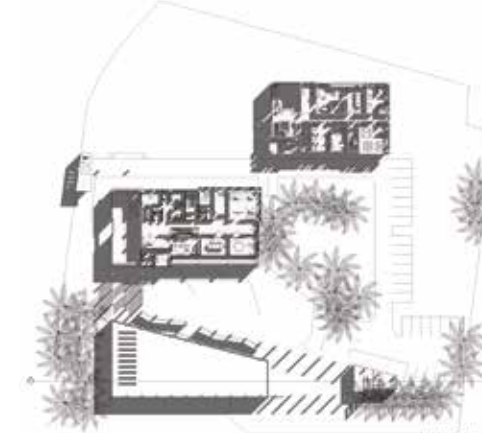
Türkiye'de 2016 yılında inşaatı tamamlanan 140 projenin değerlendirildiği Türkiye Mimarlık Yılığında Çukurova Kalkınma Ajansı hizmet binası projesi seçilen 25 mimari proje arasından Çukurova Bölgesi'nde yıllığa giren tek proje olarak yerini aldı.

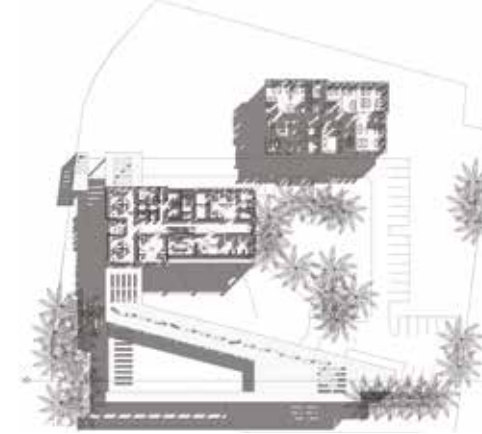
Vaziyet Planı

Zemin Kat Planı

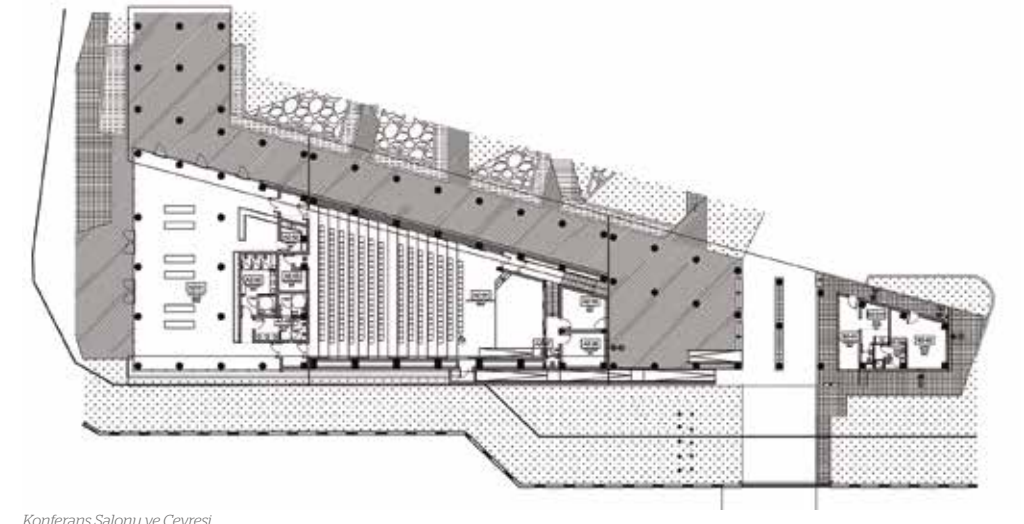
1. Kat Planı

2. Kat Planı

3. Kat Planı

Konferans Salonu ve Çevresi

Proje Adı: Çukurova Kalkınma Ajansı, Hizmet Binası
Proje Yeri: Adana, Seyhan
Proje Ofisi: HK Mimarlık

Tasarım Ekibi

Mimari Proje Ekibi

Yardımcı: Mustafa Obez, Tahsin Aydemir

Proje Yöneticisi: Hakan Kısacık

İşveren: Çukurova Kalkınma Ajansı

Ana Yüklenici: Mehmet Özcan İnşaat

Konsept Tasarımı: HK Mimarlık

İç Mekan Projesi: HK Mimarlık

Peyzaj Projesi: Park Peyzaj

Uygulama Projesi: HK Mimarlık

Statik Projesi: Prekon Mühendislik

Mekanik Projesi: Metasarım

Elektrik Projesi: MRA

Tesisat Projesi: Metasarım

Çelik Projesi: Prekon Mühendislik

3 Boyutlu Görselleştirme: Murat İsa Demirel,

Tahsin Aydemir

Proje Başlangıç Yılı: 2013

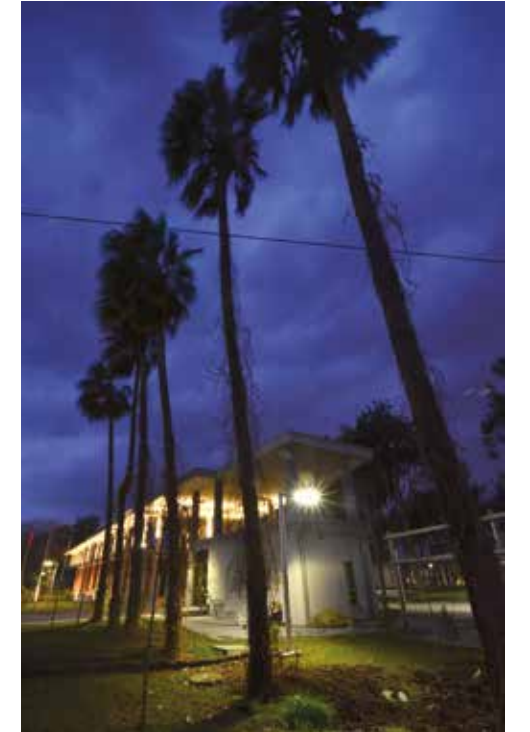
Proje Bitiş Yılı: 2014

İnşaat Başlangıç Yılı: 2015

İnşaat Bitiş Yılı: 2016

Arsa Alanı (m²): 12.248 m²

Toplam İnşaat Alanı (m²): 8310 m²

Projenin Çıkış Noktası Mevcut 6 Palmiye

ANADOLUDA PROJE TASARLAMAK ÜZERİNE

OZAN TÜZÜN

Öncelikle, Türk Serbest Mimarlar Derneği'ni Anadolu kentlerindeki mimarlık örneklerine yer verme fikrinden dolayı kutlamak isterim. Bana ayrılan bu bölümü meslek pratiğimizle ilgili birkaç söz söyleyerek, bir-iki projeyi sunarak değerlendirmek istedim.

Adana'da da mimarlık yapmak, her Anadolu kentinde yaşayan meslektaşımızın yaşadığı sorunlarla benzer nitelikler içerir. Konu çeşitliliğimiz az, kamusal yapı üretme olanaklarımız, talepler merkez tarafından belirlenip yönlendirildiği için sınırlıdır. Tasarımların uygulanmasında ise, yetişmiş teknik ara elemanların kapasite ve sayısı sınırlı, teknoloji veya yeni malzeme kullanma alanlarımız yapımcıların vizyonuna bağlıdır.

Meslek pratiğimizle ilgili üretimlerimizin yayınlaması söz konusu olduğunda, daha önce gerçekleştirdiklerimiz içinde, bir kamusal alan düzenlemesi, bir kamu yapısı veya kompleks bir tesise ait proje veya yapıların tercih edilebileceğini düşünüp, var mı diye araştırmaya koyulup, olmamasından, az sayıda olanların da projelendirildiği gibi gerçeğeleştirilmemesinden dolayı, yılları boşa geçirmiş endişesine kapılıyoruz.

Ne yazık ki, esnek ve değişken yönetmelikler, alan (m²) esaslı proje siparişleri ve alan yaratma üzerine rekabet, projenin ruhsat eki evrak olarak görülmesi, yapımcılığa soyunmadaki kolaylık, bu kolaylığa rağmen ekipsiz ve ekipmansız yürütülen inşaat faaliyetlerinin karmaşası içinde; iyi bir tasarım, konfor, "less is more" demek, "boring" gelebilir.

Yalnız Adana veya Anadolu kentlerinin değil, % 60 - 70 inin kaçak yapılardan oluştuğunu dikkate alırsak büyük kentlerde de, siyasetin ve azgın hırsın körüklediği plansız kentleşme ortamında; "başını sokacak dam" arayanlara ürettiklerini, "azdır çoktur" demeden, biran önce "satıp yapıp" gitmek isteyenler için diğer tüm kavramlar gereksiz görülür ve onlar için gerçekten "sıkıcıdır".

Mimarlık hakkında koca cümleler sarf etmek istemem. Zaten bu derginin okuyucu kitlesi de her şeyin farkında. Eğitim sisteminden tanımsızlığa, iletişim eksikliğinden haksız rekabete, yapılaşma politikalarındaki siyasetin kirli eline rağmen, camiamızca bilinen, her bir meslektaşının pek çok şey ekleyebileceği olumsuzluklarla dolu bir mesleği icra etmeye çabalyoruz. Kafasından bu mesleği seçmeyi geçirenlere, kapsamı, yarattığı değerler ve düşünce yapısına verdiği güçlü yön ile "...herkes mimar olsun" dan, tüm bu olumsuzlukların etkisiyle, "...mmm, aslında başka meslekler de var" deme konumuna geldiysek işimiz zor demektir.

Ne yazık ki ülkemizdeki yapı çevre, çok az sayıda iyi örneklerle değil, kentlerimizde büyük çoğunluğu oluşturan, aynı silüetleri yaratan örneklerle anılıyor. İyi bir yapı çevreden bahsedebilmek için kararlı planlamaya ek olarak; mesleki davranışta ve mimarlığa bakışta, çoğunluğun (toplum dâhil) bilinçlendirilmesi ve yönlendirilmesi ve de iyi bir meslek ortamının sağlanması için yoğun çaba gerekiyor.

Böyle bir ortamda, Anadolu'daki mimarlık örneklerinin yayınlanmasını veya sergilenmesini iyi örnekler için teşvik edici buluyorum. Mesleki anlamda, düşünsel, görsel ve fiziksel kalkınmanın, iyi örneklerin yerelde çoğaltılmasıyla olabileceğine inanıyor ve bu nedenlerle etkileşime katkı sağlayacak yayınları çok değerli buluyorum. Ürünlerin, sınırlarının ve koşullarındaki farklılıkların değerlendirilmesini karşı tarafa bırakarak her türlü eleştiri ortamına çıkarılmasına cesaret veren bir tavır olarak görüyorum. Sınırlar ve koşulları, tarafların düşünce sistemi içinde anlatmaya çabaladığımızda sürecin şöyle bir hikâyesi çıkıyor:

Yapı sanatının içinde olmaktan memnunum. Tuğla, beton, siva; bunlara "taş toprak" diyorum. Yeni malzeme, yeni teknoloji, yeni tartışmalar doğuruyor. Yapı, karkası tamamlandı görünür hale geldiğinde; "güzel" ve "çirkin" hakkında derinlerde var olan bilginin

birden bire ortaya çıkacağı da tecrübe ile sabit.

Tartışma; güzel ve çirkin, pahalı ve ucuzluk arasında;

-Gerekli mi? Neden? Anlatsan da bitmez ve aslında bir rivayete göre; ucuz olduğu için güzel; güzel, pahalı olansa zaten çirkin.

Ufff... Yorucu... En iyisi, fark ettirmeden geri dönülemez bir yapı tasarlamak.

Teknoloji ne kadar gelişirse gelişsin, ne kadar yeni malzeme çıkarsa çıksın, iyi bir yapı için ana yapı elemanlarını ve ilişkilerini bilmenin modasının geçmesine hele ki ülkemizde daha çok uzun yıllar var. Bundan faydalan.

En iyisi, bilinen malzeme ile kolay geldiği gibi yap. Birlikte yapmak için, bir ya da en çok iki taşeronu suç ortağı olarak yanına al. Kalıp ustası iyi seçim, ama duvar ustası da olsa çok iyi olur. Şantiye çayı lezzetlidir. Gerekirse şantiyede yat. Sürprizleri, zorlukları yukarı katlara bırak. Bu arada yapı, her seviyede bütüne doğru tamamlanarak ilerlesin. Zahmetlerine değecek, bu olmasa bir başkasında...

Artık değiştirmek kolay değil. Fark edildiğinde diğerlerinin çok hoşlarına gitmese de, yapılacak harcama ile pahalılaştacak ve dolayısıyla çirkinleşecektir;

-Böyle de güzel oldu... Biraz da renk katar mıyız?

-Güzel söz. Ehh; Yapılmışı yıkacak değiliz ya...

Böylelikle tasarım sürecinden zor gelen yorucu tartışmalar da olmadı. Keyifli...

Memnunum. Herkes memnun...

Genellikle çok katlı konutlardır uğraş alanımız. Kentimizde de sıkça karşılaştığımız proje konularının başında gelir. Konutlar, güney cepheyi esas alarak konumlandırılırken, kuzeyle birlikte en az üç yöne bakabilmelidir. Sıcak yaz akşamlarında nefes alınabilecek balkonlar güneyde ve geniş olmalıdır. İklimin koşulu ve kullanıcıların tercih sebebi ile tipleşen şemanın yanı sıra, yönetmelikler ve parsellerle dilimlenmiş imar planları, yapıların ayrılaşmasına neden olarak bizleri neredeyse balkon mimarisine yönlendirir.

Bu tipleşmeden kurtulmak arzusu, önemli bir mimari sorun olarak karşınızdadır. Kağıt ve kalemin başına geçtiğinizde;

Hazırlıklar...

Kimi zaman detayları konu edersiniz, kimi zaman girişler derdiniz olur...(2)

Müstakil ev veya küçük bina siparişlerinde; küçük detaylara takılırlırsınız...(3)

Yüksek katlı bir bina için doku aramak...(4)

Veya eski öğretiler ayrılmaz bir parçanız olmuşsa bitişler için kaygılanırsınız... (5)

Yukarıda da belirttiğim gibi, yıllar içinde ortaya çıkan binalardan birkaç fotoğrafı yazının devamı olarak eklemeyi tercih ettim. Zaman içinde yapılan eklemelerle, kapısının, penceresinin kapatılmasıyla, ya da boyanarak elden kaçırmağımız binalardan örnekler sunmak istedim.

ÇETİNEL TESİSLERİ

1960 yıllarında karavan kamping, petrol istasyonu, Massey Ferguson servis istasyonu olarak, Mimar Ulvi Özdemir tarafından planlanan bir tesisken, yeni sahipleri tarafından kapasite artırımı ve mevcut odaların yeniden düzenlenmesi isteği işin konusu oldu.

Vaziyet Planı

Yetişkin narenciye ve çam ağaçları ile kaplı 22.000 m² tesiste mevcut bitki dokusunun zenginleştirilerek korunması, yapılacak ek binaların, mevcut yapılarla saygılı bir mesafede ve parçalı olarak boşluklara yerleştirilmesi ve

Kısmi Vaziyet Planı

yapıların zeminde mümkün olduğunca az yer tutması planlamanın esasını teşkil etmiştir.

İkişer katlı dört yatak bloğu, sirkülasyon alanları olmadan, turuncu ve çam ağaçlarının arasına ve iptal edilen eski traktör yükleme rampasına yerleştirilmiştir. Yapıların arasındaki boşluklara ekilen muz ağaçlarının yerlerini sevmesiyle yeşil doku zenginleştirilmiştir.

Merdivenler ve oda blokların birbirine bağlayan koridorlar açık olarak düzenlendi ve çelik konstrüksiyon imalatlarda, aynı zamanda tarım makineleri üreten işverenin fabrikasındaki malzemeler kullanıldı. İşlerin Zeki Usta başta olmak üzere, fabrika elemanlarıyla birlikte yapılması, proje, dekorasyon ve mobilyalarının yapımına kadar tüm tasarım ve uygulamanın içinde olmamız, keyifli bir deneyime neden oldu.

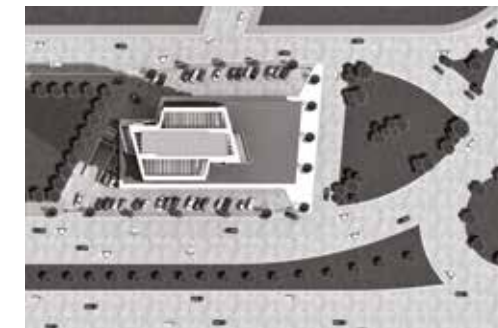
Projenin Adı Ve Yeri: Çetinel Tesisleri - Adana
Proje Müellifi: Ozan Tüzün
Tasarım Ekibi: Suzan Tüzün, İlknur Kocael, Özlem Aslı Özkaynak
Statik: Bahadır Acuner
Mekanik: Nebahat Çay
Elektrik: Metin Donma
İşveren: Çetinel Tesisleri Ltd. Şti.
Projenin Alınış Yöntemi: Teklif
Proje Yılı: 2008
İnşaat Alanı: 1000.00 m²

TMT PARKLİFE SÜİT

Proje, Adana'nın kuzey ve güneyi bağlayan ana akslarından birinde, önemli konut ve ticaret noktasında yer almakta, zemin ve asma katlarda ticaret, normal katlarda ise konuttan oluşmaktadır. Parselin batısındaki hafif raylı sistem güzergahının varlığı ve etrafının prestijli ana bağlantı yollarıyla sınırlanmış olması yapının kütleli imajına, parselin hakim rüzgara ve güneşe olan doğal yönelmesi de yapının plan ve cephe çözümlerine yön veren önemli faktörler olarak ön plana çıkmıştır. Tasarım kriteri olarak, konut katlarında kullanıcının bu potansiyellerden faydalanmasını sağlayan dış cephe boşlukları ve iklime yüzünü dönen açık köşe çıkımlarıyla dinamik bir kütle imajı fikri üzerinden yola çıkılmıştır.

Normal Kat Planı

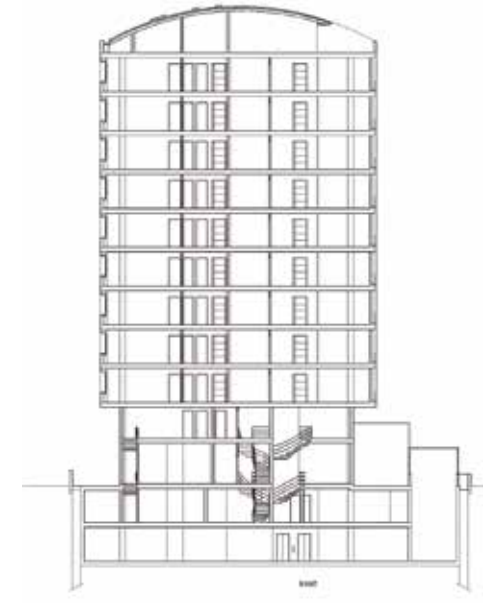
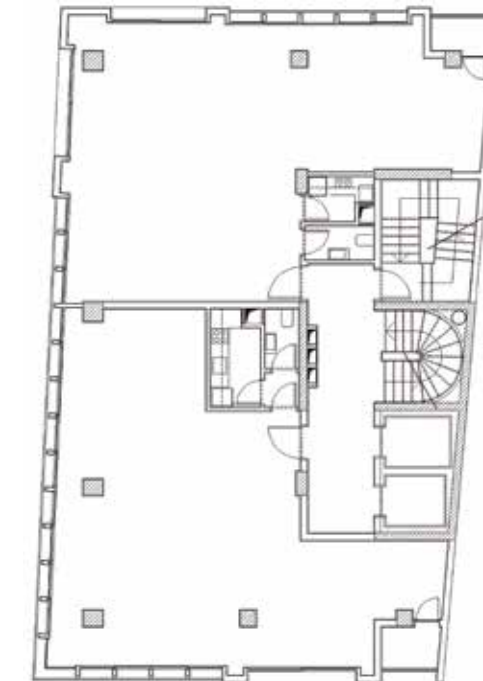
Vaziyet Planı

Projenin Adı Ve Yeri: TMT Parklife Suit /Adana
Proje Müellifi: Ozan Tüzün
Tasarım Ekibi: Suzan Tüzün, Sabri Tunç, Özlem Aslı Özkaynak, Nebi Özkaynak, Havva Akdeniz
Statik: Murat Açikel
Mekanik: İbrahim söylemez
Elektrik: Hıdır Bahçe
İşveren: Tmt Grup
Projenin Alınış Yöntemi: Teklif
Proje Yılı: 2014
İnşaat Alanı: 13542.00 m²

SAPMAZ İŞ MERKEZİ SEYHAN / ADANA

Atatürk Caddesi üzerinde 3 aileye ait arsa üzerinde 2015 yılında tasarladığımız proje Göregen - Seba İnşaat Ortaklığı tarafından 2017 yılında tamamlanmıştır.

Otopark gereksinimini de karşılayan (araç asansörü kullanılan) iki bodrum kat, bodrum ve asma kat eklentileri bulunan 3 dükkandan oluşan zemin kat, her biri iki ofisten oluşan 8 normal kat ve çatı arası eklentisi olan 9. kat ofisi barındırmaktadır.

Künye Bilgileri

Proje Grubu: Yusuf Serin Mimarlık Atölyesi
İşveren: Göregen - Seba İnşaat
Yapımcı: Göregen - Seba İnşaat
Statik: Prekon Mühendislik
Mekanik: Ahmet Dörtdemir

ADANA BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ KAMPÜSÜ MASTER PLANI ELDE EDİLME SÜRECİ

Adana'nın ikinci devlet üniversitesi olan Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'nin master planının elde edilmesi için açılan yarışma, alışageldik yarışma formatına uymamaktadır. Yarışma Değerlendirme Kurulu ve davet edilen yarışmacıların şartname ve programı beraber tartıştıkları, değerlendirme sürecinin görüşmelerle yürütüldüğü "Çalıştay" yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemde Değerlendirme Kurulu, Üniversite yöneticileri ve davetli bürolar olan Kaya Arıkoğlu, Hüseyin Kahvecioğlu ve Ekibi, MuuM, PAB, TH&İdil olmak üzere 5 Mimarlık bürosu sürece katılmıştır.

Değerlendirme Kurulu şartname hazırlık çalışmalarını tamamladıktan sonra, davetli mimarlarla ortak toplantı yapmış, şartname ve program birlikte tartışıldıktan sonra, proje hazırlama süresi 28.04.2012 tarihinde başlamıştır. 19.05.2019 tarihinde proje büroları Değerlendirme Kurulu'na ara bir sunum yapmıştır. Bu ara sunumda mimarlar yaklaşımlarını anlatmış, Kurul görüş ve eleştirileri alınmıştır. 26.06.2012 tarihinde projeler teslim edilmiş ve proje büroları Kurula projelerini tekrar sunmuştur. Sunumundan sonra Değerlendirme Kurulu tarafından Arıkoğlu Mimarlık'ın önerdiği proje uygulanmak üzere seçilmiştir.

Çalıştay modeli program ve şartname oluşturulması sürecine Üniversite yetkilileri, Değerlendirme Kurulu yanısıra davetli proje gruplarının katılımı ile yürütülmesi nedeniyle yeni bir deneme olarak ortaya çıkmıştır. Çalıştay sürecinde proje grupları birbirlerinin çalışmalarını görmemiş, ancak Değerlendirme Kurulu müellifleri bilerek çalışmasını sürdürmüştür. Üniversite yetkililerinin de sürece yer yer dahil olması, işveren beklentilerinin tasarımcılara ve Kurul'a aktarılmasında önemli katkılar olmuştur. Ancak bu yöntem, Seçici Kurul'un bağımsızlığını ne kadar koruduğu (veya koruyabildiği) konusunda soru işaretleri de barındırmaktadır.

Çalıştay Şartnamesi'nde yer alan bilgilerden bir kısmı aşağıdadır.

"Adana BTÜ için ayrılan yerleşke alanı kentin kuzeydoğusunda, kent merkezine yaklaşık 6 km uzaklıkta, yaklaşık 16 milyon m2 büyüklükte bir alandır. Bu alanda öngörülen ilk etap yapılaşması yaklaşık 800.000 m2 civarındadır. Bu büyüklüğün zaman içinde, program parçalarının her biri için, büyümeye açık olmasının yanı sıra yeni işlev ve etkinliklerin yer almasına da açık olması öngörülmüştür."

"Adana BTÜ alanı sadece bir üniversite yerleşke alanı değil, aynı zamanda bir kent parkı, kendi bağlamını yaratan bir kentsel ortam olarak algılanmalıdır. Bu anlamda alanın, ken-

UYGULANMIŞ YARIŞMA PROJELERİNİ SUNDUĞUMUZ BU BÖLÜMDE, YİNE ADANA'DAN, FARKLI BİR PROJE ELDE ETME SÜRECİNE TANIK OLACAKSINIZ. SÜRECİN VE PROJELERİN ANLATILDIĞI BÖLÜMÜ TAKİBEN, MEHMET SOYLU'NUN PROJE ELDE ETME YÖNTEMLERİNİ DEĞERLENDİREN YAZISI YER ALIYOR.

te bir yeşil doku olarak eklenmesi düşünülmektedir. Benzer biçimde Adana BTÜ Kampüsü'nün 24 saat yaşayan bir yerleşke olması hedeflenmekte, yerleşke içinde bu yaşamı destekleyecek, sosyal, kültürel ve ticari etkinliklere yer verilmesi beklenmektedir."

"Bütün bu öncelik ve ayrıcalıkların temsili zemini Adana BTÜ'nün mimari ve yapılaşma dili olacaktır. Adana BTÜ yerleşkesinin, içinde yer aldığı kentin sahip çıktığı mimari değerler gözetildiğinde, bu ortamla bir aidiyet ilişkisi kurması, ancak "kültürel temsiliyet" kavramının "çağ bilinci" kavramı ile çatışmadan ele alınması beklenmektedir. Bir başka deyişle, bu yerleşke özelinde, Adana coğrafyasında oluşmuş tarihi, kültürel ve mimari zenginliklerin mimari bir değer, bir kaynak olarak görülmesi öngörülmektedir."

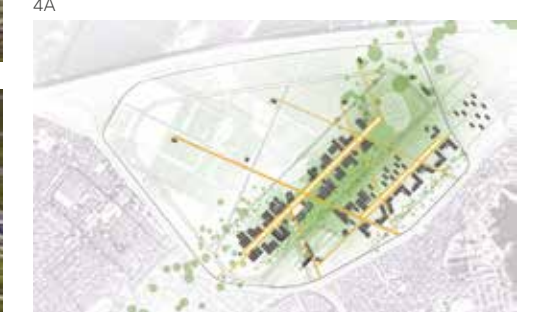
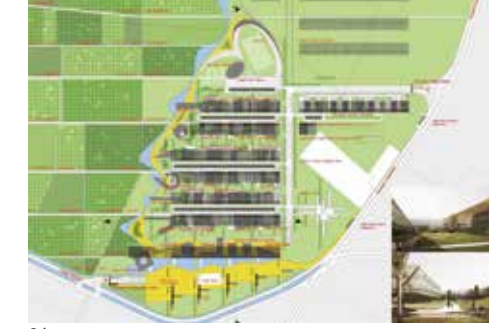
Şartnamede kent merkezinde ve Yerleşke içinde planlamada dikkate alınması gereken fakülterele ait bilgiler de bulunmaktadır."

Değerlendirme Kurulu

Adem Ersoy (Prof.Dr. Adana BTÜ Rektörü)
Nusret Baş (Mimar, Mimarlar Odası Adana ŞbYk Üyesi)
Alişan Çırakoğlu (Mimar, Çırakoğlu Mimarlık)
Ahmet Turan Köksal (Yard.Doç.Dr. Zirve Ü. Dekan Vekili)
Ömer Yılmaz (Mimar, Arkitera)

Mimarlık bürolarından istenilen çizimleri ölçekleri ve kapsamı aşağıda belirtilmiştir:

1/5000 ölçekli Master Planı
1/2000 Ölçekli Yerleşke Planı,
1/500 ölçekli Şartnamede detaylı bilgisi buluna bir fakültenin plan kesit ve görünüşleri,

SEÇİLEN PROJE

1- Kaya Arıkoğlu, Şahin Arıkoğlu (Arıkoğlu Mimarlık)
KATILIMCILAR (ALFABETİK SIRA İLE)
2- Hasan Özbay, Tamer Başbuğ, Baran İdil (Th&İdil Mimarlık)
3- Hüseyin Kahvecioğlu, Nurbin Paker, Elçin Kara, Melis Nur İhtiyar, Damla Turan
4- Murat Aksu, Umut İyigün (Muum Mimarlık)
5- Pelin Gökbayrak, Ali Eray, Burçin Yıldırım (Pab Mimarlık)

ADANA BİLİM VE TEKNOLOJİ ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİ ÜZERİNE

DOÇ. DR. HÜLYA YÜCEER
MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ, MİMARLIK BÖLÜMÜ
hyuceer@adanabtu.edu.tr

Üniversite Hakkında Genel Bilgiler

Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi (Adana BTÜ) bilginin, bilimsel üretim-tüketim döngüsü içinde yeniden üretilip tüketildiği bilinciyle; eğitim ve öğretim amaçları yanında araştırmak, öğretmek; toplumun tüm katmanlarına ve evrensel bir anlayışla insanlığa hizmet etme misyonu ile 31.12.2011 tarihinde kurulmuş bir devlet üniversitesidir. Kurucu rektörü Prof. Dr. Adem Ersoy'dur. 12.08.2016 tarihinde Prof. Dr. Mehmet Tümay rektör olarak atanmış olup halen görevini sürdürmektedir. Üniversitenin 2018-2019 eğitim-öğretim yılı itibarıyla 1883 lisans, 704 yüksek lisans ve doktora olmak üzere toplam 2587 öğrencisi, 322 akademik ve 331 idari personeli bulunmaktadır.

Bünyesinde 6 Fakülte, 3 Enstitü ve 1 Yüksekokul (Mühendislik Fakültesi, İşletme Fakültesi, Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilişim Enstitüsü ve Yabancı Diller Yüksekokulu) bulunan Adana BTÜ ilk öğrencilerini 2013 yılında almıştır.

Şekil 1. Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Mühendislik Fakültesi (Kurumsal İletişim Koordinatörlüğü)

Eğitim-öğretim birimleri yanı sıra 5 merkez (Sürekli Eğitim Merkezi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kariyer Planlama Uygulama ve Araştırma Merkezi, Teknoloji Transfer Merkezi Ofisi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi) aracılığıyla üniversite içi ve dışına hizmet verilmektedir.

Yüksek donanımına sahip teknolojik cihazlarla donatılmış laboratuvar alt yapısına sahip olan üniversite, 25 bin basılı materyalin yanı sıra 66.563 e-dergi, 212.840 e-kitap, ve 41 adet elektronik veri tabanına üye uluslararası standartlarda elektronik kütüphaneye sahiptir. Üniversitenin yurt dışında Almanya, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Litvanya, Letonya, Portekiz, Polonya, Romanya ve Slovakya'daki üniversitelerle ikili anlaşmaları bulunmaktadır. Özetle, Adana BTÜ öğrenci değişim programlarına sahip, öğrenci projelerini destekleyen, öğrenci ile yakından ilgilenen bir anlayış doğrultusunda eğitim veren bir üniversitedir.

Adana BTÜ Kampüs Planı

Adana'nın ikinci devlet üniversitesi olarak kurulan üniversitenin planı Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Master Planı Davetli Yarışmasıyla elde edilmiş ve 2012 yılında düzenlenen yarışmada 1. Ödüle Arkoğlu Mimarlık layık görülmüştür. Projede kentin kuzey-doğu yönünde 1.579.000 m² yüzölçümüne sahip ana kampüs arazisinde bölgesel ve iklimsel özellikler dikkate alınarak kullanıcı odaklı, öğrencilerin huzurlu yaşayacakları ve 295.000 m² fiziksel mekânlar oluşturulmuştur.

Şekil 2. Adana BTÜ konum haritası

Proje uygulama aşamasına geçmeden önce kampüs arazisinde değişiklik yapılması gündeme gelmiş, bu nedenle master plan ve mimari projeler de revize edilmiştir. Önceki konumunda kampüs arazisi güneyde Adana-Çevre yoluna bitişikken, değişiklikle bir miktar kuzeye doğru kaydırılmış, dolayısıyla proje tasarımında önemli bir etken olan ana ulaşım aksıyla fiziksel bağlantısı kopmuştur (Şekil 4).

Şekil 3. Adana BTÜ yakın çevre haritası

Projenin ana tasarım kararlarını Arkoğlu Mimarlık kurucusu ve ortağı mimar Kaya Arkoğlu şu şekilde ifade etmektedir:

"ABTÜ Kampüs Master Planı Projesi müellifiği 2012 yılında davetli yarışma ile kazanıldı. Yarışma projesinde, Çukurova Üniversitesi ve TEM Otoyolunun güneyinde, Kozan Yolu üstünde, Adana Kenti ile yakın ilişkide olan kampüs arazisi, daha sonra TEM in Kuzeyine, Sarıçam Mevkii'ne kaydırıldı. Konum ve arazinin değişmesiyle yerleşim planı revize edilirken, orijinal projede belirlenen tasarım ilkelerinin korunmasına öncelik verildi.

Şekil 4. Kaya Arkoğlu'na ait yarışma için hazırlanan kampüs planı eskizi ve çizimleri (Arkoğlu Mimarlık Arşivi)

Şekil 5. Adana BTÜ uygulanan kampüs projesi maketi

ABTÜ Kampüs Planı, kompakt ve aynı zamanda esnek tasarlandı. Rasyonel ızgara sistemi kurularak akademik binalar 54m x 54mlik parsellere yerleştirildi. Böylece planın nihai gelişmesinin alt yapısı ve peyzajı önceden şekillenmiş ve belirlenmiş oldu. Akademik parsellerin yanı sıra diğer idari ve ortak binalar yerleşim dokusunun doğu kenarını oluşturdu. Rektörlük Binası'na uzanan yeşil alanı tanımlamak ve diğer yapıları yaya yoluyla bağlamak amacıyla üstü kapalı arkad kullanıldı. Kampus alanı arazinin yüksek sırtına ve bükülen topografyasına uyan aks üzerine yerleştirildi. Arazinin eğimine uyma amacıyla planın merkezinde yerleşim aksı yön değiştirdi. İki değişik aksın birleşim ve kırılma noktasında tasarlanan açık alan, öğrenciler için ulaşım ve sosyal merkez olarak tasarlandı. Bu merkezin çevresine, diğer fakültelerle yakın ilişkileri olan, Yabancı Diller Okulu, Mimarlık Fakültesi ve Kütüphane/İletişim Merkezi yerleştirildi. Kampus planında yaya dolaşımının net ve estetik olmasının yanı sıra bütünselliğin elde edilmesine önem verildi.

Kampus yapılarının uyumlu olmaları için dört kat sınırlanması belirlendi. Aynı amaçla cephe, malzeme ve renk kullanımlarında uyum sağlandı. Kampus bütününde ortak bir mimari dil yaratmak hedeflenirken özel yapıların mimarisinde değişkenlik kabul edildi.

Kampus içinde yaya ve bisiklet dolaşımına öncelik verilirken motorlu araç dolaşımı geniş bir Çevre Yolu ile akademik yapıların dışında tutuldu. Çevre Yolu dışında kalan tüm arazinin yoğun olarak ağaçlandırılması planlandı.

Şekil 6. Adana BTÜ Mühendislik yapıları ve kafeterya.

İklimsel sebeplerden dolayı ABTÜ Kampus yerleşim alanının, tüm araziye yayılmadan, yoğunlaşması planlandı. Böylece, sıcak ve yağışlı iklimde yürüme mesafelerinin kısa ve gölgeli olması sağlandı. Aynı sebeple, yoğun sulama ve bakım gerektirecek peyzaj alanları sınırlandırıldı ve sadece yapıların yakın çevresinde düzenlendi.

Tüm ABTÜ Kampus planlamasında ve mimarisinde sürdürülebilir tasarım kararları önemsenerek bu ilkelerin eğitim amaçlı görsel örnek teşkil etmeleri hedeflendi.

Kampusun 2018'de hizmete girmesinden önce uygulama projeleri tamamlanan Rektörlük, Yemekhane ve Mühendislik Fakülteleri kullanıma açılmıştır. Halen projeleri hazırlanan Yabancı Diller Yüksek Okulu (YADYO) ve Kapalı Spor Salonu yapıları uygulanma aşamasındadır. Mimarlık Fakültesi, Havacılık Fakültesi ve Merkezi Kütüphane yapılarının tasarım projeleri üzerinde çalışmalar devam etmektedir. Tüm bu projelerin Kampus'un Masterplanına uyumlu olmaları ve çok mütevazı inşaat maliyetleriyle uygulanmaları mimari tasarım parametrelerimizi belirlemiştir."

Kaya Arkoğlu Y.Mimar Cornell Univ., Univ MD

Adana BTÜ yerleşim planı; arazide yapılan değişiklik sonrasında kentli tarafından görsel olarak kolayca algılanması için ve kuzeyde Çatalan Caddesinden giriş olacak şekilde konumlandırılmıştır.

Üniversite yapıları yerleşke topografyasının yüksek seviyelerine yerleştirilmiş olup, bu konumdan çevresindeki kentsel doku ile görsel ilişki kurulmuştur. Arazinin doğal topografyası korunarak yerleşim planı hazırlanmış, yerel rüzgâr istikametine yönlendirilmiş yerleşkenin rüzgârdan ve güneşten en iyi biçimde faydalanması sağlanmıştır. Yerleşke planının tasarımında önemli bir etken de üniversitenin büyüme hızıdır. Bu unsur dikkate alınarak, etaplama yapılmak suretiyle ve öncelikler belirlenerek yapılan kurgusal planlama sonucunda, her etabın inşası için imar adaları oluşturulmuştur. Her yeni etabın inşasının biten etapların kullanımına engel olmaması için modüler yapılaşma uygun görülmüştür.

Yapılar arasında akademik bir aks oluşturularak farklı disiplinlerin birbirleriyle kolayca ilişki kurması sağlanmıştır (Şekil 7). Açık alanları tanımlayan bu dolaşım akslarının Akdeniz ve Adana'nın iklimine uygun biçimde gölge oluşturmasına dikkat edilmiştir. Kampüs içi trafımda bisiklet ve yaya yoluna önem verilmiş, araç trafiği yapı adalarını çevreleyecek şekilde düzenlenmiştir.

Kısaca, yerleşke tasarımında; kente dönüklük, modüler yapılaşma, kullanım ve gelişme esnekliği, kompaktlık, görünürlük, simgesellik, bütünlük, kolay ulaşılabilirlik, kendine yeterlilik, sürdürülebilirlik, iklim ve yerel veriler, açık alanların kullanımı ve engelsiz olma ilkeleri benimsenmiştir.

Künye

Projenin adı ve yeri: Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi - Sarıçam/Adana

Proje Müellifi: Arkoğlu Arkitekt Ltd. Sti.

Tasarım Ekibi: Y. Mim. Kaya Arkoğlu, Y. Mim. Şahin Arkoğlu, Mim. Sevgi Yılmaz,

Mim. Vesile Çelik, Mim. Selin Turaç

Statik: Muhittin Yengüner - Prekon İnş. Müh. Müş.Ltd.

Mekanik: Selahattin Alsancak - Alsancak Tekn. İnş. Müh. San. Tic. Ltd.

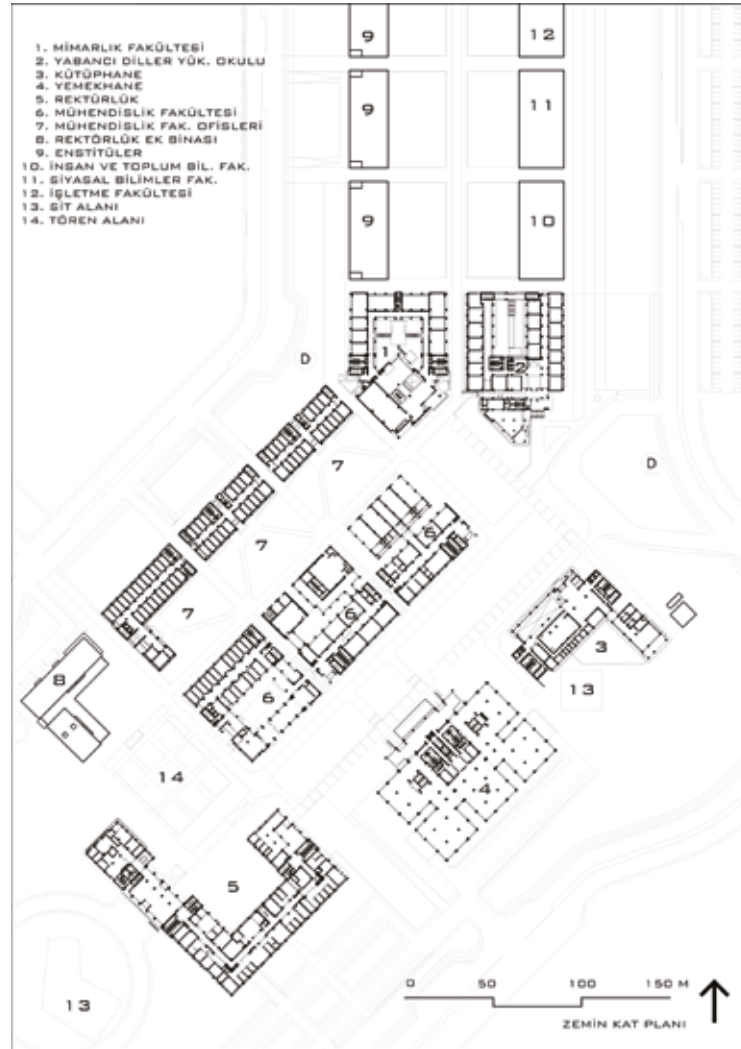
Elektrik: Serkan Aydın - Güney Odak Müh. Ltd. Şti

İşveren: ABTÜ Rektörlüğü Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı

Projenin Alınış Yöntemi: Yarışma

Proje Yılı: 2012

İnşaat Alanı: 300000 m²
(kampüs tamamlandığında)

PROJELER NASIL ELDE EDİLMELİ?

Bir üniversite yerleşkesi projelerinin master planı aşamasından başlayarak elde edilmesi ülkemizde çok rastlanan bir durum değildir. Üstelik söz konusu Devlet Üniversiteleri olunca üzerinde bir kez daha düşünmek gerekecektir. 1930 yılından bugüne kadar yapılan yarışmalar incelendiğinde, kampus master planı yarışmalarının ancak bir elin parmakları sayısı kadar olduğu görülecektir. Söz konusu yarışmaların 2000 yılından önce yapıldığını da unutmamak gerekiyor. Şu an itibarı ile 200'den fazla üniversitenin olduğu ülkemizde acaba üniversite yerleşke projeleri nasıl elde ediliyor? Gerçekten master planı yapılıyor mu? Bu soruların sayısını artırmak mümkün. Üniversiteleri çok yönlü değerlendirmek açısından bakıldığında tek başına bir dosya içeriğini oluşturacak kadar kapsamlı olan bu konuyu ileride ele almak üzere bir kenara bırakabiliriz.

Sözü daha fazla uzatmadan Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Yerleşkesi'nin (yeni adı Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi) projelerinin elde edilmesi yöntemi üzerine birkaç söz söylemek gerekiyor.

Ülkemizde, birkaç mimarlık bürosundan bir konu için proje istenmesine genellikle "yarışma" denmektedir. Bu yöntem "yarışma" demek mümkün müdür? Proje elde etme yönteminin "proje yarışması" olabilmesi için hukuki bir dayanak olması gerektiği açıktır. Resmi kurumların proje elde ederken, ya ihale yöntemini, ya da yarışma yöntemini kullanması gerekmektedir. Ülkemizdeki mevzuat gereği TOKİ dışında, hiçbir resmi kurumun ihale ya da proje yarışması yöntemi haricinde proje elde etmesi mümkün görünmemektedir. Proje yarışması da ihale mevzuatı içinde yer alıyor. O nedenle yarışma sonrası mal sahipleri 1. Ödül sahibinden indirim yapmasını talep ediyorlar. Bu da başka bir sorun, başka bir zaman ele alınabilir.

Bir üniversite yönetiminin kampüs projelerini teklif alma yöntemi ile elde etmesi, seçici kurul üyelerinin ağırlıklı olarak mimarlardan oluşması, ihale yöntemi ile proje elde etme yöntemi düşünüldüğünde, elbette olumlu bir karar. Ancak bu olumluluk, olumsuz bir yöntem ile karşılaştırıldığında kabul edilebiliyor. Hatta daha önce birkaç kez denenen ihale teklifi dokümanları içinde proje ve görsellerinin de istendiği ihaleleri düşününce, ABTÜ projelerinin elde edilmesinin yöntemi "kötünün iyisi" gibi düşünülebilir.

Tabii yukarıda yapılan açıklamaları yöntem olarak ele almak gerekiyor. Seçilen tasarımın ve diğer katılımcıların projelerinin her anlamda belirli bir kalitenin üstünde olduğunu da burada belirtmek gerekiyor.

Doğal olarak, bu yöntemin kötü kullanım olasılıklarının olduğunu da düşünmek gerekecektir. İdareler her zaman (burada olduğu gibi) proje konusunda deneyim ve birikim sahibi olan büroları davet etmeyebilir. Seçici kurul üyeleri meslekten olmayabilir veyahut yeterli yetkinlikte olmayabilir. Bu durumda elbette çok kötü sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Buradan hareketle, son yıllarda kurulan onlarca devlet üniversitesinin projelerinin nasıl elde edildiği bilinmediği gibi, kampus master planlarının yapıp yapılmadığı da bilinmiyor. Çoğu üniversitenin internet sayfasında kampus tanıtım planı ve şeması dahi bulunmuyor. Ulaşılan kampus yerleşkelerini de boş alanlara bir plan sonucu (yaya-taşıt yolu, yeşil alan düzenlemesi, yapısal planlama vb.) düzenleme yapılmış gibi görünse de, etaplama dikkate alınmadığı ve süreç iyi yönetilmediği için, inşaatı ve gelişim süreci devam eden yerleşkelerde ne mekan bütünselliği ve ilişkiler kurulabiliyor, ne de yapılar ve mekanlar arasında mimari dil birliği sağlanabiliyor.

Aslında bu yerleşke projeleri Yarışmalar Yönetmeliği kapsamında bir yarışma yöntemi olan Ön Seçimli Yarışma olarak düzenlenip sonuçlandırılabilir. Mal sahibi ya da jüri, yarışmaya katılacaklar arasında belirli bir birikim ve deneyim istiyorsa, ya

da konu özel bir uzmanlık ve çok farkı disiplinlerin bir arada çalışmasını gerektiriyorsa, -ki üniversite yerleşke projeleri de bence o kategoridedir-, Ön Seçimli Yarışma yapmanın gerekliliği ortaya çıkmış olacaktır. Jüri proje konusu için gerekli şartları belirleyip ilanla çağrı yapıp, şartları sağlayan bürolar arasından en yüksek puan alan büroları yarışmaya davet edebilirdi. Bu tür yarışmaların artmasının denenmesinin bir çok mal sahibi idareler için iyi örnekler oluşturma olasılığı da artacak, bunun sonucunda mimarlık mesleği de gelişmiş olaca olacak ve resmi kurumlar daha nitelikli yapılara sahip olacaklardır. Ancak mimari projelerin elde edilmesi için gereken mevzuatı düzenleyen kurum yöneticileri, Mimarlık hizmetlerini sıradan bir hizmet alımı gibi değerlendirdikleri, mevzuatı bu şekilde düzenledikleri için, çoğu resmi kurum yöneticisi de ihale yöntemi ile proje elde etme yolunu tercih etmektedir.

Tüm koşullardan bağımsız olarak bu yöntem, şartname ve proje hazırlık süreci, konunun ele alınışı ve içerik konusunda birkaç oturumlu teklif vermek için davet edilen mimarlık büroları ile birlikte çalıştay organize edilmesi, ara sunuşların ve final sunuşunun değerlendirme kuruluna yapılması, sürecin açıklık içinde geliştirilmesi, özel sektörün iyi bir projeyi elde etmesi için çok doğru bir yöntem olarak, daha iyi yapmanın, rekabetin çok net ortaya çıktığı bir durum olarak değerlendirilebilir.

MEHMET SOYLU

IQ Alüminyum Sistemleri; sürme sistemler, açılır sistemler, menfez, güneş kırıcı, skylight ve cephe sistemlerinden oluşan geniş ürün yelpazesisiyle yapılarınıza uzun ömür, dayanıklılık, yüksek yalıtım ve sağlamlık sunuyor.

Türkiye'nin her yanına yayılmış geniş bayi ağı ve uzman kadrosu ile her an her yerde yanınızda!

iqaluminium.com

Kusursuz yalıtım!

IQ ALUMINIUM
SYSTEMS

by deceuninck

CAMI TASARIMI FİKİR YARIŞMASI

YAKINLARDA SONUÇLANAN, MİMARLIK CAMİASININ İLGİYLE TAKİP ETTİĞİ, TARTIŞTIĞI YARIŞMANIN VE KAZANAN PROJELERİN DERLEMESİNİN YER ALDIĞI İÇERİĞİ KADRİ ATABAŞ'IN CAMİ MİMARİSİ BAĞLAMINDA TARTIŞTIĞI DEĞERLENDİRME YAZISI TAKİP EDİYOR.

28 Aralık 2018 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından açılan yarışma, 1. Kategori 200 kişi, 2. Kategori 1000 kişi kapasiteli ibadet mekanı olmak üzere 2 kategoride açılmıştır. Yarışmacıların, topografya, iklim ve çevresel koşulları dikkate alabilmeleri için Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde iki ayrı tasarım alanı belirlenmiştir.

Serbest, Ulusal ve Tek kademeli olarak açılan yarışmaya 1. Kategori için 209 proje, 2. kategori için ise 116 proje teslim edilmiştir. Jüri, her iki kategori için 3 eleme turu düzenlemiştir. Jüri çalışması tutanaklarında dikkat çeken konu ise, her iki kategoride de ilk turda çok sayıda projenin elenmesi olmuştur. (1. Kategoride 170, 2. Kategoride 79 proje)

Her iki kategori için ayrı ayrı oluşturulan ihtiyaç programı ana başlıkları:

1. Kategori: 200 kişilik ibadet mekanı, lojman ve Kur'an Kursu için oda, servis mekanları ve dolaşım alanları dahil toplam kapalı inşaat alanı 570 m²,

2. kategori için ise 1000 kişilik İbadet mekanı, Kütüphane, Kur'an kursu için mekan, Çok Amaçlı Salon, itikaf odaları dışında servis mekanları ve dolaşım alanları dahil toplam kapalı inşaat alanı 3300 m² olarak belirlenmiştir.

03.05.2019 tarihinde sonuçları açıklanan yarışmada her kategori için 3 ödül, 3 mansiyon ve 2 satın alma verilmiş olup, yarışmanın jüri üyeleri ve raportör bilgileri aşağıdadır:

DANIŞMAN JÜRİ ÜYELERİ

Fatma VARANK - Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Bakan Yardımcısı
Banu ASLAN CAN - Yapı İşleri Genel Müdürü
Yusuf BÜYÜK - İller Bankası A.Ş. Genel Müdürü
Haydar BEKİROĞLU - Diyanet İşleri Başkanlığı
Yönetim Hizmetleri Genel Müdürü

ASİL JÜRİ

Hacı Mehmet GÜNER - Mimar
Sami KALFAOĞLU - Y. Mimar
(Konya Teknik Üniversitesi)
Mahmut Sami KIRAZOĞLU - Y. Mimar
Emine ÖĞÜN - Mimar
Dr. Ali Uzay PEKER - Mimarlık Tarihçisi
(Orta Doğu Teknik Üniversitesi)
Mustafa Levent SUNGUR - İnşaat Mühendisi
Metin TEKİN - İnşaat Mühendisi

YEDEK JÜRİ

Murat AKINBİNGÖL - Y. Mimar
Dr. Alidost ERTUĞRUL - Y. Mimar
(Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi)
Dursun DUYAR - İnşaat mühendisi
Bilgin KÖSEOĞLU - İnşaat Y. Mühendisi

RAPORTÖRLER

Ali Rıza DEMİREL - Şehir ve Bölge Plancısı
İlknur TEKİN - Mimar
Muhammet S. YAYLALI - Mimar

RAPORTÖR YARDIMCILARI

Umut AYANOĞLU - Mimar
Filiz ÇELEBİ - Y. Mimar
Berna ÇENGEL KOÇ - Mimar
Gökhan DOĞAN - Uzman
Özlem DURAN - Y. Mimar
Muhammet KORKMAZ - Mimar
Nurcan ÖZCAN - Mimar
Ferdî TAĞA - Uzman

1. KATEGORİ

1.LİK ÖDÜLÜ

1 (A) Sıra No'lu Proje Sahibi
(Rumuz: 13061)
Emrah Bal (Mimar, MSGSÜ)
İbrahim BAL (Mimar, Anadolu
Üniversitesi)

Yardımcılar:

Abdülamed TANKIZ (Öğrenci)
Ufuk ŞENCANLI (Öğrenci)
Ufuk GÜNDAĞ (Öğrenci)

Danışmanlar:

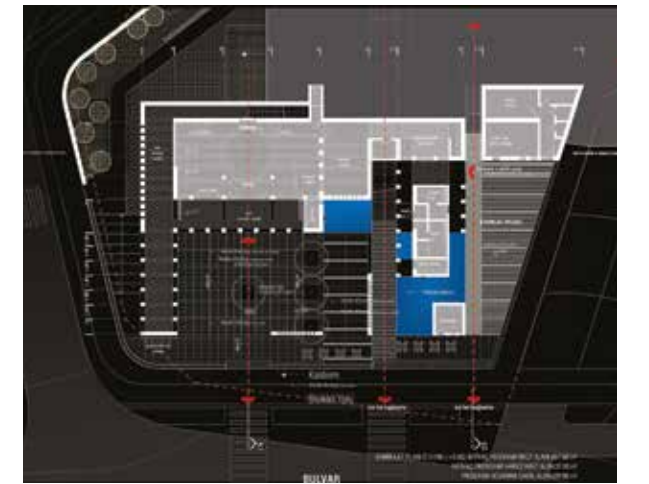
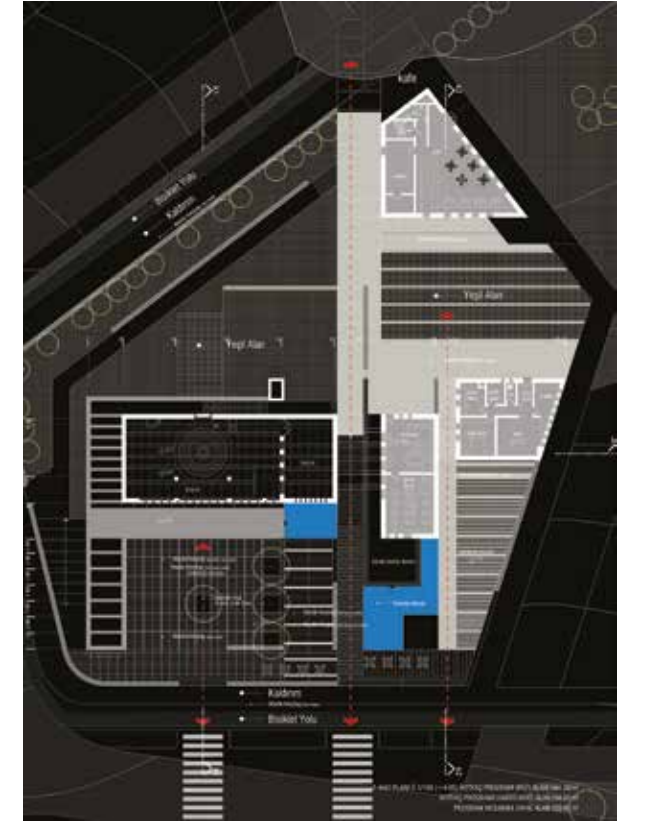
Ezel Yağmur ÇEBİ OKUMUŞ
(Y. Mimar-Peyzaj Mimarı)
Cemil Hamdi OKUMUŞ (Peyzaj Mimarı)

Jüri Raporundan

Tasarımda yerel esinlenmeler övgüye değerdir. Enine gelişen geleneksel dikdörtgen cami tipolojisinin yalın ifadesi başarılı bulunmuştur. Cami binası ile

ek binalar, hem tektonik ifadeleri hem de birbiriyle ilişkileri açısından olumludur. Caminin ölçek, oranlar ve yapıların ilişkileri, ayrıca ön avlunun katkılarıyla bir kentsel alan tanımlayabilmiş olması başarılıdır. Ek binaların uygun dış merdiven ve gölgelik çözümleriyle iki katta düzenlenmiş olması başarılı bulunmuştur. Cami iç mekânında ulaşılan taşıyıcı sistem ve malzeme zenginliği takdire değerdir. Sütun ve kubbe ile duvarlarda kullanılan renklerle yaratılan estetik uyum olumlu bulunmuş, Minarenin iç mekana hava sağlamak üzere bir rüzgar kulesi gibi tasarlanması ekolojik tasarım açısından olumlu bir çözüm olarak değerlendirilmiştir. Ancak revaklarda gereksiz kolon giriş tekrarı olumsuz olarak değerlendirilmiş, iç mekânda, zemindeki kademelenme uygun bulunmamıştır, iç mekânın dış mekânlardaki sadelik, tevazu, sükunet tesirlerini tekrar edecek şekilde tekrar ele alınmasının gerekliliği vurgulanmıştır.

Oy birliği ile 1.lik ödülüne layık görülmüştür.

2.LİK ÖDÜLÜ

77 (A) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz:18927)
Celâleddin Hacibey ÇELİK (Mimar, MSGSÜ)
Fatma HUT (Mimar, Şam Üniversitesi)
Selcen Çelik (Mimar, MSGSÜ)

Yardımcılar:

Reşad ÇOBAN
Melisa BOZTEPE
Şeyma BÜYÜKKOÇAK

Jüri Raporundan

Arazinin eğiminin farklı kotlardaki setlerle, topoğrafya ile uyum içinde adeta bir bahçe gibi çözümlenmesi, setlerin farklı işlevler içeren yapıların konumlanmasına imkân vermesi, alan içinde yaya hareketinin serbest/açık uçlu devingen hareket dizilerine ve kot değişimlerine imkân sağlaması, böylelikle yapıların hareket halindeki insanın her an değişen bakış açıları ile algılanmasına imkân vermesi olumludur. Bu serbest düzenin üzerine ek almaya imkân veren ve farklı bir topoğrafyada yeni bir kümelenme ile tekrar edilebilmesine imkân veren elastiki dili, İbadet mekânın topoğrafyanın en üst kotunda konumlanması ile ulaşılan bir hedef oluşturması önemli görülmüştür. Mihrap çözümü başarılıdır. Yapıların kırma çatılı, geniş saçaklı saf koruma ifade eden biçimleri, ahşap karkas ve taş ve tuğla kâgır malzeme kullanımı, modüler bir sistemin geliştirilme çabası ve bu modülasyonun tekrar ile farklı nispetlerin oluşturularak işlevlerin çözümlenmesi olumlu bulunmuş, ancak minarenin tasarımının tekrar ele alınmasına ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.

Yapıların geniş saçaklarının daha çok Marmara ve Balkanlar geleneğinde olması yerel etkileşimi kısıtlamıştır. İç mekân bir cami ibadet mekânı olarak sıradan ve özgünlükten uzak olarak değerlendirilmiştir. Caminin maketi ise başarısız bulunmuştur.

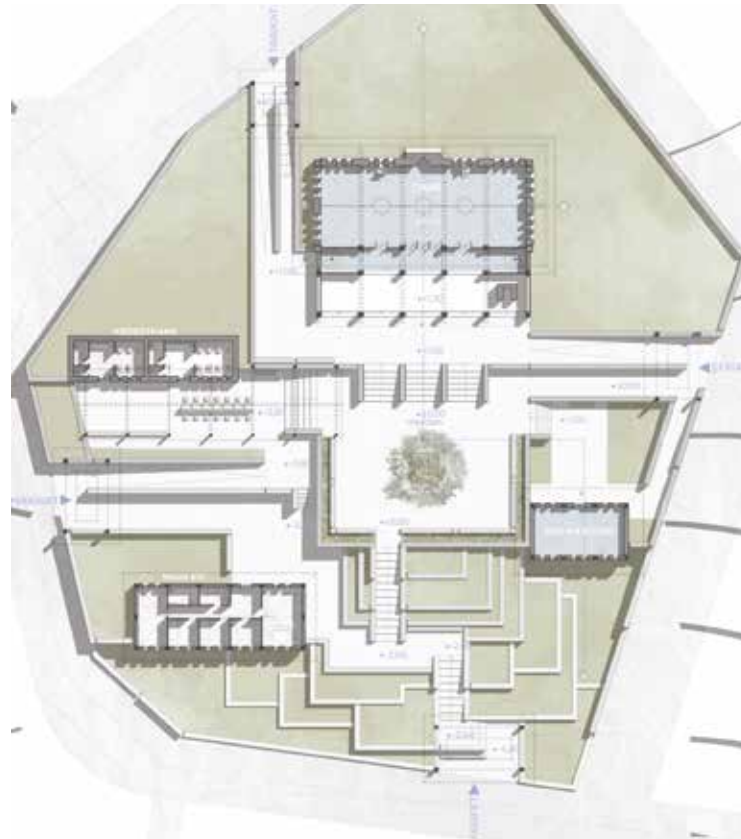
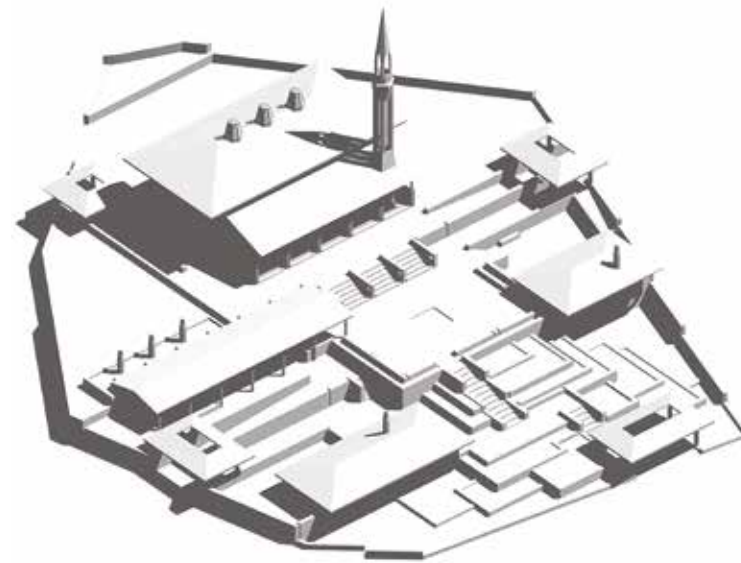
Oy birliği ile 2.lik ödülüne layık görülmüştür.

AA Kesiti

Doğu Cephesi

Zemin Kat Planı

3.LÜK ÖDÜLÜ

103 (A) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz:63741)
Esra AYDOĞAN MOZA
(Mimar, Gazi Üniversitesi)

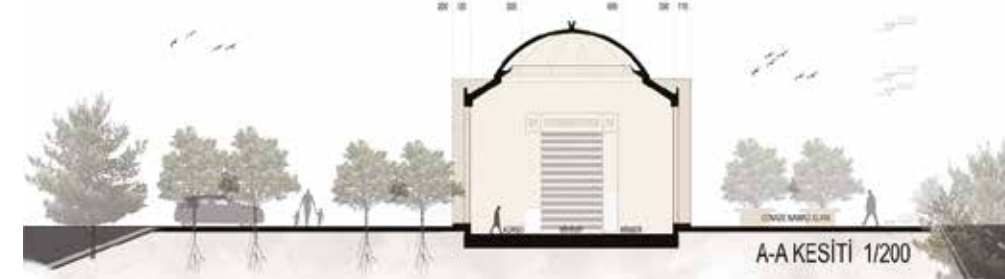
Yardımcılar:

Damla TARHAN (Mimar)
Ayşe KARAHASANOĞLU (Mimar)
Merve TUYGAR (Mimar)

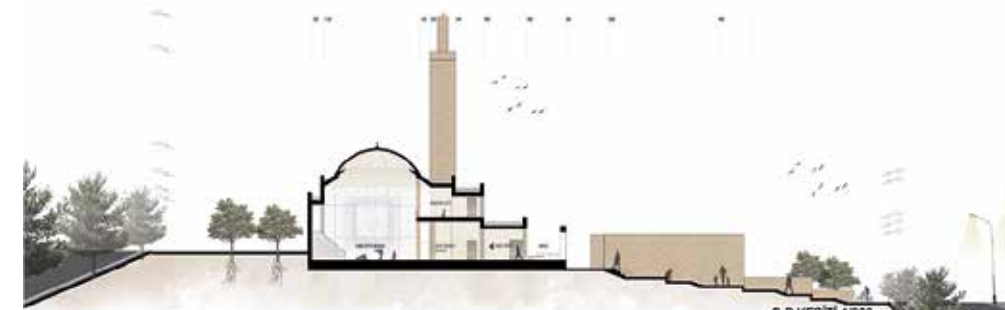
Jüri Raporundan

Plan çözümünde kible istikametine paralel duvar satırları, bu duvarların oluşturduğu gölgelikli dar geçişlerin oluşturulması, vaziyet planında kibleye paralel duvarlarla oluşturulan dizgiye dik duvarların tanımladığı yapılarla sınırlandırılmış kademelenerek yükselen boşluk düzenlemeleri, ibadet mekânının böylelikle tepeye yerleştirilmesi olumlu bulunmuştur. Peyzaj düzenlemesi, mihrap tasarımı, tuvalet ve lojman yeri çözümleri başarılıdır. Engelli erişimi iyi çözülmüştür. İbadet mekânı ferah ve yalın bulunmuştur. Minare tasarımı zayıf bulunarak, cephelerle birlikte geliştirilmek üzere yeniden ele alınması önerilmiştir. Kadınlar mahfili küçük ve fazla şeffaf bulunmuştur ayrıca giriş için düşünülen kayar kapı kullanımı gereksiz olarak nitelendirilmiştir, gelenekten aktarma tezyini unsurların ölçeklerinin büyütülerek kullanılması ise olumsuz bulunmuştur. Öte yandan Statik çözümde problemler bulunmaktadır.

Oy birliği ile 3. lük ödülüne layık görülmüştür.

A-A KESİTİ 1/200

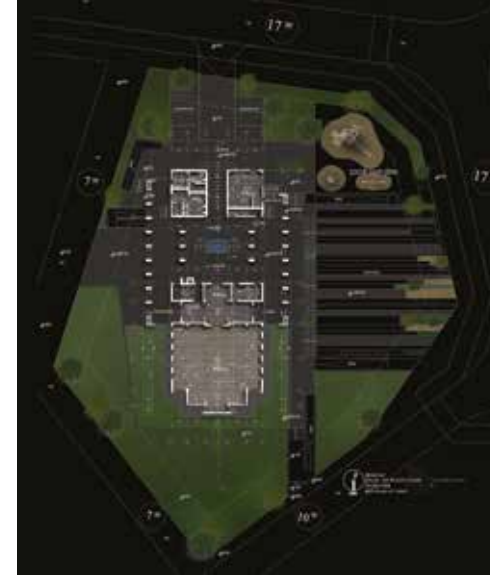
B-B KESİTİ 1/200

MANSİYON

74 (A) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 28540)
Talha HAKSEVER (Mimar, MSGSÜ)
Beyza YAZICI (Mimar, Selçuk Üniversitesi)
Hilal GÜNEŞ (Mimar, Beykent Üniversitesi)
Fatma ÖZTÜRK (Mimar, MSGSÜ)
Çisel Ezgi KARAKOYUN (Mimar, İTÜ)
Durukan DEVRİM (Mimar, İstanbul Kültür Üniversitesi)

Jüri Raporundan

Mekân çözümleri başarılı, oranları uygun, cepheler hareketli ve iyi düzenlenmiştir. Uygulanma kolaylığı sunan bir projedir. Caminin doğu yönündeki açık alanın tanımsızlığı, iklim göz önünde bulundurulduğunda kullanımının zorluğu, boşluk hissi çocuk parkının eklenmesindeki zayıflık, hatta çözüme kavuşturulmadan yerleştirilmiş olması, ibadethane son cemaat yerinin ve cami girişi yanındaki iki kitleden oluşan kapalı mekânın rijit geometrisi çevreyle ilişki kurmaya tamamen kapalı biçimlenişini olumlu görülmemiştir.

MANSİYON

120 (A) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 81407)
Mustafa MUMCU (Mimar, Yaşar Üniversitesi)
Cansu ARCAN MUMCU (Mimar, Dokuz Eylül Üniversitesi)
Yardımcılar:
Mehmet DİKİCİ (Öğrenci)
Meryem YİYEN (Öğrenci)
Haşim ATMACA (Öğrenci)

Jüri Raporundan

Projenin yere özgün çözümlerle kullanması olumlu bulunmuş, yapının kesit ve cephelerinde ulaştığı yerel dil ayrıca önemsenmiştir. Vaziyet planı çözümlemesinde sınırları eriterek geçirgenlikler kurgulanması, son cemaat avlusunun adeta kent meydanı olarak tasarlanması, sade biçim dili olumlu değerlendirilmiştir. Minarenin iklimlendirme amacı ile kullanımı önemsenmiştir. Yapının yamaca yaslanarak çözümlenmesi ve kible istikametinin gömük olması eleştirilmiş, ancak yamaca yaslanmasının olumsuzluğuna rağmen, ana mekânın mağaralaşmamış olması ve saf geometrik dilin kullanımı ile yoldan bir eksen aracılığıyla son cemaat mahali ve ibadethaneye düzayak ulaşılabilirliği ise olumlu bulunmuştur.

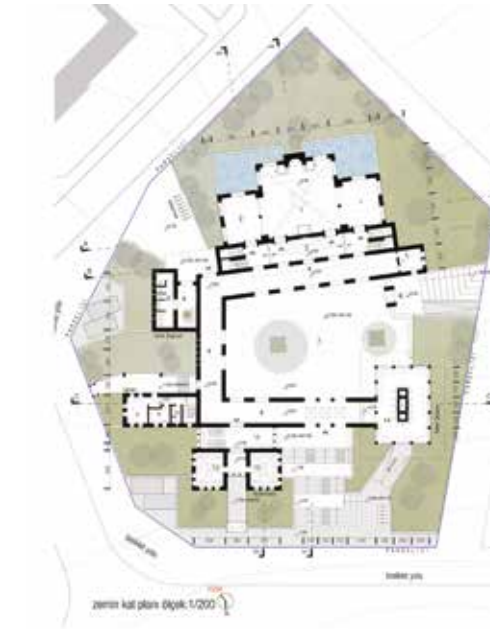

Ayrıca, Enine genişleyen ana mekân, teras çatısı ve kubbeleri ve diğer yapıların doğru nispetleri olumlu görülmeyle birlikte, kubbenin tasarımının sadeleştirilebileceği düşünülmüştür.

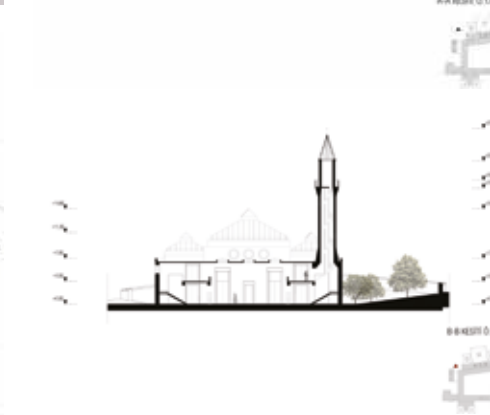
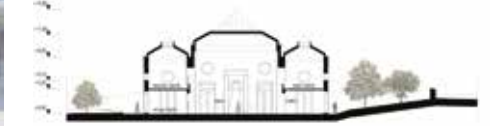
MANSİYON

83 (A) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz:72619)
İbrahim Hakkı YİĞİT (Mimar, YTÜ)
Bekir Sami ATEŞÇİ (Mimar, MSGSÜ)
Osman BALAK (Tekniker, Trakya Üniversitesi)
Şeyma BİLBEY (Mimar, Viyana Teknik Üniversitesi)
Numan Ebubekir YÜKSEL (Mimar, Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Recep SİR (Mimar, Kocaeli Üniversitesi)
Mustafa ÖNCÜ (Mimar, Trakya Üniversitesi)
Esra GÖKBEL (Mimar, İTÜ)
Esmâ KİŞİROĞLU (Y. Mimar, YTÜ)
Abdullah Musab KEPENEK (Mimar, Uludağ Üniversitesi)
Mehmet ASHİ (Mimar, MSGSÜ)
Samet LÜLEÇİOĞLU (Restoratör, İstanbul Aydın Üniversitesi)
Melek NALDEMİRCİ KAYA (İç Mimar, MSGSÜ)
Elif ALKAN (Mimarî Yapı Ressamı, Bülent Ecevit Üniversitesi)

Jüri Raporundan

Plan tipolojisinde zaviyeli cami gibi geleneksel unsurlara vurgu olumlu bulunmuştur. Doğal malzeme kullanımı başarılıdır. Avlu yerleşiminde dik açılı kurguyu reddetmesi ve batı yönünde avlunun boşluğa açılması, "U" avlunun kurgusu olumlu bulunmuştur. Geleneksel kubbeli cami mimarisinin yalın çizgilerle yorumlanması ve ek binaların cami ile kurduğu olumlu ilişkiler önemsenmiş, ancak minarenin saf geometrik biçimler ile çözümlü olumlu olmakla birlikte oranlarının, koyu renkli çatı örtüsünün yarattığı ağır tesirin tekrar etüt edilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

SATINALMA

28 (A) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 36910)
İlker İĞDELİ (Mimar, Anadolu Üniversitesi)

Yardımcılar:

Tuğçe SERT (Mimar)
Zehra YEĞİN (Mimar)
Oğuzhan KARACAN (Mimar)
Aybike CAN (Öğrenci)
Batuhan PAVLENKO (Öğrenci)

Jüri Raporundan

Vaziyet planında oluşturulan avlu ve sokak, sokak boyunca çözümlenen kitlelerin dağılımı ve açık kemerlerle yaratılan avlu başarılı bulunmuştur. Ana ibadet mekânının çatı örtüsündeki zarif hareketlilik ve iç mekânın yalınlığı övgüye değerdir. Ancak, kütle formunun nispeten ağır tesiri yanında, küçük ölçekli 200 kişilik cami için giriş portali gereksiz iri, nispeten gösterişlidir.

SATINALMA

179 (A) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 92681)
Abdullah ATEŞ (Mimar, MSGSÜ)
Şeyma KOSE ATEŞ (Mimar, MSGSÜ)

Yardımcılar:

Ahmet ÇAKMAK (Mimar)
Mert BÜYÜKBAKIR (Mimar)
Sinem TÜRKMEN (Öğrenci)

Jüri Raporundan

Yerel geleneklere vurgu, vaziyet planı, bina yerleşimleri başarılı bulunmuştur. Kible istikametinde genişleyen ibadet mekânı, kadınlar mahfili çözümü, kible cephesinde arka bahçe ile ilişki kurma kararı, iç avlunun saf geometrik biçimlerle tanımlanması, olumlu bulunmuştur. Çatı formu ve çatının statik çözümü uygun bulunmamıştır.

2. KATEGORİ

1. LİK ÖDÜLÜ

105 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 47251)
Bünyamin ATAN
(Mimar, Anadolu Üniversitesi)

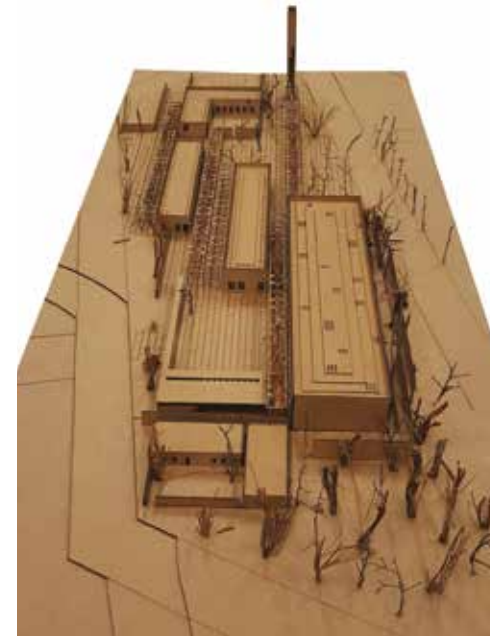
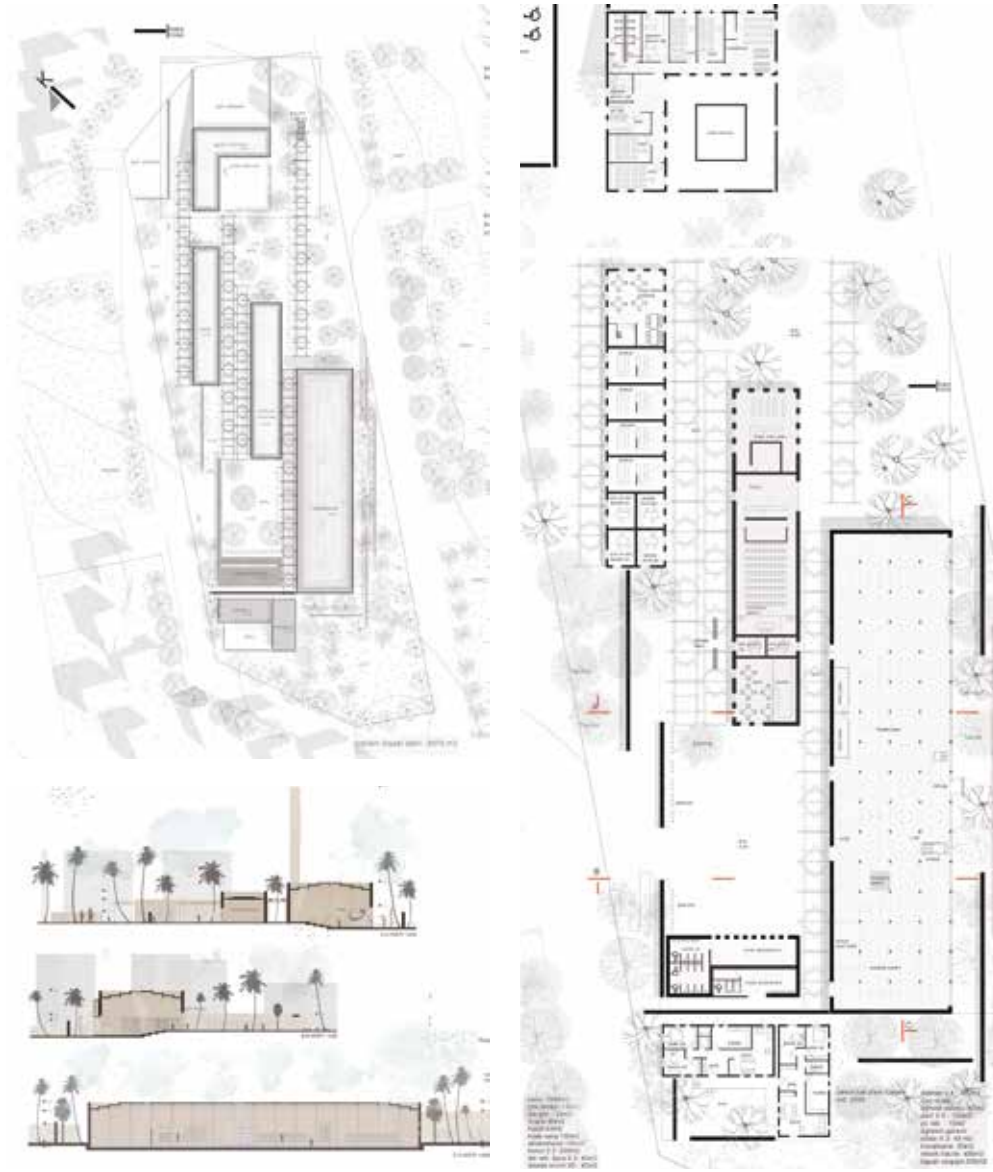
Yardımcı:

Oğuzhan YILMAZ (İç Mimar)

Jüri Raporundan

Yerel iklim ve mimari dokuya uyumlu bir proje olduğu değerlendirilmektedir. Kerpiç ve ahşap malzeme kullanımı beğenilmiş, kible istikametinde genişleyen sonsuzluk hissi veren kitle kullanımı ve bu kitlenin araziye uyumu övgüye değer bulunmuştur. İç mekânda oluşturulan yalınlık beğenilmiş, tekrar eden taşıyıcıların oluşturduğu birbirine eklenen mekânlar dizisinin bir taraftan sonsuzluk tesirini kurgulamaları yanında insan ölçeğini de gerçekleştirmelerinin önemine vurgu yapılması şeklindeki görüşe karşı taşıyıcıların fazla olmasının mekânın bütünlük etkisini kısıtladığı şeklinde karşı görüş de dile getirilmiştir. İç mekânda zemindeki kademelenmenin aşırı hatta hatalı olduğu belirtilmiş, Mihrap duvarındaki iddialı şeffaflık ve dış mekândaki dekoratif saçaklar eleştirilmiştir. Vaziyet planında kitlelerin merdivenleşmesinin çözüme kavuşturulması gerektiğine işaret edilmiş, cephelerdeki yalınlık olumlu bulunmakla birlikte yerel unsurlar ile desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Oy birliği ile 1. lik ödülüne layık görülmüştür.

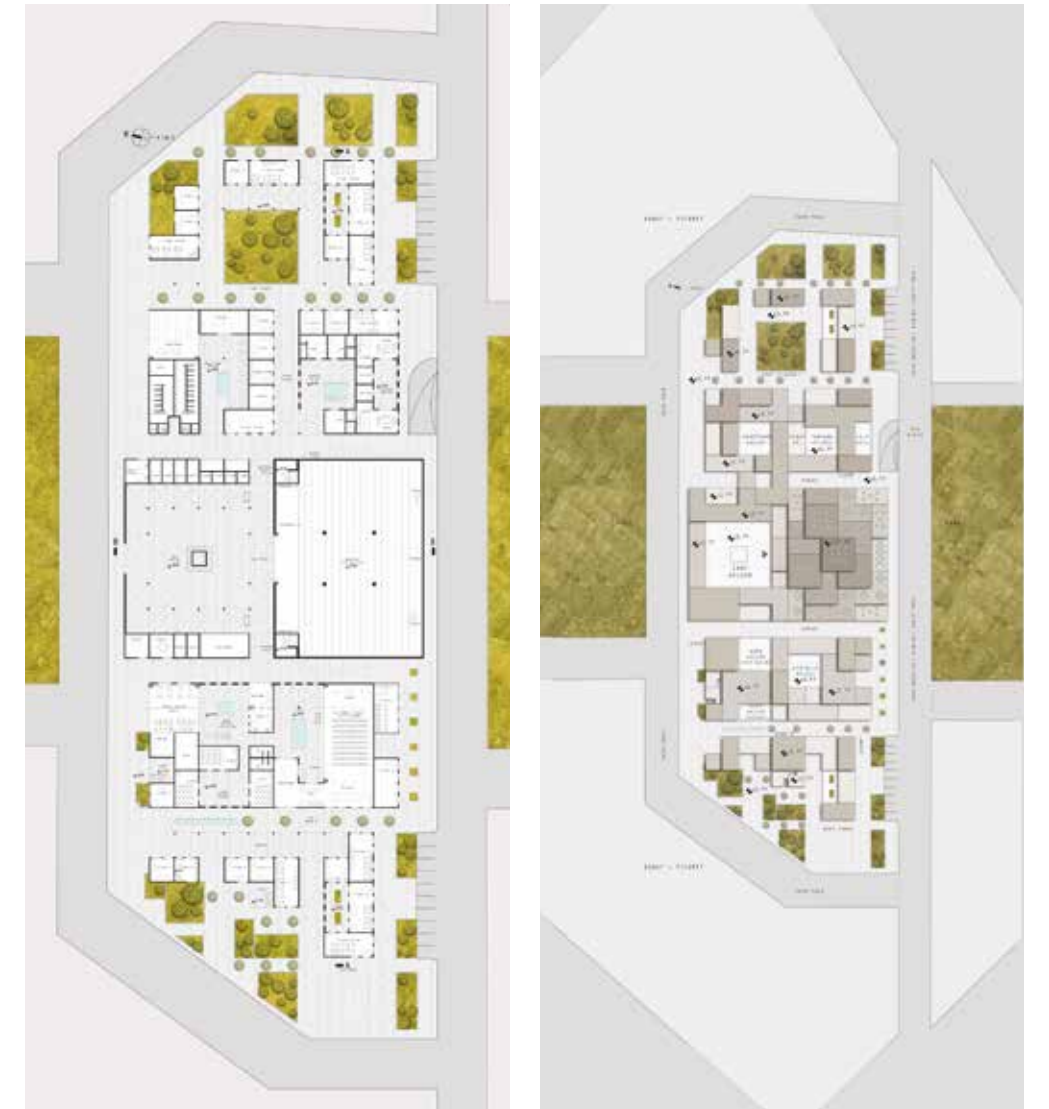
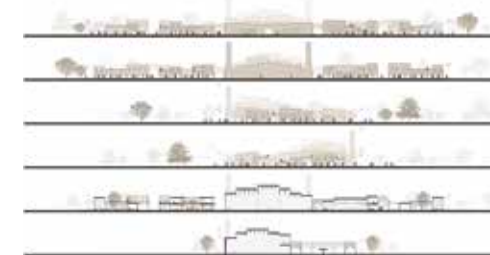
2. LİK ÖDÜLÜ

56 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 12401)
Fırat DOĞAN (Mimar, İTÜ)
Burcu KIRCAN DOĞAN (Y. Mimar, ODTÜ)

Jüri Raporundan

Yerel mimarlık gelenekleriyle kurulan ilişki övgüye değer bulunmuştur. Parçalı kütle kurgusunun başarılı olduğu ve oluşturulan şehir dokusunun bütünlük sağladığı belirtilmiştir. Külliye yapıları arasında oluşturulan sokak kurgusunun olumlu açık mekânlar yarattığı belirtilmiş ve elde edilen dokunun sürprizli mekânlarının ibadethaneyi kucaklaması, tümünün bir bütün oluşturması çok önemli bulunmuştur. Ancak, minarenin yeterince özelleşmediği baca etkisi yarattığı belirtilmiştir. İbadethane mekânı tavan kurgusunun sadeleşmesi ve mihrabın vurgulanması gerektiği ifade edilmiştir.

Oy birliği ile 2. lik ödülüne layık görülmüştür.

3.LÜK ÖDÜLÜ

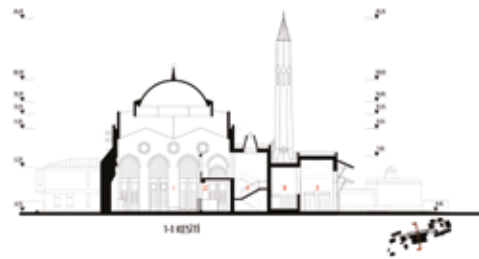
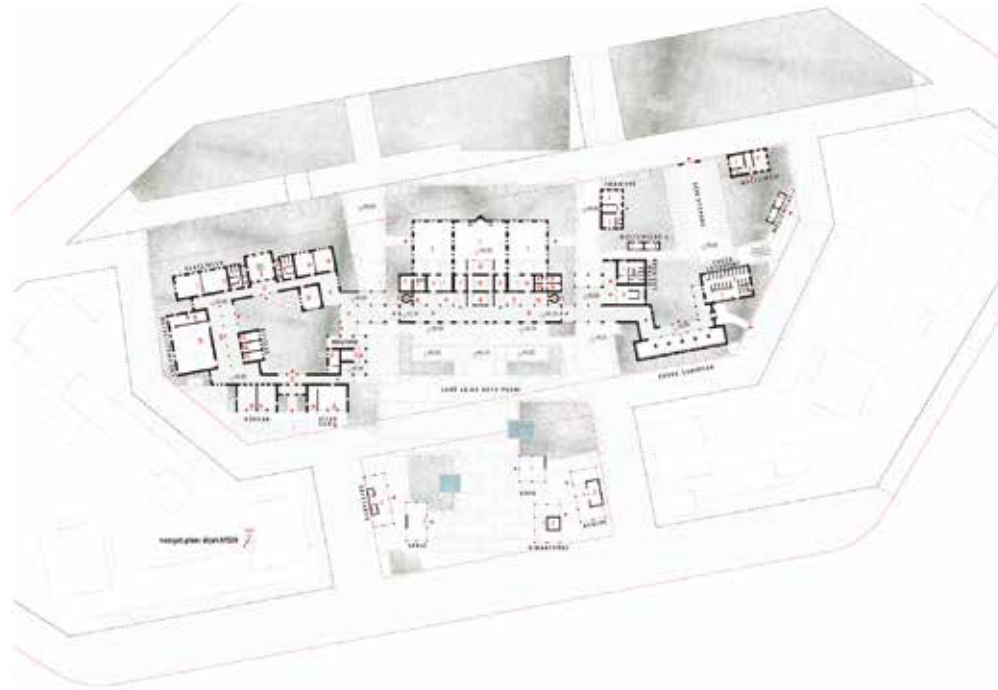
61 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 25173)
Ahmet YILMAZ (Mimar, YTÜ)
Bekir Sami ATEŞÇİ (Mimar, MSGSÜ)
Osman BALAK (Tekniker, Trakya Üniversitesi)
Şeyma BİLBEY (Mimar, Viyana Teknik Üniversitesi)
Numan Ebubekir YÜKSEL (Mimar, Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Recep SİR (Mimar, Kocaeli Üniversitesi)
Mustafa ÖNCÜ (Mimar, Trakya Üniversitesi)
Esra GÖKBEL (Mimar, İTÜ)
Esmâ KİŞMİROĞLU (Y. Mimar, YTÜ)
Abdullah Musab KEPENEK (Mimar, Uludağ Üniversitesi)
Mehmet ASHİ (Mimar, MSGSÜ)
Samet LÜLECİOĞLU (Restoratör, İstanbul Aydın Üniversitesi)
Melek NALDEMİRCİ KAYA (İç Mimar, MSGSÜ)
Elif ALKAN (Mimarî Yapı Ressamı, Bülent Ecevit Üniversitesi)

Jüri Raporundan

Geleneksel anıtsal kubbeli cami mimarisinin ve külliyelerin başarılı bir yorumu olarak değerlendirilmiştir. Yapı oranları ve mekân düzenlemeleri başarılı bulunmuştur. Cephe çözümlerinin başarılı olduğu ve uygulamasının kolay olduğu belirtilmiştir.

Vaziyet planında elde edilen kapalı ya da bir ucu açık avlular, son cemaat mahalinin sonsuz boşluğa açık oluşu, bu avlular üzerindeki birimlerin ölçek değişimleri olumlu değerlendirilmiştir. Cami minaresi için yorum denemesi yapılması olumlu bulunmakla birlikte farklı önerilerde getirilebileceği değerlendirilmektedir.

Oy birliği ile 3. lük ödülüne layık görülmüştür.

MANSİYON

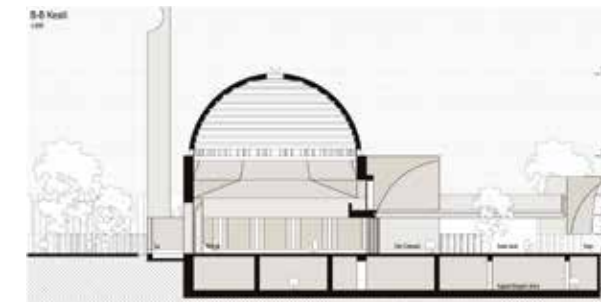
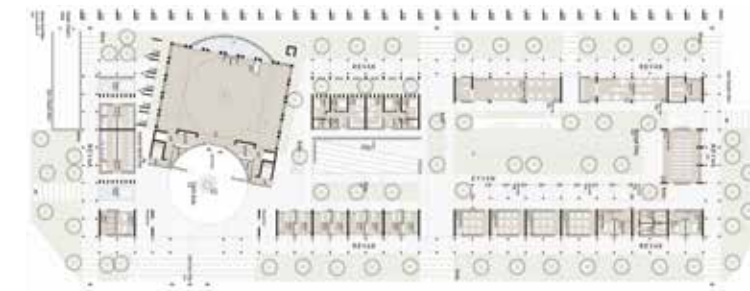
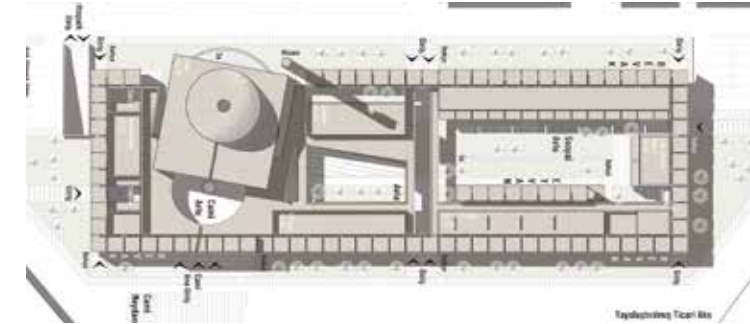
1 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 79083)
Cihan SEVİNDİK (Mimar, Dokuz Eylül Üniversitesi)
Senem MÜŞTAK (Y. Mimar, Gazi Üniversitesi)

Yardımcılar:

Ezgi ATALAYIN (Mimar)
Fatma SAK (Mimar)
Cansu KILIÇ (Mimar)

Jüri Raporundan

Avluların, iç sokak düzeninin ve genel dizgenin başarılı olduğu ifade edilmiştir. Farklı avlulardan ve yarı açık mekânlardan ana ibadet mekânına erişilmesi farklı karakteristikteki mekân kurgularının varlığı önemli görülmektedir. Dış saçakların ağırlığı ve son cemaat avlusunun dairesel örtüsü, bu dairesel formu kullanma endişesinin ibadethanenin içinde çözüldüğü ana kitle ile kesişmesi ve saf geometrik prizmanın zedelenişi olumsuz olarak değerlendirilmiştir.

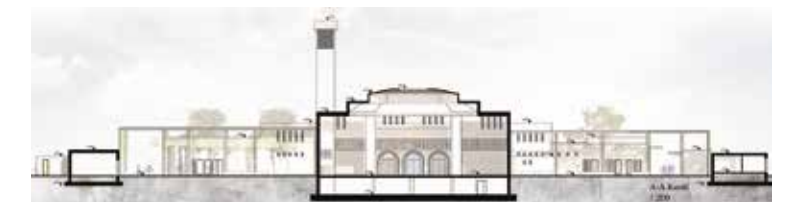

MANSİYON

6 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 03519)
Murat DEMİRCAN (Mimar, Saraybosna Üniversitesi)
Şeyma ALKAN (Mimar, Saraybosna Üniversitesi)
Asiye AKTAŞ (Mimar, Saraybosna Üniversitesi)

Jüri Raporundan

Ana ibadet mekânının sağında ve solunda iç avluların kurgulanması başarılı bulunmuş, İbadet mekânının ve yapıların yalınlığı beğenilmiştir. Vaziyet planında yerleşim ve aşırı kütesellik, ana mekândaki zigurat tesiri ise başarısız bulunmuştur. Yapıların Kentsel ilişkilerinin kurulmadığı belirtilmiş, oluşturulan kitlenin vaziyet planı sınırları içinde yüzmesi, sınırlar ile ilişkisizliği eleştirilmiştir.

MANSİYON

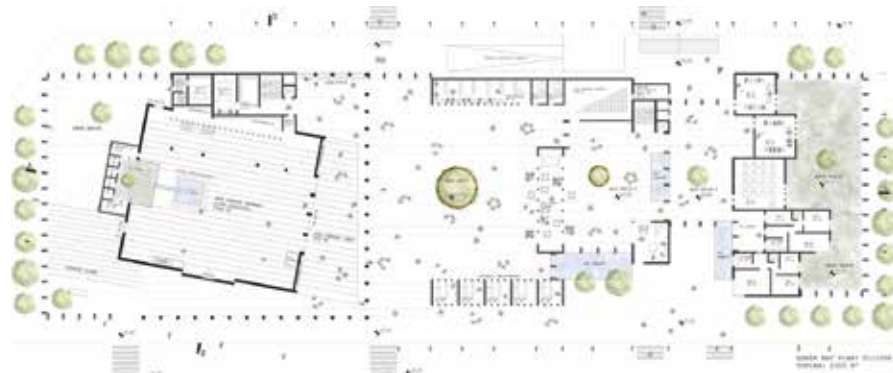
81 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 75614)
Abdullah ATEŞ (Mimar, MSGSÜ)
Şeyma KÖSE ATEŞ (Mimar, MSGSÜ)

Yardımcılar:

Ahmet ÇAKMAK (Mimar)
Mert BÜYÜKBAKIR (Mimar)

Jüri Raporundan

Arazide kademeli konumlanma, ana ibadet mekânının alanın batı köşesine alınması ve doğu sınırından başlayan ara mekânlar ve bu mekânları oluşturan işlevlerin konumlanması olumlu bulunarak, yatayda gelişen uyumlu kompozisyon beğenilmiştir. Son cemaat mahallinin yanda, doğuda yer almasının başarılı bir deneme olduğu ifade edilmiştir. İç avlu önerisi ilginç olmakla birlikte ibadethane içine uzanan havuzlu çözümün sürdürülebilir olmadığı, burada bırakılan cephenin farklı mevsimlerdeki hava koşullarında uygun olmadığı belirtilmiştir.

SATINALMA

21 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 61797)
Neşe DOKUZER (Mimar, YTÜ)
75 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 19767)
Kamil KAPTAN (Mimar, YTÜ)
Begüm YALÇIN (Mimar, Beykent Üniversitesi)

Jüri Raporundan

Fikir olarak özgün bulunmuş, oluşturulan sokak ve avlular, yalın biçim dili önemsizmiş, bir aks üzerinde farklı işlevlerdeki mekânlara erişim başarılı görülmüş, ancak minarenin işlevsel olmaması eleştirilmiştir. Yeraltında olması ve dairesel ibadet mekânı olumsuz bulunmakla birlikte topoğrafya ile bütünleşen özgün bir tasarım dememesi olarak başarılı bulunmuştur.

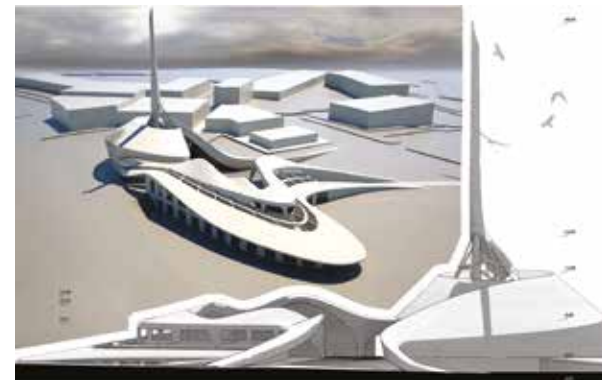

SATINALMA

75 (B) Sıra No'lu Proje Sahibi (Rumuz: 19767)
Kamil KAPTAN (Mimar, YTÜ)
Begüm YALÇIN (Mimar, Beykent Üniversitesi)

Jüri Raporundan

Tasarımda son eğilimleri yansıtmaya, yapının kademele-nerek yükselme ve farklı kotları verimli kullanma çabası nedenleriyle olumlu görülmüş, ancak İslam dünyasının anlaşılabilir, tekrarlanabilir.

CAMİ TASARLAMANIN DAYANILMAZ AĞIRLIĞI;
YA DA
CAMİ SADECE BİR "CAMİ" MİDİR?

"Bir ön yargıyı ortadan kaldırmak; bir atomu parçalamaktan daha güçtür"
Albert Einstein

M. KADRİ ATABAŞ

2018 yılının son aylarında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının açtığı 200 ve 1000 kişilik tip (?) cami yarışması 2019 yılında sonuçlandı. Bir yarışmanın sonuçları üstüne sıcağı sıcağına yazmak ve tartışmak zevkini üç ayda bir çıkan bir yayında magazinsel olarak bulmak zor. Ama bu yarışma, güncelin ötesinde, konunun önemli bir boyutunu oluşturan, kavramsallık, felsefe, simgesellik, mekân, duyumsallık (fenomenoloji) ile yapı dili ve mekân, yapı ve doku gibi pek çok tanımı gündeme taşıyor, tartışıyor. O nedenle, etkisi ve sıcaklığı günceliğin ötesinde önemli ve eskimeyecek...

Türkiye'de devletin gittikçe azalan yarışma hevesi yanında, çıkartılan yarışmaların çoğunlukla "tip" arayışları üstüne olması da ele alınması gereken bir konu. Ama bu makalede, mimarlığı 1950'lerin öncesine götüren "her yerde" aynı mimari kimlik çabalarının ne kadar "çağdaş" olduğu ve mimarlığın "araçsallaştırılma" tartışmalarını da gündem dışında tutmayı tercih ediyorum.

Gene de, bu yaklaşımımız, cami kavramının kendisinin tek bir İslam inancı biçimi varmış gibi ele alınması, ya da çevresel ve ekolojik koşullar yokmuş gibi "tek tip" cami yaratmaya yönelik konularda düşüncelerimizi tartışmaya da engellememeli.

Cami Mimarisi, 1970'lerde zirve yapan bir dizi çalışmanın akademik dünyada veya camia içinde çok ilgisini çekti. Bunda belki de Vedat Dalokay'ın Kocatepe Camisi'nin yarattığı polemikler de etkili olmuş olabilir. Ama asıl tartışma, cami mimarlığının ve tipoloji sorununun nasıl oluştuğu veya oluşabilmesinin kökenleri üstüne oldu. Özellikle Prof. Doğan Kuban'ın Osmanlı'da devlet / din kurumlarının Halife / Sultanlıkta bütünleşmesinin, mekân açıklığını geçme konularının da ötesine geçtiğini önceleyen tezleri ağırlık kazandı ve dikkat çekti. (1) Gene bu dönemlerde, Cami / Kilise mimari etkileşimleri tartışmaya açıldı. (-ki bu tartışma Dalokay'ın Kocatepe Camisi yapısının temel lerinin patlatılıp tipik bir Osmanlı cami kop-yasının ortaya çıkması sonucunu getirmiştir.) Konu tabii ki çok gönül çelen bir tartışma baş-

lattı, çünkü Osmanlı / Türkiye'nin hiç bitmeyen "biz neyiz, Batılı mı / doğulu mu?" tartışmalarına yol açmıştır. Bu kültür bazlı ortam aynı dönemde, Prof. Bülent Özer ve bir grubun diğer cami tipolojileri tartışmalarını da gündeme getirmiş, ama daha az etki yaratmıştır.

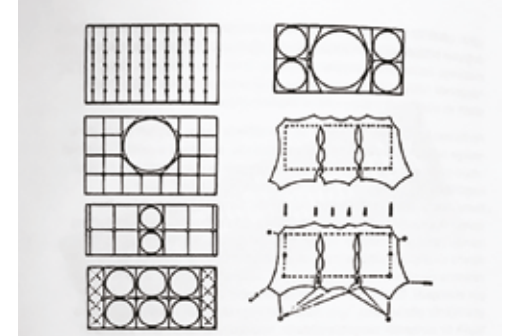
İkinci tez, ilk İslam ibadet mekânının peygamber in evi olmasına ve Selçuklular döneminde bile, çok kolonlu yatay ibadet mekânının varlığına dikkat çekmektedir. Onlara göre sorun, teknik konulardan çok İslam'da tanrı ile kul arasında herhangi bir hiyerarşik yapılanma olmamasına dayanmaktadır. Herkes tanrı önünde eşittir ve ibadet mekânı da bunun ifadesidir. Her ne kadar iki tez de İslam'ı daha sonra ortaya çıkan mezhep / tarikat (yol) konularının dışında "tek" görmekte iseler de, çok temel bir yer de ayrılmaktadırlar. Birisi kurumsallaşan din / devlet bütünlüğünü simgeleyen ve eski çadır tipolojisinin "kapsayıcı" tarihine ima eden yerlere uzanmaktadır. Öteki ise İslamın sosyal / toplumsal buluşma alanı olması ve tanrı / kul arasında hiyerarşiyi ret eden yorumunun tarihsel kökenlere uzanmaktadır.

Bu iki temel yaklaşım 1973 yılında İslamabad Camisi Uluslararası Yarışması'nda karşılaştılar (-doğrusu jürinin yerinde olmak ister miydim, bugün bile emin değilim). Sonuçta yarışmada birinci olan, klasik din / devlet birlikteliğinin kutsanmasının mekânlaşması ile Vedat Dalokay'ın önerisi oldu. Sivil ve eşitlikçi mekân örgüsünü öneren Bülent Özer önerisi ise ikinci oldu. Bülent Özer/ Cengiz Eren/ Öner Tokçan önerisi için, Bülent Özer şunları söylüyordu:

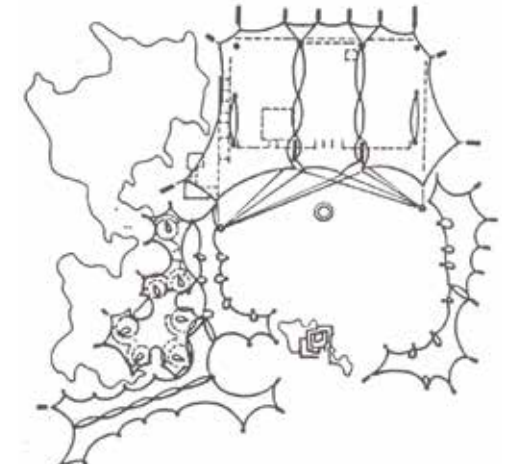
"...çabalarımız, dini gerekler açısından etkililiği denemiştir, yerine oturmuş, üstelik çeşitli yan faktörlerle değişikliğe uğratılmamış bir iki-boyutlu düzeni, günümüzün ekonomik, teknolojik ve estetik şartları yönünde en rasyonel ve en ileri örtüsüne kavuşturabilmek yönünde toplanmıştır... İslamiyet'in başlangıç döneminde, Emeviler ile Abbasiler'de, Amr, İbn-i Tulun, Bağdat, Kairouan Samarra gibi örneklerde son derece başarılı uygulanan planimtrik şema... Dış görünüş itibarıyla sağlam, yapmacıksız, fonksiyonunun ve zamanının verilerine dayanan bir estetiğe sahiptir..." (1)

İslamabad Camii Yarışması 2.B. Özer, Cengiz Eren, Öner Tokçan 1969

İslamabad Camii Yarışması'ndaki önerimize götüren yolda, çok-sütünlü yayvan dikdörtgen plânın, sütüncüden arındırma sürecine göre mimarimizde geçirmiş olduğu evrimi anlatan belirlenmiş örnekler: solda, yukarıdan aşağıya, Sivas (1200) ve Manisa (1376) Ulucamileri, Selçuklu-Bey (1375) ve İstanbul-Piyale Paşa Camileri (1573); sağda, yukarıdan aşağıya, Edirne Üçperdeli (1437) ile İslamabad Camisi projemize ait plân ve çatı örtü sistemi şeması.

İslamabad Camisi Yarışma Projesine ait plân ve kesit.

Vedat Dalokay'ın önerisi ise, Sinan'la ulaşılan kubbe ile sonlanan veya tersi bir söylemle, kubbenin yere konmasının strüktürel artikülasyonunun büyük sadeleştirmesinin karizmatik gücüne sahipti. Vedat Dalokay'ın İslamabat Camisi, aynı zamanda Sinan'la zirve yapan kubbe ve taşıyıcı sistemin mekândaki bütünsellik yorumunun da betonarme malzeme ile ulaştığı büyük sadeleştirmenin zirvesidir.

İslamabat Camii, Vedat Dalokay

İslamabat Camii yarışmasından bu yana Türkiye'de cami tasarlanmasında yeni açılım arayan veya başka bir deyimle, 20. yüzyıl modernizmi ve post modernizmi içinde çözüm önermeye aramaya çalışan mimarlar, Bülent Özer/ Cengiz Eren/ Öner yaklaşımına daha yakın durmuşlardır.

1986-89 Yıllarında gerçekleştirilen Behruz ve Can Çiniçi Meclis Camisi, bu çabaların en bilinenidir. İkili, Cumhuriyetin simgesi olan Meclis Yapısı'nın yanında klasik Osmanlı Cami tipolojisi yerine kubbesiz ve homojen, mütevazı cami önerisi ile çok radikal bir durum sergilemişlerdir. Meclisle hiç bir anlamda yarışmayan cami önerisi, mimarların, dönemin siyasi iradesinin din / devlet ilişkisinde bütünleşme ihtiraslarına karşı duruşu ile de, övülecek bir kararlılık içindedir. Meclis camisi cumhuriyet yönetiminin temsil ettiği alanda ölçek olarak geride durarak temsiliyete olan saygısını ortaya koyar ve mütevazı bir ibadet mekânına dönüşür. Kütle olarak da aynı tavrı gösterir. C. Bektaş'ın Etimesgut Kışlası Camisi ise küçük ama bu yaklaşımın ilk örneği olarak 1964 de yapılmıştır.

Cengiz Bektaş, Etimesgut Askeri Kışla Camii

Meclis Camisi, Behruz ve Can Çiniçi, 19..

Meclis Camisi, TBMM ile ilişkisi

Behruz ve Can Çiniçi, Meclis Camisi avludan görünüş

Öte yandan, "devlet", sürekli olarak, tek tipleştirici din kavramı çerçevesinde ağırlıklı olarak klasik kubbe ile bütünleşen Osmanlı cami tipini zorlamıştır. Diyanet'in "tip cami projeleri" bunun açık örneğidir; ya da, siyasi yapılanma, eline geçen her fırsatta bu tipe yakın durmuştur. Bu çabanın en son ve "muhteşem" örneği ise Çamlıca Tepesi Camisi'dir.

Görüleceği gibi, 1969 İslamabat Camisi yarışmasından bu yana iki ana akımın dışında yeni bir cami mimarlığı önerisi gündeme gelememektedir. Sivil ya da resmi kaynaklar da olsa sonuç pek değişmemekte, yeni bir söylem gündemde yer alamamaktadır. Gene de, son yıllardaki bir gelişmeyi de unutmamak gerekiyor, Yerel Yönetimlerin "Cem evi" yarışmaları yeni bir İslamik dini mekân araştırmasına kapı açmaya çalışmaktadır. Bu konuda açılan yarışmalarda ödül alan projeler, inanç mekânları yanı

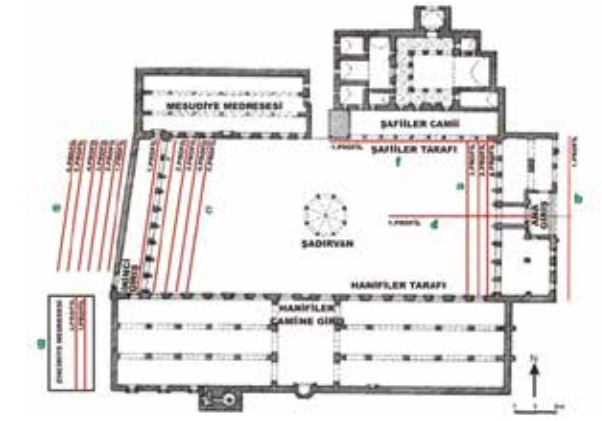
sıra sosyal toplumsal buluşmalara yönelik ortak mekân düzenlemelerini yeni bir külliye önerisi olarak geliştiriyorlar. Ama konu "cami" mimarisini olunca, bu alanı yazımızın dışında tuttuk.

"Cami tasarlamak", alanının bir de "ana akım" olmayan yönü ve örnekleri var ki, belki de 21. Yüzyılın çoğulcu yapılanmalarının din konusuna olan yansımalarının ipuçları bu alandan çıkabilir.

Örneğin, Diyarbakır Ulu Camisi'nin iç avlusunun kentin bir buluşma alanı gibi olup, kentten soyutlanmanın veya caminin ululuğunun ön hazırlık alanı olmaması gibi... Gene aynı Ulu cami, Anadolu İslam'ında pek görülmeyen bir özelliğe sahip. Yüzyıllar öncesinden "mezhepleri" bir avlu çevresinde yerleştirebilecek olgunluk, empati ve saygı... Ulucami avlusunda Hanefi ve Şafi mezheplerinin camileri yer aldığı gibi, eski Kilise temellerinin, hatta yapısının kullanıldığı da yazılmaktadır. Hanefi bölümünün avlu cephesinde "taç kapı" simgeselliği yerine, birbiri ile eş önemde dört kapı yer almaktadır.

Diyarbakır Ulu Camii, genel görünüş

Diyarbakır Ulu Camisi Planı, Hanifiler ve Şafililer camilerinin ve Medresenin avlu çevresinde yerleşmesi

Diyarbakır Ulu Camisi avlusu

Gene "ana akım" cami tipolojisinin dışında, özellikle Selçuklu dönemine uzanan, ahşap cami strüktürüne göre çözümlenmiş ve ahşap birleşme / eklemleme detaylarında taşıyıcı sistemin / malzemenin tektoniğinin şirselliği, var oluş biçimini öne çıkaran, yayvan mekân tipolojisi mimarlık dünyasında ihmal edilmiştir. Burada, ahşabın taş malzemesine göre, strüktürel anlamda, "ilkel ve az gelişmiş" olduğu zımni antlaşması olabilir. Kaldı ki, bu camiler, Anadolu nakış ve kalem işleri ile dini mekânların "uhrevi" olma baskısının ötesinde yaşama, çevreye ve doğaya dair göndermelerle doludur. Bu cami tipolojisinde, yapı yaşamın doğal bir uzantısıdır. Işık ile de mekâna ulvilik kazandırmak amacı ile "sızmamakta" yapım "ulvilik" ve "gücün simgesi" olmak için oluşturulmamakta, cami mekânının oluşmasında, malzemenin nitelikleri, potansiyelleri ve çatki sisteminden yola çıkılmaktadır.

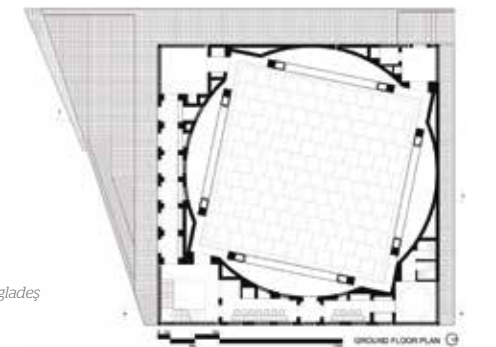
Çivril, Bayat Köyü, eski Camisi, 1289 (Süleyman Boz Arşivi)

Mimarlıkta, özellikle malzemenin taşıyıcı olma ve mekân yapma niteliklerinin ötesine geçip, malzemenin dokusunu ışık ve mekân etkisi yaratmada kullanma, güncel yaşamda daha çok yer alma isteği, gene güncel endişeler içinde gelişmektedir.

Bait Ur Rouf Camisi / Marina Tabassum Architects / Dakka, Banglades

Bait Ur Rouf Camisi / Marina Tabassum Architects / Dakka, Banglades

Bait Ur Rouf Camisi / Marina Tabassum Architects / Dakka, Banglades

UCCA KUMUL SANAT MÜZESİ

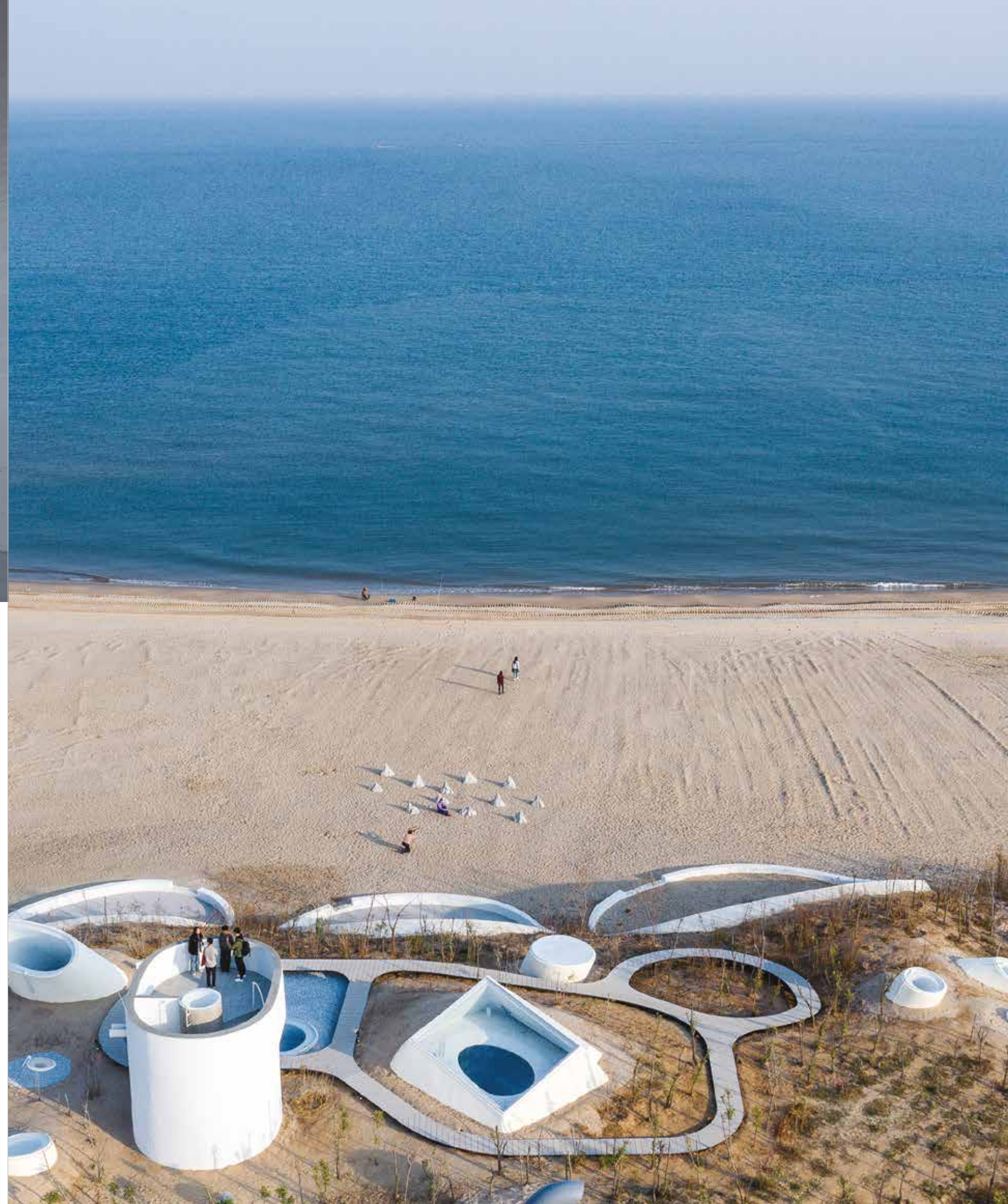
YILLAR İÇİNDE DOĞANIN ELİYLE OLUŞAN KUMULLARA YERLEŞEN UCCA KUMUL SANAT MÜZESİ, DOĞADA İLK SANAT ESERLERİNİN SERGİ ALANI OLAN MAĞARALARA SELAM VEREN ORGANİK FORMLU MEKÂNLARI VE BU MEKÂNLARIN KUMUL EKOSİSTEMİNİ KORUYAN TASARIM KARARI İLE KUMULLARIN ALTINDA YER ALAN BİR YAPI OLARAK KARIŞIMIZA ÇIKMAKTADIR. TASARIM, ARCHDAİLY TARAFINDAN KÜLTÜR YAPILARI KATEGORİSİNDE BÜİLDİNG OF THE YEAR 2019 VE AZURE MAGAZİNE TARAFINDAN VERİLEN AZ AWARDS 2019 ÖDÜLÜNÜ KAZANMIŞTIR.

TASARIM YAKLAŞIMI

UCCA Kumul Sanat Müzesi, Çin'in kuzeyindeki Bohai Körfezi kıyısında yer alan sakin bir plajda, kuma oyulmuşçasına yer almakta ve yüzeyde nazık bir şekilde gözden kaybolmaktadır.

Rüzgâr, yıllarca, plajın kumlarını; kıyı boyunca küçük çalılar ve diğer yer örtücüler hızında, birkaç metre yükseklikteki kumullara çevirmiş ve müze kumulun altında kalmaktadır. Kumla kaplı yüzeyin altında, iç içe geçmiş organik mekânlar; -duvarları bir zamanlar insanlığın en eski sanat eserlerinin tuvaleri olan- mağaralara benzemektedir. Denizle kumun arasına gizlenmiş olan UCCA Kumul Sanat Müzesi'nin tasarımı; basit, yalın, dokunaklı ve mekânın orijinal, zamansız formuna bir dönüş gibidir. Sanat müzesinin, onu çevreleyen kum tepelerinin altında olması kararı, mimarların doğaya duyduğu derin saygıdan ve binlerce yıl boyunca, doğanın oluşturduğu hassas kumul ekosistemini koruma arzusundan doğmaktadır. Müze sayesinde, -kıyı şeridindeki diğer birçok kumulda yaşandığı gibi- okyanus manzaralı gayrimenkul gelişmelerine yer açmak için teraslama yapılmayacak ve kumullar korunacaktır.

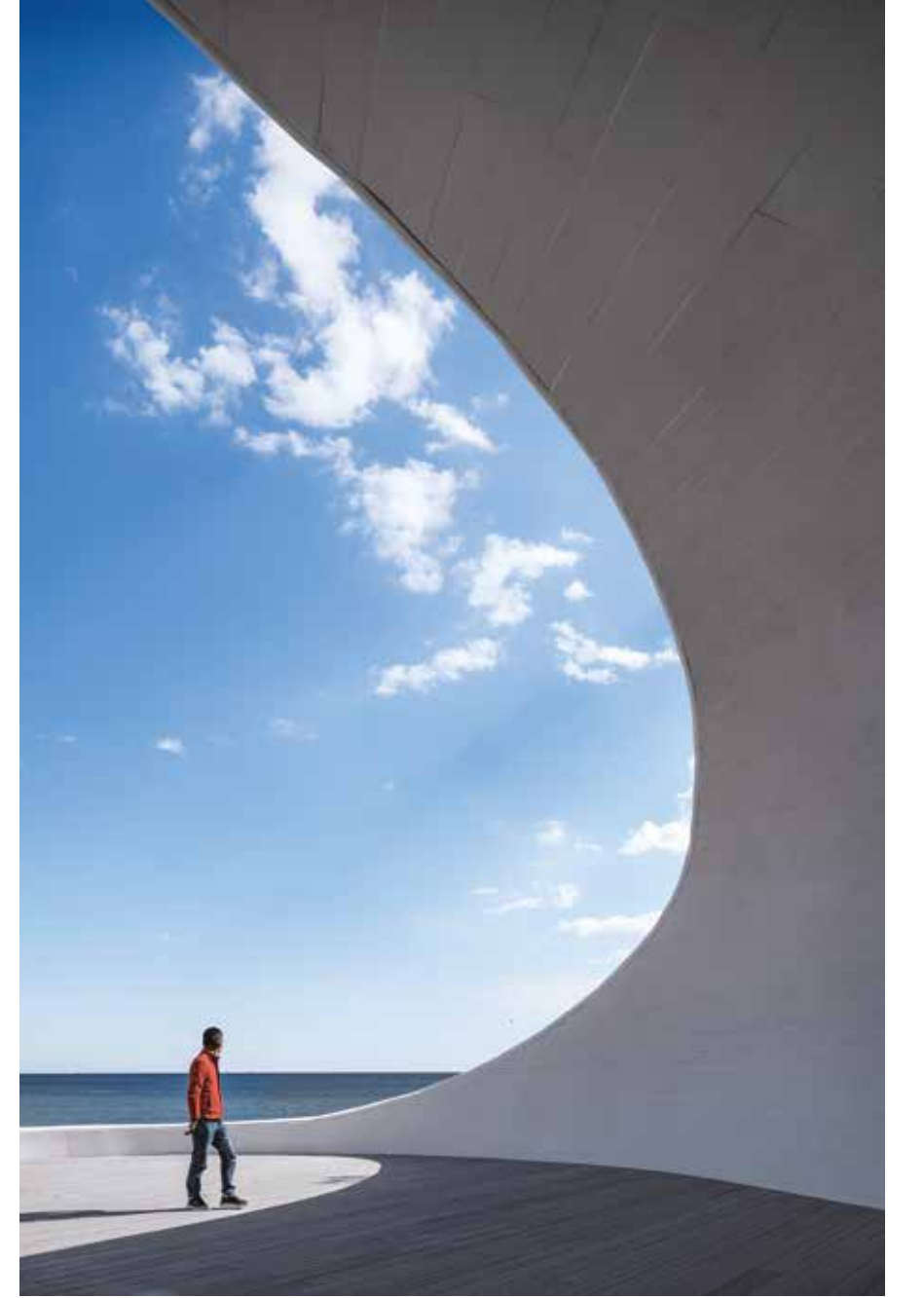
ÇEVİRİ VE DÜZENLEME
SELİN NEVRİM

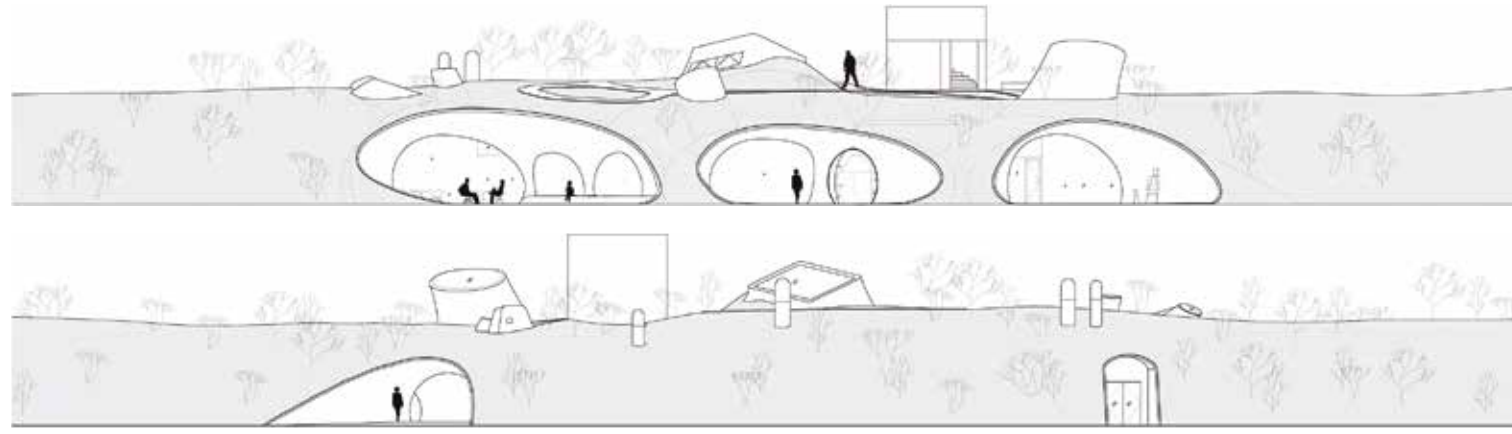

Müzedeki hücre benzeri bir dizi bitişik mekâna; farklı boyutlardaki salonlar, bir kafe ve bazı yardımcı mekânlar yerleşmektedir. Uzun, karanlık bir tünelden ve küçük bir kabul alanından geçtikten sonra ulaşılan büyük çok amaçlı salon; tepe penceresinden girip sessiz ve güçlü bir şekilde mekânı dolduran gün ışığı ile, ziyaretçiye mekânın aniden açılmakta olduğu hissini vermektedir. Bina tarafından çerçevelenmiş farklı açıklıklara bakıldığında; müze müdavimleri, gün boyu gökyüzü ve denizin değişen hallerini gözlemleyebilir. Döner merdiven; meraklı izleyicileri, aşağıdaki karanlık girintilerden yukarıdaki en büyük açıklığa, kumulların en tepe noktasına kadar yönlendirir. Müze; alt kısımda, hem doğayı hem de sanatı düşünmek için bedene ve aynı zamanda ruha yakın, gizli bir barınak gibidir.

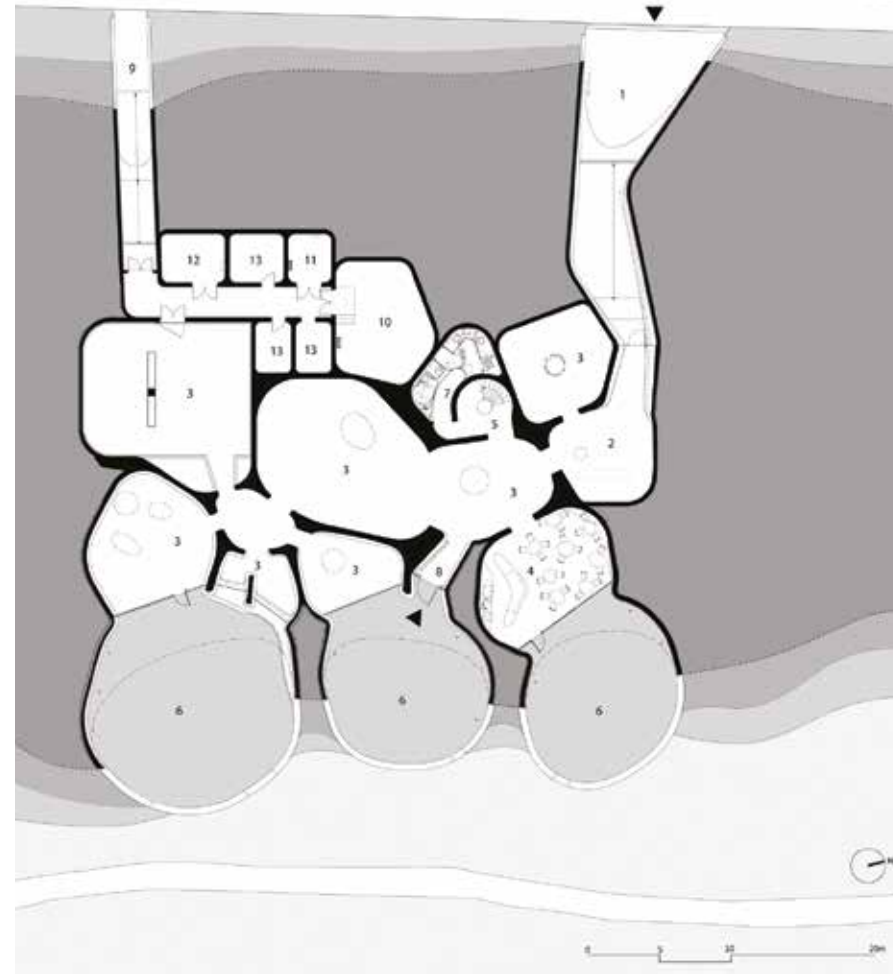
UCCA Kumul Sanat Müzesi'nin beton kabuğunun karmaşık üç boyutlu geometrisi, Qinhuangdao'daki yerel işçiler (bazıları eski gemi yapımcıları) tarafından, küçük tahta şerit kalıplarla sert eğriler olduğunda da daha elas-

tık malzemeler kullanılarak, elle şekillendirilmiştir. Mimar, kalıbın bıraktığı düzensiz ve kusurlu dokuyu kasten koruyarak, binanın el işçiliği olan yapısının hissedilmesine ve görülmesine olanak sağlamıştır. Buna ek olarak, binanın kapıları, pencereleri, resepsiyon deski, bar tezgahı ve banyo lavaboları özel olarak tasarlanmış ve yerinde yapılmıştır. Kafedeki sekiz masa da her biri sekiz ana galeri mekânının kat planlarına uygun bir şekilde mimar tarafından tasarlanmıştır.

Her biri farklı yönlerde konumlandırılmış ve farklı boyutlara sahip çatı pencereleri, müzenin mekânlarına, yılın tüm zamanlarında, özenli bir şekilde doğal aydınlatma sağlar. Müzenin kumla kaplı çatısı, binanın yaz sıcaklığı yükünü büyük ölçüde azaltır. Müzede; düşük enerjili, sıfır emisyonlu, toprak kaynaklı ısı pompası sistemi geleneksel iklimin yerini alır.

Ground Floor Plan 1. Main Entrance 2. Lobby 3. Gallery 4. Café 5. Stairs 6. Outdoor Exhibition 7. Toilet 8. Secondary Entrance 9. Service Entrance 10. Geothermal Plant 11. Low Voltage Room 12. Electrical 13. Spare Room

Section A1 Outdoor Exhibition Terrace 2. Secondary Entrance 3. Gallery 4. Stairs 5. Viewing Platform 6. Toilet

Qinhuangdao, China
2015 - 2018

Proje Bilgisi

Tasarım Yılı: 2015 - 2018
Durum: Tamamlandı
İşveren: Aranya
Kullanım: UCCA için Çağdaş Sanat Merkezi
Program: Resepsiyon, Kafeterya, Toplantı Odası, Sergi Alanları, Dış Mekân Sergi Alanı, Teras
İnşaat Alanı: 930 m²
Proje Yeri: Qinhuangdao, Çin

Künye

Mimarlık Firması Adı: OPEN Architecture
Proje Yöneticisi: LI Hu, HUANG Wenjing
Proje Takımı: ZHOU Tingting (Proje Mimarı), WANG Mengmeng, HU Boji, FANG Kuanyin, Joshua PARKER, LU Di, LIN Bihong, YE Qing, Steven SHI, JIA Han

Yerel Tasarım Kurumu: CABR Teknoloji Co., Ltd.
Aydınlatma Danışmanı: Tsinghua Üniversitesi X Studio
Fotoğraflar: WU Qingshan, TIAN Fangfang, Zaiye Studio

MODERN VE ÇAĞDAŞ MİMARİ TASARIMIN GÖZÜYLE ÇOK KÜLTÜRLÜ DÜNYADA DİN VE İNANÇ: ABD ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİNDEN ÜÇ ÖRNEK

Harvard Üniversitesi, MBA Class of 1959 Chapel

MERAL EKİNCİOĞLU'NDAN, DİN VE İNANÇ KONUSUNU VE MEKANLARINI ELE ALAN ÜÇ FARKLI MİMARİ ÜZERİNDEN "NASIL OLMALI"YA DAİR DÜŞÜNDÜREN BİR YAZI

Eğitim ve bilime katkıda bulunmanın yanı sıra, üniversitelerin önemli misyonlarından birisi, bünyelerindeki farklı kültürel, etnik, ırk, dil ve dine sahip topluluğu, zengin profiliyle temsil edebilmek ve bütünleştirebilmek. Bunun ışığında, dünyanın hemen her ülkesinden öğrenci, bilimsel araştırmacı ve akademisyenleri çeken bir ülke olarak, ABD'deki eğitim ve bilim kurumlarında, özellikle son yıllarda bazı politik söylem ve uygulamalar nedeniyle, din ve inanç konusu özel duyarlılık gerektiren hususlar arasında ilk sıralarda yer alıyor denebilir. Nitekim, ABD'ye bazı ülkelerden seyahat edecekleri vize açısından sınırlandırma getirilmesi ve bu ülkelerin çoğunluğunun Müslüman olmasına karşılık, Harvard Üniversitesi'nin 1636 yılında kuruluşundan bugüne ilk ve tek kadın başkanı (Ing. president) olarak 2007-2018 yılları arasında görev yapan Drew Faust'un, 2017 yılındaki "We Are All Harvard" başlıklı metninde, bu geçilen süreçte, özellikle üniversite topluluğu içindeki Müslümanların endişelerine daha duyarlı olacaklarını, ülkenin din ve düşünce bağlamında çoğulculuk ve özgürlük anlayışında temellendiğini ve üniversitelerinde de bu zihniyeti her zaman sürdüreceklerini ifade etmesi dikkate değer. (1).

Konuya mimari tasarım düşüncesi ve pratiği açısından bakılacak olursa, aslında din ve inanç gibi kimi toplum ve topluluklar için oldukça hassas olan konuların, çoğu zaman ciddi bir tartışma konusu olduğu rahatlıkla ileri sürülebilir. ABD'nin bu tartışma konusuna, üniversite topluluklarının ihtiyacını karşılayacak şekilde, mimari tasarım düşüncesi ve pratiği ile ne gibi yanıtlar aradığı ve verdiği dair bazı öne çıkan örnekler, sadece bu ülke bağlamına özel olmayan bu konu/probleme yönelik bazı yapıcı ip uçları sunabilir. Bu kapsamda, öncelikle dikkat çeken noktalardan biri, bu problemin, Amerikan

MERAL EKİNCİOĞLU
DR. MİMAR

Harvard Üniversitesi, MBA Class of 1959 Chapel

Mimarlar Birliği Enstitüsü (AIA) bağlamında da dikkate alınması. "The AIA Interfaith Design (ID) Knowledge Community", AIA'nın mimarlık yoluyla inançlar arasında diyalogu geliştirebilmek için oluşturduğu öne çıkan profesyonel bir topluluk (2). 4000'in üzerinde üyesi bulunan bu oluşum, din, sanat ve mimarlık arakesitinde fikir alışverişinde bulunmak üzere konuyla ilgili profesyonellerden oluşuyor. (3). Düzenledikleri etkinlikler ve ödül programları ile hedefleriye, inançlar arası (Ing. Interfaith) diyalogu kurmak ve geliştirmek, bu yönde kaliteli hizmet sunmak, mimari tasarım konusunda işverenlerle ilişkileri geliştirebilmek, Amerikan Mimarlar Birliği Enstitüsü'nün yerel şubeleriyle iletişim halinde olmak ve bölgesel etkinlikleri desteklemek, bölgesel "Bilgi Toplulukları" (Ing. Knowledge Community) ile birlikte çalışmak ve tüm bunlarla birlikte, dini mekanların tasarımında sanat ve mimarlığın yaratıcı kullanımı teşvik etmek, geliştirmek (4).

Bu perspektiften, aşağıdaki mimari yapılar, Harvard, Northeastern ve MIT gibi, ülkenin önde gelen bilim, eğitim ve araştırma kurumlarının sadece bu öne çıkan işlev ve hedeflerine odaklanmayıp, aynı zamanda, bünyelerindeki çok kültürlü toplulukları, farklı din ve inanç özellikleriyle de nasıl dikkate aldığını ve bu amaçla, modern ve çağdaş mimari tasarımdan nasıl beslendiğini açıkça sergiliyor. Bu yapılardan biri, "Moshe Safdie and Associates" tarafından tasarlanmış ve 1992 yılında gerçekleştirilmiş olan, Harvard Üniversitesi'nin mevcut kampüs planına uygun şekilde eklenmiş, "the MBA Class of 1959 Chapel". İsrail, Kanada ve ABD vatandaşı olan tasarımın mimarı Moshe Safdie'nin bu çok kültürlü profilinin (5), üniversitenin zengin kültürel ve inanç dokusunu kavramasında artı bir değer olduğu ileri sürülebilir. McGill

Üniversitesi mezunu olan Safdie'nin bir süre Louis Kahn ile çalışmış olması da mimari tasarım ve bunun pratiğine özel bir estetik ve sosyal duyarlılıkla yaklaşmasına katkıda bulunuyor denebilir.

Üniversitenin verilerine göre, 2019 yılı itibarıyla, Harvard topluluğunun %17'sini Protestanlar, %17,1'ini Katolikler, %10,1'ini Museviler, %2,5'üğünü Müslümanlar, %3'ünü Hindular, %16,6'sını Ateistler, %0,4'ünü Mormonlar ve %21,3'ünü Agnostikler oluşturmaktadır (6). Bu, inanç açısından zengin üniversite topluluğu için, insanları ayırıştırmanın ve ötekileştirmeden bir araya getirecek, inançlar arasında etkileşim sağlayabilecek mekânların önemi çok büyük ve mimari tasarım, bunu sağlayabilecek en temel disiplin ve pratiklerden biri.

Üniversitenin, 1959 yılı mezunlarının desteğiyle hayata geçmiş olan ve herhangi bir mezhep, inanç farkı gözetmeksizin tasarlanmış olan bu şapelin hayata geçmesinde, 1980-1995 yılları arasında, Harvard Business School'da dekan olarak görev yapmış olan John H. McArthur'un önemli bir rolü olduğu ifade edilebilir. Görev yaptığı süre içinde 13 yeni mimari yapı ve 16 ana renovasyon projesi-

Harvard Üniversitesi, MBA Class of 1959 Chapel

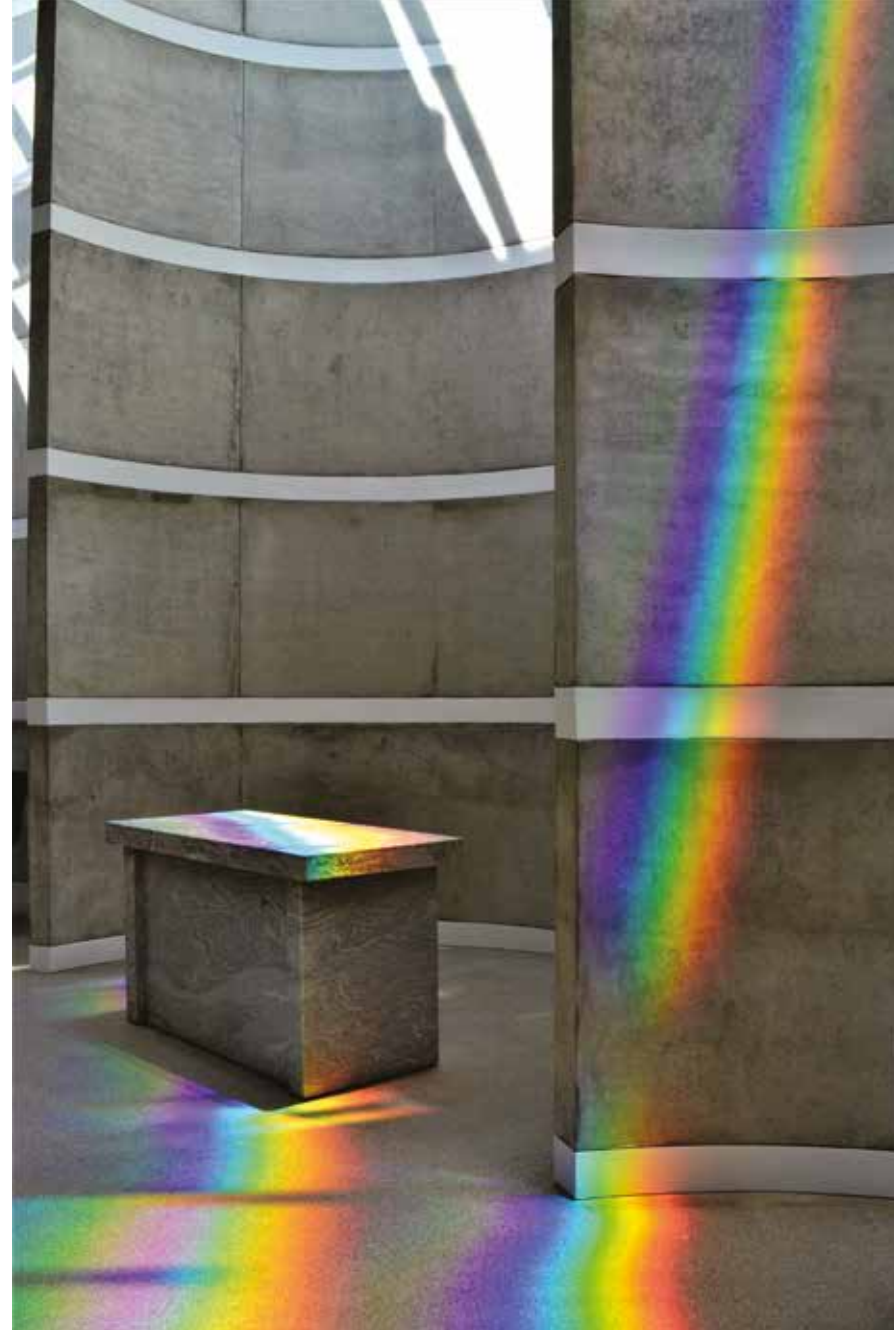
Harvard Üniversitesi, MBA Class of 1959 Chapel

nin içinde yer alan bu şapel, kampüste herkese açık ve bütünleştirici bir proje olarak düşünülmüş (7). Ziyaretçiler, şapelin ana kapısından içeri girdiklerinde, öncelikle, meditatif zaman geçirebilecekleri, tamamen şeffaf ve cam cepheye sahip olan bir bahçe ve peyzaj düzenlemesi ile karşılaşıyorlar. İçeri girer girmez, gelenleri, oturup burada zaman geçirmeye davet eden, teraslandırılmış geniş beton basamaklar, bitki düzenlemesiyle bir bütün olarak düşünülmüş. Buna ek olarak, birbirinden farklı renkleriyle adeta mekan estetiğine değer katan renkli balıkların olduğu bir havuz ve tasarlanmış olan minik bir şelaleden gelen su sesi, mevcut dingin atmosfere ayrıca özel değer katan tasarım bileşenleri.

Bu girişteki bahçe ve peyzaj düzenlemesini takiben, bir kapıyla girilen ana mekansa, silindirik bir kütlede oluşmakta ve her din ve inanca açık olacak şekilde, 100 kişilik bir kapasiteye sahip. Piyano ve klavyenin de bulunduğu bu etkileyici ana mekanda, oturma düzeni zemine sabitlenmemiş sandalyelerden oluşmakta ve bu yolla, gerektiğinde ihtiyaca göre mekan iç düzenlenmesinde esneklik sağlanabilmekte. Nitekim, altarın arkasında yer alan seccadelerin varlığı, şapelin İslam inancına sahip ziyaretçileri de dikkate aldığı düşünmeye yol açıyor. Yaklaşık iki kat yüksekliğindeki bu silindirik mimari hacmin üzerinde, boyutları birbirinden farklı olan prizmaların yerleştirildiği şeffaf bir çatı düşünülmüş. Tasarımı Charles Ross'a (8) ait olan bu prizmalar sayesinde, güneşin değişen konumu ile birlikte, günün farklı

saatlerinde, gün ışığının adeta gökkuşağını andıran renk ve formlar yaratması estetik bir şölen yaratıyor denebilir. Bu, Moshe Safdie ve Charles Ross'un bir ekip olarak, mimari tasarım ve onun pratiğinde, ışığı nasıl bir ana bileşen olarak kullandıklarının da önemli bir göstergesi. Şapelin dışında yer alan mermer bir kuleyse, sadece estetik amaçlı olmayıp, aynı zamanda bir tür saat işlevi de görüyor: Tasarımı, Karl Schlamming'er'e ait (9) olan bir mekanizma olarak, kuleye entegre edilmiş metal bir çubuk ve bronz bir top, zamanla paralel olarak aşağı ve yukarı olan hareketleriyle, günün zamanını anlamaya yardımcı olmakta. Bunlara ek olarak, enerji ve suyu etkin biçimde kullanarak, gereksiz tüketimlerini önleyecek şekilde tasarlanan şapel, 2011 yılında, LEED Altın Sertifikası'nı (Gold Certification) almış.

Northeastern Üniversitesi'ye, ülkenin değişen demografik yapısına paralel olarak, bünyesindeki uluslararası topluluğun artan şekilde farklılık gösteren inanç ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için adım atarak, tasarımın mimarları Nader Tehrani ve Mónica Ponce de León ile, kampüslerindeki Spiritüel Yaşam Merkezi'ni hayata geçirmiş. Bu amaçla, kampüsün merkezinde yer alan Ell Center'ın 2. katındaki mekan, yeni bir

Harvard Üniversitesi, MBA Class of 1959 Chapel

Harvard Üniversitesi, MBA Class of 1959 Chapel

anlayış ve tasarım felsefesi ile yeniden ele alınmış. Tasarımın mimarlarından Nader Tehrani, Disiplinlerarası mimari tasarım pratiğini yürütmekte birlikte, halen, Cooper Union, Irwin S. Chanin School of Architecture'da dekanlık görevini yürütmekte ve aldığı uluslararası ödüllerle bilinen, Londra doğumlu İran-Amerikan bir isim (10). Kendi kültürel altyapısı, ABD'nin mevcut çok kültürlü ve farklı inançlara sahip topluluğuna, geniş bir perspektiften bakmasını sağlıyor demek pekala mümkün. Venezuela kökenli olan, Mónica Ponce de León de, MPdL stüdyonun kurucu mimarı olup (11), disiplinlerarası çalışmalara odaklı mimar ve pratisyenlerle birlikte projelerini yürütmekte ve Princeton Üniversitesi, Mimarlık Okulu'nda dekan olarak görev yapıyor.

İki tasarım mimarının imzasını taşıyan, bu inançlar arası spiritüel merkez, Northeastern Üniversitesi kampüsünde, farklı dini inançlar kadar, farklı spiritüel, kültürel eğilimlere sahip olan topluluğun, bir çatı altında, bir araya gelerek dua, ibadet ve birlikte sohbet vb. ihtiyaçlarını karşılamak üzere yaşam bulmuş. Farklı dini inançların arasına bir bariyer koymak ya da ana mekanı bu nedenle bölümlere ayırmak yerine, tasarımı yapan mimarlar ve ekibi, aradaki sınırları kaldırma düşüncesiyle total

MIT Şapel

bir mekan yaratmışlar. Mevcutta yer alan mekana önerilen yeni mimari tasarımda, mekana giriş, iki taraftan da sağlanmış ve böylece herhangi bir yöne, (bazı dini inançlarda olduğu üzere) özel bir önem verilmemesine dikkat edilmiş. Hiçbir dini inancın sembolünün baskın bir şekilde kullanılmadığı bu seküler ve 120 kişilik ana mekanda, Hristiyan ve Museviler'in etkinliklerinde ihtiyaç duydukları sandalye düzenini sağlayabilmeleri ve Müslümanların yere seccade sererek ibadetlerini yerine getirebilmeleri hedeflenmiş. Bu ana mekanda, ibadete ek olarak, evlilik törenleri, seremoniler, yoga, öğrenci etkinlikleri, meditasyon, vb. gerçekleştirilebiliyor. Ayrıca mekânın programı kısmen boş bırakılarak, böylece esnek bir kullanımla, hiçbir ayırım gözetmeksizin herkese açık bir mekan yaratılmış. Ana mekânın iki ucundaysa, onunla bağlantılı olarak iki ayrı bölüm düşünülmüş. Batı yönünde, paslanmaz çelikten abdest alma alanı bulunuyor. Doğu tarafındaysa, bir toplantı odası ve kütüphane düzenlenerek, farklı inançlara sahip birey ve toplulukların bir araya gelme, bilgi edinme, fikir alışverişinde bulunma ve ortak etkinlik düzenleme gibi ihtiyaçlarını karşılamaları hedeflenmiş. Ayrıca, İslam dini anlayışı ve gerekleri dikkate alınarak, bir üst katta, kadınların ibadet edecekleri bir mekan daha düzenlenmiş.

Çoğu dini mekanda olduğu üzere, burada da ışık, mimari tasarım konsepti ve pratiğinin odak noktalarından biri olarak yorumlanmış. Bu amaçla, bu inançlar arası mekânın en öne çıkan unsurlarından biri, tavanda kullanılmış olan paneller denebilir. Bilgisayar yardımıyla parametrik olarak tasarlanmış olup, dijital fabrikasyon tekniği kesilerek kullanılmış olan bu alüminyum paneller, katmanlı ince plakalardan oluşmakta ve tavandaki aydınlatma elemanlarından gelen ışığı, merkezlerindeki yuvarlak deliklerden iç mekana yayarak iletmekte. Katmanlı olarak tasarlanmış olan bu alüminyum panellerin, farklılaşan yüzeylerine çarparak mekana yansıtılan ışık, hem daha kontrollü bir şekilde dağılmakta, hem de ortama daha mistik bir atmosfer kazandırmakta. Bu paneller,

MIT Şapel

MIT Şapeli

tasarımın mimarları tarafından, anıtsal dini mimari yapıların kubbelerine bir gön-derme amaçlı düşünülmüş olup, aynı zamanda havalandırma sistemini destekleyici şekilde hava deliklerine de sahip. Mekanın mevcut duvarlarının önüne, yarı saydam cam panellerle ikinci bir katman oluşturulmuş ve yerden aydınlatma ile, ışığı açık mavi renginden koyu yeşile doğru değişen özellikte yansıtarak, mistik atmosfer oluşturulmasına katkı sağlanmış. Zemindeki cilalı ahşap kaplama da reflektif özelliği ile, ışığın mekan içine yansıtılmasına yardım eden bir karaktere sahip. Yeni tasarımda ayrıca, havalandırma sistemi yeniden ele alınırken, mekana entegrasyonunda, ses açısından izolasyon, özellikle ibadet ve meditasyon gibi etkinliklerin dingin bir atmosferde gerçekleştirilebilmesi için, tasarımın mimarlarının dikkate aldığı hususlardan biri olmuş. Tüm bu özellikler ile, projenin gerçekleşmesinden bir süre sonra, üniversite yetkilileri, sadece farklı grupların ihtiyaçlarını karşılamış olmasından değil, aynı zamanda aralarındaki etkileşimi de arttırdığı için, mimarlara duydukları memnuniyetlerini ifade etmişler (12).

Merkezin şu anki ve ilk yöneticisi, Alexander Levering Kern, aynı zamanda şair ve yazar olup, kampüste, küresel vatandaşlık anlayışını ve bu yönde diyalogu geliştirme misyonuna sahip. Eğitimci olarak, Harvard Üniversitesi ve Boston Üniversitesi başta olmak üzere önde gelen kurumlarda kendi alanında dersler vermiş, Musevi-Hristiyan-Müslüman toplulukların arasındaki iletişimi sağlamak ve geliştirmek üzere çalışmalarında bulunmuş ve yayımlar yapmış bir isim olarak öne çıkıyor (13).

Kuruluşu 1861 yılına uzanan Massachusetts Institute of Technology'deyse, şu an itibarıyla, yaklaşık olarak 40 aktif öğrenci organizasyonu bulunuyor ve her biri, üniversitenin din, spiritüel ve etik yaşam ofisi (MIT Office of Religious, Spiritual and Ethical Life) ile bağlantılı yetkililer tarafından da desteklenmekte. Bugünün çoğulcu dünyasında, MIT'nin dikkate aldığı konulardan biri, bireysel kimliğin oluşumu ve gelişiminde, dini, spiritüel, moral ve etik değerlerin de önemli olduğu ve üniversite topluluğu-

MIT Şapeli

nu bu yönde de destekleme meselesi (14). Bu amaçla, üniversite, 2006 yılında, inançlar arası diyalog programı geliştirebilmek için üç yıllık (federal) maddi destek alan, beş enstitüden biri olmuş. Bu program kapsamında, her yıl farklı inançlardan 25 öğrenci, inançlar arası diyalogu geliştirmek için seçilmekte, haftalık küçük grupların aralarındaki sohbetler, fikir alışverişi ve çeşitli etkinliklerle bu yönde ilerleme amaçlanmaktadır (15).

Üniversitenin 2019 yılı verilerine dayalı olarak, öğrenci topluluğu içinde, çoğunluğu beyazlar oluşturmakla birlikte bunu, uluslararası kategoride yer alan farklı ülke ve kültürlerden gelenler ve ardından da Asya kökenliler, İspanyol ve Latin kültürleri ve Afrikan-Amerikalılar takip etmekte. 2005-2019 yılları arasında, en fazla artış gösteren öğrenci topluluğuysa, verilere dayalı olarak, %32'den %43'e yükselmış olan uluslararası kategoride olanlar (16). MIT'nin, önde gelen ve çok zengin bir kültürel çeşitliliğe sahip bir dünya üniversitesi olması, farklı din ve inanç konusuna özel bir duyarlılık ve saygı ile yaklaşmasını da beraberinde getiriyor denebilir. Farklı din ve inançlara yönelik olarak, üniversitenin haftalık programı ve etkinlikleri bulunduğu gibi (17), LBGTQ kapsamındaki bireyler için de spiritüel etkinlikler, sohbet ve yemekler düzenlenmekte (18).

Böylesine çok kültürlü ve farklı inançlara açık olan bir üniversitenin, her din ve mezhebe açık olan şapeli, Finlandiya kökenli mimar Eero Saarinen imzasını taşımakta. Tarihi 1955 yılına uzanan bu şapel, MIT Cambridge Kampüsü'nde, Kresge Oditoryum ve Öğrenci Merkezi'ne çok yakın olarak, Mass Avenue üzerinde konumlanıyor ve bu iki mimari tasarımla birlikte, dönemin modern tasarım anlayışını yansıtarak, üniversitenin o dönemki klasik anlayıştaki mimari dilinden ciddi bir farklılaşma göstermekte. Nitekim, 1928 yılı mezunu bir ismin, bu şapelin gerçekleşmesi sürecinde, MIT başkanı (Ing. President) James Killian'a şikayette bulunarak, bu yeni mimari yapı eklerini, kampüsün alışıldık klasik mimari anlayışından uzak olması nedeniyle eleştirmesi, bu tasarımın, dönemindeki bazı zihniyetlerden nasıl farklılaşığına bir örnek olarak kabul edilebilir. Şaşırtıcı olmayan biçimde, James Killian'ın bu şikayete verdiği yanıtta, zamanın değişen anlayış ve gerekleriyle birlikte, bunun üniversite mimari anlayışında da karşılık bulmasının normal olduğu ve MIT'nin sadece eğitim ve bilimsel araştırmada değil, mimarlıkta da ileri görüşlü olması gerektiği yönünde olmuş (19).

Şapel, öğrencilerin konaklama ve rekreasyon amaçlı düzenlenen, kampüsün Batı bölümünde konumlanıyor ve Eero Saarinen tarafından düşünülmüş bir peyzaj düzenlemesiyle, kısmen kendi alanını yaratmış durumda. Silindirik masif bir kütle olarak tasarlanmış olan bu mimari yapıda, malzeme olarak tuğlanın ağırlığı hissediliyor. Kıvrımlı bir biçimsel anlayışla tasarlanmış olan (çift katmanlı) tuğla duvarlar, hem yüzeyde bir doku oluşturarak estetik bir dil yaratmakta, hem de bu yolla mekanın

içindeki akustiğe (20) ve ısı enerjisini verimli kullanmaya katkıda bulunuyor. Dış cep- hede, bu silindirik masif ve tuğla kütlelerin, küçük kemerlerle desteklenerek, kendisini çevreleyen minik bir su havuzu içinde zemine oturduğu görülmekte.

İçeri girildiğindeyse, öncelikle ziyaretçileri, 1968 yılı MIT mezunu, Raymond Hakim'in eşi Catherine McLaughlin Hakim'e ithaf edilmiş, vitrayla kaplanmış bir koridor karşılıyor. Buradan sağa dönüldüğünde, koridor, ziyaretçileri ana mekana getiriyor. Silindirik bir hacme sahip olan, ihtiyaç duyulduğunda eklenen sandalyelerle kapasitesi 140 kişiye dek çıkarılabilen bu ana mekanda, yapay ve doğal ışığın ustaca kullanımı dikkat çekmekte. Bu iç mekanda, dışarı açılan herhangi bir pencere vb. olmamakla birlikte, mekânı çevreleyen dış duvarların farklı katmanları arasında tasarlanmış, yatay şeffaf şeritlerden ve ayrıca altarnın üzerinde, çatı ışıklığından gelen gün ışığı, yapay aydınlatma tasarımı ile birlikte, mekânın spiritüel gücünü arttıran bir etkiye sahip.

Altarnın tam arkasında, mobilya tasarımcısı, heykeltıraş ve filozof olan, İtalyan doğumlu Harry Bertio tarafından tasarlanmış olan metal enstalasyon yer alıyor. Bu enstalasyon, iç mekânın daimi bir bileşeni olup, adeta tepe ışıklıktan altara akan bir ışık şelalesi görünümünde. 1937'de, Bloomfield Hills, Michigan'da yer alan "Cranbrook Academy of Art"da eğitim alan Harry Bertio, burada Walter Gropius, Ray ve Charles Eames, Florence Knoll gibi isimlerle üretken diyaloglar kurmuş ve 1953 yılında, Eero Saarinen tarafından tasarlanmış olan, General Motors Teknik Merkezi (General Motors Technical Center) için bir heykel tasarım işi kendisine verilmiş. Bunu takibense, mevcut MIT Şapelindeki metal enstalasyon tasarımını gerçekleştirmiş (21).

Şapelin çatısından göğe doğru yükselen, alüminyum bir heykelse, Polonya doğumlu Theodore Roszak (22) tarafından tasarlanmış olup, endüstriyel malzeme ve sanatsal ifadenin zarif sentezine dair ender yorumlardan biri denebilir. 1925-1926 yıllarında, Art Institute of Chicago'da eğitim alan sanatçı, mantık ve felsefe üzerine Columbia üniversitesi ve yine Art Institute of Chicago'da derslere katılmış olup, MIT Şapel'in çatısında yer alan heykel tasarımında, düşey aksta yükselen üç estetik çubukla, Katolik, Protestan ve Museviliği temsil etmeyi hedeflemiş. Haftanın yedi günü sabah 7'den, akşam 10'a dek herkese açık olan şapelde, üniversiteden izin alınarak evlilik törenleri, vaftiz, anma töreni ve farklı inançların etkinlikleri, meditasyon vb. gerçekleştirilebilmektedir. (23).

MIT Şapel

Northeastern Üniversitesi, Spiritüel Yaşam Merkezi

REFERANSLAR:

1. Faust, D., 2017, We Are All Harvard, <https://www.harvard.edu/president/news/2017/we-are-all-harvard>, erişim tarihi 12 Temmuz 2019.
2. <https://network.aia.org/communities/community-home?CommunityKey=02a1eb58-b22a-45a2-972b-bfa21d0ba1a6>, erişim tarihi 13 Temmuz 2019.
3. <https://network.aia.org/viewdocument/interfaith-design-sponsorship-prosp?CommunityKey=02a1eb58-b22a-45a2-972b-bfa21d0ba1a6&tab=librarydocuments>, erişim tarihi 13 Temmuz 2019.
4. <https://network.aia.org/blogs/brian-mclaren/2017/12/31/interfaith-awards?CommunityKey=02a1eb58-b22a-45a2-972b-bfa21d0ba1a6&tab=recentcommunityblogsdashboard>, erişim tarihi 13 Temmuz 2019.
5. Moshe Safdie için bkz: <https://www.safdiearchitects.com/people/moshe-safdie>, erişim tarihi 10 Temmuz 2019.
6. Bilgi için bkz: <https://features.thecrimson.com/2016/freshman-survey/lifestyle/>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
7. Bilgi için bkz: <https://www.hbs.edu/about/campus-and-culture/campus-built-on-philanthropy/Pages/class-of-1959-chapel.aspx>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
8. Charless Ross ve tasarımları hakkında bilgi için bkz: <https://charlessrossstudio.com/biography/>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
9. Karl Schlamlinger hakkında bilgi için bkz: <https://www.karlschlamlinger.de/>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
10. Nader Tehrani'nin liderliğindeki mimari ofisinin resmi sayfasında ilgili proje hakkında bilgi için bkz: <http://www.nadaaa.com/portfolio/northeastern-inter-faith-center/>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
11. Bilgi için bkz: <https://monicaponceleon.com/MPdL-Studio>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
12. Bilgi için bkz: <http://www.nadaaa.com/portfolio/northeastern-inter-faith-center/>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
13. Bilgi için bkz: <https://www.northeastern.edu/spirituallife/about/center-for-spirituality-dialogue-and-service-staff/>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
14. Bilgi için bkz: <https://studentlife.mit.edu/orsel>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
15. Bilgi için bkz: <https://studentlife.mit.edu/rl/interfaith-programs>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
16. Bilgi için bkz: <http://ir.mit.edu/diversity-dashboard/>, erişim tarihi 9 Temmuz 2019.
17. Bilgi için bkz: <https://studentlife.mit.edu/rl/events/weekly-services>, erişim tarihi 16 Temmuz 2019.
18. Bilgi için bkz: <https://studentlife.mit.edu/rl/events/lgbtq-spirituality-faith-series>, erişim tarihi 16 Temmuz 2019.
19. Bilgi için bkz: <https://libraries.mit.edu/archives/exhibits/saarinens/>, erişim tarihi 10 Temmuz 2019.
20. Şapel'in akustik özellikleri için bkz: <http://gsdmaterialsollection.tumblr.com/post/13110668736/the-mit-chapel>, erişim tarihi 10 Temmuz 2019.
21. Harry Bertoia hakkında bilgi için bkz: <http://www.harrybertoa.org/biography.html>, erişim tarihi 5 Temmuz 2019; <https://listart.mit.edu/public-art-map/altarpiece-mit-chapel>, erişim tarihi 5 Temmuz 2019.
22. Theodore Roszak ve MIT Şapel'deki bu Tasarımı hakkında bilgi için bkz: http://listart.mit.edu/sites/default/files/Rozsak_Theodore.pdf, erişim tarihi 11 Temmuz 2019.
23. MIT Şapel'in mimari tasarım özellikleri üzerine, Ayrıca Dr. Meral Ekincioglu'nun mimari yürütücülüğünde, Dr. Hürriyet Ok'un teknik desteği ve organizasyonu, T.C. Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası solisti ve devlet sanatçısı Gülesin Onay'ın müzikleriyle katkıda bulunduğu, Turkish American TV tarafından İngilizce kısa bir mimari film hazırlanmış ve ABD'de TV izleyicileri ile buluşmuştur; bkz. <https://vimeo.com/211252438>, erişim tarihi 11 Ağustos 2019.

FOTOĞRAFLAR:

Harvard Üniversitesi, MBA Class of 1959 Chapel, mimari tasarım: Moshe Safdie and Associates, Cambridge, MA, 1992. (Fotoğraflar: Meral Ekincioglu).

Northeastern Üniversitesi, Spiritüel Yaşam Merkezi, tasarım mimarları: Nader Tehrani, Mónica Ponce de León, Boston, MA. (Fotoğraflar: Meral Ekincioglu).

MIT Şapel, tasarım mimari: Eero Saarinen, 1955, Cambridge, MA. (Fotoğraflar: Meral Ekincioglu).

Alçı Levha Pazarı, COREX 90 ile Yeni Bir 'Boyut' Kazanıyor

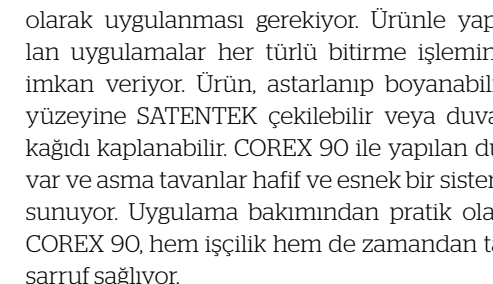
corex⁹⁰

Dalsan; alçı pazarında devrim yaratan 'BoardeX', 'FLOORTEK', 'MAXICOAT', 'BoardeX roof', 'MAXITEK' gibi ürünlerinden sonra şimdi de alçı levhaya yeni bir boyut kazandırıyor. Yapı sektörü, standart 120x250 cm alçı levha ölçülerinin dışında sunulan 90x180 cm ölçülerindeki 'COREX 90' ile yeni ve rahat taşınabilir, kolay uygulanabilir bir ürün kazanıyor.

COREX 90, iç mekanda duvarlarda ve asma tavanda kullanılan, standart olan Beyaz COREX'in veya Falcon COREX beyaz'ın boyutunun küçülmüş hali. Standart alçı levhanın ebadı 120x250 cm iken, COREX 90 ile alçı levhanın ebadını 90x180 cm olarak yeniden boyutlandırılan Dalsan, COREX 90 ile kullanıcıya rahatlıkla binek araç bagajlarına konulup taşıma imkanı sunuyor.

COREX 90'ın bir diğer öne çıkan özelliği ağırlığı. Her bir levhanın ağırlığı 12 kilogram. Dalsan tarafından üretilen diğer alçı levhaların sahip olduğu yangın dayanımı, düşük karbon salımı, iç mekan hava kalitesine katkı, uygulama kolaylığı gibi standart avantajlar var. COREX 90, bunlara ek olarak ürünün taşınmasından depolanmasından araca yüklenmesinden araçtan indirilerek uygulama alanına taşınmasına kadar birçok yeni avantaj getiriyor.

Her iki yüzü, levhaya esneklik ve yüksek dayanım sağlayan özel karton ile kaplanarak uzun kenarları inceltirilmiş olan COREX 90, bölme duvar, giydirme duvar ve asma tavan yapımında yatay ve dikey olarak kullanılabilir. Bölme duvar uygulamalarında profillerin 60 cm aks aralığında olması durumunda yatay olarak uygulanıyor. Asma tavan uygulamalarında ise COREX 90'ın uzun kenarın profille-re dik olması durumunda, profil aks aralıkları 60 cm, paralel olması durumunda ise 45 cm

olarak uygulanması gerekiyor. Ürünle yapılan uygulamalar her türlü bitirme işlemine imkan veriyor. Ürün, astarlanıp boyanabilir, yüzeyine SATENTEK çekilebilir veya duvar kağıdı kaplanabilir. COREX 90 ile yapılan duvar ve asma tavanlar hafif ve esnek bir sistem sunuyor. Uygulama bakımından pratik olan COREX 90, hem işçilik hem de zamandan tasarruf sağlıyor.

WUPPERTAL VE HAVAI HATTI

**KENTİN ANA HATTINI TAKİP EDEN -BELKİ DE BELİRLEYEN-
HAVAI METRO SİSTEMİ VE MİNİK FİL TUFFİ'SİYLE
ÜNLÜ, ÖZGÜN BİR KENT**

Bir Almanya seyahatimde Düsseldorf'a giderken tren hiç bilmediğim bir kentten geçti. Nehir boyunca yayılmış bu kentin ortasında çelik asma monoray hat uzanmaktaydı. İlk fırsatta burayı görmek için kendime söz verdim. Sonraki gidişimde Almanya'da çalışan meslekdaşım Ercan Ağırbaş ile adını sonradan öğrendiğim Wuppertal'ı ziyaret ettik. Kent adeta havai metro sistemi ile bütünleşmişti. Yazının devamında bu ilginç kenti ve havai hattı sizlere anlatmaya çalışacağım.

Wuppertal Almanya'nın kuzeybatısında bulunan Kuzey Rhine-Westphalia Eyaleti içinde yer alan 350 bin nüfuslu bir kent. Şehir Wupper nehri boyunca 16 km uzunlukta bir alana yayılmıştır. 1929 yılında nehir boyunca uzanan Barmen, Elberfeld, Beyenburg, Cronenberg, Ronsdorf ve Wohnwinkel kasabalarının birleştirilmesi ile oluşturulmuş ve Barmen-Elberfeld adını almış. 1930 yılında ise referandum yapılmış ve adı "Wupper" nehri ve Almanca "vadi" anlamına gelen "tal" kelimelerinin birleştirilmesi ile Wuppertal adını alır.

HASAN ÖZBAY

Tekstil kentin tarih boyunca ekonomisinde önemli bir yer tutar. 11. ve 12. yüzyıldaki kayıtlarda adı geçen, Barmen ve Elberfeld kasabaları 1527'de Bergisches Land'ın iplik ağartması tekel yetkisini alırlar. 16. yüzyılda ise kurdele üretimi ve keten dokumacılığının gelişmesi ile dantel yapımında (1750), ipek dokumasında (1775) ve kırmızı boyada (1785) tekstil endüstrilerine ivme kazandırlar. 1853 yılında Elberfeld'de başlatılan sivil yardımlaşma sistemi, dünya çapında bir model olarak kabul edilir.

Komünist düşüncenin en önemli kişilerinden biri olan Friedrich Engels (1820-1895) Barmen kasabasında yetişmiştir. Büyük bir tekstil fabrikatörünün oğlu olan Engels'in yukarıda kısaca anılan, sivil yardımlaşma sisteminin atmosferinden beslendiğini düşünmek yanlış olmayacaktır. Bu yazı kentin fiziki biçimlenmesine yoğunlaştığı için, bu konuya değinmekle yetiniyorum.

Wuppertal önemli bir tekstil ve sanayi merkezi olduğu için İkinci Dünya Savaşında yoğun olarak bombalanmasına rağmen, 4500 civarında tarihi eser bulunmakta ve eski yapıları açısından bölgedeki en zengin yapı stoğuna sahip kent olarak tanınmakta.

Stadhall tarihi yapıların arasında en önemlilerden biri. Dünyadaki en iyi konser salonları arasında görülen bu yapı, savaşın zarar görmeden kalmış **Briller Viertel**

de 19. yüzyıl mimarisini temsil eden konut yerleşimi olarak dikkat çekiyor. Elberfeld semti ayrıca Wuppertal'in en önemli sanat galerisi olan 17. yüzyıldan günümüze etkileyici bir tablo, heykel, baskı ve fotoğraf koleksiyonu sunan **Von der Heydt Müzesi**'ne ev sahipliği yapıyor. Sergiler, Paula Modersohn-Becker, Max Slevogt, Lovis Corinth, Ernst Ludwig Kirchner, Erich Heckel, Karl Schmidt-Rottluff, Wassily Kandinsky, Otto Mueller, Emil Nolde gibi büyük sanatçıların eserleri de dahil olmak üzere, 19. yüzyıl Fransız resim ve Modernizmine odaklanıyor. 1879 yılında açılan ve günümüzde bile en büyüklerden biri olan **Wuppertal Hayvanat Bahçesi** sivil bir girişim olarak kentteki sanayiciler tarafından kurulmuş.

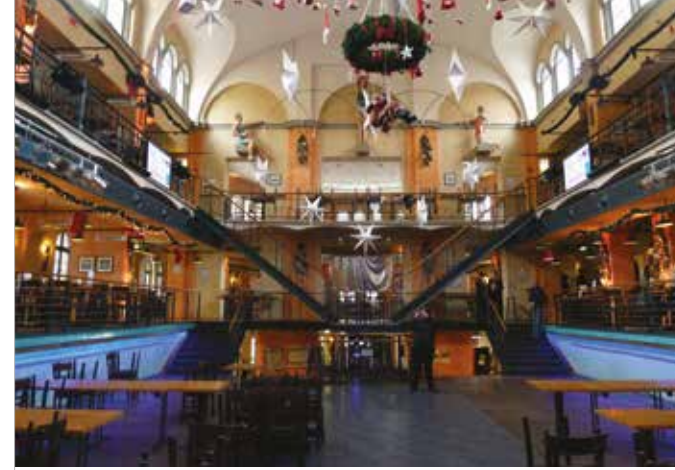
Kentin tarihi için önemli bir yapı da bugün **Wuppertal Biraevi** olarak kullanılan yüzme havuzu. 1882 yılında açılan bu kapalı havuz, Prusya'nın ilk kapalı havuzu olarak yapılır. Günümüzde ise kentte üretilen yerel biraların satıldığı, yeme içme ve eğlence mekanı olarak hizmet vermekte. Pina Bausch Dans Kumpanyası kentin Uluslararası üne sahip dans grubudur. Pina Bausch'un 36 yıl boyunca koreografisini yaptığı grup, gösterilerini **Opera Binası**'nda vermekte.

Kenti mimari ve planlama açısından farklılaştıran ve özelleştiren ve bu yazının konusu olan yapı ise, 20 yüzyıl başına inşa edilen, kenti boydan boya kateden, çelik havai hat. Almanca "**schwebebahn**" olarak adlandırılan bu hat nehir boyunca lineer oluşan kentin önemli bir ulaşım ögesi.

Wupper Vadisi'nin raylı sistem için elverişli olmamasını değerlendiren Alman politikacı Friedrich Harkort, İngiliz mühendis Henry Palmer'ın atlı bir prototipinden ilham alarak 1826'da asma bir monoray için planlar hazırlar. Bu çalışma 1880'lere kadar uykuya yatar. Mühendis Carl Eugen Langen'in, 1897'de Köln'de bir elektrikli asma monoray prototipi inşa etmesi projenin tekrar gündeme gelmesini sağlar. Aynı yıl Elberfeld Belediye Meclisi asma tren hattı yapılması için bir komisyon kurar. Benzer şekilde Barmen Belediyesi Meclisi de bir komisyon kurar ve iki komisyon birleşerek projeyi yeniden başlatırlar. 1894 yılında, Schuckert & Co, Nuremberg firması ile inşaat sözleşmesi imzalanır ve 1898 yılında inşaat başlar. 31 Mart 1901 tarihinde inşaat tamamlanır ve Kluse-Zoo (hayvanat bahçesi) arasında hat faaliyete geçer. Günümüz rakamları ile inşaat 110 milyon ABD Dolarına mal olur. 1903 yılında ise Zoo- Vohwinkel hattı açılır.

1925 yılına geldiğinde hattı toplam 20 milyon kişi kullanmıştır. İkinci Dünya Savaşı yıllarında hava saldırıları nedeniyle kısmen zarar görür. Savaş sonrasında 1946 yılında hat kullanıma tümüyle yeniden açılır. Zaman içinde hatta ekler yapılır. Yapılan ek hatlar ve yeni vagon imalatları sayesinde günümüzde de "Schwebahn" yoğun olarak kullanılmaktadır. 13.3 km uzunluğunda, 20 durağı bulunan hat üzerinde seyahat 35 dakika sürmekte ve günde 85 bin yolcu taşınmaktadır. Hat üzerinde saatte karşılıklı 18 sefer yapılmaktadır. Bu sefer sayısı günümüzdeki yeni metro hatlarının çoğundan bile siktir. Trenler 2 vagonlu oluşmakta ve her vagon yaklaşık 200 kişi taşımakta.

Havai hat merkezde nehrin üzerinden geçmektedir. Bunda istimlak maliyetinden kaçmak ve mevcut kent dokusuna en az şekilde müdahale etmek isteği rol oynamış. Nehir üzerinden geçmediği yerlerde de caddelerin üzerinde yer alır. Çelik yapı farklı dönemlerde eklerle uzatıldığı için farklı biçimlere sahip. Ancak ilk yapılan kısımları, dönemin çelik imalat yöntemine uygun olarak, Eifel'in yapım tekniğine benzer bir strüktüre sahip. Hattın önemli kısmı nehrin üzerinden geçmekte. Hattı taşıyan çelik ayaklar, nehrin iki yakasına basmakta ve vagonları taşıyan ana makası ve dolayısıyla rayı desteklemekte. Vagonlar üstteki tekerlekler vasıtası ile raya asılarak hareket etmekte. Taşıyıcı ayaklar ve ana makasdan oluşan sistemin kentin üzerinde ilginç bir mekansal etki yarattığını söylemek gerekir.

Wuppertal'lı şair Else Lasker-Schüler'in sözleriyle "çelik ejderha" olarak da adlandırılan havai hat, günümüzde kentin "land mark"ı olmuş durumda. Hattı kullanmak ilginç bir deneyim. Nehrin ve caddelerin üzerinden süzülürcesine gitmek, kenti tanımak için de çok iyi bir fırsat. Kentin lineer kurgusu da hattın günümüzde bile işlevini kaybetmemesini sağlamış. Metro hattında olduğu gibi yer altında gitmek yerine, kenti havadan görerek gezmenin de keyfinin ayrı olduğunu eklemek gerek.

Yapımından günümüze bazı kazaların da olduğu hattaki en ilginç kaza 21 Temmuz 1950 tarihine olmuş. Kente gelen Allhoff Sirki, tanıtım amacıyla 3 yaşındaki dişi fil Tuffi'yi Alter Markt istasyonundan bilet alarak vagona bindirir. Tren harekete geçince panikleyen Tuffi kapıyı kırar ve nehre atlar. Nehrin o noktada sığ olmasına karşın, tabanının balçık olması düşüşü yavaşlatır ve Tuffi ufak tefek sıyrılarak dışarı çıkarılır. Olay o kadar hızlı olur ki, gösteriyi izleyen basın mensupları resim bile çekmeye fırsat bulamazlar. Konuyu gösteren resim, kazadan sonra duran trenin resmine eklenmiş, foto montajdan başka bir şey değildir. Merak eden varsa onu da ekleyeyim, Tuffi 1998 yılında ölene kadar sirklerde gösterilerine devam eder.

Bugün Wuppertal merkezinde Tuffi ile ilgili heykel ve çeşitli canlandırmalar hala duruyor. Kentin belleği içinde de önemini koruyor.

Wuppertal ve Schwebebahn bizim gibi az gelişmiş ülkelerde yaşayanlar için başka bir dünya. Oluşumundan 31 yıl önce raylı sistemin

inşasına başlandığı, iki dünya savaşı geçirmesi ve özellikle ikincisinde bombalanmasına karşın dokusunu koruması ve küçük bir kent olmasına karşın yetiştirdiği filozof ve sanat insanlarıyla önemi olan bu şehir ve ikonik ulaşım sistemi görülmeyi kesinlikle hak ediyor.

KAYNAKÇA:

<https://www.eksisozluk.com/wuppertal--14401>
<https://www.britannica.com/place/Wuppertal>
<https://www.germany.travel/en/towns-cities-culture/towns-cities/wuppertal.html>
<https://www.citylab.com/transportation/2019/02/germany-public-transit-schwebebahn-wuppertal-trains/581815>
<https://www.wired.com/2010/03/0331wuppertal-monorail-opens>
<https://www.schwebebahn.de/en/history-technology/history>
<https://www.thecrazytourist.com/15-best-things-wuppertal-germany>

Serbest MİMAR Magazine - Issue 34

SUMMARY OF CONTENT

The 34th edition welcomes you with many different concepts and contents this time.

Desktop, as usual, offers a compilation of projects which have just been completed or are still ongoing. This time, the projects are from Adana.

From IAAs covers the events organized by TürkSMD, İstanbulSMD and IzmirSMD.

Badge Photo presents commemoration letters for the late Cesar Pelli, M. Ali Yardımoğlu and Yıldırım Yavuz.

Good Things introduces the project of Hakan Evkaya and Kutlu Bal awarded the first prize and the project of Gülnur Aktaş and Gaye Gültekin listed among the honorable mentions in the Athenaeum of World Architecture '20 competition.

Copyright, a section which has not been included in the journal for a long time, is back again with a few judicial decisions about architecture and buildings which we believe would draw your attention.

Critics covers an interesting article titled "Bodrum's Future" penned by Baran İdil capitalizing on his vast background of long years, superior and deep thinking and observation.

File is a section in which we introduce you to an abundant compilation on Adana filled with articles, projects, buildings, structures and project competitions, a special city in all aspects with a scope and content much different from the file contents included in our journal so far.

From Competition To Practice discovers the process of creating a Master Plan and preparing application projects of Adana Science and Technology University, projects of which were obtained with a different method and which goes through a consistent and successful process on its own, as written by Assoc. Prof. Dr. Hülya Yüceer.

Competition, this time, is comprised of the winning and ranking projects in the Mosque Design Ideas Competition and examples of mosque buildings and structures from different eras and countries brought together by Kadri Atabaş after a comprehensive study.

From The World discusses the UCCA Dune Art Museum project from China with its spatial arrangements evoking calm and peaceful feelings.

Opinion narrates a review of the prayer halls of people from different religions and beliefs in three universities in USA from the perspective of freedom of belief as penned by Meral Ekinçioğlu.

We Were There offers you architectural, lifestyle, cultural and social places and moments from different cities in the world from the viewpoint of different authors in every issue. This time, Hasan Özbay shares his impressions of the city of Wuppertal.

Translation: Çağla Mayda

Журнал "Свободный Архитектор", выпуск 34-й.

СОДЕРЖАНИЕ

Снова встречаемся с Вами в очередном 34-ом выпуске нашего журнала, в котором вы найдете разные темы и интересную информацию.

В разделе "На рабочем столе" мы традиционно рассказываем о проектах, работа над которыми еще не завершена. И в этот раз выбран проект в городе Адана.

О событиях и мероприятиях, проведенных за последнее время отделениями "Объединения Свободных Архитекторов" в городах Измир и Стамбул мы расскажем в разделе "Новости "Объединения Свободных Архитекторов" ("SMD").

В главе «Портрет» как всегда рассказывается о наших коллегах, к сожалению, недавно безвременно от нас ушедших. Эта глава посвящена памяти наших коллег Сезара Пелли Али Ярдымоглу и Илдырыма Явус.

В главе «Хорошее» повествуется о ежегодном 20-ом международном конкурсе архитекторов «Athenaeum of World Architecture '20» и проекте, получившем первый приз, авторами которого были архитектор Хакан Эвкая и Кутлу Бал, а также о проекте, отмеченном наградой, и его авторах Гюльнур Акташ и Гае Гюльтекин.

Глава «Авторское право», которой долгое время не было в нашем журнале, вновь нашла свое место на его страницах. Мы думаем, что ваше внимание привлекут некоторые решения, касающиеся как архитектуры так и непосредственно самих зданий.

В главе «Обсуждения» будет интересно прочесть статью « Будущее Бодрума», автор Баран Идил, в которой он поделится своими накопленными наблюдениями и размышлениями на эту тему.

Глава «Досье» уже традиционно знакомит вас с различными темами, среди которых есть статьи о проектах, зданиях, сооружениях, архитектурных конкурсах, и в этот раз в рамках нашей главы мы знакомим вас с расширенным обзором по городу Адана.

В главе «От конкурса к воплощению» доцент кафедры архитектуры Хуля Юджер расскажет о Мастер-Проекте студенческого кампуса Технологического и Научного Университета Аданы.

В главе «Конкурс» в этот раз вы найдете разностороннее исследование Кадри Атабаша, которое объединяет и анализирует различные идеи относительно зданий мечетей в разных странах и периодах времени, а также расскажет о проектах победивших и получивших призы в конкурсе по проектам мечетей «Джами Тасарым Яршмасы».

О проекте музея искусств « UCCA Kumul Sanat Müzesi» в Китае, который своим местоположением располагает к спокойствию, вы узнаете в главе «В Мире».

В главе «Взгляд» Мераль Экинджиоглу рассказывает о трех университетах в США, где имеются специально созданные пространства для верующих людей различных религий и верований.

В главе «Мы там были» в каждом выпуске мы представляем взгляд разных авторов на страны, архитектуру и уклад жизни. И теперь Хасан Озбай поделится с вами своими впечатлениями о городе Вупперталь.

Переводы: Natalia Troshina Soyulu

العدد ٣٤ هذه المرة يجتمع معكم مرة أخرى بمحتوى وموضوع مختلف

يتضمن قسم سطح المكتب مجموعة مختارة من المشاريع التي لم يتم إكمالها بالفعل أو قيد التنفيذ حالياً. المشاريع المختارة هذه المرة من مدينة أضنة.

يتضمن أخبار الأحداث، (SMD) قسم أجهزة التركيب السطحي SMD، إزمير SMD، اسطنبول SMD التي حققتها تورك قسم صور البقائات، تتضمن الكتابات التذكارية التي كتبت بعد وفاة كيسار بيلي، محمد علي يارديم أوغلو و يلدرم ياووظ قسم الأثياء الجيدة، يتضمن المسابقة العشرون لأثينيوم العمارة العالمية، مشروع هاكان أفكاي وكوتلو بال الحائز على الجائزة الأولى، ومشروع غول نور أكتاش و غاية غولتاكين الحائز على الشرفية

حقوق النشر، يتم إعادة نشر هذا القسم، الذي لم يتم تضمينه في المجلة لفترة طويلة، مع بعض القرارات القضائية المتعلقة بالعمارة والمباني التي نعتقد أنها ستكون ذات أهمية بالنسبة لك في قسم النقد، نعتقد أنك ستقرأ مقالة باران إيديل بعنوان مستقبل بودروم حيث كتبها مع سنوات من خبرته والتفكير والملاحظة العميقة

قسم الملفات، مدينة تتميز بكل معنى الكلمة بمحتوى ونطاق مختلف تماماً عن محتوى الملفات في المجلة حتى الآن؛ نقدم لكم مجموعة أضنة الكاملة المليئة بالمقالات والمشاريع والمباني والهياكل ومسابقات المشاريع

في قسم من المنافسة إلى التنفيد، إن الحرم الجامعي لجامعة أضنة للعلوم التكنولوجية التي أجرت عملية ناجحة وثابتة ضمن نفسها والتي تم الحصول على مشاريعها بطرق مختلفة حيث يتم نقل عملية الحصول على الخطة الرئيسية وإعداد مشروعات التنفيذ لكم من قبل الدكتورة المساعدة هوليا يوجاار

قسم المسابقة هذه المرة يتكون من أمثلة الأبنية و مبنى المسجد التابع لدول وفترات مختلفة حيث جمعها من ذاكرته ومخيلته واختارها السيد قدري أتاباش بأبحاث متعدد الأوجه ومشاريع دخلت للدرجات و فازت مسابقة الفكر لتصميم المساجد الكئييب UCCA في قسم العالم، يوجد مشروع متحف فنون من الصين مع الترتيبات المكانية التي تثير الصفاء والهدوء المشاعر

في قسم الرؤية، تم شرح تقييم أماكن عبادة الأشخاص من مختلف الأديان والمعتقدات في ثلاث جامعات أمريكية من حيث حرية المعتقد من مقال ميرال أكينجي أوغلو

في قسم كنا هناك، يتم تقديم الهندسة المعمارية والحياة والثقافة والمساحات الاجتماعية واللحظات من مدن مختلفة من العالم لك من قبل مؤلفين مختلفين. هذه المرة يشارك حسن أوزباي انطباعاته عن فوبرتال معكم